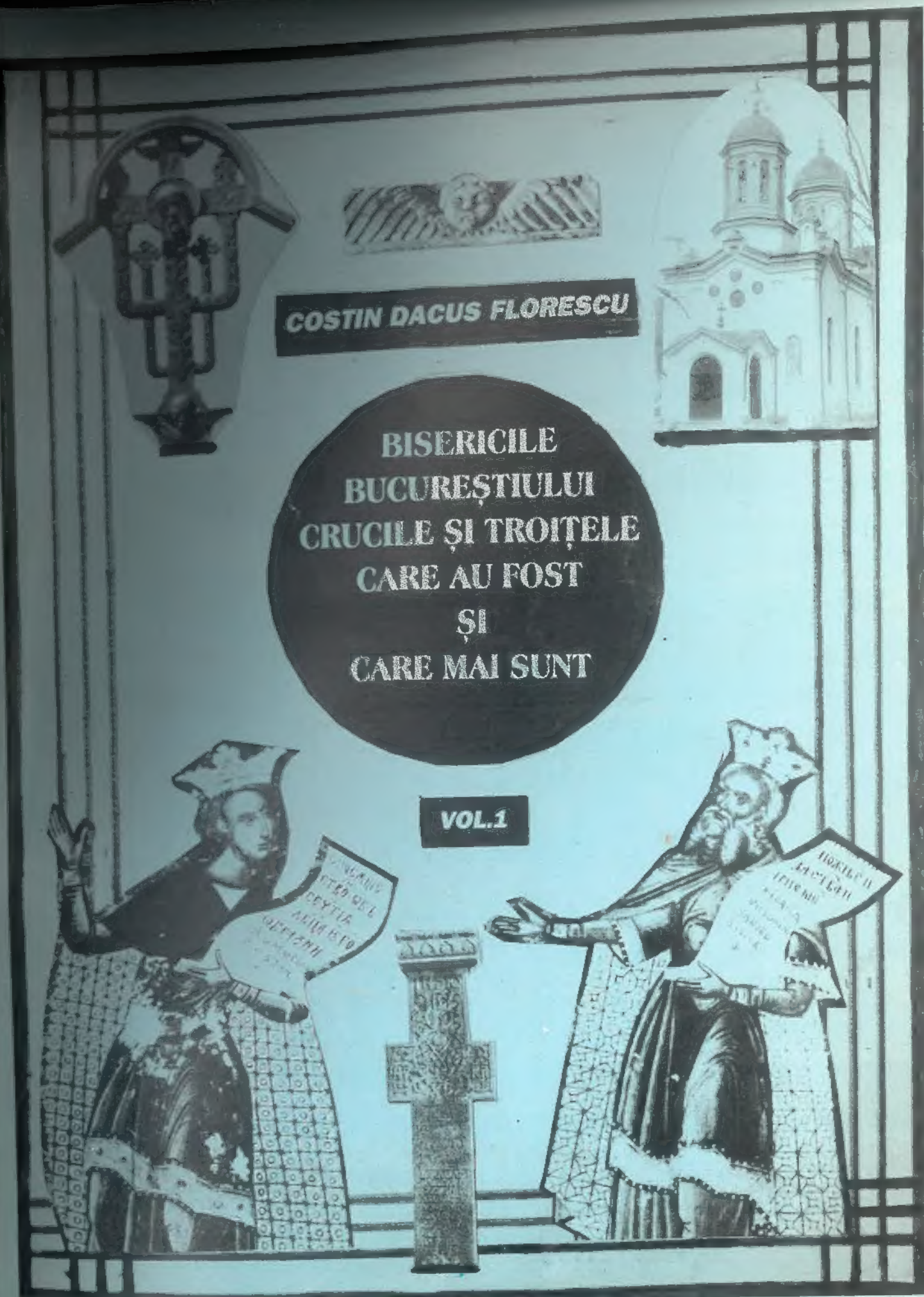

Crucile de la Patriarhia Română

- Coperțile autorul -

Serincu Ștefan
Foto: Paul Filip
Costin Florescu

Tehnoredactor: Georgiana Tătaru

COSTIN DACUS FLORESCU

**BISERICILE
BUCUREȘTIULUI
CRUCILE ȘI TROIȚELE
CARE AU FOST
ȘI
CARE MAI SUNT**

VOL. I

*Cu toate prietenii
acestea conte
pentru de. 7. 1944
Iunie.*

EDIȚIE DE CASĂ
ÎN
REGIE PROPRIE

*Costin Dacus
Florescu
aug. 1994*

1995

1947

AUTORUL

VIORICA IOANA

Soția autorului, susținătoarea lucrării

CUVÂNT ÎNAINTE

Despre Costin Dacus Florescu s-ar putea scrie sute de pagini.

Face parte dintre semenii noștri cei mai încercați de grozăviile vieții. Un război crâncen și lung și o detențiune în închisorile comuniste și mai lungă, din care a ieșit neschimbat, păstrându-și demnitatea, iar sufletul său generos a rămas același cu al studentului studios ce-și începea cândva, de mult, viața, cu atâtea speranțe.

Om cuminte, provenind dintr-o familie prestigioasă, eminent cărturar, dotat de natură cu multe talente. Pilot aviator de vânătoare în glorioasa aviație a țării, ajuns la gradul de Comandor (rez.), distins cu diferite ordine militare de război, iar în aviația civilă cu medalii și brevete. Costin Dacus Florescu, în anul 1948 împărtășește soarta elitelor țării, trecând prin închisorile comuniste, aproape două decenii, timp în care bătrâna sa mamă și prea iubită lui soție, Doamna Viorica, nu sunt ocolite de privațiuni și suferințe, fiind arestate și maltratate luni de zile. Deasemenea și fratele său Romulus, maior de cavalerie, a fost arestat întorcându-se acasă după 14 ani.

În 1964, la sfârșitul anului, fiind eliberat din infern, ia din nou viața în piept, muncind în slujbe ce nu aveau nici o legătură cu pregătirea sa, munci grele, cele mai de jos și hărțuit de securitate până în Decembrie 1989. El își continuă cu aceeași demnitate viața, cu fruntea sus. După moartea fratelui, mamei și-a iubitei sale soții, acest spirit neliniștit de artist și luptător, completat de o cultură universală, se dedică studiului filozofiei, istoriei și a edificiilor religioase din București, precum și de sculptura în lemn și pictură devenind membru al Asociației Artiștilor Plastici. A scris până în prezent mai multe cărți în proză și în versuri. "Istoria aviației mondiale și românești", "Și voievozii mor. Dar cum?" Lucrare masivă și surprinzătoare. O carte cu cca. 200 de poezii în Acrostih, toate făcute în pușcărie, fără creion, fără hârtie. Poeme, povestiri, poezii, basme, fabule ș.a. Cartea cu acrostihuri un unicat în literatura noastră. După volumele publicate, Costin Dacus Florescu, fiind singur, cu albul zăpezii în păr, se grăbește ca nu cumva să rămână ceva neterminat și nepublicat. Nu are timp de distracții, de politică, de cenachuri literare ș.a.

Nu face pe dizidentul. El a făcut dovada reacțiunii sale în contra răului, a necredincioșilor, a distrugătorilor de țară ...

Lucrarea prezentă, care va acoperi mai multe volume, vine să încununeze și să completeze întru totul, încercările înaintașilor cu același subiect. Costin Dacus Florescu a realizat prima lucrare amplă

despre Bisericile Bucureștiului, din cele mai vechi timpuri și până în prezent. O adevărată enciclopedie a sfintelor lăcașuri din "Cetatea lui Bucur", realizată prin munca multor ani, fiind cercetată fiecare biserică la fața locului (175) și prin scotocirea vechilor documente și scrieri, susținut fiind în această activitate de nobila sa soție, până a murit. La numărul arătat mai sus se mai adaugă încă vreo 30 de biserici, din vechime, dispărute.

Salutăm cu bucurie realizările acestui neobosit erudit, acestui prieten, acestui suflet mare, ce n-a umblat niciodată după publicitate și care se grăbește să lase tot ce știe, oamenilor.

*Să trăiești mulți ani prietene,
PAUL FILIP*

NOTĂ:
Paul Filip este autorul
monumentalei lucrări
BELLU
PANTEON NAȚIONAL

Cititorilor lucrării BISERICI BUCUREȘTENE

amintesc cuvintele scrise pe scoarța unui Penticostar de la Aninoasa: "cu multă osândie vă rog, pravoslavnicilor cetitori, găsind vre-o greșală, să îndreptați cu duhul blândețelor și să nu osândiți, căci n-au scris mână de înger, ci de om pământean".

... și mai scriu precum cuviosul Andrei din Buzău la 5 februarie 1845: "Scriu cu mână de țărână. Mâna va putrezi, dar slova va rămâne și cine va ceti, Dumnezeu să-i dea toate cele bune în viața aceasta și cea viitoare și să zică Dumnezeu să-i ierte păcatele celui ce au scris, pentru că tot omul este muritor".

...iar de cel ce cu multă osteneală făcut-a această lucrare – document, să vă mai amintiți și de el uneori.

**COSTIN FLORESCU ȘI PREOTUL ION POPESCU
LA BISERICA SFÂNTA VINERI - BANU MANTA-BUCUREȘTI
18.XII.1993**

RUGĂCIUNEA SFÂNTULUI TOMA ÎNAINTE DE A SCRIE SAU ÎNAINTE DE A PREDICA

Al lumii Creator,
cel fără de nume,
care ai dat în paza celor trei cete
îngerești comorile înțelepciunii Tale,
și le-ai pus mai pe deasupra
Împărăției Cerurilor,
și cu gingăsie să apere toate părțile firii!
Tu cel care pe drept ai fost numit
izvor al luminii și al înțelepciunii
și temelia începuturilor,
cu cinste și cu mărire lasă raza luminării Tale
să străbată întunericul meu,
păcatele mele și neștiința mea.
Tu cel ce faci să vorbească limba copilului
dă mlădiere și limbii mele și dă-le buzelor
mele harul binecuvântării Tale.
Dăruiește cugetului meu ascuțime și tinere de
minte, ușurință la învățare, subțirime la
dezlegarea gândurilor, și vorbire cu har,
bogată în podoape. Rânduiește-mi începutul,
du-mă înainte pe calea adevărului
și împlinește-i capătul.
Întru Domnul nostru Christos.

AMIN!

PSALMUL 94

3. Până când vor birui cei răi,
Doamne, până când vor birui cei răi?
4. Ei țin cuvântări puternice,
Vorbesc cu trufie și toți cei ce fac răul se fălesc.

**ACEASTĂ LUCRARE ESTE ÎNCHINATĂ TUTUROR
SLUJITORILOR ALTARULUI - PREOȚILOR - CARE AU
PĂTIMIT ȘI AU MURIT ÎN ÎNCHISORILE COMUNISTE,
PRECUM ȘI ACELORA CARE AU SCĂPAT CU VIAȚĂ
DIN INFERNUL PRIN CARE AU TRECUT**

10. Ferice de cei prizonieri din
pricina neprihănirii, căci a
lor este împărăția cerurilor.

(Isus - Cuvântarea de pe munte)

* * * * *

MĂRTURISIRE

În viața mea, din care o parte s-a consumat pe front (1941-1944) ca ofițer aviator rez., pilot de vânătoare, prin diverse închisori, ca deținut politic, canal, mină (1948-1964), domiciliu obligatoriu, în nenumărate piedici și greutăți și percheziții până în 21 Decembrie 1989, am pățit împreună cu soția, mama și fratele, destule. În toată această viață, chiar din tinerețe pot spune, am gândit, am visat să pot ridica și eu o **CRUCE** mare de piatră cu scriere pe ea, sau o **TROIȚĂ** cu simboluri creștine, sau o **FÂNTÂNĂ** la o răspântie de drumuri. Dar nu am putut. Îndelungatul timp potrivnic și plin de pericole l-am străbătut totuși cu mintea limpede și sufletul curat, animat de idealul meu, susținut de speranță.

În anul 1985, în vremea satanelor roșii, văzând cum se dărâmă bisericile, m-am hotărât să scriu despre ele, despre toate bisericile din București, cele existente, cele care nu mai sunt și despre câteva din vechime, îndemnat fiind și ajutat de nobila mea soție Viorica. (+ 10 Ian. 1989):

Și timp de câțiva ani am colindat pe la fiecare biserică, cercetând amănunțit, luând note, făcând fotografii, vorbind cu preoții și enoriașii mai vârstnici. Am cercetat peste 174 de sfinte lăcașuri, realizând cca. 2000 fotografii.

Toate notele făcute cu destulă greutate și prudență, fiind în atenția securității, le țineam ascunse.

Munca aceasta mă pasiona din ce în ce mai mult.

La începutul anului 1989 am încetat activitatea respectivă deoarece familia mea murise, soție, mamă, frate (major de cavalerie) fost deținut politic 14 ani. Tata, avocat, ofițer de rezervă, a căzut în luptele de la Oituz, Cașin, el fiind unul din eroii de la Muntele Fata Moartă.

Și așa, am rămas singur și ce grea e singurătatea la o vârstă mai înaintată.

După sfânta revoluție înșelată din Decembrie 1989, mi-am spus că lucrarea mea n-ar mai prezenta un interes, deoarece regimul comunist se

prăbușise și bisericile nu mai erau în pericol. Însă, la începutul anului 1992, împins de un gând luminos, venit de la Dumnezeu, m-am hotărât să termin lucrarea ca să nu se piardă atâta muncă, atâtea note scrise, atâtea fotografii.

Astfel cugetând, am început munca, realizând până în prezent (Ianuarie 1997) 15 volume în manuscris cu cca.2000 fotografii și documentație pentru încă două volume și în modul acesta am ctitorit, și eu, măcar pe hârtie, atâtea sfinte lăcașuri, în locul **CRUCII**, sau **TROIȚEI**, sau **FÂNTÂNEI**, ce gândeam să fac cu atâta dragoste și n-am putut.

Costin Dacus Florescu

1997 - Buc.

Costin Dacus Florescu

acrostih

CREDINȚA

Cu noi este Domnul Sfânt,
Ruga, mila, toleranța,
Evanghelicul cuvânt,
Dragostea, Crezul, Speranța !
Idealurile sfinte
Ne alină suferința,
Ție, Luminat Părinte,
Aducem prinos **CREDINȚA !**

c.d.f.

* * * * *

“Străbunii noștri, deși siliți de lăcomia vecinilor să stea într-una cu arma-n mână spre apărare, n-au uitat însă cu totul de idealul unui popor care aspiră la civilizațiune și independență.... Religiunea fiind baza

temeinică a existenței lor naționale, ea a fost stânca neclintită după care dâșii s-au apărat împotriva islamismului cotropitor; (mai târziu împotriva comunismului răufăcător), dintr-însa ei au sorbit tăria și curagiul cu care se luptară veacuri necurmate, pentru că sentimentele morale sunt cele care dau virtutea internă, cu mult mai puternică decât cea materială, și sentimentele morale se întemeiază, cresc și se păstrează numai prin sentimentele dumnezeiești, de aceea, încă din primele timpuri..., domnii români s-au întrecut a înălța lăcașuri dumnezeiești, biserici și monastiri strălucite....

Aceste lăcașuri au servit de azil credinței în toți timpii, ele sânt monumentele culturii noastre, ele întrețin în minte și în inimi amintirea faptelor glorioase, desvoltă simțăminte pentru tot ce este mare și frumos, reînviază umbra bărbatilor vestiți ce au trăit, luptat și suferit pentru patria noastră, ca unele ce au fost mărturie la faptele și la simțirea lor, ca unele ce sânt urme ale pietății și dărniciiei lor.”

(Din cartea comemorativă “Biserica Episcopală a Mănăstirei Curtea de Argeș. 1886)

*“Domnii mari înălțau sfinte monastiri
Să amintească țării zile de măriri”.*

-Bolintineanu-

“Sub sfânta aripă a bisericii se adumbrea altădată tot ce era mai generos și român. Independența bisericii era scutul independenței și dreptății cetățeanului, precum gloria cetățeanului era gloria lui Dumnezeu, căruia eroii patriei noastre îi ridicară atâtea altare, pe câte victorii raportară.

În timpul de cădere și durere și de doliu, biserica noastră fu nu numai altarul lui Christos, dar și al dreptății și al naționalității. Domnii răi și Despoții și mai apoi chiar oștiri haine, de invasiune, n-au cutezat să pună o mână sacrilege asupra acelui altar sfânt”... (dar comuniștii au îndrăznit și au dărmănat).

(Din mesagiul locotenenței domnești 28 aprilie 1860)

* * *

“Bisericile, templele sufletului nostru, prin ele vedem gloria, gândul și credința poporului român. Ele sânt cronică cea adevărată a trecutului de jertfe și de vitejie, de tihnă și mărire. Mănăstirile și bisericile se înălțau de ctitorii lor - în amintirea unei bătălii câștigate sau pierdute, cu prilejul unei rugi împlinite și dacă multe bătălii erau câștigate și multe rugi satisfăcute, multe biserici erau clădite. Toate comorile vechilor timpuri au fost încărcate în aceste nave (biserici) ce purtau crucea, făcute pentru a străbate veacurile și a duce la țarmurile viitorului îndepărtat mândria și dorințele unui neam care A ȘTIUT SĂ RABDE ȘI SĂ AȘTEPTE”. - G.M.Cantacuzino - 1934-

acrostih

CLOPOTELE

Cad picături de-aramă,
Liniștea se destramă,
Oameni pioși se-adună,
Păduri, câmpii, răsună.
O sfințită chemare
Trezește-n fiecare
Emoția divină,
Licărul de lumină,
Evlavia creștină !

c.d.f.

* * * * *

“În Bucureștiul nostru, capitala țării, cu o vechime de peste cinci veacuri, multe mănăstiri și biserici au fost ridicate de voievozi, boieri, fețe bisericești, oameni mai înstăriți, care au vrut să preamărească pe Dumnezeu și să ajute la întărirea credinței și înălțarea spirituală religioasă a poporului. Însă din vechile și multele construcții bisericești, din cauza

sutelor de ani ce au trecut peste ele, o parte s-au ruinat și au dispărut, iar cele rămase nu-și mai păstrează măreția lor inițială, fiind refăcute și iar refăcute, după alte mentalități și sesibilități, diferite de cele ale ctitorilor și vechilor meșteri. Încetul cu încetul parcă se lasă asupra lor nepăsarea, neatenția noastră, iar cultul tradiției dispare în noi odată cu mașinismul și modernismul exagerat. Multe din sfintele obiceiuri au dispărut, mulți bătrâni au murit și destule biserici, unele mărețe, nu mai sânt”.

“S-a dus Sărindarul, s-a dus Biserica Stelei spătarul, a Măgureanului, a Sfântului Anton, a Sfântului Ioan cel Mare, a Sfântului Sava, a Ghiormei Banul ... s-au dus și paraclisele familiilor boierești și cele ale hanurilor. S-au dus și Biserica Ienei, Albă Postăvari, Izvorul Tămăduirii de pe Puțul cu apă rece, Spirea Veche de pe Uranus, ... Cotrocenii ... și nu se știe care se vor mai duce.

O pornire nesănătoasă și distrugătoare lovește în sfintele lăcașuri, omorându-le, omorându-ne trecutul.

Ce a mai rămas din cele ce au pierit ? Unde sânt lespezile de pe morminte ? Unde sânt sfintele mese din mijlocul altarelor, dar sfintele icoane, dar candelile și atâtea odoare ?! Unde sânt oasele din morminte ale voievozilor, ctitorilor, reziditorilor ... ??” -G.D.Florescu-

* * *

acrostih

CIVILIZAȚIE E ?

Ca gândul gonește mașina și omul,
Iar mintea și mâna strunește atomul.
Vuind se avântă în cosmos racheta,
Îcnind roboții transformă planeta.
Lumina aprinde adâncul și-naltul,
Impulsul electric brăzdează neantul.
Zeul ! e geniul, inventatorul,
Altar ! uzina, laboratorul.
Țintiți sunt toți ochii spre giganții de fier,
Iar blocuri înțeapă cu vârful în cer.
E tehnica rece cu suflet ateu ...
E secolu-n care n-avem Dumnezeu !

c.d.f.

* * *

RELATĂRI ALE UNOR PERSONALITĂȚI (CĂLĂTORI PE LA NOI) DESPRE ORAȘUL BUCUREȘTI CU MĂNĂSTIRILE ȘI BISERICILE SALE

Prin anul 1636 un însoțitor al călătorului JERZY KRASINSKI scria: Aproape toate casele au acoperiș din șindrilă. Bisericile, care sânt foarte frumoase împodobesc orașul.

Dar cea mai frumoasă este mănăstirea (Radu Vodă), care se află într-un loc frumos, sus, pe o insulă, arătând ca un fel de cetățuie înconjurată de râul Dâmbovița.

PETRU DEODAT BAKSIC (c.1601-16740 relatează într-un raport: "Se spune că se află aici (București) 12.000 de case ale schismaticilor (ortodocși), ceea ce ar face mai mult de 100.000 de suflete, cu 100 de biserici ale lor și multe mănăstiri.

PAVEL (PAUL) DE ALEP, arhidiacon, călător (1652-1658), relatează. "Acest oraș București e foarte mare și se zice că acum câțiva ani cuprindea aproape 6.000 de case. Are 40 de biserici și mănăstiri..."

EDMOND CHISHULL (1671-1733) a scris în jurnalul său despre București: Aspectul orașului este pitoresc privit de departe, dat fiind, palatul domnesc, casele boierești și marele număr de biserici și mănăstiri. Acestea din urmă sânt zidite după acelaș tip și au turlă în care foarte des se găsesc clopote.

ANTONIO DEL CHIARO, secretarul curții domnești din vremea lui Brâncoveanu și apoi a lui Ștefan Cantacuzino și după acesta al lui Nicolae Mavrocordat, scria în notele sale: "Toate clădirile din Țara Românească au acoperișurile din lemn. Printre bisericele care sânt în București, trei sânt pe vârful câte unui deal și anume biserica mănăstirii de la Mitropolie, cea de la Radu Vodă și cea de la Mihai Vodă".

JEAN CLAUDE FLĂCHAT (1705-1775), comerciant, căpetenia negustorilor Seraiului din Constantinopol, autor de lucrări cu caracter economic, nota între anii 1739-1742, în vremea lui Constantin Vodă Mavrocordat: "(Bucureștiul) este un oraș destul de mare ... sânt peste 300 de biserici, nu e una care să nu fie închinată vreunei mănăstiri de călugări greci..."

Sânt destule biserici, fiecare stradă își are pe a ei."

CĂLUGĂRUL SERAPION, peregrin la noi prin 1749 nota: "În oraș (București) se află ridicate din piatră multe mănăstiri și biserici de mir... Un asemenea oraș n-am mai văzut..."

BLASIUS KLEINER în însemnările sale de călătorie arată: "ceea ce trebuie luat în seamă în acest oraș (București) este în al treilea rând mulțimea uimitoare a clerului, căci călugării sau monahii sânt în număr de peste 6.000, clerici sau eclesiastici peste 500..." . Biserici citează 83.

HUGAS INGIGEN (1758-1843), învățat, istoric și geograf, preot armean scrie despre București: "... Sânt numeroase biserici, mănăstiri și hanuri ... Numărul bisericilor și al mănăstirilor care se găsesc în oraș și împrejurimi se zice că ajung la 390, acestea numai cele zidite din piatră, fără a număra pe cele din lemn, cu care ar fi peste 400. Acum sânt două biserici armenști din piatră. Luteranii au și ei o biserică.

WILLIAM HUNTER a fost prin meleagurile noastre în anul 1792. Acest călător englez scria: "... Când vă voi spune că numărul bisericilor mari din București se ridică la 300, veți deduce desigur că toți locuitorii sânt preoți ... Aceste biserici au pereții, atât în interior cât și în exterior acoperiți cu picturi strălucitoare ... Bisericile au o înfățișare foarte falnică ..."

FREDERIC DAME, în lucrarea "Bucarest en 1906", publicată în 1907, la paginile 45 și 46, Les Eglises, enumeră bisericile de atunci, în număr de 82. Câte a putut vedea. Nu le-a văzut pe toate.

Colonelul Papazoglu a scris în cartea sa "Istoria fondării orașului București din 1891, că în București în 1891 se aflau 100 biserici, din care 75 ale suburbiilor, 16 mănăstiri, 7 biserici mari sub tutela eforilor testamentari de fondatorii lor, o capelă rusă, două catolice, una luterană, una protestantă, două calvine din care una din afara orașului și cinci sinagoge evreiești.

Al.Lapedatu în Catagrafia sa "Bisericile Bucureștene până la 1810, enumeră 89 biserici.

G.I.Ionnescu-Gion în monumentală sa lucrare "Istoria Bucurescilor" din 1899 descrie, oarecum redus, 80 de biserici, din vremurile cele mai îndepărtate până în sec.XIX.

În "**Marele Dicționar Geografic al României**" din 1898, Vol.I, sunt trecute 116 biserici.

În timpul lui Mihai Viteazul (1593-1601) erau 22 biserici, iar în timpul lui Matei Basarab (1632-1654) erau 40 și pe la sfârșitul secolului XIX erau cca.200.

Grigore Ionescu în lucrarea "București, ghid istoric și artistic" din 1938, scrie rezumat despre 68 biserici.

Nicolae Stoicescu în "Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București" din 1960 scrie rezumat despre 135 biserici.

George D.Florescu în lucrarea "Din vechiul București, (1935) biserici, curți domnești și hanuri între 1790-1791, după două planuri inedite de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, planurile cartografiilor militare austriece, locotenentii Ferdinand Ernst și baronul Franz Purcel, care înfățișează Bucureștii de la sfârșitul secolului, arată că între 1789 și 1791 sunt enumerate 102 biserici".

"Primele mănăstiri și biserici din București, menționate de documente sau inscripții mai târzii datează din secolul XVI. În sec.XVII, în afară de bisericile și mănăstirile clădite de Domni și boieri ... sunt pomenite în documente numeroase biserici mai modeste, multe de lemn, din care unele din ele construite de bresle sau de grupuri de meseriași și negustori (a negustorilor, a tăbăcarilor, a zlătarilor, a săpunarilor, a precupeților)...."

La sfârșitul secolului XVIII, după cum arată banul **Mihai Cantacuzino**, existau în București:

- 21 mănăstiri cu hanuri
- 7 mănăstiri fără hanuri
- 51 biserici de piatră (adică zid)
- 15 biserici de lemn
- În total 94 de biserici.

În 1818 **Dionisie Fotino** arată că existau:

- 9 mănăstiri mari domnești
- 8 mănăstiri cu hanuri (printre care și hanul Colței și hanul Șerban Vodă)
- 10 mănăstiri de categoria a doua
- 72 de biserici de piatră (zid)
- 25 de biserici de lemn, la marginea orașului
- 4 biserici ale altor rituri
- În total ~~128~~ biserici.

După o catagrafie din 1832 se găseau în oraș:

- 26 mănăstiri
- 65 biserici ortodoxe și
- 7 biserici ale altor confesiuni

Adică în total 98 de biserici, fără acelea de la marginea orașului și din afara lui.

Mănăstirile și bisericile istorice sunt după Papazoglu următoarele: Radu Vodă, Sfântul Gheorghe Nou, Sf.Spiridon Nou, Biserica Domnița Bălașa, Biserica Curtea Veche, Biserica Sfânta Ecaterina, Biserica Olteni, Biserica Sfânta Vineri-Hereasca, Biserica Zlătari, Biserica Sf.Nicolae-Șelari, Biserica Antimului, Biserica Sf.Dumitru-Poștă. De asemenea bisericile: cu Sibile (Sfinți), Precupeții Vechi, Hagi, Tîrchilești, Popa Nan, Schitu Icoanei, Popa Soare, Biserica Dintr-o Zi (Albanesă), Biserica Bradu, Biserica Sf.Gheorghe Vechi, Metohul Episcopiei (Râmnicului), Biserica Mihai Vodă, Biserica Oborul Vechi, Biserica Răzvan, Biserica Sărindarului, Biserica Bărăției.

În planul orașului București, alcătuit în anul 1852, sunt trecute 116 biserici, fără de cele de la marginea orașului și din apropierea sa.

CATAGRAFIA BISERICILOR BUCUREȘTENE PÂNĂ LA 1810 - de Al.Lapedatu

1. Ilie Gorgani, de zid, hram Sf.Prooroc Ilie
2. Livedea - Gospod, de zid, hramul Sfinții. Împărați Constantin și Elena
3. Izvorul, de zid, hramul Izvorul Maichii Precistii
4. Spirii Nou, de zid, hramul Adormirea Precistii
5. Moldovenilor, de zid, hram Sfânta Troiță
6. Brezoianului, de zid, hram Sfânta Troiță
7. Stejarul, de zid, hram Înălțarea Crucii
8. A Popii Radului, de zid, hram Adormirea Precistii
9. A Fântânii Boului, de zid, hram Sf.Spiridon (Azi Popa Tatu)
10. Schitu Măgureanu, de zid, hram Sf.Visarion
11. Podu de Pământ, de zid, hram Sf.Ștefan
12. Elefterie, de zid, hram Sf.Elefterie
13. Postăvarilor, de zid, hram Sf.Nicolae
14. Schitul Hagi Dinului, de zid, hram Buna Vestire
15. Căramidarii de Sus, de zid, hram Izvorul Precistii
16. Nicolae Șelari, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
17. Doamnei, de zid, hram Intrarea în Biserică
18. Ianii (Enei), de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
19. Dintr-o Zi, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
20. Boteanu, de zid, hram Sf.Gheorghe
21. A Popii Dărvaș,(Biserica Albă), de zid, hram Sf.Nicolae
22. Popa Cozmii, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
23. A Măgureanului, de zid, hram Schimbarea la Față
24. Sf.Dimitrie, de zid, hram Sf.Dimitrie
25. A Pușcării (Sf.Anton), de zid, hram Sf.Antonie
26. Colții, de zid, hram Sfinții Ierarhi
27. Hanul Colții, de zid, hram Sf.Prooroc Ilie
28. Curtea Veche, de zid, hram Buna Vestire
29. Sf.Vasile, de zid, hram Sf.Vasile
30. Mavrogheni, de zid, hram Izvorul Precistii
31. Dichiu, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
32. Popa Rusu, de lemn (1890), hram Cuvioasa Paraschiva

33. Scaune, de zid, hram Adormirea și Nașterea Maicii Domnului
34. Popa Heru (?), de zid, hram Intrarea în Biserică
35. Caimata, de zid, hram al Sfintei Adormiri (De zid 1870)
36. Visarion, de zid, hram Sf.Visarion
37. Oțetari, de zid, hram Sfinții Voevozi
38. Popa Ivașcu, de zid, hram Sf.Nicolae
39. Precupeții Noi, de zid, hram Adormirea
40. Precupeții Vechi, de zid, hram Toți Sfinții
41. din Mahalaua Moșilor, de zid, hram Sf.Ioan Botezătorul
42. Silvestru, de zid, hram Adormirea Maicii Domnului
43. Popa Petre, de zid, hramul Adormirii
44. Ceauș David, de zid, hram Adormirea Precistii
45. Batiștii, de zid, hram Adormirea Sfintei Ana
46. Sf.Gheorghe Nou (Mănăstirea), de zid, hram Sf.Gheorghe
47. Biserica Grecii, de zid, hram Nașterea lui Hristos
48. Sf.Ioan cel Mare, de zid, hram Sf.Ioan
49. Crețulescu, de zid, hram Nașterea Precistii
50. Mănăstirea Sf.Sava, de zid, hram Sf.Sava
51. Sfinții Apostoli, de zid, hram Sfinții Apostoli
52. Antim, de zid, hram Toți Sfinții
53. Mănăstirea Mihai Vodă, de zid, hram Sf.Nicolae
54. Sf.Ioan Nou, de zid, hram Nașterea și Sf.Ioan Predetici
55. Mănăstirea Sf.Spiridon Nou, de zid, hram Sf.Ierarh Spiridon
56. Domnița Bălașa, de zid, hram Înălțarea
57. Prundul, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
58. Sf.Prooroc Ilie, de zid, hram Sf.Prooroc Ilie
59. Vlădica, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
60. Bărbătescu, de zid, hram Schimbarea la Față
61. Flămânda, de zid, hram Schimbarea la Față
62. Slobozia, de zid, hram Adormirea Precistii
63. Sfta.Ecaterina (mănăstirea), de zid, hram Sfta. Ecaterina
64. Mănăstirea Radu Vodă, de zid, hram Sfânta Troiță
65. Broșteni, de zid, hram Adormirea Precistii
66. Cărmidarii de Jos, din lemn-1890, hram Sf.Dimitrie
67. Sf.Gheorghe Vechi, de zid, hram Sf.Mare Mucenic Gheorghe
68. Stelii, de zid, hram Adormirea Precistii
69. Vergului, de zid-1690, hram Sf.Mare Mucenic Dimitrie
70. Sfta.Vineri, de zid, hram Cuvioasa Paraschiva

71. Udricani, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
72. A Protopopului, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
73. Oltenilor, de zid, hram Adormirea Precistii
74. Sîrbilor, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
75. Staicului, de zid, hram Intrarea în Biserică
76. Biserica Nouă, de zid, hram Sfânta Troiță
77. Dobroteasa, de zid, hram Bunavestire
78. Apostol, de zid, hramul Sfinților Împărați Constantin și Elena
79. Foișorului, de zid, hram Nașterea Precistii
80. Negustori, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
81. Mîntuleasa, de zid, hram Sfinții Voevozi
82. Olari, de zid, hram Adormirea Precistii
83. Pantelimon, de zid, hram Sf.Pantelimon
84. Oboru Vechi, de zid, hram Sfinții Ioachim și Ana
85. Iancului, de zid, hram Adormirea Precistii
86. Popa Soare, de zid, hram Adormirea Precistii
87. Sf.Ștefan, de zid, hram Sfântul Întîiul Mucenic Ștefan
88. Lucaci, de zid, hram Sf.Ierarh Nicolae
89. Ciauș Radului, de zid, hram Adormirea Precistii

*
*   *   *

Sunt încă destule biserici neindentificate ale trecutului. Prin unele documente sau planuri s-au mai aflat câteva, cum ar fi:

1. Schitul Ananii,	pomenit într-un document din 24 aprilie 1474 și de un alt document din 2 dec.1748, care amintește de mahalaua schitului arhimandritului Anania, situată undeva aproape de moșia Mitropoliei.
2. Biserica Apostolachi,	biserică de piatră pomenită de Mihai Cantacuzino.

3. **Biserica Beldeanu,** trecută în planul baronului Purcel, cu chilii în jur, situată lângă actuala Gară de Nord.
4. **Biserica lui Dionisie,** trecută în planul oraşului din 1852, în apropiere de Biserica Pitar Moşu, şi ar fi fost Paraclisul Mitropolitului Dionisie (1819-1823).
5. **Biserica Donii,** amintită la 1830, aprilie 9.
6. **Biserica Golescu,** de piatră, pomenită de Mihai Cantacuzino, poate ca biserică sau paraclis al hanului cu acelaş nume.
7. **Biserica Manul,** din mahalaua Broşteni, amintită de catagrafia din 1831.
8. **Biserica Popa Dârvaru, (nu Dârvaş)** amintită ca Biserică de piatră de Mihai Cantacuzino.
9. **Biserica Popa Drăghici,** tot de piatră, amintită de Mihai Cantacuzino.
10. **Biserica de lemn a lui Popa Marin,** amintită de Mihai Cantacuzino.
11. **Biserica Popii Matei,** amintită la 10 iulie 1679. Posibil ca aceasta să fi fost biserica din Prund.
12. **Biserica lui Popa Plăcintă** amintită într-un document din 10 apr. 1635, care arată că se găsea în Târgul de Sus.
13. **Biserica de lemn a lui Popa Radu,** Tunsuli, aminteşte două cu acest nume, din care una este Biserica Manea Brutaru.

14. **Biserica Sf. Damian,** din mahalaua Batiştei, amintită în catagrafia din 1831.
15. **Biserica Sfânta Ecaterina** a Târgului de Afară, biserică de piatră
16. **Biserica de lemn a lui Stoica,** amintită de Mihai Cantacuzino.
17. **Schitul Vistierului** amintit de Dionisie Fotino.

Notă: *Existau în Bucureşti 51 de bresle de negustori şi meşteşugari: lipscani, cavaşi, şelari, braşoveni, bărbieri, argintari, croitori, cojocari groşi şi subţiri, brutari, simigii, băcani, dogari etc...*
(După N.Stoicescu)

*
*   *   *

Existau şi **Capele** sau **Paraclise** pe proprietăţile particulare ale aceloră cu o stare bună.

Paraclisele, aceste bisericuţe particulare făcute de cei mai înstăriţi, au fost dotate cu odoare ca la bisericile mari.

Multe s-au construit chiar în curţile ctitorilor lor, uneori chiar lângă casă. Aşa au fost:

Al Mitropolitului Dionisie (1821)

Al Banului Dumitru Ghica

Al lui Creţulescu

Al lui Bellu

Al lui T. Văcărescu

Al lui Grigore Brâncoveanu, la poalele dealului Patriarhiei

Al Domniţei Bălaşa, în grădina fostului Azil, lângă biserică

Al Mitropolitului Teodosie (Paraclisul Catedralei)

Al lui Matache Racoviţă din spatele Prefecturii de Poliţie.

Aceasta pe vremuri.

Al Episcopului Isofi, care se afla în curtea Bisericii Antim
 Al lui N.Mavrocordat, care se afla în spatele Bisericii Văcărești
 Al lui Lahovari din str. Sapienței
 Al lui Kalinderu
 Al căminarului Mihalache Darvari, și altele ...

Oasele celor morți erau așezate în bolnița de sub altarul paraclisului.

În timpul lui Mihai Viteazul (1593-1601) erau 22 de biserici, în timpul lui Matei Basarab (1632-1654) erau 40 și pe la sfârșitul secolului XIX erau cam 200. (Am ținut să repet aceasta).

- Biserici mai cunoscute dispărute până în anul 1900 -

Incendii, Cutremure, Turci, Sistematizare	-18
Dărâmate în timpul comuniștilor	-29
Mutate în timpul comuniștilor	- 8
Existente în 1992	- 74 + 1 în ruinare

TOTAL -130

*
* *

În București s-au aflat trei biserici cu hramul "Izvorul Tămăduirii" așezate în trei puncte opuse ale orașului, cu cișmelele lor cu apă sfințită din care să bea cei bolnavi.

Unele biserici au avut grădini mari și frumoase precum: Sf.Spiridon Nou, Sfinții Voievozi, Domnița Bălașa, Batiște și încă altele, dar multe nu mai sunt, deoarece peste grădinile lor s-au construit blocuri de locuit, niște silozuri, fără cel mai elementar gust al esteticului și frumosului.

În anul 1985 existau în Capitală trei protoierii: 1, 2, 3.

Arhiepiscopia Bucureștilor mai are încă o protoierie a Sectorului Agricol Ilfov, cu cca. 78 de biserici.

- DISPĂRUTE -

**BISERICI ORTODOXE DIN BUCUREȘTI
 DISPĂRUTE PRIN CALAMITĂȚI, RUINARE SAU DE
 MÂNA OMENEASCĂ PÂNĂ ÎN ANUL 1900**

	Zidire	Dărâmare
1. Biserica Doamnei Maria și a Doamnei Stanca, fiica lui Mircea Vodă Ciobanul, din ansamblul "Curtea Veche", arsă de turci. Pe locul ei s-a construit (probabil) fosta biserică Sf.Anton-Pușcărie din fosta "Piață de Flori"	Zidire secolul XVI la început Dispărută la 1600 și ceva.	
2. Biserica Sf.Anton-Pușcărie , ce se afla lângă fosta Piață de Flori, în apropierea hanului lui Manuc. Ansamblul Curtea Veche. Pe locul unde a fost Altarul s-a așezat un monument (cruce)	Zidire 1735	A ars 1847
3. Mănăstirea Stelea Spătaru (Iveri). A fost în piața dintre str.Decebal și Bdul.Domniței	1582	După 1850
4. Mănăstirea Sărindar (Biserica Coconilor). A fost pe Calca Victoriei. Pe locul ei s-a construit Cercul Militar Național	1625	Ruinare- Dărâmare 1896
5. Mănăstirea Sf.Sava . S-a aflat în ceea ce numim în prezent Piața Universității	Sfârșitul sec. XVI	1870

	Zidire	Dărâmare
6. Biserica Sf.Nicolae Prund. S-a aflat între Biserica Domnița Bălașa și Spitalul Brâncovenesc.	1682	1898
7. Sf.Ioan cel Mare. Cel Vechi Grecesc. (Înainte Mergătorul). Pe locul bisericii s-a construit CEC-ul mare. (Calea Victoriei)	Sec.XVI la început	1875
8. Biserica lui Ghiorma Banul (A grecilor). Se afla vizavi de Banca Națională veche.	1564-65	1861
9. Sf.Ioan Botezătorul (Biserica de Jos) din ansamblul Curtea Veche, distrusă probabil de cutremurul din 1802.	Sec.XVII	1802 ?
10. Biserica Săpunari , distrusă probabil de cutremurul din 1802	Sec.XVII	1802 ?
11. Sf.Nicolae din Tigănie (Vlădica) de sub dealul Mitropoliei.	1704	Sfârșitul sec. XIX
12. Giulești-Tigănie (Giulești-Chiajna)	Sec.XVIII	Ruinare
13. Biserica Botezul Domnului. Se afla pe Splaiul Independenței - Prundul Dâmboviței. Forma un ansamblu cu Biserica Domnița Bălașa	1743-1744	1871
14. Caimata (Nenorocita). A fost pe Bdul.Carol I. Demolată pentru trasarea Bulevardului Carol I -Sistematizare- La Caimata într-o chilie cu pământ pe jos a locuit un timp Mihai Eminescu	1730-1731	1890

	Zidire	Dărâmare
15. Biserica Hanul Șerban Vodă. A fost în interiorul hanului de pe Ulița Mare, azi zona străzii Lipscani -Smârdan-Eugeniu Carada. A fost folosită în anul 1848 pentru depozitarea unor arme ale revoluționarilor.	Sec.XVIII	A doua jumătate a sec.XIX
16. Biserica Măgureanului. A fost în Piața fostei Operete. Prima a fost din lemn. A servit ca Paraclis al caselor lui Șerban Vodă Cantacuzino.	1761 din lemn, în 1810 era din zid	1879-83
17. Biserica Sfânta Ecaterina. din interiorul Curții Noi, fostă pe Uranus. În ruină după arderea Curții Noi (Curtea Arsă)	după 1775	1852 în ruină, apoi dărâmată
18. Mănăstirea lui Pană Vistierul. (apoi Sfânta Ecaterina). Al doilea ctitor al Mrii. Sfta.Ecaterina	1595	
19. Metohul sau Biserica Grădina Episcopiei din Livedea Văcăreștilor. Pe locul ei s-a amenajat Grădina Ateneului și apoi s-a construit "Ateneul Român" cu "Un leu pentru Ateneu". În prezent se mai află Str.Episcopiei.	1764-1756	1876

acrostih

APOLOGETICUM

Albastrul cerului, negrul pământului,
 Puterea soarelui, cântecul vântului,
 Oglinda apelor, lucirea astrilor,
 Liniștea veșnică, pacea sihaștrilor,
 Ordinea sferelor, vastul genunilor,
 Geneza formelor, miezul minunilor,
 Ești doar TU, Tatăl, Treime Sfântă ...
 Tâlcul din toate, raiul ce-ncântă.
 ISUS ! e Fiul, al pătimirilor,
 Christosul nostru, al mântuirilor.
 Un Duh Sfântit învăluie tot ce-i creștin ...
 Mărire Tatălui, Fiului, Sfântului Duh ... AMIN !
 c.d.f.

***

-DEPLASATE-

BISERICI DIN BUCUREȘTI
 deplasate în timpul regimului comunist de pe
 sfântul și străvechiul lor loc

1. Schitul Maicilor
2. Biserica Sf.Gheorghe-Capra
3. Biserica Sf.Ion Piață
4. Biserica Sf.Ilie-Rahova
5. Mănăstirea Mihai Vodă cu turnul clopotniță.
6. Biserica Olari
7. Biserica Sf.Ștefan (Cuibul cu Barză) -Podul de Pământ-
8. Biserica Acvila
9. În anul 1985 s-a făcut și deplasarea Palatului Sinodal.

*
*   *   *

-DĂRÂMATE-**BISERICI DIN BUCUREȘTI
DĂRÂMATE ÎN TIMPUL COMUNIȘTILOR**

Nr.	Numele bisericii	Anul zidirii	Anul dărâmării
1.	Albă Postăvari	1634-1638	1984
2.	Biserica reformată din spatele fostului palat regal		1959-1960
3.	Brezoianu	1701	1960
4.	Bradu Staicu	1804	1987
5.	Cotroceni	1679-1682	1984
6.	Crângași I (Sf.Nicolae) (Zboina Neagră)	1558-1559, 1564, 1700	1968
7.	Crângași II (Capela Izvorul Tămăduirii)	1943	1982
8.	Capela Buna Vestire Rahova (Str.Caporal Mișcă Petre)	1946	1981

Nr.	Numele bisericii	Anul zidirii	Anul dărâmării
9.	Capela Sf.Mina de la Institutul Medico Legal	sec.XX	1985
10.	Biserica Calvină dărâmată în vremea lui Dej. A fost reconstruită.	-	-
11.	Biserica Adventistă de ziua a șaptea	?	1985
12.	Biserica Ortodoxă de stil vechi	?	după 1980
13.	Sinagoga de rit Sefart	?	1986
14.	Biserica Doamna Oltea	1947	1986
15.	Gherghiceanu (Str.Apahida nr.5)	Capelă 1939 De zid 1943	1984
16.	Biserica Izvor (Izvorul Tămăduirii)	1720-1724	1984
17.	Ienii (Enei)	1724	1977
18.	Ionică Moldoveni (Ioan cel Mic) (din curtea palatului regal)	1774	1980
19.	Sf.Nicolae Sârbi	Sec.XVII	1985
20.	Sf.Nicolae Jitniță	1711-1717	1986

Nr.	Numele bisericii	Anul zidirii	Anul dărâmării
21.	Biserica Olteni	1722	1987
22.	Mănăstirea Pantelimon (pe insulă) (Com.Pantelimon)	1750	1986
23.	Biserica Stejar (a servit capelă palatului regal)	1763	1970
24.	Spirea Veche	1762	1984
25.	Sf.Spiridon Vechi	1747 A fost reclădită între anii 1992-1996	1987
26.	Sfânta Treime-Troița Dudești	1804	1987
27.	Sfânta Vineri Hereasca	1644-1645	1987
28.	Mănăstirea Văcărești	1716-1728	1986-1987
29.	Biserica Sfinții Împărați Constantin și Elena (din lemn) se afla pe Șos.Colentina	?	1970

În anul 1988 a fost dărâmat și "Azilul Calist Arhiereul"
din curtea Bisericii DELEA NOUĂ

*****

**Și pierind tiranii cei satanizați
Au ajuns în IAD, de mulți blestemați,
Iar cu voia Domnului s-au oprit -Mutările-,
Încălcarea crucii, spaima, -Demolările-.
c.d.f.**

*
*   *

BISERICILE BUCUREȘTENE***ACTUALE***

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
1.	Acvila	Str.Sirenelor nr.37, sect.5, Prot.1 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1937
2.	Adormirea Maicii Domnului	Calea Giulești nr.236, sect.6, Prot.1 - Hram Adormirea	1900
3.	Albă	Calea Victoriei sect.1, Pr.2 - Hram Sf.Ilie, Sf.Nicolae, Sf.Haralambie	1715
4.	Amzei	Str.Biserica Amzei - sect.1, Pr.2 - Hram Buna Vestire, Sf.Nicolae	1810
5.	Andronache	Str.Periș nr.10, sect.2, Pr.2 - Hram Sf.Gheorghe	1899
6.	Antim (A tuturor sfinților)	Str.Mitrop.Antim Ivireanu, sect.5, Prot.- Hram Duminica tuturor sfinților	1715
7.	Apărătorii Patriei I	Str.Panselelor nr.7, sect.4, Pr.3 - Hram Sf.Nicolae	1934-1959
8.	Apărătorii Patriei II	Șos.Olteniței nr.113,sect.4, Pr.3 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1948
9.	Apostol	Calea Văcărești nr.143, sect.3, pr.3 - Hram Sfinții Împărați	1743

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
10.	23 August MALAXA	Str.Tufănică nr.5, sect.3, Pr.2 - Hram Sf.Nicolae	1946
11.	Balta Albă	Bdul.Muncii, sect.3, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului și Corneliu Sutașul	1939
12.	Bariera Rahova	Șos.București-Măgurele nr.3, sect.5, Prot.1	1967
13.	Batiște	str.Batiște - sect.2, Pr.2 - Hram Sf.Ana, Cuvioasa Paraschiva	1632-1654
14.	Bazilescu	Bdul.Bucureștii Noi nr.1, sect.1, Prot.1 - Hram Sf.Nicolae, Sfânta Ecaterina	1898
15.	Băneasa	Șos.București-Ploiești nr.1, sect.1, Prot.2 - Hram Sf.Nicolae	1792
16.	Bărbătescu Nou	Str.Cuțitul de Argint nr.1, sect.4, Prot.3 - Hram Schimbarea la Față și Adormirea Maicii Domnului	1906
17.	Bărbătescu Vechi	Str.Bărbătescu nr.1, sect.4, Pr.3 - Hram Sf.Nicolae	1818

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
18.	Bellu-Pieptănari	Str.Ostrov nr.11, sect.3, Pr.3 - Hram Sfânta Ecaterina	1943
19.	Belvedere	Str.Cărbunariilor - sect.5, Pr.3 - Hram Sfinții Apostoli Petru și Pavel, Sf.Ecaterina	1934-1940
20.	Boteanu (Brad Boteanu)	Str.Biserica Boteanu nr.8, sect.1, Pr.1 - Hram Sfinții Voievozi, Sf.Gheorghe, Sf.Ioan Botezătorul și Sf.Varvara	1.-1760 2.- 1908- 1911
21.	Brâncoveanu Constantin	Str.Râul Mare nr.5, sect.4, Pr.3 - Hram Sfinții Împărați Constantin și Elena	1948
22.	Bucur	Str.Radu Vodă nr.33, sect.4, Pr.3 - Hram Sfinții Athanasie și Chiril	1747
23.	Bumbăcari	Str.Toporași nr.70, sect.5, Pr.1 - Hram Nașterea Maicii Domnului	1942-1950
24.	Buna Vestire-Giulești	Calea Giulești nr.111 A, sect.6, Prot.1, stația Flămânda - Hram Buna Vestire	1930

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
25.	Buna Vestire- Giurgiului	Șos.Giurgiulu - sect.4, Pr.1 - Hram Buna Vestire și Sfinții Petru și Pavel	1923-1931
26.	Cărămidarii de Jos	Str.Piscului nr.3, sect.4, Pr.3 (Str.Vulturilor) - Hram Sf.Gheorghe, Sf.Dimitrie, Sf.Trifon și Sf.Vasile	1711
27.	Cărămidarii de Sus	Șos.Grozăvești nr.7, sect.6, Pr.3 - Hram Buna Vestire	1805
28.	Ceauș Radu	Str.Vulturilor nr.5, sect.4, Pr.3 - Hram Sf.Nicolae	1750-1755
29.	Colțea	Bdul.1848, sect.3, Pr.3 - Hram Sfinții Trei Ierarhi (Vasile, Grigore și Ioan)	1642
30.	Costeasca	Str.Navigației nr.54,sect.1,Pr.1 -Hram Învierea Domnului și Acoperământul Maicii Domnului	1946
31.	SFINȚII ARHANGHELI	Bdul Ghencea nr.41, sect.6, Prot.1, hram Sfinții Arhangheli și Sfantul Spiridon.	1951-1955
32.	Crețulescu	Calea Victoriei, sect.1, Pr.1 - Hram Sfinții Arhangheli și Adormirea Maicii Domnului	1722

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
33.	Culte-Finanțe	Str.Vasile R. nr.14, sect.1,Pr.1 - Hram Toți Sfinții	1942
34.	Cuvioasa Paraschiva	Str.Soldat Lică Gh. nr.28, sect.1 Prot.3, - Hram Cuvioasa Paraschiva	1957-1961
35.	Dămăroaia	Str.Georgescu Justin - sect.1, Pr.1 - Hram Sf.Nicolae, Sf.Miron	1946
36.	Delea Nouă	Str.Delea Nouă nr.1, sect.3, Pr.3 - Hram Buna Vestire și Sfinții Arhangheli	înainte de 1774
37.	Delea Veche	Str.Delea Veche nr.29, sect.3, Pr.2 - Hram Sfânta Treime	1773 apoi 1894-1896
38.	Dintr-o Zi (Albaneză)	Str.Academiei nr.22,sect.1, Pr.1 - Hram Sf.Nicolae	1665
39.	Dichiu numită și Tirchilești	Str.Icoanei nr.72, sect.2, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului, Sf.Nicolae	1773
40.	Dobroteasa	Calea Văcărești nr.104, sect.3, Pr.3 - Hram Buna Vestire, Cuvioasa Paraschiva și Sf.Filofteia	1730

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
41.	Doamnei (Doamna)	Calea Victoriei nr.28, setc.1, Pr.3 - Hram Intrarea în Biserică a Maicii Domnului	1770
42.	Dudești Cioplea I	Str.Ticuș (colț cu str.Ilioana) nr.3, Prot.3 - Hram Sf.Nicolae	1770
43.	Dudești Cioplea II	Bdul.Ion Șulea nr.38,sect.3, Pr.3 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1957
44.	Domnița Bălașa	Calea Rahovei nr.1,sect.4, Pr.3 - Hram Înălțarea Domnului	1751
45.	Ferentari	Calea Ferentari nr.121, sect.5,Pr.1 - Hram Sf.Ioan Botezătorul	1933
46.	Flămânda	Str.Olimpului nr.17, sect.4, Pr.3 - Hram Adormirea Maicii Domnului și Sf.Haralambie	1766
47.	Floreasca	Calea Dorobanților, sect.1, Pr.2 - Hram Nașterea Maicii Domnului	1912-1915
48.	Foișorului	Str.Foișorului nr.113, sect.3, Pr.3 - Hram Nașterea Maicii Domnului și Sf.Trifon	1745

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
49.	Galileia	Str.Nazarcea nr.3, sect.1, Pr.1 _ Hram Cuvioasa Paraschiva	1940
50.	Giulești-Sărindar	Calea Giulești nr.566,sect.6, Pr.1 - Hram Adormirea Maicii Domnului; A fost Metoh.Mănăstirii Cotroceni	1768
51.	Giulești-Sârbi (I se spunea și "Principele")	Calea Giulești, sect.6, Pr.1 - Hram Sf.Nicolae, Sf.Gheorghe și Sf.Dumitru	1866
52.	Giulești-Țigănie (ruinată)	(Sub denumirea Giulești- Chiajna)	Sec.XVIII
53.	Hagiu	Str.Traian, sect.2, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului, Cuvioasa Paraschiva și Sf.Nicolae	1768
54.	Herăstrău	Str.Școala Herăstrău nr.26, sect.1, Pr.2 - Hram Sfinții Apostol Petru și Pavel	1887
55.	Iancu Nou (Bălăneanu)	Șos.Mihai Bravu nr.119, sect.2, pr.2 - Hram Sf.Nicolae, Sf.Haralambie	1873
56.	Iancu Vechi (Mătășari)	Str.Mătășari (în colț), sect.2, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1773

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
57.	Icoanei (Icoana)	Str.Icoanei nr.12, sect.2, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1743-1756
58.	Înălțarea Sfintei Cruci	Str.Balotului nr.2, sect.2, Pr.2 - Hram Înălțarea Sfintei Cruci	1957
59.	Înălțarea Domnului	Șos.Oltenei nr.1, sect.4, Pr.3 - Hram Înălțarea Domnului	1940
60.	Ion Creangă	Str.Nic.Cânea nr.10, sect.2, Pr.2 - Sf.Nicolae	1975
61.	Izvorul Nou (Dintre vii)	Șos. Mihai Bravu nr.3,sect.3, pr.3 - Hram Izvorul Tămăduirii	1823
62.	Lucaci	Str.Logofătul Udriște nr.6,sect.3,Prot.3 - Hramuri Sf.Nicolae, Sfinții Împărați, Sfinții Arhangheli	1736
63.	Manea Brutaru	Str.Gral.Budișteanu nr.6, sect.1, Prot.1 - Hramuri Sf.Nicolae, Sf.Gheorghe, Sfinții Arhangheli	1787
64.	Manu Cavaful	Str.Manu Cavaful nr.1,sect.4,Pr.3 - Hram Sfânta Treime	1783-1802

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
65.	Mavrogheni	Str.Monetăriei nr.4,sect.4,Pr.2 - Hram Izvorul Tămăduirei	1789
66.	Măicăneasa	Bdul.Agriculturii nr.2,sect.1,Pr.2 - Hram Pogârârea Duhului Sfânt	1951
67.	Mărcuța	Str.Biserica Mărcuța nr.8, sect.2, Pr.2 - Hram Sfinții Îngeri, adică Sfinții Arhangheli	1587
68.	Mărgeanului	Str.Mărgeanului nr.107, sect.5, Pr.1 - Hram Nașterea Maicii Domnului	Sec.XX
69.	Mărțișor	Str.Mărțișor nr.63,sect.4,Pr.3 - Hram Sf.Gheorghe și Sfinții Arhangheli	1943-1948
70.	Mihai Bravu	Str.Cerceluș nr.29, sect.3,Pr.3 - Hramuri: Cuvioasa Paraschiva Sfânta Treime și Sfântul Fanurie	1948
71.	Mihai Vodă (a fost deplasată)	Str.Arhivelor nr.2,sect.5, Pr.1 - Hram Sf.Nicolae	1589-1591
72.	Militari I	Str.Bisericii nr.2, sect.6, Pr.1 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1896

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
73.	Militari II	Str.Dreptății nr.24, sect.6,Pr.1 - Hram Cuvioasa Paraschiva	1953
74.	Militari III	Str.Valea Lungă nr.1, sect.6, Pr.1 - Hram Sf.Ioan Botezătorul	1943
75.	Mântuleasa	Str.Mântuleasa nr.20, sect.2, Pr.3 - Hram Sfinții Arhangheli	1734
76.	Mărgeanului (Tudor Vladimirescu I)	Str.Mărgeanului nr.2,sect.5,Pr.2 - Hram Sfinții Împărați	înainte de 1820
77.	Negustori	Str.Negustori nr.5, sect.2, Pr.3 - Hram Sf.Nicolae	1665
78.	Oborul Nou	Str.Avrig nr.21, sect.2,Pr.2 - Hram Sfinții Împărați și Adormirea Maicii Domnului	1853-1854
79.	Oborul Vechi (Popa Lazăr)	Str.Traian nr.204, sect.2, Pr.2 - Hram Sfinții Părinți Ioachim și Ana	1768
80.	Olari (deplasată)	Str.Olari (Moșilor), sect.2, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1758
81.	Oțetari	Str.Oțetari nr.4, sect.2,Pr.2 - Hram Sfinții Voievozi și Sf.Nicolae	1680-1692

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
82.	Parcul Călărași	Bdul.Muncii nr.2, sect.2, Pr.3 - Hram Sfinții Împărați	1942-1949
83.	Parcul Domeniilor (Mănăstirea Cașin)	Str.Mrea.Cașin nr.1, sect.1,Pr.2 - Hram Sfinții Voievozi	1938-1944
84.	Parcul Ghencea	Bdul.Ghencea nr.41, sect.6,Pr.1 - Hram Sfinții Arhangheli și Sfântul Spiridon	1943
85.	Parcul Rahova I	Str.Caporal Preda nr.29, sect.5,Pr.1 - Hram Sf.Dumitru	1937
86.	Parcul Rahova II	Str.Iacobenii nr.39, sect.5, Pr.1 - Hram Sfânta Paraschiva și Sf.Nicolae	1944
87.	Biserica Patriarhiei (Mitropolia)	Str.Intrarea Patriarhiei nr.21, sect.5 - Hram Sfinții Împărați Constantin și Elena - Hram la Paraclis: Sf.Gheorghe și Sf.Daniil	1656-1658
88.	Pitar Moșu	Str.Pitar Moșu nr.16, sect.1,Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1795

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
89.	Plumbuita (Mănăstire)	Str.Plumbuita,sect.2, Pr.- Hram Nașterea Sf.Ioan Botezătorul	1559
90.	Podeanu	Str.Dornei nr.70,sect.1, Pr.1 - Hram Sfinții Împărați	1926-1928
91.	Popa Chițu	Str.Biserica Popa Chițu nr.2,sect.2,Prot.2 - Hramuri: Sf.Grigore, Sf.Nicolae Nașterea și Adormirea Maicii Domnului	1831
92.	Popa Nan	Str.Popa Nan nr.47,s.2,Pr.2 Hram Sfinții Împărați	1719
93.	Popa Rusu	Str.Popa Rusu,sect.2, Pr.2 - Hram Sfânta Treime	începutul sec.XVIII
94.	Popa Soare	Str.Popa Soare, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului,Sf.Nicolae	1745
95.	Popa Tatu	Str.Nuferilor nr.51, sect.1, Pr.1 - Hram Adormirea Maicii Domnului, Sf.Nicolae, Sf.Ioan Botezătorul	1761-1764
96.	Precupeții Noi	Str.Gral.Broșteanu nr.12, sect.1, Prot.2 - Hramuri Adormirea Maicii Domnului și Sf.Nicolae	1713

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
97.	Precupeții Vechi	Str.Mihail Eminescu nr.2, sect.2, Pr.2 - Hram Toți Sfinții	1773
98.	Progresul	Șos.Giurgiului nr.253, sect.4, Pr.3 - Hram Sf.Gheorghe	1888-1890
99.	Radu Vodă (Mănăstire)	Str.Radu Vodă nr.29, sect.4,Pr.- Hram Sfânta Treime	1568-1585
100.	Răzvan	Calea Moșilor,sect.3,Pr 3 în spatele Biserica Sf.Gheorghe Nou - Hram Adormirea Maicii Domnului	1635-1647
101.	Rodica Moșoiu (într-o casă)	Str.Baicului nr.53,sect.2, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1948
102.	Răzoare (Sf.Vasile- Cotroceni)	Str.Răzoare nr.119, sect.5,Pr.1 - Hram Sf.Vasile cel Mare, Cuvioasa Paraschiva	1930
103.	Sapientiei	Str.Sapientiei nr.5, sect.6, Pr.1 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1710
104.	Scaune	Str.Scaune nr.2,sect.4, Pr.3 - Hram Adormirea și Nașterea Maicii Domnului	1611

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
105.	Schitul Măgureanu	Bdul.Schitul Măgureanu nr.14, sect.1, Pr.1 - Hram Sf.Visarion și Sf.Doctor Pantelimon	1776
106.	Schitul Darvari	Str.Schitul Darvari nr.3, sect.2,Pr.2 - Hram Sfinții Arhangheli, Sfinții Împărați și Învierea Sfântului Lazăr	1834
107.	Schitul Maicilor (Hagi Dina) (a fost deplasat)	A fost pe Str.Mitr.Antim Ivircanul,sect.1,Pr.1 - Hram Buna Vestire și Sfânta Maria	1727
108.	Sfinți (Sibile)	Calea Moșilor nr.79, sect.2,Pr.3 - Hram Intrarea Maicii Domnului în Biserică	1670-1680
109.	Sf.Alexandru- Colentina	Șos.Gherase nr.127, sect.2,Pr.2 - Hram Sf.Alexandru	1935-1945
110.	Sf.Alexe .	Calea Șerban Vodă nr.123, sect.4,Pr.3 - Hram Sfântul Cuvios Alexe	1812
111.	Sf.Andrei (Bucureștii Noi)	Șos.Chitilei nr.138,sect.1,Pr.1 - Hram Sf.Andrei	1935-1937

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
112.	Sf.Anton-Colentina	Str.Trei Scaune nr.20, sect.2,Pr.2 - Hram Sf.Antonie, Cuv.Paraschiva, Sf.Nicolae	Sec.XX
113.	Sf.Anton Curtea Veche	Str.30 dec.,sect.3,Pr.3 - Hram Buna Vestire și Sf.Anton	1545-1559
114.	Sfinții Apostoli	Str.Sfinții Apostoli nr.33, sect.5.pr.1 - Hram Sfinții Apostoli Petru și Pavel	1636
115.	Sf.Calinic	Șos.Cățelu nr.53, sect.3, Pr.3 - Hram Sf.Calinic și Sf.Paraschiva	1951-1955
116.	Sfinții Constantin și Elena	Str.Sfinții Constantin și Elena,sect.1, Pr.1 - Hram Sfinții Împărați	1785
117.	Sf.Dumitru-Colentina	Șos.Colentina nr.12, sect.2 Pr.2 - Hram Sf.Dumitru Izvorător de Mir	Sec.XX
118.	Sf.Dumitru-Postă (Bălăceanu)	Str.30 Dec.,sect.3,Pr.3 - Hram Sf.Mucenic Dumitru	1529
119.	Sfânta Ecaterina	Str.Sfânta Ecaterina - sect.4,Pr.3 - Hram Sfânta Ecaterina	1596

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
120.	Sf.Elefterie Nou	Str.Sf.Elefterie -sect.5, Pr.1 - Hram Sf.Mucenic Elefterie și Sf.Gheorghe	1935-1971
121.	Sf.Elefterie Vechi	Str.Sf.Elefterie -sect.5, Pr.1 - Hram Sf.Elefterie	1747
122.	Sf.Gheorghe-Capra (deplasată)	Str.Fântânica,fostă pe Șos.Pantelimon nr.131, sect.2,Pr.2 - Hram Sf.Gheorghe	1877
123.	Sf.Gheorghe-Grivița	Calea Griviței nr.218, sect.1,Pr.1 - Hram Sf.Gheorghe	1926-1931
124.	Sf.Gheorghe Nou	Bdul.1848 -sect.3,Pr.3 - Hram Sf.Gheorghe	1670
125.	Sf.Gheorghe Vechi	Calea Moșilor -sect.2, Pr.3 - Hram Sf.Gheorghe	1592
126.	Sf.Gheorghe-Plevna	Calea Plevnei nr.122, sect.6,Pr.1 - Hram Sf.Mare Mucenic Gheorghe	1906-1909
127.	Sf.Haralambie-Bellu	Str.Împăratul Traian nr.39,sect.4,Prot.3 - Hram Sf.Haralambie	1948-1957
128.	Sf.Ilie Gorgani	Str.Silfidelor nr.5, sect.5, pr.1 - Hram Sfântul Prooroc Ilie	1639

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
129.	Sf.Ilie Grant	Str.Fălciu nr.55,sect.6, Pr.1 - Hram Sf.Ilie	Sec.XX
130.	Sf.Ilie Rahova (deplasată)	A fost pe Calea Rahovei. Mutată pe str.Sfinții Apostoli nr.21,sect.4,Pr.3 - Hram Sf.Ilie, Înălțarea Domnului și Sfânta Treime	1838
131.	Sf.Ilie Calenderu (Bulgară)	Str.Doamnei nr.18 (într-o curte) sect.3,Pr.3 - Hram Sf.Ilie	1725
132.	Sf.Ilie Tesviteanul (din lemn)	Str.Soldat Stelian Mihale nr.14-20,sect.3,Pr.3 - Hram Sf.Ilie	1995
133.	Sf.Ilie-Pipera (fostă comună). Pe vremuri a fost schit, pe malul unei bălți	Are cimitir, clopotniță în curte și un puț	1793
134.	Sf.Ilie Tudor Vladimirescu II (canal)	Str.Floarea de Ghiață nr.1,sect.5,Prot.1 - Hram Sf.Ilie	1950
135.	Biserica Albă a Sfântului Ilie	Calea Victoriei nr.10, sect.1,Prot.2 - Hramuri: Sf.Ilie, Sf.Nicolae și Sf.Haralambie	1715-1716
136.	Sf.Ioan Botezătorul	Șos.Pantelimon nr.257, sect.2,Prot.2 - Hram Sf.Ioan Botezătorul	1933

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
137.	Sf.Ioan Moși (între blocuri)	Calea Moșilor nr.305, sect.2. pr.2 - Hram Sf. Ioan Botezătorul	1933
138.	Sf.Ioan Piață (deplasată)	Bdul.1848 -sect.3,pr.3 - Hram Ioan Botezătorul	1774
139.	Sfânta Maria, i s-a spus și Miron Patriarhul	Str.Iani Buzoianu nr.2, - Pr.1 - Hram Nașterea Maicii Domnului	1928-1934
140.	Sfânta Maria- Herăstrău	Str.Trifești nr.2,sect.1, Pr.2 - Hram Nașterea Sfintei Maria	1936
141.	Sf.Mina-Vergu	Str.C.F.Robescu nr.18, sect.3,Pr.3 - Hram Sf.Mina, Sf.Dumitru și Sfinții Apostoli	1725
142.	Sf.Nicolae-Broșteni	Str.Cuza Vodă nr.77, sect.4, Pr.3 - Hram Sf. Nicolae,Adormirea, Sfinții Apostoli, Proorocul Daniil	1654 rezidită 1731
143.	Sf.Nicolae-Buzești	Bdul.Al.I.Cuza nr.4, sect.1.Pr.1 - Hram Sf.Nicolae	1847-1854
144.	Sf.Nicolae-Centru, fostă rusească	Str.Ioan Ghica nr.9, sect.3,Pr.3 - Hram Sf.Nicolae	1905-1909

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
145.	Sf.Nicolae-Șelari	Str.Blănari nr.13, sect.3,Pr.3 - Hram Sf.Nicolae	1695
146.	Sf.Nicolae-Tabacu	Calea Victoriei nr.180, sect.1,pr.2 - Hram Sf.Nicolae	1904
147.	Sf.Nicola-Vlădica	Str.11 Iunie -sect.4,Pr.3 - Hram Sf.Nicolae	1904
148.	Sf.Pantelimon	Str.Iancu Căpitanul - sect.2,Pr.2 - Hram Sf.Pantelimon	1752
149.	Sf.Silvestru	Str.Silvestru -sect.2, Pr.2 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1743
150.	Sfânta Sofia	Calea Floreasca nr.276, sect.1,Pr.1 - Hram Sfânta Sofia	Sec.XX
151.	Sf.Spiridon Nou	Calea Șerban Vodă - sect.4,Pr.3 - Hram Sf.Spiridon, Sf.Visarion	1756-1768
152.	Sf.Spiridon Vechi lângă fosta Operetă	Demolată în 1987. Rezidirea a început în 1992. Terminată în 1996 - Hram Sf.Spiridon. Este amintită într-un hrisov din anul 1680. S-a reclădit în anii 1747-1748	1747-1748

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
153.	Sf.Ștefan (Cuibul cu barză)	Str.Știrbei Vodă nr.1 - Hram Sfântul Ștefan	1760
154.	Sf.Ștefan-Călărași	Calea Călărași nr.83, sect.3, Pr.3 - Hram Sf.Ștefan și Înălțarea Domnului	1764-1768
155.	SFÂNTUL VISARION	Str.Visarion nr.14, sect.1,Prot.2,hram Sf.Visarion și Sfin- ții Impărați.	1913
156.	Sf.Treime-Ghencia	Calea 13 Sept. nr.211, sect.5,Pr.1 - Hram Sfânta Treime	1927-1934
157.	Sf.Treime-Tei	Str.Grigore Moisil nr.2, sect.2,pr.1 - Hram Sfânta Treime	1928-1934
158.	Sf.Vasile-Polonă	Str.Polonă nr.50, sect.1, Pr.2 - Hram Sf. Vasile	1909
159.	Sf.Vasile-Victoriei (Dușumea)	Calea Victoriei -sect.1, Pr.2 - Hram Sf. Vasile	sfârșit sec.XVIII
160.	Sfânta Vineri- Colentina	Str.Gherghiței nr.2, sect.2,Pr.2 - Hram Sfânta Vineri	1947-1948
161.	Sfânta Vineri- Titulescu sau Sf.Vineri Nouă	Bdul.Titulescu nr.159, sect.1,Pr.1 (fost Banu Manta) - Hram Cuvioasa Paraschiva	după primul război mondial

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
162.	Sfinții Voievozi	Str.Sfinții Voievozi nr.2,sect.1, Pr.1 - Hram Sfinții Voievozi	1813-1817
163.	Slobozia	Calea Șerban Vodă - sect.4,Pr.3 - Hram Sf.Mare Mucenic Dimitrie	1664-1665
164.	Spirea Nouă	Str.Puișor nr.59, sect.5, Pr.1 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1724
165.	Stavropoleos	Str.Poștei -sect.3, Pr.3 - Hram Sfinții Arhangheli	1724
166.	Șerban Vodă	Str.Lăcustei nr.4, sect.4, Pr.3 - Hram Adormirea Maicii Domnului	1940
167.	Teiul Doamnei	Bdul.Ghica Tei nr.2, sect.2,Pr.2 - Hramuri: Înălțarea Domnului, Grigore Teologul și Nașterea Maicii Domnului	1833
168.	Târcă	Calea Vitan nr.142,sect.3, Pr.3 - Hram Înălțarea Domnului	înainte de 1820
169.	Tudor Vladimirescu I	Str.Mărgeanului nr.2, sect.5,Pr.1 - Hram Sfinții Împărați	1931-1932

Nr.	Biserica	A d r e s a	Zidire
170.	Udricani	Str.Iuliu Barasch nr.11, sect.3,pr.3 - Hram Sf.Nicolae și Adormirea Maicii Domnului	1734
171.	Vovidenia	Str.Garoafei nr.56, sect.5,pr.1 - Hram Intrarea Maicii Domnului în Biserica	1953
172.	Zlătari	Calea Victoriei nr.12, sect.5,Pr.1 - Hram Nașterea Maicii Domnului	1667
173.	Biseriçuța (Capelă) Sfânta Elisabeta, ctitoria Reginei Elisabeta, a fost făcută pentru Azilul "Elena Doamna" din Șos.Viilor (Cotroceni)	Ruinare începând din 1948	1870
	De la instalarea regimului comunist la guvernare a intrat în ruinare		

*****

Acest TABEL, pe care îl consider extrem de important, a fost realizat în totalitate de mine (C.D.F.), după o alergătură de peste trei ani pe la toate bisericile trecute în tabel.. Efortul a fost mare, pe multe le-am găsit cu greu, iar cercetarea și fotografierea lor, cca.2000 foto, a cerut timp,

răbdare și bani. Această lungă preumblare prin atâtea zeci și zeci de străzi, străduțe și înfundături, cred că a fost mai greu decât dacă aș fi făcut ocolul țării pe jos. Cine nu crede ... să încerce !

Costin Dacus

* * * * *

Și toate acestea s-au petrecut în timpul comunismului, iar eu eram suspectat de securitate, ca fost deținut politic timp de 17 ani. Dumnezeu m-a ajutat.

*
* * *

În ultima vreme (1994-1997), în București, s-a început construirea unor sfinte lăcașuri. Unele sunt în faza finală. Cu îndemnul Domnului sperăm că se vor reclădi și bisericile: Sfânta Vineri, Cotroceni, Văcărești, Olteni ș.a.

* * * * *

BISERICI BUCUREȘTENE

PAROHII SUBURBANE CU BISERICILE ȘI CAPELELE LOR. BISERICI DE ALTE RITURI - DIVERSE - AȘA DUPĂ CUM ARATĂ - GHIDUL OFICIAL AL BUCUREȘTIULUI DIN ANUL 1934

BISERICI

Sfânta Mitropolie și reședința I.P.S. Mitropolit Primat, Str.
Bibescu Vodă colț cu Bdul.Maria

Protopopiatul circ 1-a. Reședința: Parohia Sf.Vineri Nouă,Calea
Griviței 197, București 2

1.	Biserica Albă	Calea Victoriei
2.	Biserica Amzei	Str.Lascăr Catargiu
3.	Biserica Belvedere	Cartierul R.M.S.
4.	Biserica Brezoianu	Str.Brezoianu
5.	Biserica Cărmidarii	Șos.Grozăvești
6.	Biserica Dichiu	Str.Gral.Lahovari
7.	Biserica Floreasca	Prlg.Dorobanților
8.	Biserica Icoanei	Str.Lahovari

9.	Biserica Enei	Str.Biserica Enei
10.	Biserica Crețulescu	Calea Victoriei 47
11.	Biserica Manea Brutaru	Str.Gral.Budișteanu
12.	Biserica Mavrogheni	Str.Monetăriei 4
13.	Biserica Miron Patriarhul	Str.Gh.Boiangiu 89
14.	Biserica Sf.Pantelimon	Șos.Pantelimon
15.	Biserica Oborul Nou	Str.Avrig 21
16.	Biserica Olari	Str.Olari 2
17.	Biserica Oțetari	Str.Oțetari
18.	Biserica Pitar Moși	Str.Dionisie 45
19.	Biserica Popa Chițu	Str.Biserica Popa Chițu 5
20.	Biserica Popa Rusu	Str.Arcului 17
21.	Biserica Popa Tatu	Str.Gral.Berthelot 51
22.	Biserica Precupeții Noi	Str.Precupeții Noi 12
23.	Biserica Precupeții Vechi	Str.Romană
24.	Biserica Schitu Măgureanu	Bdul.Schitu Măgureanu 12
25.	Biserica Sf.Dumitru	Șos.Colentina
26.	Biserica Sf.Gheorghe	Șos.Pantelimon 131
27.	Biserica Sf.Gheorghe Malmaison	Calea Plevnei
28.	Biserica Sf.Ilie Grant	Str.Ilie Grant 53
29.	Biserica Ioan Moși	Calea Moșilor 301
30.	Biserica Nicolae Buzești	Str.Buzești 65

31.	Biserica Sf.Nicolae Tabacu	Calea Victoriei
32.	Biserica Sf.Pantelimon	Str.Iancu Căpitanu
33.	Biserica Silvestru	Str.Silvestru
34.	Biserica Sfântul Ștefan (Cuibul cu Barză)	Str.Știrbei Vodă 97
35.	Biserica Sfânta Treime Tei	Str.Gh.Șerban 8
36.	Biserica Sf.Vasile	Calea Victoriei 189
37.	Biserica Sf.Vineri Nouă	Calea Griviței 108
38.	Biserica Sf.Visarion	Str.Visarion 24
39.	Biserica Sftii.Voievozi	Str.Sftii.Voievozi
40.	Biserica Stejarului	Str.Palatului 2

Protopopiatul circa II-a.

Sediul Parohia Manu Cavafului

Str.Doamna Elena Cuza 84

1.	Biserica Albă Postăvari	Str.Bateriilor
2.	Biserica Alexe	Calea Șerban Vodă
3.	Biserica Antim	Str.Antim
4.	Biserica Sftii.Apostoli	-
5.	Biserica Bărbătescu Nou Filaret	Str.Cuțitul de Argint
6.	Biserica Bărbătescu Vechi	Str.Bărbătescu Vechi

7.	Biserica Căramidarii de Jos	Calea Piscului
8.	Biserica Ceauș Radu	Str.Vulturului
9.	Biserica Colțea	În curtea Spitalului
10.	Biserica Cotroceni	Lupeasca Nouă
11.	Mănăstirea Cotroceni	Curtea Palatului Regal
12.	Biserica Curtea Veche	Pța.Sf.Anton
13.	Biserica Delea Nouă	Str.Delea Nouă
14.	Biserica Delea Veche	Str.Delea Veche
15.	Biserica Doamna	Calea Victoriei
16.	Biserica Domnița Bălașa	Calea Rahovei
17.	Biserica Dobroteasa	Calea Văcărești
18.	Biserica Flămânda	Str.Olimpului
19.	Biserica Foișor	Str.Foișor
20.	Biserica Hagi	Str.Traian
21.	Biserica Iancu Nou	Șos.Mihai Bravu
22.	Biserica Iancu Vechi	Bdul.Pache
23.	Biserica Isvorul Tămăduirii	Str.Puțul cu Apă Rece
24.	Biserica Isvorul Nou	Șos.Mihai Bravu
25.	Biserica Lucaciu	Str.Lucaciu
26.	Biserica Manu Cavafu	Str.Mântuleasa
27.	Biserica Mihai Vodă	Str.Mihai Vodă
28.	Biserica Negustori	Str.Cocorescu Oct.
29.	Biserica Olteni	Str.Olteni

30.	Biserica Bradu Staicu	Str.Bradului nr.30
31.	Biserica Popa Nan	Str.Popa Nan
32.	Biserica Popa Soare	Str.Doctor Burghilea
33.	Biserica Radu Vodă	Capela Int.Teologic
34.	Biserica Răsvan	Calea Moșilor
35.	Biserica Schitul Maicilor	(Mitocul Mrii.Țigănești)
36.	Biserica Sfinți	Calea Moșilor
37.	Biserica Sf.Dumitru (Poștă)	-----
38.	Biserica Sfta.Ecaterina	Str.Sfta.Ecaterina
39.	Biserica Sf.Elefterie	Str.Sf.Elefterie
40.	Biserica Sf.Gheorghe Nou	Piața Sf.Gheorghe
41.	Biserica Sf.Gheorghe Vechi	Calea Moșilor
42.	Biserica Sf.Ilie Hanul Colței	Str.Doamnei
43.	Biserica Sf.Ilie Grigorie	Calea Rahovei
44.	Biserica Sf.Ioan Nou	Str.Carol
45.	Biserica Sf.Mina	Str.Tudor Vladimirescu
46.	Biserica Sf.Nicolae	Str.Cuza Vodă
47.	Biserica Sf.Nicolae (Jicniță)	-----
48.	Biserica Sf.Nicolae (Broșteni) ?	Calea Văcărești
49.	Biserica Sf.Nicolae Șelari	Str.Blănari
50.	Biserica Sf.Nicolae Vlădica	Bdul.Maria
51.	Biserica Sf.Spiridon Nou	Calea Șerban Vodă
52.	Biserica Sf.Spiridon	-----

53.	Biserica Sf.Ștefan	Calea Călărași
54.	Biserica Sfta.Treime	Str.Crucea de Piatră, Dudești
55.	Biserica Sfta.Treime Ghencea	Calea 13 Septembrie
56.	Biserica Sfta.Vineri Hereasca	Str.Sfta.Vineri
57.	Biserica Slobozia	Str.Leon Vodă
58.	Biserica Spirea Nouă	Str.Puișor
59.	Biserica Spirea Veche	Str.Uranus
60.	Biserica Sf.Ioan Botezătorul	Str.Gral.Eustațiu
61.	Biserica Târcă	Șos.Vitan
62.	Biserica Văcărești	Calea Închisorii
63.	Biserica Zlătari	Calea Victoriei
64.	Biserica Bellu	Calea Șerban Vodă (Șos. Giurgiului)
65.	Biserica Bellu Progresu	Com.suburbană Șerban Vodă
66.	Biserica Dudești Cioplea	Com.suburbană Dudești Cioplea
67.	Biserica Leordeni	Popești
68.	Biserica Lupeasca	Calea Rahovei
69.	Biserica Vintilă Vodă	Com.Popești Conduratu

*

* *

PAROHII SUBURBANE

1.	Andronache	Com.suburb.Plumbuita
2.	Băneasa	Com.suburb.Băneasa
3.	Crângași	Com.suburb.Marele Voievod Mihai
4.	Dobroești	Com.suburb.Principele Nicolae
5.	Herestrău	Com.suburb.Băneasa
6.	Mărcuța	Com.suburb.Principele Nicolae
7.	Militari	Com.suburb.Militari
8.	Pantelimon	Com.suburb.Pantelimon
9.	Plumbuita	Șos.Colentina
10.	Podeaua	Puțul lui Crăciun
11.	Principele Carol	Șos.Giulești
12.	Roșu	Com.suburb.Roșu
13.	Sf.Gheorghe Grivița	Calea Griviței, cartierul C.F.R. Steaua C.I.
14.	Teiul Doamnei Ghica	Bdul.Ghica

BISERICI ȘI CAPELE

1.	Bucureștii Noi	Com.suburb.Grivița
2.	Costeasca	Com.suburb.Marele Voievod Mihai
3.	Capela Dămăroaia	Com.suburb.Grivița
4.	Leagănul Sfta.Ecaterina	
5.	Capela Spitalului Filantropia	fără enorie
6.	Capela Spitalului Pantelimon	fără enorie

BISERICI DE ALTE RITURI**Creștine-ortodoxe**

1.	Armenească	Bdul.Carol
2.	Dintr-o Zi, Albaneză,	Str.Academiei 22
3.	Bulgără	Calea Călărași 16
4.	Elenă	Bdul.Pache 1
5.	Rusească	Str.Bursei 3

Romano-Catolice

1.	Italiană	Bdul.Brătianu
2.	Sacre Coeur	Aleea Gherghel 9
3.	Sfânta Elena	Str.Cuza Vodă 100
4.	Sfântul Iosif	Str.Gral.Berthelot 21
5.	Sfânta Maria	Str.Pitar Moși

*

*   *

BISERICI DEPLASATE

BISERICI BUCUREȘTENE MUTATE (DEPLASATE) DE PE VECHIUL ȘI SFÂNTUL LOR LOC

1. **Schitul Maicilor** (Hagi Dina), hram Buna Vestire și Sfânta Maria, din str.Mitropolit Antim Ivireanu nr.33, sect.1, Prot.1, zidită în 1726. A fost mutată pe o distanță de 245 m. cu unghiurile $13^{\circ} 49'$ și $36^{\circ} 40'$ în anul 1982.
2. **Biserica Sf.Gheorghe-Capra** hram Sf.Gheorghe. A fost pe Șos. Pantelimon nr.131, sect.2, Prot.2, zidită în 1877. A fost mutată pe o distanță de 89,20 m. din două mișcări: una de 65 m. și alta de 24,20 m. sub un unghi de 40° , în anul 1986. În prezent se află pe str.Fântânica.
3. **Biserica Sf.Ioan Piață** hram Sf.Ioan Botezătorul, din Bdul.1848 (Piața Unirii), sect.3, Prot.3, zidită în 1774. A fost mutată în anul 1986 pe o distanță de 23 m. sub un unghi de 44° și o pantă ascendentă de $2^{\circ}, 8'$. Greutatea bisericii 310 tone. Se află înghesuită între blocuri.
4. **Biserica Sf.Ilie-Rahova** hram Sf.Ilie, Înălțarea Domnului și Sfânta Treime. A fost pe Calea Rahovei nr.21 și mutată pe str. Sfinții Apostoli în anul 1984 pe o distanță de 49 m. sub un unghi de 23° . Este înconjurată de blocuri.

5. Biserica Olari

Hram Adormirea Maicii Domnului, lângă Calea Moșilor, sect.2, Prot.2, zidită în anul 1758, a fost mutată pe o distanță de 58 m. paralelă cu axa longitudinală a bisericii și o deplasare de 22,35 m. perpendiculară pe prima mișcare. Rotirea bisericii s-a făcut cu un unghi de $28^{\circ},18'$. Aceasta s-a petrecut în anul 1983, când s-au dărâmat și casele parohiale alăturate.

6. Biserica Sf.Ștefan (Cuibul cu Barză) -Podul de Pământ-

Zidită în 1760 și reparată radical în 1898 de pe Str.Știrbei Vodă nr.97, sect.1, Prot.1, a fost mutată în 1987 cu 13 m. și casa parohială dărâmată cu toate celelalte case din împrejur.

7. Biserica Acvila

Hram Adormirea Maicii Domnului, de pe str.Sirenelor nr.37, sect.5, Prot.1, zidită în anul 1937, de rit greco-catolic (unit) și devenită în 1948 de rit ortodox, a fost mutată câțiva metri, în fundul grădinii, din cauza sistematizării. Se află la o distanță de cca.200 m. de Biserica Spirea Nouă (str.Puișor), care are tot hramul Adormirea Maicii Domnului.

8. Mănăstirea Mihai Vodă și turnul clopotniță.

Hram Sf.Nicolae. A fost pe str.Arhivele nr.1, sect.5, Prot.1. Zidire 1589-1591. A fost mutată 289 m. cu o pantă descendentă de $2^{\circ},8'$ și clopotnița pe o distanță de 255,30 m. cu aceeași pantă. Biserica a fost coborâtă cu 6,22 m. iar clopotnița cu 4,97 m. în anul 1985, dărâmându-se tot ce a fost împrejurul bisericii.

9. În anul 1985 s-a executat și deplasarea Palatului Sinodal, (unde se afla și biblioteca), din ansamblul Mănăstirii Antim, pe o distanță de 20,35 m. Construcția nu mai este la vedere, ca înainte de mutare.

* * * * *

**SCHITUL
MAICILOR**

AȘA CUM ARĂȚA
PE LOCUL PRIM.
Se afla pe str.Schitul
Maicilor nr.23,sect.1
Prot.1

**SCHITUL
MAICILOR
ÎN TIMPUL
DEPLASĂRII**

**SCHITUL MAICILOR ÎN TIMPUL
DEPLASĂRII**

SCHITUL MAICILOR (HAGI DINA)

ZIDIRE 1726

Se afla pe str. Schitul Maicilor nr. 23, sect. 1, Prot. 1.

Strada s-a numit mai înainte Banul Mihalcea și mai apoi Mitropolit Ivireanu Antim. A fost deplasat (translat) din vechiul loc 245 m. Locul era la poalele dealului lui Spirea Doftorului. Deplasarea a avut loc la începutul lunii Iunie 1982 cu fond UNESCO. Greutatea bisericii era de 745 tone.

Schitul Maicilor a fost cunoscut și sub numele de Schitul Hagi Dina. El a fost zidit în 1726 de Tatiana Monahia de origină rusă, numită și Hagi Dina, care "din dumnezească râvnă l-au înălțat din temelii", împreună cu jupâneasa Zmaranda. Era în domnia a doua a lui Nicolae Vodă Mavrocordat, la 1726, data pisaniei.

Ispravnic a fost marele căpitan de seimeni, Pashali.

La 1730 ctitora a închinat schitul, Mitropoliei.

Biserica avea în jur chilii pentru călugărițe, chilii ce înconjurau și cimitirul. Ruinându-se chiliile, călugărițele s-au mutat în 1864 la mănăstirile din afara orașului. Mai rămăseseră doar cinci chilii plus "casele cele înalte", devenite metoh al Mănăstirii Țigănești (1813), găzduind călugărițele ce treceau prin București. În secolul 18 schitul a beneficiat de multe "scutiri de dări și mile de la domnie". În 1805 biserica era în stare bună și avea 5 chilii și 15 odăi și o grădină mare pe care s-au clădit case, iar cimitirul a devenit grădină de zarzavat, crucile fiind aruncate pe lângă garduri. Biserica a fost frumoasă, având la intrare o ușă de stejar sculptată artistic, înconjurată de un frumos chenar de piatră sculptată. În timp a suferit diferite reparații refăcându-se și vechile zugrăveli "fără talent și fără gust". Vechia bucătărie a fost transformată în grajd. În 1896 biserica a fost restaurată, desființându-i-se cei doi stâlpi de piatră și arcada care despărțea naosul de pronaos.

I s-a făcut și tâmpla. Toate acestea pe cheluiala lui Ion Sebe. Constructorul i-a pus două turle de lemn acoperite cu tablă. După cutremurul din 1940 a fost restaurată din nou.

Chiliile din jur au fost refăcute între anii 1955-1958. Au existat ateliere și un mic muzeu. Biserica era albă, curată și bine întreținută, până la mutare. Planul bisericii este dreptunghiular, cu două turle, una pe naos, alta pe pronaos, la care te sui pe o scară aflată în stânga pronaosului. Pridvorul, care era deschis, se sprijinea pe cinci arcade. În pronaos se vedeau pictații ctitorii sfântului lăcaș. În iarna lui 1992 biserica Schitul Maicilor arăta ca o ruină așezată între mormane de pământ, cabluri și gunoaie.

Ionescu Gion scria în 1899 - Biserica Hagi Dina -

"Monahia Timotea Hagiika, pe mirenă Hagi Dina sau Hagi Dima, de neam din Rusia, a zidit această biserică și a sfârșit-o la 1 Novembre 1731; i-a făcut și zid împrejmuitoare și a închinat-o metoh Mitropoliei. Hramul îi este Buna-Vestirea. La 1775, Alexandru-Vodă Ipsilanti îi întărește cu hrisov cele 10 lude ce avea încă din domnia lui Nicolae-Vodă Mavrocordat. Biserica Hagi Dina avea case pe Podul Calicilor, lângă proprietățile Mănăstirii Radu-Vodă. La 1776, Egumenul de la Radu-Vodă voia firesce să înghită proprietățile micii biserițe. De aci, proces la Divan și numirea unei comisii de boieri care să hotărască ..."

PISANA 1726 (7235) octombrie 1.

Pe o piatră așezată deasupra ușii din pridvor, cu scriere în relief, vopsită cu negru, încadrată de motive vegetale. (Așa a fost). " + În zilele prealuminatului și preaînălțatului domn, Io Nicolae Alexandru voevoda Mavrocordat, întru al optulea anu dentru a doia domnie a mării sale, dinu dumnezeiască răvnă, roaba lui Dumnezeu, smerita a ci Tatieni monahia care au fost din neamu rusescu, dupe mântuința ei din robie fiindu pornitu spre multă evlavie, au înălțatu den temelie această sfântă și dumnezeiască biserică întru cinstea sfintei Bunii Vestiri a prea blagoslovitei stăpânii noastre Născătoarii de Dumnezeu, pururea Fecioarii Marii, înfrumusețând-o pe dinlăuntru și pe dinafară după cum să vede, cu chilii împrejur pentru locuințe călugăriților, ajutorându și dumneai jupâneasa Zmaranda, ca să-i fie în veci pomenire, fiindu ispravnicu dumnealui

Pashalu vel căpitan za seimeni, săvârșindu-se la luna lui octomvrie vdni 1, leatu 7235". (1726).

*****

1777, Clopot la Schitul Maicilor cu scriere în relief:

"Acest clopot al sfântii mănăstiri a Bunii Vestiri a Schitului Maicilor. Ana monahia, popa Voico 1777 (cu cifre arabe). Iohann Wentzel".

Schitul Hagi Dina - Schitul Maicilor, avea pe o placă de marmură, în stânga altarului, un Pomelnic cu scriere săpată. Pomelnicul: "Timothea Shimonahia, Nicolae Voevod, Smaranda Doamna, Constantin V.V., Nicu V.V., Alexandru V.V., Sultana Doamna, Daniil Arhiereu și cu tot neamul lor".

Ctitorii sunt zugrăviți:

Nicolae Mavrocordat și fiii lui: Constantin, Nicolae, Alexandru.

Pe peretele din fund sunt zugrăviți: Smaranda Doamna cu Domnița Sultana, Felonida Shimonahia.

* * * * *

BISERICA SFÂNTUL IOAN NOU - PIAȚĂ

Hram: Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul
Exista în sec.XVIII (1774)
Deplasare 30 mai 1986 - Distanța 23 m.

S-a mai numit Sf.Ioan cel Nou din Podul Sf.Ioan
și
Sf.Ioan cel Nou din Podul Beilicului
și mai pe urmă
Sf.Ioan din Gura Pieței

*****

Costin Florescu
în fața ușii bisericii
Sf.Ioan Nou,
sculptată. (Sfinții
Arhangheli
Mihail și Gavril)
(în 1984)

Costin Florescu, în fața bisericii
Sf.Ioan Nou (Piață), în 1993

BISERICA SFÂNTUL IOAN CEL NOU

Un document al sfintei Mitropolii arată că a fost întemeiată la anul 1766 și se numea Sf.Ioan cel Nou din Podul Sf.Ioan.

După un timp s-a numit Biserica Sf.Ioan al Pângoreanului după numele celui mai important ctitor. I s-a mai spus și Sf.Ioan cel Nou din Podul Beilicului și mai pe urmă Sf.Ioan Gura Pietii din Calea Șerban Vodă. Ionescu Gion scria în 1899 că: "actuala biserică (din vremea lui) a fost clădită de Ioniță Croitorul, staroste de boiangii, împreună cu breslașii cojocari și boiangii, la anul 1766, cu învoirea Mitropoliei".

O veche pisanie (1847) arată că după marele foc biserica "s-au reînnoit cu toate îmbunătățirile ce se văd, încă de la Hristos 1847 luna august, în zilele Domnului: Iordache staroste de boiangii, fiind dinainte episcop la această sfântă biserică".

Biserica are plan dreptunghiular cu o singură absidă la altar, cu două turle. În interior are șase coloane cu patru arcuri. Pridvorul deschis se sprijină pe șase coloane. Ușa de la intrare este din stejar lucrat pe care sunt sculptați Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril. Interiorul a fost pictat de pictorul L.Keber (1935-1936) în fresco. În decursul timpului a fost restaurată de mai multe ori între anii 1818 și 1940.

Între 1930-1940 a fost restaurată total. Pardoseala și tencuiala celor patru coloane susținătoare ale Pantocratorului erau lucrate din 1904. Arhitectul marelui restaurări a fost S.Berciu iar pictor L.Keber. În 1970 pictura a fost spălată de Doamna Olga Grecianu. Din cauza cutremurului din 1977 a suferit avarii mari, mai ales la turle, care după un timp au fost consolidate. La reparația din anul 1890 i s-a scris următoarea pisanie: "Această sfântă biserică s-a reparat în timpul administrațiunei ca episcopi a Dumnealor Gheorghe Solacol, Simeon Deciu și preoților G.Sachelarie și Ioan Niculescu la anul 1890 luna Aprilie".

Biserica a fost bine înzestrată. Printre altele: un policandru, 8 icoane mari și unele mai mici de argint, 20 de candelă, toate de argint și altele.

La 30 Mai 1986, biserica a fost deplasată (translată) pe o distanță de 25 m. sub un unghi de 37° , cu o pantă de $2^\circ,8'$.

În timpul mutării, doarele valoroase au fost ascunse în interiorul bisericii. După mutare s-a făcut o restaurare generală: mobilier, încălzire, lumină electrică și altele.

A fost consolidată și "catapeteasma" de stejar ce data din 1911.

În timpul deplasării s-a pierdut Pisania ce era deasupra ușii de intrare în biserică.

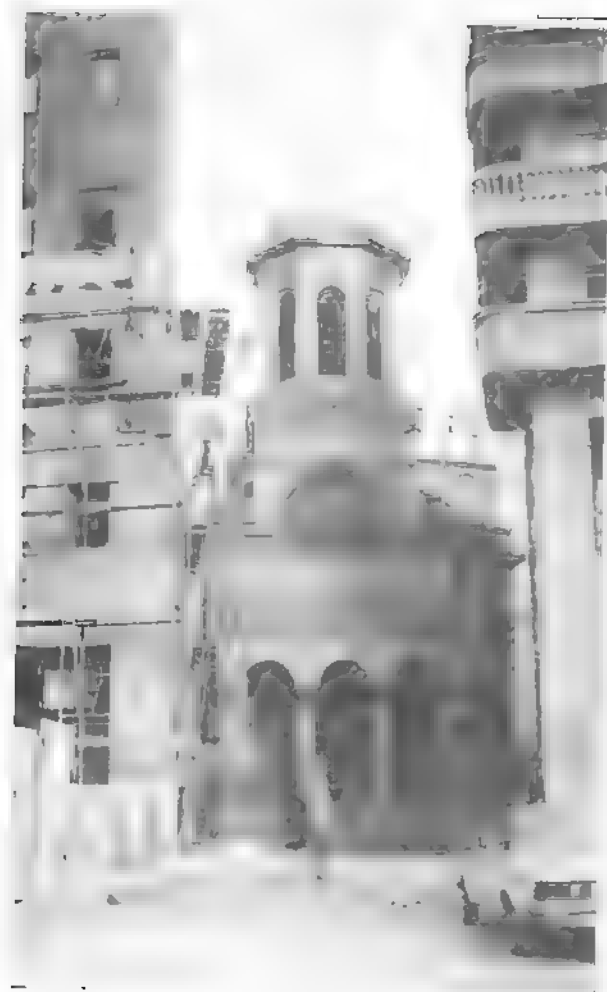
*
*   *   *

Biserica Sfântul Ioan Nou-Piață

Hram: Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul

Biserica după mutare înghesuită
între blocuri

BISERICA SFÂNTUL ILIE- RAHOVA

BISERICA SFÂNTUL ILIE-RAHOVA ZIDIRE

Înainte de 1747

Rezidită în 1838

Str.Sfinții Apostoli nr.__sect.4, Prot.3

Se afla sub Mitropolie (Rahova)

A fost deplasată pe str.Sfinții Apostoli în 1984

Hram: Sfântul Ilie Tesviteanul,
Înălțarea Domnului și
Sfânta Treime

BISERICA SFÂNTUL ILIE -RAHOVA

BISERICA SFÂNTUL ILIE, fostă în Calea Rahovei, în anul 1747 exista și se numea "Biserica Sfântul Ilie cea nouă".

Mahalaua purta numele sfântului. Primii ctitori au fost: Monahul Isaia Novăceanu cu sora sa Sanda și soțul ei Atanase. Cutremurul din anul 1802 a ruinat-o în totalitate.

Atunci, boierul Fotache Știrbei, din enoria bisericii, se hotărâște să rezidească sfântul lăcaș, dar moare înainte de a-și îndeplini nobila dorință. Prin testament el a instituit "epitropia" ce se compunea din Mitropolitul Neofit, Banul Barbu Văcărescu și Vornicul Gheorghe Filipescu. Cu banii lăsați de Vornicul Știrbei și prin grija epitropilor mai sus numiți, biserica a fost spălată și refăcută. Prin 1824, mahalau unde se afla biserica se numea "Mahalaua Sfântului Prooroc Ilie de la Podul Calicilor". Testamentul lui Fotache Știrbei a fost scris în anul 1828. Biserica, în decursul vremii, a suferit diferite reparații. Necropola boierilor Bujoreni a fost biserica Sfântul Ilie. Pietrele lor de mormânt se află în sfânta biserică, tocite de vreme. Mai precis, sunt înmormântați în biserică: Stoica Urlățeanu vistierul împreună cu soția sa Sanda, Constantin clucerul și Luxandra, toți sub o singură lespede de mormânt ce are data scrisă 1837.

În timpul ciumei, murind Constantin Bujoreanu, strămoș al Urlățenilor, a fost îngropat în curtea bisericii Sf. Ilie, curte dăruită de soția lui, Ecaterina, din grădina casei sale.

Mormântul nu are lespede deoarece Bujoreanu a fost înmormântat în grabă (murise de ciumă). În biserică se mai află și mormântul marelui vornic Fotache Știrbei, îngropat alături de soția sa Ralița. Fotache a fost cel care a înzestrat biserica Sfântul Ilie, cu a cărui bani a fost rezidită. Fotache Știrbei era din ramura Drăgăneștilor și rudă cu Ghiculeștii.

Mare Vornic în 1822, Mare Logofăt de Țara de Jos în 1825.

Pe lespede a unui mormânt stă scris:

"Sub această piatră odihnescu-să oasele răposatilor robii lui Dumnezeu biv Vel Vistier Stoica Urlățeanu i soția dumnealui Sanda, dumnealui Cluceru Constandin i Lucsandra, cu neamul lor, 1837, Avgustu 9."

-Deci, între morți se află tatăl și mama lui Fotache Știrbeiu-Drăgănescu, ctitorul, fratele său Ioniță și alții, după cum scrie pe niște iconițe puse în locul proscomidiei.-

Afară, în dreapta bisericii, se afla un mormânt cu monument pe care scria:

"Prea iubitului meu soț, Marele Clucer Scarlat Urlățeanu, de rit creștin, de șaizeci de ani, bărbat de nația sa Rumân, vechiu slujbaş acestui Stat, procuror Înaltei Curți, când aici l-au așezat, Eufrosina și ai miei fii, pentru că a meritat, acest monument spre cinste cu respectu i-am înălțat, 1851, iulie 11."

Biserica fiind deplasată de la vechiul ei loc, multe s-au schimbat împrejurul ei.

PISANIA care se află deasupra ușii de intrare în biserică ne arată:

"Pe locul acești sfintei biserici fiind mai dinainte zidită din temelie, de sint peste ani nouăzeci, de răposatul monah Isaia Novăcianu i soru-sa Sanda, cu Athanasie, soțul său, având hramul Sfântului Prooroc Ilie Thesviteanu, care biserică mai în urmă, din pricina cutremurului întâmplatu la leatu 1802, Octomvrie, stricându-se foarte rău, cu mare frică să aduna proslavnici creștini spre rugăciune.

Dar, în anul 1818, răposatu întru fericire Dvornicu Fotache Știrbeiu, din râvnă creștinească îndemnatu fiind prin scrisă diata sa au lăsatu să se zidească o biserică din temelie întru slava Sfintei Troiți, orînduitu spre săvârșirea acești dorinți a sa și epitropi: pă iubitorul de Dumnezeu părintele Neofitul, episcopu Râmnicului, și pă dumnealui Banul Gheorghe Filipescu, prin a cărora osârdie s'au făcut din nou acestu sfântu lăcaș, înfrumusețindu-se precum să vede, spre vecinica pomenire de mai sus numitului blagogestiv răposat boer, ce se află îngropatu aici în lăuntru, împreună cu soția sa, cocoană Ralița Ghica, i fii lor, puindu-se de acumu înaintea hramul Sfintei Troițe și cel de mai înainte praznic al Sfântului prooroc Ilie, ca un al doilea hram al acestui sfânt lăcaș, luînd săvârșire acum, în zilele prealuminatului Domnu și oblăduitor a toate Țării-

Românești Alecsandru Dimitrie Ghica Voevod, în anul de la Mîntuitorul Nostru Is.Hr. 1838, Avgust 15.”

Biserica are două turle ce nu seamănă între ele.

Una rotundă, alta dreptunghiulară.

Pardoseala bisericii este din marmură roșie.

Tot în interiorul bisericii, în dreapta, se află un mormânt ce are o placă de marmură cărămizie, scrisă cu litere chirilice.

În partea stângă un alt mormânt asemănător. Morminte, soț și soție.
-1837-

Printre sfintele odoare există și Icoana Sfântului Ilie.

Pe chivot scrie:

“Acest chivot s’au făcut de Vist.Stoica Urlățeanu, lt. 1814, Iulie 20.”

Pe un potir scrie:

“Grigore, Anastasia, cu fii lor, 1837, Ghenarie 1.”

Pe iconițele puse în locul proscomidiei:

“Pomelnicul răposatului Dvornic Fotache Știrbeiu, ctitorul acestii sfinte biserici. Vi: Neofit erhieru, Ecaterina, cu fii lor. Morți: Badea, Alecsandru, Fotache, Ralu, Ioan, Constandin, Nicolae, Dumitru, Ioan, Gheorghe, cu neamul lor.

***

N.B. Din toate mormintele aflate la Biserica Sfântul Ilie, după deplasarea din 1984 de pe str.Rahova pe str.Sfinții Apostoli, nu au mai rămas decât două lespezi de mormânt în biserică.

*****

Pe clopotul mic al bisericii (dispărut) scria:

“Acest clopot s-a făcut cu cheltuiala dumnealui Zguri cupețul și s-a dat bisericii Sfeti Ilie. Leat 7252.” (1744)

Pe clopotul mare scrie:

“Acest clopot al bisericii Sf.Prooroc Ilie după Podul Calicilor din orașul Burești s-au făcut cu banii din averea răposatului Fotache Știrbei și ajutorul altor obraze.

Gegossen Daniil Wolff în București 1835.”

În București mai avem încă șase biserici Sfântul Ilie.

1.	Biserica Sfântul Ilie Gorgani	Str.Silfidelor nr.5, sect.1, Prot.1	Zidire 1639
2.	Biserica Sfântul Ilie Grant	Str.Fălciu nr.55, sect.6, Prot.1	Zidire 1907-1918
3.	Biserica Sfântul Ilie Calenderu	Str.Doamnei nr.20, sect.3, Prot.3	Zidire 1725 Rezidire 1841
4.	Biserica Sfântul Ilie-Tudor Vladimirescu (Canal)	Str.Floarea de gheață nr.1, sect.5, Prot.1	Zidire 1950
5.	Biserica Sfântul Ilie Pipera	(fostă comună)	Zidire 1793
6.	Biserica Albă a Sfântului Ilie	Calea Victoriei nr.110, sect.1, Prot.2	Zidire 1715-1716

I se spunea Biserica Albă a Sfântului Ilie de la Podul Mogoșoaiei...

STÂNTUL ILIE - PATRONUL AVIATORILOR

BISERICA SF.GHEORGHE- CAPRA

BISERICA SFÂNTUL GHEORGHE- CAPRA

Zidire 1877 - Hramuri: Sfântul Gheorghe și
Sfântul Pantelimon

A fost pe Șos.Pantelimon nr.131, Sect.2, Prot.2
Deplasată pe str.Fântânica nr.2 cca.100 m.

BISERICA SFÂNTUL GHEORGHE- CAPRA

Pe peretele din stânga al intrării bisericii se află o placă de marmură pe care este scris cu litere săpate și aurite următoarele:

“Cu vrerea Tatălui, Fiului și cu lucrarea Sfântului Duh ziditu-sa acest Sfânt Lăcaș și s-a sfințit în luna Septembrie anul 1877 în vremea Războiului de Independență, domn al țării fiind Carol I, Mitropolit Primat I.P.S.M.Nifon, paroh al bisericii preot Marin Marinescu și soția sa Eftimia. Prim ctitor a fost Costache Duțulescu zis Capra și soția sa Eufrosina, ajutați de 151 familii, enoriași. Locul zidirii a fost pe Șos.Pantelimon nr.131, colț cu str.Fântânică nr.2. Bisericii i s-au făcut multe reparații, adăogiri și înzestrări în decursul anilor mai ales de preoții Istrate Stănescu, Gheorghe Crețu, Ion T.Popescu, Vasile Manea, până în 1970. La 6 Nov. s-a resfințit și sărbătorit centenarul ei, între 16 Oct.1985-20 Apr.1986.

Salvată ca prin minune de demolare, biserica a fost translată pe actualul amplasament, cu 89,20 m. prin tehnica și grija Dr.Ing.Eugen Iordăchescu și Ing.George Mija, paroh fiind preotul Ion Gh.Popescu, 1971. Reparații generale după translare între 1986-1988. Slavă și mulțumire lui Dumnezeu pentru toate, Patriarh al României Teoctist.”

PISANIA. Se află în interiorul bisericii deasupra ușii de intrare, scrisă cu litere roșii și negre:

“Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și împreună cu lucrarea Sfântului Duh, această Sfântă și Dumnezeiască biserică zidită în 1877, reînnoită în 1924 și -translată- pe actualul loc între 1985-1986. S-a împodobit între anii 1988-1990 prin contribuția enoriașilor cu pictură nouă în frescă, executată de pictorii bisericești Mihai Bogdan Mociulescu, altar și turlă și Radu Mărculescu, pentru rest, amândoi din București, în timpul Arhipăstoriei Prea Fericirii sale părintele Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, preot paroh al acestui sfânt lăcaș cu hramul Sf.Gheorghe și Sf.Pantelimon fiind preotul Popescu Gh.Ion.

Binecuvântează Doamne pe toți cei ce iubesc podoaba casei Tale”.

Sub Pisanie este scris personalul bisericesc 1990.

În biserică, pe peretele din dreapta, vizavi de altar, se vede un tablou mare (pictat) al familiei, ctitorii bisericii. Constantin Duțulescu Capra, Eufrosina soție și copiii.

La intrarea în biserică, în stânga, se află o placă de marmură pe care este scris:

Recunoștință eroilor din războiul reîntregirii: 1941-1944

1. Cpt.aviator Mihai I.Popescu - Flot.3 Bombardament în picaj,Craiova,	căzut 28 Ianuarie
2. Lt.Ioan I.Cercel	23 Aug.
3. Slt.rez.Russu T.Zaharia	-
4. Cap.Florea T.Cherciuc	12 Iulie
5. Cap.Apostol Vasile	16 Sept.
6. Sold.Traian V.G.Burdulea	20 Oct.
7. Cap.Țicău V.Ioan	14 Iulie
8. Sold.Eugen Zamfira	20 Aug.
9. Serg.Ștefan S.Rădulescu	18 iunie

Placa este lucrată de C.Crețu

Căpitan Aviator Mihai I.Popescu era fiul preotului Ion Popescu (decedat).

În stânga ușii de intrare în biserică este lucrat în mozaic Sf.Apostol Petru și în dreapta Sf.Apostol Pavel. Mărime cca.2,50 m.

Pe peretele bisericii (sus), deasupra intrării, este lucrat tot în mozaic, Sf.Gheorghe, călare, omorând balaurul.

*

* *

MORMINTE ÎN FAȚA BISERICII

C.Duțulescu Capra
1838-1914

Eufrosina soție
1850-1922

(în stânga)

R.C.Duțulescu Capra
1867-1905

Elena soție
1869 + ?

(în dreapta)

Soclu mare cu cruce de marmură neagră

Biserica are un cimitir bine îngrijit în care se află și o construcție pentru bolniță, cu turlă, excepțional de frumoasă.

Pe dinafară este pictată total. Înăuntru, în dreapta, un birou, în stânga camera unde se așează morții, care are și un altar.

Clopotnița, improvizată, se află în spatele bisericii.

Are două clopote. Tot în spatele bisericii, dreapta, se află un monument excepțional de frumos și impunător, cu un vultur.

Jos, la soclu, de jur împrejur are o imitație de plăci de marmură pe care se află, cu scriere săpată și vopsită cu negru, numele fiilor enoriașilor care au murit în războiul din 1916-1918.

(Enoriașii bisericii Sf.Gheorghe Capra).

Scrierea a fost făcută în 3 Iunie 1922.

În urma discuțiilor ce le-am purtat cu cei în drept, monumentul va fi așezat în fața bisericii, deoarece în anul discuțiilor 1993, biserica se va mări cu cca.6 m. prin mărirea și închiderea pridvorului. Să dea Dumnezeu căci multe se vorbesc și puține se fac.

Dl.Dumitrescu, consilier bisericesc, fost boxeur, a făcut cu mâinile lui turla bolniței și gardul de fier al bisericii. (Dumitrescu Petre).

După mutare, în Septembrie-Octombrie 1993 s-a ridicat un monument comemorativ pe locul unde s-a aflat Sfântul Altar al bisericii mutate Sf.Gheorghe Capra, cu următoarea scriere:

“În acest loc a fost Sfânta Masă din Sf.Altar al bisericii Gheorghe Capra zidită de Costache Duțulescu Capra și Eufrosina, cu fiii loc Radu și Gheorghe și contribuția în bani și muncă a 151 de familii de enoriași, preot fiind Marin Rădulescu și Eftimia preoteasă. S-a sfințit în septembrie 1877, a fost translatată cu 8 m. în 1985-1986 pe locul actual, prin tehnica sa, de Dl.Ing.Eugen Iordăchescu, salvată astfel de la demolare.

Patriarh al B.O.R. Iustin Moisescu, Paroh al bisericii Ion Gh.Popescu.”

Puțin mai jos scrie:

“Între sept.1877-sept.1985, aici au servit c.c. preoții: Marin Rădulescu, Istrate Stănescu, Chiriac Ionescu, Gheorghe Crețu, Ion T.Popescu, Ctin.B.Popescu, Alexandru Macovei, Vasile Manea, Vasile Pop, Vasile Ionescu, Nicolae Mihai, Ion Gh.Popescu - ultima zi fiind 14 sept.1985.”

La 18 Dec.1986 s-a redeschis pe locul actual.

Monumentul s-a realizat în sept.-oct.1993. Este artistic lucrat. Cinste celor ce l-au ridicat.

* * * * *

BISERICA SF.ȘTEFAN- CUIBUL CU BARZĂ

BISERICA SFÂNTUL ȘTEFAN (Cuibul cu Barză)

-Podul de pământ-

Hram Sfântul Ștefan Zidire 1760

Deplasată în anul 1987

cu 13 m.

Str.Știrbei Vodă nr.97, sect.1, Prot.1

Biserica SFÂNTUL ȘTEFAN, numită și Cuibul cu barză, pentru că pe vechiul ei acoperiș de șindrilă își făcuse cuibul o barză, a fost ridicată din temelie pe locul alteia veche și mică, de care nu se știe când și cine a făcut-o. Cel care a ridicat-o a fost Clucerul Dona și soția sa Zamfira, cam prin anul 1760.

În anul 1853 biserica este învelită cu tablă și reparată, cu strădania episcopului ei Al.Stancu, iar în 1877 suferă o nouă reparație și zugrăveală, construindu-se din nou turla cea mare, cu sprijinul și osteneala episcopilor Dobrescu Nicolae și preotul econom C.Ionescu. Episcopi mai erau Teodor Moscu și S.Rădulescu.

În anul 1898 a suferit reparații totale, fiind din nou zugrăvită de preotul Vasile Damian. La reparații și-au dat întreg concursul arhitectul T.Dobrescu, Primăria Capitalei și enoriașii sfintei biserici. Toate lucrările au fost efectuate de dl.David Pietro din Italia. Pridvorul vechi al bisericii a fost închis, adăogându-i-se un altul, susținut de patru coloane, care s-a închis și acesta cu geamuri. Pe fațada bisericii, sus, este lucrat în mozaic, în mărime naturală, Sfântul Ștefan.

La pridvorul adăogat sunt cinci trepte largi de ciment.

Ușa este de tablă. Pridvorul, în stânga și în dreapta ușii de intrare în biserică, ușă de lemn, are pictați în mărime naturală pe Sf.Apostol Petru și pe Sf.Apostol Pavel. Deasupra ușii de intrare, pe o placă albă, este scrisă PISANIA în românește, cu litere negre. Ferestrele bisericii sunt mari, vitralii frumoase, fiecare fiind donată de către un credincios. Interiorul este pictat și are scaune fotolii pe lângă pereți. Încălzirea este cu gaze în două sobe de teracotă (stânga-dreapta). Iluminată electric. Din altarul bisericii, printr-o ușă, în dreapta, se intră într-o încăpere făcută cu ocazia mutării.

*Biserica zidită în plan treflat are două turlă învelite cu tablă. În turla de pe pronaos, în care se urcă pe o scăriță de fier ce duce și la podul corului, scăriță așezată în stânga pronaosului, în această turlă sunt așezate două clopote. Clopotul mic a fost turnat în 1856 și restaurat în 1912.

Biserica în prezent nu are amenajată o curte.

Este înconjurată de blocuri și case. Pe vremuri era înconjurată de un zid înalt. O PISANIE mai nouă arată:

“Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu puterea Duhului Sfânt, reparatu-sau această Sfântă biserică în mod radical, priminindu-se cu tencuielile și pictura pe dinăuntru și pe dinafară, în anul mântuirii 1898,

fiind Rege al României M.S.Carol I și soția sa Regina Elisabeta. Și Mitropolit Primat Ioșif Gheorghian”.

Biserica Sfântul Ștefan (Cuibul cu barză) de pe str.Știrbei Vodă, zidită în anul 1760 și reparată radical în 1898, a fost deplasată de pe sfântul și vechiul ei loc în 1987, cu 13 metri, iar casa parohială dărâmată, precum și toate celelalte case dimprejur.

Preotul Dr.Nicolae Stoleru oficiază (1994).

* * * * *

Mai avem o biserică Sfântul Ștefan - Călărași
Hram Sfântul Ștefan   Zidire 1764-1768

Calea Călărași nr.85, sect.3, Prot.3, între str.Sf.Ștefan și stradela Prestolului.

*
*   *

BISERICA

OLARI

BISERICA OLARI ÎNAINTE DE TRANSALARE

Hram Adormirea Maicii Domnului   -   Zidire 1758 - fostă pe str.
Olari nr.6, sect.2, Prot.2
Translată (mutată) în 1985

AȘEZATĂ PE NOUL LOC

BISERICA OLARI, prin mutarea ce a suferit în anul 1983 a fost așezată între blocuri, având o curtică îngustă de jurîmprejur, împrejmuită cu un gard de fier. A fost construită în anul 1758 alături de locul unei alte biserici mai vechi, de lemn, pomenită prin 1752 cu numele de biserica Ceauș Radu. Lăcașul are plan treflat, abside largi și două turlle, una pe naos și alta (turla clopotniță) pe pronaos, la care te urci pe o scăriță metalică spiralată aflată în pridvor. Turlele au fost cu timpul refăcute precum și decorația exterioară. Pridvorul, cu ciment pe jos, este mic, având pe laturi câte o fereastră, iar în față coloane cu arcade între ele. Ușa de la intrare, din lemn sculptat, are deasupra ei PISANIA scrisă cu litere chirilice în relief. Portalul de piatră sculptată și Pisania, ce se aflau la ușa de intrare în pronaos, au fost mutate la intrarea în pridvor, mai de mult.

Interiorul are câte trei ferestre mari, stânga trei, dreapta trei, cu vitralii pe care se văd diferiți sfinți. Ferestrele originale erau mai mici și aveau chemare de piatră, ce au fost mutate.

Scaunele fotolii sunt din lemn sculptat și așezate pe lângă pereți. Biserica are și un pod pentru cor, încălzire cu calorifer și lumină electrică. În decursul vremii sfântul lăcaș a suferit restaurări, 1836 și 1863 și diferite reparații, 1914, 1939, 1943.

Pictura a fost făcută din nou în anul 1869 și spălată de două ori, în 1881 și 1909. În 1993-1994 pictura era afumată, înegrită. Cu toate reparațiile și restaurările biserica și-a păstrat vechiul stil. BISERICA OLARI, monument istoric, a avut ctitori un grup de mahalagii având însă în frunte pe vel vistierul Dumitrașco Racoviță, pe Mihail Băcanu, Mincu Căpitanul și alți credincioși. Are ca hram Adormirea Maicii Domnului.

Biserica a fost ridicată, după cum am mai spus, lângă locul unei alte biserici de lemn, pomenită în 1753.

Pe acolo erau gropile de unde se lua pământ pentru oale, în apropierea Moșilor. Mahalaua Olarilor, se știe de ea de prin 1793. De la vechea biserică s-au mai păstrat două sfinte antimise¹, unul scris cu chirilice, anul 7226 și altul în grecește semnat de mitropolitul Platon, anul 1733.

¹ Antimis, pânză mai adesea de in, în patru colțuri, pe care se află chipul Mântuitorului așezat în mormânt.

Se așterne pe Sfânta Masă, după ce s-au cusut în partea-i de sus moaștele unui sfânt și după ce s-a sfințit de episcop. Pe Antimis se poate săvârși Sfânta liturghie și afară din biserică.

Se mai păstrează și cărțile cele vechi de cult.

Unde se afla casa parohială a existat pe vremuri un loc împrejmuit cu gard, de formă pătrată, care arăta că acolo a fost Prestolul vechii biserici de lemn, adică locul Sfintei mese din mijlocul altarului pe care se pune Crucea și Evanghelia.

În trecut biserica a avut chilii și era împrejmuită cu un zid ce s-a dărâmat odată cu chiliile, către sfârșitul sec. 19.

Acest zid fusese într-un timp refăcut. În chilii a funcționat și o școală. PISANIA (inscripția) bisericii scrisă pe o piatră cu litere în relief, este așezată deasupra ușii de intrare și arată:

“În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh ziditu-sau această Sfântă și Dumnezeiască biserică ce se cinstesce și prăznuesce Adormirea Prea Sfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Mariei și celui întru sfințit părintelui nostru Nicolae de la Mira Lichiei, făcătorul de minuni și s’au zidit din temelie după cum să vede, de robul lui Dumnezeu dumnealui Dumitrașco Racoviță vel vistier și rămîind ceva de la robul lui Dumnezeu Mihail Băcanu s’au dat la această sfântă monastire dimpreună cu micul capital și ajutorul al altor creștini pravoslavnici. În zilele domnului nostru Ioan Scarlat Ghica VV, fiind mitropolit Chirio Chir Filaret, Octombrie 1758”.

“Biserica actuală are formă de navă, cu două turlle de zid și trei abside, fiind foarte proporționată. Stilul arhitectural este svelt și simplu. Fațada este împărțită printr-un brâu mediu simplu. Atât deasupra cât și dedesubtul lui sunt firide aparente cu forme regulate, arcuite sus. Partea dedesubtu are trei pătrate la cele două abside laterale și a altarului”.

Pe peretele de la intrare, deasupra brâului sunt trei medalioane rotunde, pictate în frescă din 1943. La mijloc Adormirea Maicii Domnului, sfinții apostoli Petru și Pavel, de o parte și de alta. Biserica este construită din cărămidă subțire dar foarte rezistentă. Cutremurile din 1809, 1810, 1940, nu i-au cauzat avarii. Focul din 1847, care a pârjolit aproape jumătate din oraș nu a atins-o. La început biserica a avut pridvor deschis sprijinit pe stâlpi de zid, străpunși în partea de sus de bârne solide de stejar. În anul 1836 pridvorul a fost zidit, mărinind astfel interiorul căruia i s-a adăugat un balcon. Tot atunci s-a construit și o turlă nouă, iar în anul 1836 s-a executat o pictură în ulei de pictorul Eustațiu Stoenescu, existentă încă, dar deteriorată în parte. În același an s-a dărâmat turla de zid și s-au construit două turlle de lemn, care au existat până în 1939.

Prin sârghința comitetului de restaurare al bisericii conform instrucțiunilor Comitetului Monumentelor Istorice, s-a procedat la restaurarea bisericii în forma originală. Astfel în anul 1939 s-au dărâmat turlele de lemn și s-au construit altele (două) din cărămidă ușoară, iar învelitoarea de tablă a acoperișului s-a înlocuit cu olane. În anul 1943 s-a desființat balconul, s-a înlăturat tencuiala și o parte din zidăria suprapusă, scoțând la iveală centrul vechiului pridvor, stâlpii cu o frumoasă frescă, înfloriți în ton roșu viu, maron și negru, de asemenea și bârna veche înegrită și roasă de vreme la suprafață.”

Biserica a fost împodobită cu multe odoare de preț: un Potir de argint cu scriere săpată pe suport datată 1767, o sfântă evanghelie în grecește, tipărită la Veneția în 1810. cu o îmbrăcăminte lucrată artistic din argint aurit, ce a fost donată de Barbu Bellu, icoane împărătești la catapeteasmă și icoane mai mici păstrate într-un dulap special, sfinte potire, epitrahire, discuri, tăvi de anafură. Se mai află în biserică, în pronaos, deasupra ușilor de la intrare, un Epitaf artistic lucrat, așezat în cutie cu geam, dimensiunea 1,50 x 1,10 m.

Pe o stofă roșie, valoroasă, este lucrată în mijloc icoana punerii în mormânt, cu fir de mătase, marginile fiind ornamentate cu motive florale țesute în fir de aur, datat 1820, ostenindu-se cu migală Ștefanos Dimitrios și donat bisericii de baronul Barbu Bellu. În naos, în dreapta, stă o piatră de mormânt cu scriere în relief datată 11 Martie 1771. Ar mai fi un Potir de argint aurit cu scriere gravată pe suport, datat 15 Aprilie 1772 (7280). Scriere cu majuscule în grecește.

Mai are biserica două icoane mari ale Maicii Domnului, dimensiunea 1,10 x 0,90 m. Valoarea istorică este în faptul că în anul 1810, în urma războiului ruso-turc, refugiații din localitatea Arnăuchioiul-Turcia, au venit împreună cu preoții lor și cu odoare de cult printre care și o icoană mare a Maicii Domnului. Refugiații s-au așezat în București prin mahalalele Olari, Pitar Moș, Batiște. Odoarele au fost așezate prima dată în biserica Batiștei, apoi au fost mutate la biserica Pitar Moș. Cei mai mulți dintre cirezarii Arnăuchioi fiind așezați în mahalaua Olari, au luat cu sila icoana Maicii Domnului de la biserica Pitar Moș și au dus-o în biserica Olari.

Ivindu-se contestații, documentul din 1880 din 14 Iunie, statornicește pentru totdeauna șederea acestei icoane în biserica Olari, prin decizia Mitropoliei Bucureștilor, document ce se află în arhiva parohiei. Din această icoană s-au făcut două.

Îmbrăcămintea din argint aurit, lucrată cu artă în ciocan, a fost luată în 1864 și pusă la o altă icoană a Maicii Domnului de aceeași mărime, ce se află în fața tâmplei. Tot atunci, colonelul cavaler Ștefan Stoica cu soția sa Zoe, a făcut o nouă îmbrăcăminte pentru vechea icoană, din argint, lucrată cu multă artă, având pe margini 24 de medalioane cu minunile Maicii Domnului. Această icoană se păstrează în partea stângă a tâmplei și este prea venerată de credincioși. O icoană minunată a Maicii Domnului. Marele Clucer Ispas Văgărășeanu a dăruit bisericii Olari în 3 Martie 1864 o icoană cu chipul Maicii Domnului pe care scria că 9 ocale și 20 dramuri de argint proba 12 s-au întrebuințat pentru legătura ei. Aceasta a fost dată bisericii de la Cotroceni (a lui Șerban Cantacuzino). Unde o fi oare ascunsă după dărâmarea sfântului lăcaș ?! în anul 1984, Iunie.

Icoana Maicii Domnului de la biserica Olari este cunoscută din vechime ca făcătoare de minuni “pentru cine cade cu fierbinte rugăciune”, așa cum era și icoana Maicii Domnului de la biserica Sărindar, care s-a dărâmat în anul 1896.

Unde o fi această sfântă icoană ?! Nu știu.

“Dar știu că Evanghelistul Luca a zugrăvit chipul Maicii Domnului într-un număr mare de icoane. După tradiție noi avem în țară, scrie I.Gion, patru icoane zugrăvite de Sf.Luca.”

Din anul 1983, în cadrul așa-zisei sistematizări a zonei Calea Moșilor, biserica Olari a fost “translatată” (mutată) pe o distanță de 58 m. paralelă cu axa longitudinală a bisericii și o deplasare de 22,35 m. perpendiculară pe prima mișcare. Rotirea s-a făcut cu un ungh de 28°,22’. Lucrările s-au încheiat în Martie 1984. Din 1982 până în 1984, în tot acest timp, biserica a fost închisă. În 13 Aprilie 1984 sfântul lăcaș a fost redeschis prin săvârșirea de către un sobor de preoți cuvenita slujbă de dare în folosința credincioșilor.

Pe clopotul mare care este dispărut scria: “Acest clopot s-au făcut la biserica Olarilor de mahalagii, leat 1799”.

Un alt clopot era scris cu litere în relief, datat 1780.

Pe clopotul mic scria: “Acestu clopot s-au făcut cu cheltuiala mahalagiilor fiind mai înainte făcut de Iancu Căpitanu - 1780, I.Wolff”.

BISERICA MIHAI VODĂ

Biserica Mihai Vodă și clopotnița
foto (cca.1930)

BISERICA MIHAI VODĂ

a fost pe

Str.Arhivelor nr.2,sect.2 Prot.1

Zidire 1591

Hram Sfântul Nicolae

A fost mutată din locul ei în anul
1985

Biserica Mihai Vodă a devenit din
anul 1928 Capela Ordinului Militar
"Mihai Viteazul"

BISERICA MIHAI VODĂ se putea vedea până în anul 1985 așezată pe coama dealului din apropierea Dâmboviței și a podului Mihai Vodă, care nu mai este, fiind distrus de regimul comunist. În anul 1985 biserica și clopotnița au fost mutate (translate) de pe vechiul loc, spre Dâmbovița, adică date jos de pe deal. Ctitor a fost Mihai Vodă Viteazul (1593-1601), când era Ban, în anul 1591, după unii istorici, iar după alții, în 1594, când era Domn. Se spune că a fost ridicată de Mihai pe locul unei bisericuțe vechi, de prin secolul XVI, de pe vremea lui Matei Basarab (1632-1654), a jupânesei Caplea și a soțului ei, Ghiorma vel postelnicul, știut mai bine ca Ghiorma Banul.

Biserica a fost închinată la început mănăstiri Simon Petru de la Muntele Athos. Hramul ei a fost și este Sfântul Nicolae. Cu timpul mănăstirea s-a întărit ca o mică cetate, din cauza deselor năvăliri păgâne, cum a fost și aceea a lui Sinan Pașa, când era Mihai voievod. Poarta principală, cu un cadru de piatră, prin care se intra în mănăstire, exista în 1711, așa cum arată PISANIA. Mai târziu, prin 1776-1777 s-a făcut o nouă poartă de intrare, care a devenit cea principală. Biserica la început a avut trei turlle, una mare și două mai mici.

Pridvorul deschis, făcut cam prin 1834, care în prezent nu mai este, era susținut de stâlpi de lemn, vopsiți și în el se aflau câteva lespezi de morminte: a lui Preda Urdăreanu (3 Febr.1672), a lui Ivașco vel vornic Băleanu (2 Aug.1679), Smarandei Hrisoscoleo, născută Balasachi, cu inscripția grecească (fără an), al Eufrosinei Gianoglu cu inscripție grecească (din 1838), al Mariei Arcudinschi Gianoglu (28 Apr.1939), a lui Theodosie Contopulo ieromonahul (din 10 Martie 1847) cu inscripție grecească.

În pronaos, era piatra de mormânt a lui Ion, fiul lui Grigore Ghica Vodă (+ Ian.1664) . Piatra de mormânt (deteriorată) are scrierea în relief. În partea de sus a pietrei este reprezentată stema Țării Românești, iar scrierea ne arată:

"+ Suptu această piatră înfrumusețată, odihnește robul lui Dumnezeu, Io Ioan voevod, sinu (fiul) preamilostivului domnu Io Grigore Ghica voevod și al mării sale doamnei Maria, domn a toată Țara Românească și sfârșitu-se-a de pre această lume și îngropatu-se-a în mănăstirea ce se chiamă Mihai Vodă, hramul Sfântului Nicolae, de la Hristos anul 1664, în meseța ghenarie due 18." Piatra se află în muzeu.

Evlya Celebi, călător turc, a notat că în 1666 mănăstirea "avea 100 încăperi". În anul 1761 a fost deteriorată de un foc ce i-a ars acoperișul și o parte din curte.

Prin 1765 este "arsă și sfărâmată". Cutremurul din 1802 i-a dărâmat turllele și biserica a ajuns în stare rea.

Clopotnița era așezată deasupra intrării principale în curtea mănăstirii. Clopotnița de mai târziu, sec.XVI-XVII a avut ca fundament baza celei vechi.

Reparații mai serioase s-au făcut bisericii între anii 1827-1837, iar în 1838, după cutremur, a fost "reînnoită și zugrăvită la interior" din sânguința arhimandritului Theodosie Contopulo. În 1847 a fost din nou zugrăvită "peste tot"... și avea tâmplă și scaune noi de lemn. A mai avut reparații în 1876, 1897, 1900. Între anii 1928-1933 a fost restaurată de C.M.Istorie, arhitect fiind E.Costescu. Atunci i s-a refăcut și turla cea mare și i s-au adăugat și două turlle mici, cum a avut înainte. De asemenea s-a restaurat zugrăveala și exteriorul s-a făcut cu cărămidă aparentă și s-a desființat Pridvorul.

Prin această mare lucrare biserica a căpătat forma actuală.. **Clopotele.** Pe clopotul mic este o inscripție grecească a cărei traducere este: "S-a făcut acest clopot cu cheltuiala lui Chiril arhimandritul Mihailot. 1804 august".

Pe clopotul mare este scris: "Pentru mănăstirea Mihai Vodă la anul 1865, fiind domnul Principatelor Unite, Alexandru Ioan I, Prea Sfinția sa Mitropolit al Ungro-Vlahiei Nifon și curator preotul Dimitrie".

Pe vremuri mănăstirea avea chilii pentru călugări cu toate dependențele necesare, case domnești, făcute de Mihai Vodă, unde a și stat uneori Viteazul, deoarece mănăstirea era întărită. În anul 1795 a stat și Alexandru Moruzi. El a avut "scaunul domnesc" lângă mănăstirea Mihai Vodă, în casele pe care le zidise Alexandru Ipsilanti, pe Dealul Spirei, în mijlocul grădinilor și viilor cu care era acoperit dealul.

Casele lui Mihai Vodă se aflau în partea dreaptă a intrării principale, iar "casele domnești", cu 10 camere așezate pe o pivniță mare, se aflau în partea stângă a intrării. Palatul lui Ipsilanti (Curtea Nouă) 1771, viitoarea "Curte Arsă", deoarece a ars la începutul anului 1813 împreună cu casele unde se afla Divanul (Curtea de Justiție). Casele făcute de Mihai Vodă au fost reparate și ele de mai multe ori și în 1825.

În aceste case a stat și Grigore IV Dimitrie Ghica (1822-1828). În timpul războiului ruso-turc (1828-1829) casele au fost amenajate ca spital, ce a devenit -Spitalul militar-, unde a existat și o școală de medicină (1855-1862). În cele din urmă, din 1866 casele au adăpostit "Arhivele Statului". Arhivele noi au fost ridicate în anul 1910, pe vechia pivniță". Partea lor nordică a fost reparată între 1940-1941. Din tot ce a fost a mai rămas biserica, clopotnița și arhivele, iar în 1985 biserica a fost deplasată și zdruncinată, precum și clopotnița.

*
*   *

Deaspura ușii de intrare în biserică este scris anul 1594 și câteva cuvinte grecești. Biserica a fost zidită dintru început în plan treflat, cu trei turlle. Cea mare pe naos. Când a văzut-o Paul de Alep a spus: "Magnifică și de mare dimensiune, are trei turlle".

PISANIA de pe zid din interiorul bisericii este scrisă în grecește și arată: "De doi secolii și jumătate acum, ilustrând tronul Daciei, obștescu mântuitor al Romaniei (Valahiei), marea fală a principilor, Mihai Vodă Viteazul, al supușilor săi acest părinte a edificat din temelie templul acesta cu atâtea neobosite osteneli, pătruns singur către acel zel, și ca simbol de biruință provenită de la șef de arme, a adunat spre onoare celebrarea patronului (hramului) Sfântului Nicolae, anul 1594, s-a scris această pisanie la 1838".

În biserică sunt pictați ctitorii: Mihai Vodă și Doamna sa Stanca. Jupâneasa Caplea, Stoica, Constantin Voevod și Ioana Doamna (?). Printre multele icoane și icoane scumpe au existat în biserică: un policandru de argint, icoana Sfântului Nicolae de argint, 12 candelte, 3 cruci, 2 ripide, un chivot de argint cu sfinte moaște.

Mihai Vodă, când s-a terminat mănăstirea, a înzestrat-o cu multe moșii, vii, prăvălii, case, pivnițe, podoabe de aur și argint și altele.

Mănăstirea Mihai Vodă a avut și un mare han "Hanul Mihai Vodă", amintit de banul Mihai Cantacuzino. Era prin 1774. În anul 1804 a ars total.

*
*   *

BISERICI DĂRÂMATE

MĂNĂSTIREA COTROCENI

HRAMURI

ADORMIREA MAICII DOMNULUI

SFÂNTA TROIȚĂ

Sfinții Mucenici Serghie și Vach

Zidire 1679-1682

CTITOR ȘERBAN VODĂ CANTACUZINO

DĂRÂMARE

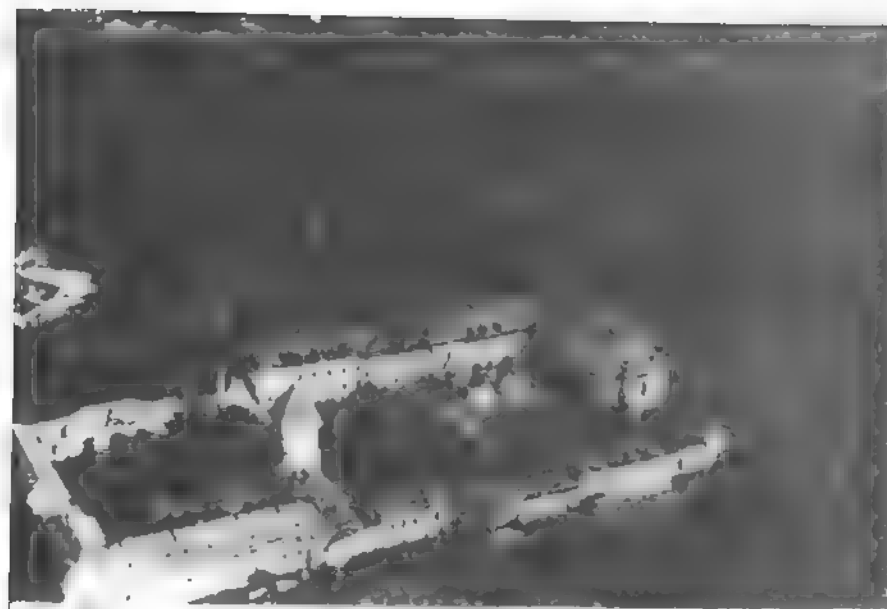
Iunie 1984

A fost pe Șos.Cotroceni nr.39

MĂNĂSTIREA COTROCENI - STAMPĂ -

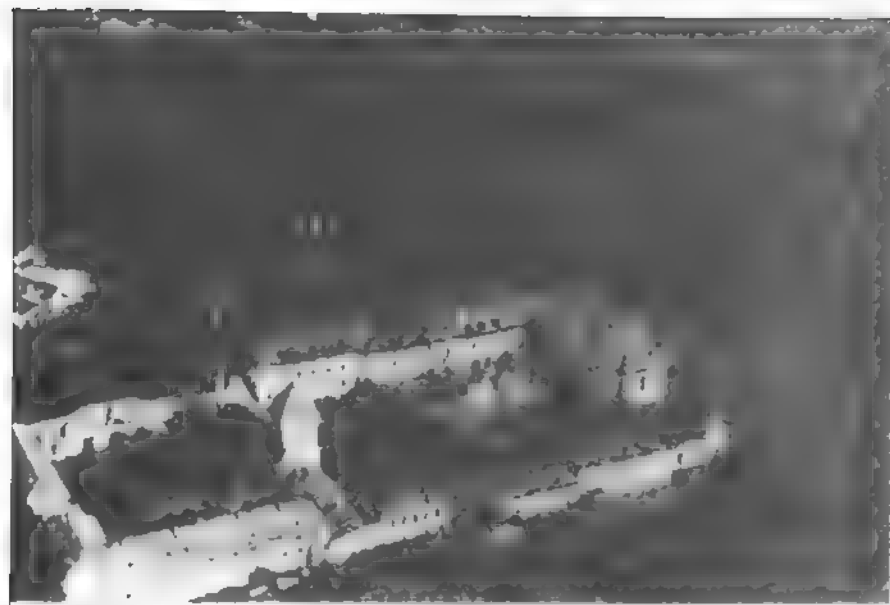
Palatul Cotroceni văzut din avion (regiune de verdeață)

Palatul și Mănăstirea Cotroceni (1917).

MĂNĂSTIREA COTROCENI - STAMPĂ -

Palatul Cotroceni văzut din avion (regiune de verdează)

Palatul și Mănăstirea Cotroceni (1917).

MĂNĂSTIREA COTROCENI

Ctitor Șerban Cantacuzino Voievod al Țării Românești (28 Oct.1678 - 9 Nov.1688). A început zidirea biserici în 26 Mai 1679 și a terminat-o în 1682, cu hramul Sfânta Troiță și Sfinții Mucenici Serghie și Vach. A fost dărâmată în Iunie 1984.

*
* *

Șerban Cantacuzino s-a născut în anul 1634. A avut o educație aleasă și a devenit un bărbat puternic cu o voce ca tunetul. "În timpul domniei sale a trebuit să sufere multe pentru favoarea binelui obștesc și pe toți dușmanii săi îi aduse sub picioarele sale". Bun diplomat, curajos, viteaz, cărturar, dar pre ambițios. Nicolae Bălcescu l-a așezat printre marii voievozi ai românilor. Cu toate că fusese înscăunat de turci el a trecut de partea creștinătății, colaborând în ascuns cu "Liga Creștină", cu Austriecii. Del Chiaro, secretar în cancelaria domnească a lui Vodă Brâncoveanu spune: (Șerban) "dublu rival al lui Duca Vodă" fiindcă trăia cu soția lui, frumoasa Doamnă Anastasia, de când era doar paharnic. De trei ori Doamna Anastasia a salvat viața lui Șerban. În Moldova, la Iași, la Constantinopol și la București, când fiind înștiințat în timpul mesei la Duca Vodă, a fugit în pădurea Cotrocenilor, cu fiul său, călare, cu potcoavele calului puse invers, ca să-i păcălească pe urmăritori. și a stat în pădure timp de trei zile și trei nopți ascuns (**cotrocit**). S-a ascuns în ziua de 7 Octombrie 1678 lângă un schit vechi din mijlocul pădurii, schit cu hramul Sfinților Mucenici Serghie și Vach, ce se serbează chiar în ziua de 7 Octombrie. Schitul era din lemn. A fost ridicat înainte de 1598... Și a stat Șerban în pădure și a scăpat și a devenit Domn. Drept mulțumire, conform cu promisiunea, a zidit Mănăstirea Cotroceni. Cronica spune:

"Groaza lui Șerban a fost mare și nu fără motiv. (Zice el) am zidit aci monastirea, fiindcă aci s-au revărsat asupra noastră mila Dumnezeiască ... Deci acesta este locul unde Domnul Iisus Christos și Prea

Curata și Prea Sfânta Sa Maică Maria ne-au ascuns și scăpat de vrășmașii ridicați în contra noastră, care arunca blasfemii asupra noastră... (deaceia) am ridicat această monastire pentru recunoștință și în amintirea Prea Sfintei împărătese a puterilor cerești și a Fecioare celei fără de moarte, căreia-i datorăm viața noastră..." Dionisie Fotino, secretar al lui Caragea Vodă, a scris: "... în timpul persecutărilor familiei sale șezuse ascuns trei zile până când găsi chip să vadă mai departe și atunci promițând Maicei Născătoare de Dumnezeu să facă o Monastire, care a fost ridicată pe locul unui vechi schit din pădurea Cotrocenilor".

La 26 Mai 1679 Șerban Cantacuzino a început zidirea mănăstirii așa cum promisesse și a terminat-o în anul 1682, după cum am mai spus.

"Șerban a dorit ca biserica să fie mănăstire și atunci a pus să se clădească locuințe, case pentru călugării ce vor locui acolo. Și-a construit și un palat unde a stat în fiecare vară până a murit. Terminându-se biserica a înzestrat-o pe dinlăuntru cu vase sacre, cu vesminte sacerdotale, toate din mătase și în fir de aur și argint, iar unele bătute cu pietre prețioase. I-a asigurat cele trebuincioase. Dotează mănăstirea cu mai multe moșii, prăvălii, mori, rumâni, țigani, scutelnici și încă alte privilegii. La temelia zidirii "noi singuri am înfipt sapa în pământ și cu mâna noastră jos în temelie cărămizi am pus" arată Domnul la 1680, decembrie 20, descriind și modul în care a lucrat."

În 1680 mănăstirea a avut primul egumen. În Februarie 1681, Iacob, Patriarhul Constantinopolului, întărind milele date de voievod mănăstirii sale, arăta că noua ctitorie avea "frumuseți neobișnuite și lucrări mândre și mari". Clopotele se făcuseră în 1680-1681, înainte de terminarea zidirii (data pisaniei), iar palatul domnesc și casele egumenești, tot în acelaș an. Egumeni au fost atunci: Ignatios și Neofitos (greci), Partenie, Teodosie și Daniel.

Pe clopotul mare al bisericii scria: "Acest clopot al sf.mănăstiri Cotroceni este turnat al doilea în anul 1824 în egumenia cuviosului arhimandrit Procopie Iviritul, iar dintâi au fost făcut de răposatul Șerban Voievod ctitorul acestei mănăstiri. Mich goss Daniel Wolff în București".

În anul 7190 (1681) Șerban Cantacuzino dă hrisovul de închinare a mănăstirii celor 20 de monastiri de la muntele Athos. Hrisovul este foarte lung și minuțios întocmit. Voievodul a mai făcut o scrisoare către toate mănăstirile de la Athos, în care le făcea cunoscut că a închinat mănăstirea Cotroceni, lor (întregei unități). Acei ce serveau mănăstirea, toți

erau greci. Urmașii lui Șerban Vodă Cantacuzino au continuat să facă danii Mănăstirii Cotroceni, care îndestulau pe egumeni și pe cei de la Athos. Donațiile au fost întotdeauna bogate. Donatori au fost: Constantin Cluceru (1723) cu danii importante și feciorii lui; Iordachi Cantacuzino vel paharnic împreună cu frații săi și Toma Cantacuzino; Stanca, jupâneasa lui Radu Cantacuzino vel spătar împreună cu fiul ei, Constantin Cantacuzino (1715). Jupâneasa Stanca, pomenită mai sus, a închinat satul Țigănești cu tot hotarul lui.

Au mai făcut danii mănăstirii Cotroceni și străini de neamul Cantacuzinilor.

Toate hrisoavele de danii le-a strâns voievodul în "Marele Hrisov al Cotrocenilor".

Șerban Cantacuzino a luat model pentru biserica sa, planul treflat, așa ca la Mănăstirea Curtea de Argeș, a lui Neagoe Basarab și a Doamnei Mihaela.

PISANIA BISERICII MĂNĂSTIREA COTROCENI se afla în Pridvor, deasupra ușii de intrare în biserică și conținea următoarea scriere: "Această sfântă și Dumnezeiască Mănăstire, este zidită din temelie ei până la sfârșit întru proslăvirea și mulțămirea numelui Prea Sfintei și unei Dumnezeiești Troițe. Și întru slava și lauda Sf. și de Dumnezeu Născătoarei Fecioarei Maicei a căreia și hramul Dormirea.

Aceasta este de la prea luminatul și prea slăvitul Domn Io Șerban V.V. adevăratul nepot al reposatului Șerban Basarab V.V., strămoșilor, moșilor, părinților și Măriei Sale vecinică și fericită pomenire, dând și lauda nemortă marelui și bătrânului lui Neam pre bună faptă în nesăvârșire lăsând începutura a se zidi la cursul anilor 7187 Mai 26". (1679).

În spatele acestei Pisanii se mai afla o inscripție în grecește datată 1802 și 1806.

A doua PISANIE din interiorul bisericii era veche ca și prima Pisanie, dar se pare că a fost transcrisă greșit.

A fost descifrată cu greu de dl.I.Băjan ce a funcționat la Arhivele Statului. Descifrarea este următoarea:

"Den câte sânt în toată lumea, câte au luat de la Dumnezeu firea lor e nestricată și nemortă și nici cu a anului curgere rumpând, nici cu o schimbare schimbându-se, de toate de către omului n-au trebuință scrisori a pomenii ... din meșteșugul omenesc sunt făcute și sunt supuse curgerii anului acestora (?).

Cuventul istoriei vârtoasă întindere să face și zăticnire mare se vede... cursul vremurilor și întru ore-care chip, ține și opresce ne'oprit... să cadă în adâncime și prăpastia uitării. Ci iată și toate dilele de care citindu-se, înesc gândul acestora și ca cum ar fi de față arată pre lucrătorul și pre aflătorul acelui meșteșug încheiat, îl ridică și vecinică pomenire îi aduce. Unde și prea luminatul și prea înălțatul Domnul și Eghemonul a toată Țara Românească, Io Șerban Voevod, carele despre tată, din singura știitoare împărăție grecească, din cel mai dinainte Cantacuzino își trage rodul și despre mumă încă din domnesc neam al Basarabescilor pogorându-se ca o ramură și ca o odraslă tânără presădita moștenirea (?) a lui domnie a primit și amânduror părților dic, cari blagorodnii și a destoiniciei având, ca o pecetluire singură știutoare au gândit ca să ridice stâlpul evseviei sale și semne (de) măsură vrednică a iubirilor de Dumnezeu strămoșilor se arată, n-au ridicat paramite (piramide) ca imperații eghipteni spre numurirea adăogirei apei Nirului (Nilului(?), nici ca Rodii Colos (Colosul din Rhodos)?! spre arătarea bogățiilor nici Cali (?) de mormentele lui Kavsol (?) (probabil Mausol), nici Efesi capiștea Artemidei (E vorba de templul Diane din Efes), ci biserică întru carele (?) marele Dumnezeu să cinstește și întru toți să închină și să proslăvesce... cum dice Fericitul Pavel că: cei ce gândesc către cele de sus, s'aleargă către același Dumnezeu; biserică de cât a lui Solomon... cu cât mai pe d'asupra este lumea de cât închipuirea.

Aceasta dar biserică în locul Cotrocenilor o au ridicat și până în săvârșire o au dus și nu numai biserica, ci și altele din împrejurul bisericii câte sunt zidite și vrednice lucrări Dumnezeștilor Monastiri și acesta împodobindu-se cu multe feluri de primejdii l'au izbăvit, pentru care atâtea mili, mulțumescu Fecioarei Prea curatei... și Fiului său Domnului nostru Iisus Christos... gata a primii rugile cât și mulțumirile robilor săi... și pre cei ajunși în primejdie de frică și de griji, cu lesnire'i răpesc, pentru care dar mulțumit'a despre nespusele bunătăți, milosârdiele ce au arătat... cu M.Sa, căci toți cei cu credință și cu căldură în ajutor o chiamă. Această sf.biserică s'au ridicat și s'au înfrumusețat

pentru ca să se proslăvească numele cel mare a lui Dumnezeu... și să slăvească și să laude aicea Pururea Fecioara Născătoare de Dumnezeu în vecii vecilor, Măria Sa, încă, și tot bătrânul prea blagorodnicul neamului său în veci buna pomenire lăsând pentru mulți ... August 14 leat 7190 (1682)".

Am ținut să trec și această a doua Pisanie cu toată neclaritatea ei.

Mănăstirea Cotroceni a fost ridicată pe un deal (platou mai înalt) înconjurat de o pădure seculară din care a mai rămas doar parcul palatului de la Cotroceni și parcul grădinii botanice. În acea pădure a zidit Voievodul Șerban: Mănăstirea, palatul, Casele Domnești, casele egumenești, chiliile și o clopotniță mare.

Clopotnița avea următoarea inscripție: "Veniți către dânsa și veți lumina, că ușa mănăstirii - ușa raiului este -" (1681).

Nartexul bisericii era susținut de 12 coloane de piatră, cele mai frumoase din țară. Stâlpii de piatră ai bisericii erau dintr-o singură bucată.

În 1720, călătorul englez Edmund Chishull (cleric), capelanul factoriei engleze din Smirna și memorialist, descria astfel marea ctitorie: "Mănăstirea zidită din blocuri de piatră cioplită, avea chilii pentru 40 de călugări, locuință pentru stareț, sală de mâncare comună (trapezia), bucătărie (cuhnie) și încă altele, și încăperi destinate străinilor.

Biserica era așezată în mijlocul curții, fiind zidită după tipul vechilor biserici grecești. Diferite părți ale bisericii sânt strălucitoare și bine construite. Biserica avea cupole înalte și era bogat ornamentată. Numeroase picturi o acopereau pe dinăuntru și pe dinafară. În interiorul bisericii călătorul vede mormintele lui Șerban Cantacuzino și ale familiei sale, iar pe peretele dinspre apus chipurile ctitorilor".

După părerea lui Chesarie Daponte, scriitor grec, fost secretar al lui Constantin Vodă Mavrocordat, mănăstirea era "fala Munteniei". "Decorația murală a bisericii Cotroceni a fost făcută de vestitul zugrav Pârvu Mutu. Acesta a pictat biserica încât s-a spus că "picturile sânt atât de multe încât acopere în întregime biserica pe dinăuntru".

Abatele Sestini vizitând Mănăstirea Cotroceni în anul 1780 a spus: "Cotrosciany e un monistero greco offiziato da un Igumeno in compagnia di pochi calogheri greci; il quale monistere fu fondate da Șerban Voda".

Cu timpul, din cauza egumenilor greci prea hrăpăreți, mănăstirea s-a degradat. Nicolae Mavrogheni (1786-1790) a poruncit egumenilor să repare mănăstirea și împrejurimile ei dărăpănate.

Cutremurul din 14 Oct. 1802 ia pricinuit mari stricăciuni, dărâmand printre altele clopotnița, foișorul domnesc și o parte din zidurile înconjurătoare ale mănăstirii. Biserica a fost refăcută după curemur de egumenul Visarion, construindu-se doar două turle în loc de patru câte avusese. Au fost suprimate turlele de pe pronaos. S-a refăcut clopotnița de la intrare și "casele cele mari". În anul 1812 s-au efectuat alte reparații, dar au rămas și unele case din interior, părăginite.

În 1821 biserica arăta foarte rău. A mai fost reparată în anul 1823. Cu ocazia mutării Domnitorului Cuza la Cotroceni biserica a fost reparată mai temeinic. S-au mai făcut reparații și în anul 1903 și după cutremurul din 1940. S-a refăcut exteriorul în întregime și turlele au fost refăcute.

Și din reparație în reparație, încetul cu încetul, s-a refăcut Mănăstirea Cotroceni cu Sfânta ei biserică, dar nu la frumusețea care a fost.

Întocmai ca Șerban Cantacuzino, CUZA își petrecea și el lunile de vară la Cotroceni. Carol I și Regina Elisabeta au stat la Cotroceni până s-a construit Castelul Peleş.

Din anul 1888, Mănăstirea Cotroceni a fost reședința permanentă a prințului moștenitor Ferdinand. Tot la Cotroceni, în 1821, și-a avut "Cartierul general" Domnul Tudor Vladimirescu. În 1793, prin Iulie, Alexandru Vodă Moruzi, când locuia la Cotroceni, a făcut acolo nunta sorei sale, domnița Catinca. La Cotroceni, în timpul ciumei, a stat la mănăstire și Nicolae Vodă Mavrocordat. A mai stat și Nicolae Vodă Caradja, căsătorindu-și acolo fata cu Enăchiță Văcărescu, domnița Ecaterina. Enăchiță era la a treia căsătorie.

La Mănăstirea Cotroceni, deoarece era mare, frumoasă și înconjurată de grădini și păduri, au locuit Voievozi, s-au făcut nunți, petreceri și serbări.

În timpul ciumei din 1796, când Moruzi s-a instalat la Cotroceni împreună cu cei trei fii ai săi, aceștia plimbându-se prin pădure au găsit un izvor cu apă bună de băut.

Ei au făcut acolo o cișmea de piatră care s-a numit "Cișmeaua beizadelelor". În 1775 se mai aflau două chioșcuri de piatră zidite de Alecandru Vodă Ipsilanti.

Redau câteva descrieri despre MĂNĂSTIREA și BISERICA de la COTROCENI

Revin la o descriere mai completă a capelanului englez CHISHULL făcută în urma unei plimbări "la o mănăstire așezată cam la jumătate de ceas de oraș și care se numește în limba valahă COTROCENI. Monastirea a fost ridicată de către răposatul domnitor Șerban Cantacuzino și este vestită ca una din cele mai frumoase din acest ținut. Este așezată pe malurile râului Dâmbovița... pe lângă mănăstire sânt vii și grădini foarte îngrijite Clădirea ... este zidită din blocuri de piatră cioplită... diferitele ei părți sânt strălucitoare și bine construite, susținute prin coloane. Biserica este acoperită cu cupole înalte. Ornamentele constând din picturi, aurării, broderii, care sânt destul de bogate, iar picturile atât de numeroase, încât acoperă fiecare parte a bisericii, atât pe dinăuntru cât și pe dinafară. Aici se află mormântul lui Șerban ctitorul și al soției sale, al fratelui său și ale altor rudeni... Mai sânt păstrate în această biserică și două cozi de cal, care, cu îngăduința turcilor au fost purtate în semn de cinste, înaintea Domnului. Se poate vedea și steagul țării..." (Cozile de cal erau "Tuiurile", un fel de steaguri pe care le dădea sultatul turc unor voievozi, steaguri făcute, fiecare, din două sau trei cozi lungi de cal, albe, împletite cu mare măiestrie și atârinate de câte o lance (suliță) vopsită roșu, cu semiluna în

vârf. Vizirul (turc) avea trei, iar Domnii Români, două. Gheorghe Duca Vodă, care a domnit de două ori în Moldova și o dată în Țara Românească a avut trei tuiuri, deoarece ca principal negociator al păcii ruso-otomane de la Radzin din 11 Februarie 1681, reușește să împace părțile beligerante. Recunoscându-i meritele, Sultanul Mehmed IV (1648-1687) îi dă "HĂTMÂNIA UCRAINEI" în anul 1684, "un ținut bogat și întins, unde Moldovenii aveau de mult așezări statornice", făcându-l astfel "DOMN AL MOLDOVEI ȘI AL UCRAINEI" lucru nemaipomenit până atunci și nici de atunci încolo (C.G.).

A primit ca semn al stăpânirii un sceptru de aur împodobit cu pietre scumpe, buzduganul, adăogându-i-se încă un Tui la cele două pe care le avea ca Domn al Moldovei, și titlu de "GOSPODAR ZEMLI MOLDAVSKOI I ZEMLI UCRAINISKOI". DUCA a făcut așezări peste Nistru, la Țiganca, la Peștera și altele, aproape de Nemirov, lângă Bug (Transnistria !). Și acum Ucrainenii ne-au luat două județe din sfânta noastră Moldovă: ISMAIL și CETATEA ALBĂ. PÂNĂ CÂND ?

NICOLAE IORGA scria în 1935: "Biserica fostei mănăstiri Cotroceni, frumoasă clădire cu pridvor, fresce de la sfârșitul secolului al XVII-lea. Una din cele mai frumoase biserici din această parte. Mormânt minunat sculptat al lui Șerban, mort la 28 Octombrie 1688... mormântul fratelui său Matei, mort la 37 de ani, în 1685, cel al unui alt frate, Iordachi, mort încă tânăr și el, la 41 de ani, în 1692 și încă doi adolescenți, Radu (+1715), fiul istoricului Constantin, fratele lui Șerban și fiul lui, Constantin (+1729), la 22 de ani. Inscriptia acestuia din urmă vorbește de "lacrimile de-a pururea" ale mamei sale. Două secole mai târziu, în timpul marelui război (1916-1918), Regina Maria depune aici trupul fiului ei Mircea, mort în copilărie..."

Arhitectul GRIGORE IONESCU scria: "Merită deasemenea să fie văzută catapeteasma, minuțios lucrată, cizelată și bogat împodobită cu șiruri de icoane încadrate în mici arcade cu colonite, a căror bază reprezintă stema Cantacuzinilor.

Resturi interesante de picturi. Biserica a fost clădită ca și Mănăstirea, de Șerban Vodă în 1679. Deși a suferit unele modificări, cum

sunt de pildă înlocuirea turelor de pe Pronaos, înfățișarea ei exterioară este totuși foarte aproape de cea originală. Pridvorul, ridicat pe opt coloane mici de piatră de secțiune octogonală, decorat sub capiteluri și deasupra bazelor cu ornamente formate dintr-un fel de alveole caracteristice artei arabo-otomane, ne prezintă alături de ceilalți stâlpi de la chilii și din interiorul bisericii, cele mai frumoase exemple de coloane de piatră pe care le găsim în arhitectura muntenească, după epoca lui Neagoe Basarab.

Cele 12 coloane de piatră care susțin turla Pronaosului au avut ca model... coloanele din Pronaosul de la Curtea de Argeș. Pronaosul este acoperit cu o cupolă care stă pe patru arcuri egale sprijinite de patru pilaștrii de colț...".

În "Istoria arhitecturii Românești", Grigore Ionescu scrie:

"Grupul lespezilor de morminte din biserica de la Cotroceni sunt lucrate excepțional, iar iconostasul sculptat în lemn poate fi considerat o capodoperă, ca și cel de la Arnota (1694), de la Hurezi (1694), de la Polovraci (1699-1703).

Anafornița dată de Șerban Cantacuzino bisericii este (mai bine spunem era) de o rară frumusețe, de asemenea Chivotul mănăstirii și ripidele dăruite".

În "Istoria artelor plastice din România" este scris: Anafornița lucrată de meșterul E.V. din Brașov, la comanda lui Șerban Cantacuzino, pentru biserica de la Cotroceni, este un exemplar de o rară frumusețe, atât prin decor cât și prin formă. (Pe unde o fi acum ?!). Eleganta ghirlandă de flori, garoafă, lalele, narcise, maci, lucrate în relief înalt, ce se desfășoară elegant și armonios pe marginile late ale marelui taler, vădește un singur și pronunțat simț decorativ. Stema familiei Cantacuzinilor, plasată în centrul talerului, imprimă operei caracterul somptuos al unui dar domnesc. Din aceeași categorie de lucrări face parte și Chivotul Mănăstirii Cotroceni.

În biserică mai exista o candelă mare de argint.

Multe odoare de preț a avut mănăstirea și biserica de la Cotroceni. Au fost bine înzestrate de Șerban Vodă și de familia și urmașii lui, cu odoare scumpe, podoabe și averi, case, mori, moșii. Hanul construit de Șerban Vodă a fost și el trecut în proprietatea mănăstirii. Construcția a avut loc în 1683.

Altarul bisericii era minunat împodobit și în el se mai aflau două candelă de argint, o cădelniță de argint poleită cu aur, un Chivot de argint poleit și el cu aur.

Mai era o icoană a Maicii Domnului poleită cu aur, de care s-a spus că a găsit-o Șerban Cantacuzino într-un copac, atunci când fusese ascuns în pădurea de la Cotroceni, cărei icoane i-a făgăduit că de va scăpa cu viață va zidi pe locul acela o biserică, așa cum a și făcut, iar Sfântul pristol (Sfânta masă din mijlocul altarului) se spunea că se afla chiar pe locul copacului în care găsise icoana. Mai exista în biserică o poală de icoană măestrit brodată, din 1681, lucrată de gherasia din Galata, la cererea Voievodului, un disc de argint aurit (1680), o cruce de lemn sculptată, îmbrăcată în argint aurit (1684), un Potir și încă multe candelă și sfeșnice de argint. A mai existat în biserică o cătuie de argint (1685-aprilie 1), ce era aurită și avea următoarea scriere gravată:

"+ Lângă altele, ce dentru osărdia inimii sale Io Șerban Cantacuzino Basarabu voevodu la zvânta a sa mănăstire Cotroceni au datu și această cădelniță totu întru dumnezeasca slavă au adaosu pentru vecinica pomenire", meseța aprilie 1 dni, leat 7194 (1686). Referitor la CHIVOT, care era din argint, avea pe el litere încrustate cu argint pe plăci emailate în albastru.

Scrierea de pe plăci era: + Io Șerban Cantacuzino Basarabu voevodu am mai adaos, lângă altele, și acest svântu chivotu la svânta și dumnezească mănăstire a noastră Cotrocenii, unde să cinstește hramul Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, întru vecinică a noastră pomenire, august 1 leat 7193 (1685).

Pe crucea de lemn sculptată din 1684, decembrie 10, în suportul crucii era scris, săpat: + Svânta această cruce care se numește -păzitoarea lumii-, creștinul Șerban voevod la svânta mănăstire a sa Cotroceni, întru a sa vecinică pomeană, lângă alalte dat-au și aceasta.

Pe talerul de argint era scris săpat, pe fața exterioară, cu majuscule, în grecește: + Acest Disc (taler) s-a închinat la cinstita biserică a Adormirii Născătoarei de Dumnezeu, la Cotroceni, 1680. În dreptul aquilei bicefale scrie cu litere majuscule: "Șerban voevod".

Mai era în biserică o evanghelie slavonă tipărită la Lvov în anul 1679, îmbrăcată în argint aurit, cu scriere în relief, cu litere majuscule, în grecește, pe scoarța din spate.

Scrierea: "Dumnezeasca și sfînțita evanghelie de față s-a închinat cinstitei biserici a Adormirii Maicii Domnului, la Cotroceni, 1681".

Pe scoarța din față era scris, tot în grecește:

“În anul 1681, de către preacucernicul robul lui Dumnezeu, Io Șerban voevod, urmaș al lui Șerban Basarab voevod, de pe vremuri, spre vecinica lui pomenire”.

Biserica

După cum am mai scris mai înainte, *Mănăstiri*: Cotroceni, după cutremurul din 1802, a suferit multe schimbări. Înainte era mai mare, avea patru turle și a rămas numai cu două. Nu mai arăta ca la zidirea ei. Zugrăveala, în stil bizantin și în frescă, realizată de Pârvu Mutu, se păstrase.

Ctitorii erau zugrăviți în interiorul bisericii, pe peretele din fața altarului (peretele de la intrare). În partea dreaptă erau zugrăviți: Șerban Vodă Cantacuzino cu Doamna Maria, ținând biserica în mâini. Între ei se afla fiul Gheorghe cu domnițele. La dreapta familiei voevodului era zugrăvit Egumenul Visarion, ținând și el biserica în mână cu forma ei mai nouă. (Domnițele voevodului se numeau: Smaranda, Casandra, Bălașa, Elina). Lângă egumenul Visarion se afla o inscripție în grecește: “Prea cuviosul arhimandrit Visarion fost ore-când în lavra de la Scopella Traciei, este din satul Veternicu; am ridicat această monastire din temelie (?) și am scris condica monastireie”.

În partea stângă se afla zugrăvit Șerban Vodă Cantacuzino singur, iar la stânga lui, Constantin Vodă Brâncoveanu și lângă acesta, Mihai Vodă Racoviță cu Constantina, fata lui.

Pe partea dreaptă a bisericii, în spatele stranei Arhieresti se afla mormântul lui ȘERBAN CANTACUZINO. În naos.

Înălțimea mormântului era de 1,2 m. de la pământ.

Piatra mormântului a fost deteriorată de cutremurul din 1802 când s-a crăpat în două. Era din marmură albă, scrisă cu litere săpate, încadrate de motive vegetale. În fruntea inscripției era reprezentată stema Țării Românești și o aquilă bicefală. Scrierea este aceasta:

+ Supt această marmură odihnesc oasele a luminatului și răposatului bun creștin Io Șerban Cantacuzino voevodu, nepotul răposatului Șerban Basarab Voevodu, pre care miluindu-l Dumnezeu cu domnia acestei țări, de au domnit 10 ani. Ș-au chivernisit țara bine și vrednicește cu totu cinstit neamul lui apărând-o de toți vrăjmașii, întru care iară de la Dumnezeu i se-au săvârșit viața cu cinste aici la scaunul domnii

lui, lăsându-ș țeara iară la cinstiții și buni chivernisitori neamului lui, întreagă și cu pace bună. A căruia i-au fost viața de ani 54 și așa s-au pristăvit întru Hristos la Octomvrie 29 leat 7197, (1688)”.

Tot în partea dreaptă a bisericii se mai aflau încă patru pietre de mormânt: a lui Matei Cantacuzino, biv vel agă, cel de al șaselea frate al lui Șerban Vodă, ce a murit la vârsta de 37 ani, 23 Decembrie 1685.

Al lui Iordache Cantacuzino, fratele cel mai mic al lui Șerban Vodă, care a murit la vârsta de 41 ani, 8 Iunie 1692.

Al lui Radu Spătarul, fiul Stolnicului Constantin Cantacuzino.

Al lui Constantin, fiul lui Radu biv vel spătar, care a murit la 22 ani, în 1703.

Pe piatra de mormânt a lui MATEI scrie:

+ Supt această marmură zace țărâna lui Matei biv vel agă, feciorul bătrânului Constandin Cantacuzino biv vel postelnic și al Elinii fata bătrânului Șerban Basarab Voevod, pre carele încă în floarea vârtutei și a bărbăției lui, cruda moarte l-au stins și nu puține lacrimi, nu mică jale tot rodului lui și la toți câți l-au cunoscut au lăsat. Căci l-au știut bun, blând, milosărd și în toate și pururea cu frica lui Dumnezeu, toți anii lui 37 ci au avut i-au trecut, și s-au săvârșit în al șaptelea anu al domnii frăține-său Șerban Voevod, la dechemvrii 23, leat mira 7194 (1685)”.

Pe piatra de mormânt a lui IORDACHE, prâslea familiei, stă scris: +Supt această marmură zace țărâna lui jupan Iordachie Cantacuzino biv vel postelnic, carele cu cinste, cu bune faceri și cu toate cele căzute, ca unul blagorodnic și de mare neam ca aceluia s-au convenit, toată viața lui au trăit. Deci sosindu-i ceasul, ș-au plătit și el datoria cea de obște la anul de la spăsenia lumii 1692, iunie 8, umplând vârstă de ani 41 și răposând în zilele nepotului său de soră, Io Costandin Băsărabu voevodu, aicea la mănăstirea Cotrocenilor aducându-se s-au astrucatu la anul de la zidirea lumii 7200 (1692), mesața iunie 8”.

Țin să amintesc.

Mihai Cantacuzino, unul din frații lui Șerban Cantacuzino a fost ctitorul Mănăstirii Colțea din București și a bisericii Fundeni Doamnei, tot din București.

Mihai a fost decapitat de turci la Constantinopol.

După dărâmarea bisericii de la Cotroceni, în Iunie 1984, Oasele lui Șerban Vodă și ale fraților lui au fost strămutate la biserica Fundenii Doamnei ce se află pe Șos.Fundeni.

În anul 1688, Dionisie Patriarhul Constantinopolului a îngropat la Mănăstirea Cotroceni pe fiica lui Șerban Cantacuzino, frumoasa Smaranda, care se măritase la 21 Ianuarie cu Grigore Băleanu și a murit sârmana la 13 Martie în același an (1688).

În afara celor pomeniți au mai fost și alți Cantacuzini înmormântați la Cotroceni și alții care nu erau din neam.

În curtea palatului se afla mormântul generalului rus Iasiski Mirun (1828).

În parcul regal, CAROL I a construit o Capelă, împreună cu Regina Elisabeta, unde și-au înmormântat pe unica lor fiică, principesa Maria, care a murit din cauza unei scarlatine, copilă fiind. Tot în acea Capelă a așezat și Regina Maria pe primul ei copil, Principele Mircea, mort de tânăr, în refugiul din Moldova, din timpul primului război mondial.

UNDE OR FI OASELE TUTUROR ACESTOR RĂPOSAȚI ??

Din ansamblul Mănăstirii Cotroceni, zidită de ȘERBAN VODĂ CANTACUZINO și zugrăvită de PÂRVU MUTU și dărâmată de diavolii roșii comuniști în luna Iunie 1984, a mai rămas:

Cuhna cea mare (bucătăria)
Trapeza (sala de mese a călugărilor)
Câteva chilii
O pivniță
Casa egumenească

Țin să reamintesc. Chiar în ziua de 7 Octombrie 1676, ziua hramului Sfinților Mucenici Serghie și Vach, a fugit și s-a așezat în pădurea Cotrocenilor, Șerban Cantacuzino împreună cu fiul său Gheorghe, spre a scăpa de urmăritori.

Și s-a așezat Șerban tocmai lângă micul și vechiul schit cu hramul mucenicilor mai sus amintiți. Nu pot spune că a fost o întâmplare, ci doar o minune !

După vechiul obicei al pământului mai toate mitropoliile, episcopiile, mănăstirile mari și neatârinate ale țării au avut METOHURI (Metocuri). Metoc, cuvânt grecesc ce înseamnă comunitate sau sucursală, adică un stabiliment ce depinde de altul. Deci metohul este sucursala unei

mănăstiri mari, pusă sub protecția acesteia, sau locuință destinată pentru șederea călugărilor, departe de sediul mănăstirii lor.

Metohurile Mănăstirii Cotroceni au fost:

Biserica Doamnei din București, zidită în 1683 de Doamna Maria, soția lui Șerban Vodă Cantacuzino;

Biserica Sfântul Ilie Gorgani din București, care în secolul al XVII-lea era din lemn.

Schitul Văleni din Vălenii de Munte

Schitul Micșani din Dâmbovița

Schitul Gherghița numit și Reptura

Schitul Căscioarele

Schitul Călușul

*

* *

MĂNĂSTIREA VĂCĂREȘTI

HRAM
SFÂNTA TROIȚĂ

Începută 1716, Reîncepută 1719
Terminată 1722

CTITOR NICOLAE VODĂ MAVROCORDAT

DĂRÂMATĂ
1986-1987
A fost pe Calea Văcărești nr.391

MACHETA MĂNĂSTIRII VĂCĂREȘTI

Mănăstirca Văcărești în DĂRÂMARE

+ MĂNĂSTIREA VĂCĂREȘTI +

Ctitor NICOLAE VODĂ MAVROCORDAT (Pantaleone). Zidirea mănăstirii a început la anul 1716. Lucrarea a fost întreruptă până în anul 1719 când s-a reînceput. În anul 1722 (7231) mănăstirea a fost terminată, iar la 13 Sept.1724 a fost sfințită, dându-i-se hramul Sfânta Troiță. Mănăstirea atunci când exista se afla pe Calea Văcărești (Calea Închisorii) nr.391. Fusesse închinată la Sfântul Mormânt de la Athos încă din anul 1721, când era în lucrare. Dărâmarea ei a avut loc în anii 1986-1987.

*
*   *

Nicolae Mavrocordat a domnit de două ori în Moldova (17 Nov.1709 - Nov.1710) (6 Oct.1711 - 5 Ian.1716) și de două ori în Țara Românească (15 Ian.1716 - 25 Nov.1716) (Martie 1719 - 14 Sept.1730). A fost primul Domn Fanariot care a ajuns în scaunul Țării Românești. S-a născut la Constantinopol unde a și crescut. Nu știa românește. Toți sfetnicii săi erau greci.

Pământul natal al Mavrocordatilor a fost insula Chios din arhipieleagul Sporadelor, din Marea Egee. Nicolae Mavrocordat, pe lângă cele bune, a avut și destulă cruzime și dorință de îmbogățire. El a contribuit și la nefericirea familiei Brâncovenilor și la mazilirea lui Ștefan Vodă Cantacuzino și al tatălui acestuia, stolnicul Constantin Cantacuzino, care mazilire s-a terminat cu decapitarea lor, La suirea pe tron, la 10 Febr. 1716, în locul lui Ștefan Cantacuzino, a cumpărat toată averea Cantacuzinilor și o parte din a Brâncovenilor.

A persecutat boierimea românească, i-a prins pe Mihail Cantacuzino și pe Radu Dudescu, i-a trimis legați la Constantinopol unde au fost decapitați, iar pe Antim Ivireanul, Arhiepiscopul și cărturarul și pe dascălul Mitropoliei și predicator al Curții, Avramie Venețianul, i-a

întemnițat, deoarece aceștia erau în contra turcilor. În cele din urmă întemnițaților li s-a tras moartea. După cum am arătat, în prima domnie Mavrocordat a început ridicarea mănăstirii Văcărești, care nici împlinindu-se un an lucrarea s-a întrerupt, deoarece Voievodul a fost luat prizonier de armata austriacă a generalului Steinvill și dus din reședința sa de la Curtea Veche, la Sibiu. Generalul era comandantul Transilvaniei. În locul lui turcii au așezat (provizoriu) pe fratele său Ioan Mavrocordat (2 Dec.1716 - 25 Febr.1719).

Când s-a făcut pacea între austrieci și turci, fratele Ioan a încercat să împiedice întoarcerea la tron a lui Nicolae, dar Ioan moare de lingoare pe neașteptate. A fost bănuit de această moarte, Nicolae. Recăpătându-și domnia în Martie 1719, deoarece era foarte iubit de turci, a reînceput zidirea mănăstirii "cu multă cheltuială de bani și cu silința de a întrece în frumusețe ctitoriile brâncovenești".

Pentru că Nicolae Mavrocordat a zidit splendida Mănăstire Văcărești, pentru că a încuviințat aducerea în țară a rămășițelor pământești ale lui Constantin Brâncoveanu, voievodul martir, în Iulie 1720, pentru că el a introdus în biserici soba de încălzit, pentru marea și renumita sa bibliotecă, moștenită o parte de la tatăl său, celebrul Alexandru Mavrocordat numit și "Exaporitul" Terzimanul, strănepot de soră al lui Alexandru Vodă Iliș, ultimul Mușatin ..., pentru toate acestea și încă altele, din cele patru domnii ale sale, pentru toate cele bune, să-i fie iertate răutățile și slăbiciunile (care sunt omenești). A avut trei neveste și 10 copii. Toate nevestele au fost grecoalice.. Mulți fac destule netrebnicii, mai mari sau mai mici, mulți greșesc față de legea morală și divină, dar nu acopere toate acestea cu ceva bun care să rămână după urma lor.

Nicolae Mavrocordat a lăsat MĂNĂSTIREA VĂCĂREȘTI pe care un satanizat înconjurat de alți satanizați au dărâmat-o.

Mănăstirea nu îi poartă numele cu toate că el este ctitorul ei. Motivul este următorul: Ianache (Enache) Văcărescu, marele vistier și ginere al lui Constantin Vodă Brâncoveanu, decapitat și el la Constantinopol (primul), odată cu marele și sfântul voievod, a primit când era viu și fericit, de la socrul său, printre alte bunuri și terenuri, și moșia de lângă satul Văcărești pe care Mavrocordat a ridicat mănăstirea.

Poporul cu gândul la martirul Enache Văcărescu, a spus mănăstirii, Mănăstirea Văcărești, deoarece a fost ridicată pe fostul lui pământ.

Fiul lui Nicolae Mavrocordat, Constantin Bei, când a primit domnia, domnind 21 de ani, cea mai lungă a unui fanariot, de șase ori în Țara Românească și de patru ori în Moldova, fiind în Țara Românească a contribuit și el la înfrumusețarea mănăstirii, construind un PARACLIS mare și frumos, care avea în față un puț cu găleată, acoperit.

PISANIA (Inscripția) **MĂNĂSTIRII VĂCĂREȘTI** (1722=7231) se afla pe o piatră așezată deasupra ușii din pridvor, cu scriere în relief, încadrată de motive vegetale. În partea de sus, în medalion, erau reprezentate stemele Țării Românești și Moldovei.

PISANIA + Această sfântă și dumnezeiască mănăstire întru care se preaslăvește preasfânta de viață făcătoare și de ființă Troiță, ziditu-sau din temelia ei de prealumînatul, preaînălțatul și blagogestivul domn, Ion Nicolae Alexandru voevod, carele după darul cel dumnezeesc mutându-se din domnia țării Moldovei în scaunul Țării Românești, dentru năstăvul sfintei Troițe au început-o fiind leat 7224, puind temeliile și zidind până la loc. Iar apoi, de pe judecățile lui Dumnezeu, cele nepricepute la oameni, fiind pe acele vremi războe între împărății și răzmerițe în țară s-au întâmplat de l-au luat oștile împărăției nemților cu toată luminata casa mării sale și l-au dus de l-au ținut în Ardeal până ce s-au împăcat împărățiile, iar dup-ace cu ajutorul sfintei Troițe l-au trimis de acolo cu multă cinste; și pre aicea prin țară trecând, au sosit cu pace și cu cinste de către împărăție la luminata casa mării sale. Și neapestindu-se multă vreme din pronia Dumnezeiască, l-a cîstit împărăția iarăși cu scaunul domniei Țerei Românești, și ajungând aici cu pace la le (leat) 7227, îndată iar s-au apucat de lucru Mănăstirei, după râvna Mării Sale cea Dumnezeiască, înfrumusețând-o cu toate podoabele bisericesti pe den lăuntru și pre afară, precum se și vede întru mărirea și lauda Sfintei Troiți, pentru vecinicia pomenire Mării Sale, și a reposaților părinților Mării Sale, ispravnici mari fiind domn Manolache Vel Cruceu I Matheiu MO.Bv. Ve.Agă I pan, luna Septemvrie 9, fiind leatu de la zidirea lumei 7231, iar de la nașterea lui Christos 1722”.

1736 august. **PISANIE** pe o piatră deasupra ușii de intrare în **PARACLIS**, cu scriere în relief, încadrată cu motive vegetale. Într-un medalion, în partea de sus, este reprezentată stema Țării Românești și a Moldovei. Scrierea este în grecește. Traducerea:

“+ Biserica aceasta a lui Nicolae al Mirelor s-a clădit, cu cheltuiala din belșug, de către Constantin (Mavrocordat) domn al Moldovei, fiul dorit al lui Nicolae cel preaînțelept, fiu de patru ori încununat, pe care mai înainte vreme Nicolae stăpânitorul vroia s-o ridice sfântului cu acelaș nume, ci moartea răpindu-l i-a înlăturat această dorință. Fiul și moștenitorul tronului, în locul (?) acestor temelii a clădit și înfrumusețat, cu bogăție, zidind și pridvor în patru colțuri. Ispravnic fiind Anania al Bethleemului, egumenul mănăstirii aci. În anul 1736 august.”

Constantin Mavrocordat a mai construit o scară dublă în mijlocul chiliilor ce ducea la capelă și care avea o inscripție grecească datată 1736.

Biserica lui Nicolae Mavrocordat avea hramul Sfintei Treimi (Troiță) după cum am mai spus.

Boierul Radu Popescu, cronicar muntean (cca.1650 + cca.1729) scria în “Istoriile domnilor Țării Românești”:

“Într-al cincilea an al domniei mării sale Nicolae Vodă, săvârșindu-se mănăstirea mării sale de la Văcărești și înfrumusețându-să cu toate podoabele pă dânlăuntru și pă dânafară, praznic mare a făcut domnul în ziua de Sfânta Troiță, ce iaste hram mănăstirii, și mergându cu toți arhieriei și egumeni și boiarii și neguțătorii, și cu altfeli de oameni, de toată orânduiala, pă toți i-au ospătat cumsecade. Însă întâi au ascultat toți sfânta și dumnăzăiasca leturghie, după aceia având măriia sa hrisov gătit, l-au dat la mâna lui Panaiot grămatic de s-au suit în amvon, și cu glas mare, și cu bună profora l-au cetit înaintea tuturor, din început până la sfârșit, de l-au auzit toți, întru care hrisov multe rânduiale și învățături cuprindea pentru folos mănăstirii, și pentru folos sufletelor, carii cu multă înțelepciune le-au făcut și le-au rânduit măriia sa, iar mai vartos pentru milostenie care credem că din dumnăzăiască râvnă le-au făcut și le-au dăruit ca să facă din veniturile mănăstirii neîncetat. Streinii să-i primească, pre goi să-i

îmbrace, flămânzii să-i sature, bolnavii să-i caute, pre cei din temniță să-i cerceteze cu milă.

Acestea toate le-au așezat în hrisov să știe să păzească până va sta mănăstirea."

Biserica lui NICOLAE MAVROCORDAT a fost bogată și a avut multe odoare și obiecte bisericești de mare valoare.

O candelă provenită de la biserica Sf.Gheorghe Vechi datată 1684, dăruită bisericii Sfântului Gheorghe de Constantin Cantacuzino vel paharnic.

Un chivot de argint, provenit de la fosta mănăstire Sfântul Sava, datat 1762.

Se mai afla și o icoană frumoasă a Sfinților Împărați Constantin și Elena și o alta care reprezenta tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul.

Un potir de argint poleit cu aur din 1821.

Un potir de argint din 1852.

Patru clopote de diferite mărimi, toate având următoarea inscripție: "Pentru Mănăstirea Văcărești închinată Sfântului Mormânt Domn al principatelor Unite fiind Alexandru Ion I.

Patriarh al Ierusalimului Kiril, Mitropolit al Ungro-Vlahiei Nifon și Egumen al mănăstirii Arhimandrit Ciril. Anul 1862. Turnat de Gustav Blanc fabricant de clopote la București."

Un aghiazmatar de argint.

Un potir de argint.

Un disc de potir de argint aurit.

O linguriță de potir din argint suflat cu aur.

O cristelniță (vasul în care se afundă pruncul la botez).

Sfeșnice de argint.

O candelă de argint în parte aurită, cu scriere săpată în partea de jos, cu majuscule, în grecește. Scrierea:

"A Pulheriei doamna, soția domnului Cărmuitor Ioan Nicolae Alexandru voevod 1716".

O candelă de argint cu scriere săpată în partea de jos.

Scrierea:

"Această candelă s-a pus la mormântul domniței Zmarangdii fiica lui Constantin Vodă Basarabă la leat 7228 (1720)". Scrierea era în grecește.

Candelabre, covoare scumpe, icoane mobile care se atârnau pe perete, pictate, vechi, valoroase.

Și încă multe altele ...

Cărți bisericești de mare valoare.

Lemnărie și mobilier sculptat, iar în altar se aflau multe odoare rare și scumpe.

Grigore al II-lea Ghica a dăruit Bisericii Mănăstirii Văcărești o raclă mică de argint cu un os al Sfântului Pantelimon. Acest voievod a fost ctitorul Mănăstirii Pantelimon, de pe insulă, de lângă București, dărmată în 1987 de comuniști.

CTITORII ȘI FONDATORII MĂNĂSTIRII AU FOST:

Nicolae Voevod, Smaranda Doamna, Scarlat Voevod, Maria Doamna și Alexandru Voevod.

Mormântul lui NICOLAE MAVROCORDAT se afla în dreapta pronaosului, în colțul cel mai îndepărtat și era acoperit de un sarcofag de marmură albă frumos sculptată. Piatra de mormânt (piatră de Margaria) avea literele săpate, încadrate de motive vegetale.

Pe piatră, într-un medalion, se aflau stemele ambelor țări românești. Scrierea era în grecește pe piatra mormântului și în versuri. Traducerea este în proză.

"Văzându-te, morminte, mă înspăimânt de priveliștea ta, căci ascunzi înăuntru pe Nicolae cărmuitorul mai înainte al Moldovei, apoi al Țării Românești. Pe cel ce această biserică luminei celor trei sori dumnezești a înălțat-o din însăși temelia ei, pe cel preaînțelept și scaun al cuminției, oglindă a înțelepților cât privește studiile, al cărui neam vestit e din Scarlati; părinte-i e Alexandru, care la a otomanilor Împărăție secretar de taină a fost. Ci pe care muzele l-au încununat cu cununa slavei, piatra de mormânt acum îl încununează, răpus de prea cumplita boală a ciumei, lăsând o durere de nerăbdare feciorilor și însăși soției și mulțimii de oameni.

Să-l fericiim pe dânsul toți după cuviință, 1730 septembrie 3". (A murit la vârsta de 50 ani).

Inscripția de pe lespedea de mormânt se termină cu următoarele: -Rugând pe Domnul, cel ce vede toate, să-i pue sufletul în livezi înverzite-.

Tot în biserică se mai afla și mormântul fiicei lui Nicolae Mavrocordat, pe nume Maria. Epitaful pietrei de mormânt (cca. 1725) are scrierea pe grecește. Traducerea este:

“Odraslă iubită a lui Nicolae, domn și a Pulheriei, preastrălucita Marie, din preastrăluciți părinți, soția lui Ioan Scarlat, marele cămăraș, la nouăsprezece ani părăsind viața aceasta, patruzeci și două de luni trăind cu al meu tovarăș.

Zac eu, lăuză, fără grai, în acest mormânt.”

La Mănăstirea Văcărești mai erau două pietre de mormânt.

Una cu scriere în relief grecească, așezată în pridvor, în dreapta, datată 1756, noiembrie 18. Alta, din marmură, așezată tot în pridvor, dar la stânga, cu scriere în relief, grecească, încadrată de motive vegetale, datată 1775 mai 2, a lui Barbu Văcărescu, ce a murit în străinătate, pusă de soția sa Alexandra. Tot în pridvor se mai afla și mormântul lui Radu Văcărescu (+1756).

Pe piatra lui Barbu Văcărescu scria în grecește:

“Acest mormânt pe Barbu Văcărescu îl cuprinde, un sfetnic priceput, drept cu cetățenii, să trăiască numele lui cel bun acum când a plecat, murind, spre alte locuri: mult a suferit pentru durerile țării sale. Iar soția sa Rucsandra, dintre Rușetești a pus această piatră, stropind-o cu lacrimi - 1775, 2 Mai”.

Pe cea a lui Balasachi scria tot în grecește:

“În acest mormânt se ascunde trupul lui Dumitrașcu Postelnicul, adică a lui Balasachi, și sufletul trăiește și va trăi și timpul la acea de a doua înfățișare a lui Hristos: iar tu, Doamne, dă-i deslegarea păcatelor. 1756 noemvrie 18”.

Tot în pridvor, în partea stângă, se mai afla o lespede de marmură sculptată ce acoperea mormântul arhidiaconului Sfântului Mormânt, pe nume IOV, egumenul Mănăstirii Văcărești.

“Biserica Mănăstirii Văcărești fiind cea mai mare biserică din Muntenia a fost zidită cu grijă spre a dura în veșnicie, având o fațadă deosebit de frumoasă ca a acelor palate din Bizanț”. La intrarea în biserică se vedeau doi lei ce susțineau un chenar cu stema Mavrocordaților, sub care era scrisă Pisania.

Pe dealurile din împrejurimile Văcăreștiului se aflau vii renumite, iar în grădinile mănăstirii se cultivau și ierburi orientale cu deosebite calități colorante.

După terminarea zidirii, mănăstirea a fost înzestrată cu averi, dându-i-se în stăpânire și hanul lui Constantin Vodă Brâncoveanu, cu prăvălii și odăi de închiriat. Mai avea o proprietate în hanul Filipescu de pe Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei). “Mănăstirea se afla la marginea orașului într-un loc frumos și înverzit și întreaga așezare ocupa 18.000 m.p. în formă dreptunghiulară grupată în jurul a două curți. În prima curte se intra pe sub un turn unde se aflau locuințele și cancelariile corpului de gardă. Foișorul se afla tot acolo având nouă arcade tăiate în zid, câte trei pe fiecare din fețe.

Curtea a doua, aproape pătrată, avea construcții și era înconjurată de ziduri. În mijlocul zidului dinspre Răsărit era - turnul clopotniță - înalt, sub care se afla intrarea”.

Chiliile din stânga și din dreapta turnului erau acoperite cu bolți, iar bucătăriile cu trei rânduri de acoperăminte suprapuse. Clădirea stăreției avea un foișor. În secolului al XIX-lea se construiseră o clopotniță nouă.

În anul 1848 o parte din clădirile mănăstirii au fost transformate în închisoare, aici fiind închiși unii din partizanii la revoluție. Din 1864 mănăstirea a devenit închisoare permanentă, iar palatul domnesc, mărit puțin, a fost transformat în infirmeria închisorii. Reparații s-au mai efectuat în 1868 și 1871. Arhitectul G.M.Cantacuzino scria cu amărăciune: “Mergând pe drumul prăfuit și plin de gropi, bătut de atâtea convoaie de criminali și de hoți de buzunare ce privesc cu groază puternica înfățișare a mănăstirii, care pe vremuri adăpostea una din cele mai frumoase biblioteci din lume, grădini cu flori ciudate și stufiguri de terebinth, ușoare și gingașe cerdacuri de unde era nespuse de dulce să ascuți deniile primelor nopți de vară...”

În anul 1980 închisoarea a fost desființată în urma presiunilor făcute din străinătate, de urmașii Văcăreștilor.

Ultimele împodobiri ale mănăstirii au fost făcute de Constantin Mavrocordat. Începând cu anul 1723 la Mănăstire a funcționat o școală grecească. În această școală au învățat printre alții și Ștefan Daponte și Chezarie Daponte, secretarul lui Constantin Vodă Mavrocordat, autorul lucrării “Ephemerides Daces”. La mănăstire a mai funcționat și o tipografie. Țin să amintesc despre obiceiul - că domnul ce venea în țară la domnie trebuia să poposească trei zile la Mănăstirea Văcărești. De asemenea amintesc despre ziua de 14 Octombrie 1802, ziua Sfintei Paraschiva, când din cauza cutremurului, “Curtea Veche” a crăpat în multe

părți, iar "Curtea Nouă" ruinându-se, domnul Constantin Moruzi s-a mutat cu reședința, pentru o vreme, la Mănăstirea Văcărești.

Călătorul Flachet, care a văzut mănăstirea în anul 1740, arăta că avea aspectul unei cetăți. L-a impresionat un Portic ce făcea înconjurul curții, formând două galerii elegante.

După părerea sa biserica era cea mai frumoasă din câte văzuse la greci și a remarcat în interiorul bisericii câteva icoane minunate. Deasupra intrării pe sub turnul clopotniței a observat un foișor deschis.

Pe acest foișor s-a ridicat în secolul al XIX-lea o clopotniță foarte frumoasă.

Iată cum arăta mănăstirea după "Catagrafia din 1856, iunie 20". Curtea mănăstirii era înconjurată de ziduri groase și înalte acoperite cu olane. De ambele părți ale clopotniței se găsea câte un rând format din patru camere, cu o cămară, chelar, cuhnie (bucătărie), o săliță pe partea dreaptă și două sălițe cu cuptor și o odaie pe stânga. De-a lungul acestor rânduri de încăperi trecea o galerie cu stâlpi de zid, pe un fundament ridicat cu două palme de la pământ. În partea de sus a curții era un șopron de zid, iar lângă el trei camere și o trapezie (sală de mese) mare, boltită și o cămăruță. Între acestea și casele domnești rămânea un loc gol. În colțul de Nord al curții se găseau cinci camere cu o săliță boltită și o galerie cu stâlpi de zid în față. Între aceste case și cele domnești era de asemenea un spațiu fără construcții. Casele egumenești erau formate dintr-un salon și două camere în fața cărora se găsea un pridvor cu stâlpi de lemn. Dedesubt era o cuhnie cu o săliță, toate având în față o galerie de zid.

De la casele egumenești până la cele domnești era o galerie cu stâlpi de zid, în mijlocul căreia se găsea Paraclisul. Curtea de la intrarea în mănăstire era precedată de o poartă cu foișor deasupra. În dreapta intrării se găseau patru încăperi, iar în stânga două. Pe latura de Sud a curții era grajdul, fânăria și odaia vizitiului, iar pe latura de Nord un șopron. BISERICA avea în tindă pictată familia lui Nicolae Mavrocordat". A fost repictată total între anii 1845 și 1856 nepăstrându-se stilul original, așa cum ar fi trebuit.

După cutremurul din 1802 a căzut turla de pe naos care a fost refăcută din lemn. "Ce dădea o valoare excepțională bisericii era bogăția măiastră a sculpturii în piatră a coloanelor. Cele din pridvorul bisericii erau lucrate cu mare măiestrie, bogat ornamentate, cum nu s-au mai văzut până atunci".

"Biserica era mare iar Turla centrală a pronaosului era susținută de patru coloane de piatră. Aceste coloane erau printre cele mai frumoase din câte au făcut meșterii secolului al XVIII-lea, ele fiind sculptate în întregime, fusul având caneluri cu foi de acant, cu baze cilindrice de asemenea sculptate și capiteluri neocorintice. Turlele mici ale bisericii se reazemă pe extremitățile pridvorului deschis din fața bisericii. Procedu ne mai folosit până atunci."

PRONAOSUL era despărțit de Naos prin patru coloane cu trei arcade... Ele erau tot atât de frumoase ca și cele ce susțineau TURLA. În fața bisericii era un PRIDVOR mare susținut de zece coloane de piatră, scunde, cu arcade deosebite, cu fusurile canelate, capiteluri și baze pătrate decorate...

Decorația exterioară a bisericii era alcătuită din tradiționalele două registre separate de un brâu de piatră format din trei împletituri de foi de acant, separate de către un șir de perle (de piatră). Cele două registre erau decorate cu firide oarbe, formate din câte două ciubuce rotunjite...

PORTALUL ușii de intrare era înalt, decorat cu sculpturi în piatră ce înconjurau și Pisania, deasupra căreia se afla stema unită a celor două țări românești

PARACLISUL a fost zidit înainte de 1736 august (data pisaniei) de Constantin Vodă Mavrocordat, ispravnic fiind episcopul Anania de Bethleem, egumenul mănăstirii, după cum am mai spus... Turla paraclisului s-a prăbușit în timpul cutremurului din 1802, înlocuindu-se cu una din lemn, cum am mai arătat.

Paraclisul avea un Foișor frumos în fața sa. Acest Foișor avea arcade sprijinite pe șase coloane de piatră ce stăteau pe pedestale cu flori. Fusurile coloanelor erau sculptate. NAOSUL avea o formă alungită și o turlă.

Parterul Paraclisului era ocupat de o gropniță, precedată de o încăpere pătrată, aflată sub Pridvor. Portalul de piatră era sculptat cu motive florale. El mărginea golul ușii de intrare ...

Multe ar fi de scris despre frumoasa și impunătoarea Mănăstire Văcărești pe care au dărmărit-o oamenii roșii ai diavolului între anii 1986-1987...

Măreața Mănăstire, când exista, spunea G.M.Cantacuzino: "... că în ciuda mutilărilor vremii (și a oamenilor) volumele ei te impresionau cu măiestria lor armonioasă, cu înfățișarea cea minunată... Acolo, la o

margine de București, ea stătea ca o mărturie a trecutului... expresie desăvârșită a artei românești.

.....

Văcăreștiul era ca o ultimă și himerică chemare a unui spirit, a unei tradiții, o ultimă mărturisire a unui suflet mult mai românesc și mai desăvârșit în românismul lui.

Mănăstirea a fost zidită de meșterii români cu suflet românesc. În loc să ne mândrim cu ea **AM DĂRĂMAT-O !!**"

Tot Arhitectul G.M.Cantacuzino scria: "În anul 1716, când se puseseră temeliile mănăstirii care trebuia să fie și o cetate, care trebuia să adăpostească și o bibliotecă, precum și casele domnești, chiliile egumenilor și cazărmile gărzilor, regiunea Văcăreștilor era împădurită. Când sub a doua domnie a lui Nicolae Mavrocordat, se termină ciclul de edificii care compun mănăstirea, turlle bisericii cât și clopotnița de intrare răsăreau dintr-o mare de verdeață. Prima curte, după ce treceai de bolta clopotniței, avea două puțuri pentru alimentarea mănăstirii în caz de asediu, iar în a doua curte, de formă aproape pătrată, avea în mijlocul ei Biserica. În colțul de la Răsărit, foișorul domnesc cu arcadele sale ușoare, era înconjurat de o grădină umbră, înflorită și cu ape curgătoare.

Era un loc de odihnă și de liniște .....

Dar dacă Paraclisul, făcut de urmașul voievodului Nicolae, este de o remarcabilă eleganță, dacă Foișorul, cu arcadele lui eliptice, este un exemplu frumos de arhitectură profană, toată atenția noastră este atrasă de BISERICA CEA MARE, poate cea mai mare din Muntenia, cu cele cinci turlle, cu un brâu bogat, cu ferestre având chenare lucrate în piatră, cu un pridvor deschis, de o proporție monumentală, toată Biserica fiind înălțată pe un soclu înalt de mai multe trepte.

(-Pe zidul din partea de sus, când priveai din afara bisericii, se vedea un "Cadran solar", făcut la 8 Sept.1888 de un colonel Maican-).

Dar când am intrat în Pronaos, spune G.M.Cantacuzino, ajungem la maximul de emoție. Interiorul (1930-1932) a rămas într-o stare relativ bună. Picturile încă reparabile, au fost rezugrăvite de o mână nedibace. Tâmpla veche a dispărut, dar proporția a rămas pentru a-ți cuceri sufletul. Aici, anonimul arhitect a fost stăpânit cu siguranță de o mare și

fericită idee, dând celor patru stâlpi în construcție, rolul celor patru evangheliști în edificiul neperitor și fără margini al credinței. De o puternică proporție, de o decorație abundentă și totdeauna sobră, de o vigoare supraomenească, cei patru stâlpi, din toate elementele pe care le cunosc în arta noastră, sunt aceia care dau mai mult impresia veșniciei".....

"Mănăstirea în totalitatea ei arăta arta noastră de construcție bisericească, reprezentând o expresie unitară a României de altădată, în care sub oblăduirea bisericii, norod și boierime, voievozi și țărani au avut o parte egală.

Văcăreștiul, podoabă și mărturie a trecutului, a stat ca o pecete la capătul unui hrisov solemn, spre a i se da crezare"...

Datoria noastră acum, nu mai este a ne plânge, a ne revolta, ci este a rezidi cât mai repede MĂNĂSTIREA în toată măreția ei care a fost, spre a dovedi tuturor oamenilor credința noastră, arta noastră pe care o avem în sânge, iar lui Dumnezeu că suntem aceia care am fost, credincioși, smeriți, iubitori de datini și păstrători a tot ceea ce a lăsat bun trecutul nostru zbuciumat.

Și din toată sfânta mănăstire au rămas doar câteva pietre ce sunt adăpostite sub un șopron lung, deschis, dar acoperit, la Mogoșoaia. Pietre cioplite minunat, bucăți de coloane, capiteluri... o îngrămădire de pietre sparte, sculptate, cu decorații vegetale. Pietre sfinte, istorice.

*

* *

CUM A DEVENIT MĂNĂSTIREA VĂCĂREȘTI - TEMNIȚĂ

“Atât Mrea.Snagov cât și Mrea.Plumbuita au fost închisori pentru oamenii politici... În anul 1848, după marea revoluție a Valahiei, țara fu ocupată de armata rusească și turcă. Rușii aveau pe mai marele lor, pe Duhamel, care avea ca ajutor în treburile interne ale Valahiei pe generalul Luders. Acesta, voind a închide pe toți revoluționarii, a vizitat fosta închisoare de la Mrea.Văcărești pe care a cercetat-o cu deamănuntul și a hotărât să o transforme în temniță (în chilii).

Pentru aceasta a poruncit prin Căimăcămia țării, care s-a adresat către “Cinstitul Departament al Trebilor din lăuntru cu adresa Nr.2534 din 29 Oct.1849, ca Mănăstirea Văcărești, fiind îndemânatecă, să mute acolo pe cei arestați la Mrea.Plumbuita (și cei care vor mai fi). Căimăcămia a poftit Departamentul Credinței ca să orânduiască cele trbuincioase pentru o închisoare...”

Așa a scris în cartea sa intitulată “Bucureștii din trecut și de astăzi” Colonelul Popescu Lumină. 1891.

*
*   *

BISERICA SFTA.VINERI- HEREASCA

HRAM SFÂNTA PARASCHIVA

ZIDIRE 1644-1645 DEMOLARE 1987

a fost pe

Str.Sfânta Vineri nr.23, sect.3, Prot.3

BISERICA SFÂNTA VINERI -HEREASCA

A fost dărâmată de satanizații comuniști în anul 1987. Avea hramul Sfintei Paraschiva și era una din bisericile vechi și mari ale orașului București. S-a ridicat în timpul domniei lui Matei Basarab (1632-1654), descendent din Craiovești și înrudit cu Neagoe Vodă Basarab, de către un dregător al voievodului, marele agă Niță (Aga Niță), împreună cu fiul său spătarul Călin. Aceasta s-a întâmplat între anii 1644-1645. Atât biserica precum și mahalaua s-au numit pe atunci "Aga Niță". Începând cu secolul al XVIII-lea biserica a purtat numele de Sfânta Vineri, având hramul Sfintei Paraschiva. În timpul incendiului din 1712 biserica a ars, dar a fost reparată. Banul Mihai Cantacuzino amintea că erau două biserici de piatră, una Aga Niță, alta Sfânta Paraschiva (?!), iar Dionisie Fotino pomenește doar de cea cu hramul Sfânta Paraschiva.

Din secolul al XVIII-lea biserica s-a aflat în grija familiei Năsturel-Herăscu. (Marele Ban Constantin Năsturel-Herăscu).

Familia a construit în curtea bisericii chilii pentru oamenii bolnavi, chilii ce au avut de suferit la cutremurul din 1838. Au fost reparate, iar în anul 1890 dărâmate.

Împrejurul bisericii se afla o clădire frumoasă în care a existat un "Azil" pentru femeile sărace. Pe fațada Azilului scria: "Azilul marelui Ban și General Constantin Năsturel-Herăscu".

A funcționat și o școală. Biserica a fost reclădită mai mare decât cea dintâi de către Marele Ban și a fost zugrăvită de Ioanichie Stratonichie. Lucrarea s-a terminat la 25 Noembrie 1839 după cum ne arată PISANIA. În 1896 a suferit unele reparații și a fost rezugrăvită, iar "Tâmpla" a fost înaltă. A mai suferit reparații și în anul 1913 când i s-au modificat turlele, porticul de la intrare înălțat și au fost ornamentate părțile exterioare, schimbându-se parțial aspectul cel vechi al bisericii.

În anii 1927 - 1928 a fost din nou zugrăvită de D. Belizarie și s-au pus stranele și tâmpla din lemn cu sculpturi. În anul 1950 pictura a fost renovată.

PISANIA bisericii arată:

"Această Sf.și Dumnezească biserică este zidită cu cheltuiala răposatului întru fericire Arhiereul Ioanichie Stratonichie, ajutând și alții pravoslavnici creștini. Și când era a se săvârși de zugrăvit la anul 1839 luna Octombrie 30, ș-au dat obștescul sfârșit, lăsând îngrijirea celor din lăuntru la D-nu Marele Paharnic Gheorghe Poenaru, epitrop prea Sf.Sale, care le-au făcut toate precum se vede. A fost biserică mică zidită de răposatul Pan Nicolae Vel Aga, I Pan Iona soția Dumnealui, I Pan Călin Spătaru fiul Dumnealor la anul 7153 (1654), cu hramul Prea Cuvioasi Paraschivei. Iar fericitul ctitor Ioanichie a adăogat hramul Botezul Mântuitorului nostru Iisus Christos, și pe marea mucenică Paraschiva. S-a sfințit în ziua sf.Mucenițe Ecaterina și Mercurie, săvârșindu-se toată lucrarea în zilele Măriei Sale Alexandru Ghica VV., care în sfârșit a înstărit ctitoria veche a Domnului Vistier Constantin Herăscu 1839 Noembrie 25".

Marea familie a Herăștilor a înzestrat cu destule biserica ce îi spunem Sfânta Vineri. Avea odoare bisericesti de mare valoare: 64 cădele de argint, 2 ripide, 4 cruci, 4 chivoturi, 10 icoane de argint, icoana hramului Cuvioasa Paraschiva de argint poleită cu aur și împodobită cu bijuterii de tot felul, dăruite de credincioșii creștini.

Biserica mai avea înăuntru un monument de marmură albă ce se afla pe mormântul familiei Năsturel Herăștilor.

Pe mormânt scria: **"HONORE ET PATRIEA"**.

Tot în biserică se mai afla un stâlp de piatră din secolul 19 (la început) pe care era scrisă istoria familiei Năsturel, iar în afara bisericii, în partea stângă, spre mijloc, se afla încastrată în zid o placă de marmură albă, mare, cu scriere pe ea. În curte se afla clopotnița..., flori, o grădină frumoasă. Pe locul bisericii și grădinii, după dărâmare, s-au ridicat blocuri. Păcat! Cine știe când va mai fi din nou **BISERICA SFÂNTA VINERI-HEREASCA !?**

În vremea când s-a construit biserica (1644-1645), Bucureștiul era înconjurat, atât spre miazănoapte, cât și spre miazăzi, de Dâmbovița, de numeroase livezi care se întindeau până în apropierea centrului.

Călătorul englez William Hunter, prin vara anului 1792 fiind în București scria: "Orașul nu este prea larg, dar se întinde în lungime... și are

numeroși arbori. Toate străzile sânt podite cu scânduri de pe o parte pe cealaltă, formând un fel de pod de lemn continuu...

Când vă voi spune că numărul bisericilor se ridică la 360 veți deduce desigur că toți locuitorii sânt preoți...

Aceste biserici sânt în general clădiri greoaie, pereții lor, atât în interior cât și în exterior sânt acoperiți cu picturi strălucitoare și ciudate... Bisericile au o înfățișare foarte falnică...

Misionarul catolic Blasius Kleiner, în memorialul său în limba latină, din 1761, scria: ceea ce este uimitor este mulțimea clerului, căci călugării sau monahii sânt în număr de peste 6000, clerici sau eclesiastici peste 500 și foarte multe biserici pe care le înșiră cu numele lor...

*
*   *

BISERICA OLTENI

BISERICA OLTENI

HRAM

ADORMIREA MAICII DOMNULUI

ZIDIRE 1722

A fost pe str.Olteni nr.27, sect.2, Prot.2

Dărâmată la 12 Iunie 1987

BISERICA OLTENI

A fost făcută de zid în anul 1722 purtând hramul Adormirea Maicii Domnului și a fost dăruită la 12 Iunie 1987.

În 2 Iulie 1995-Duminică, la ora 10 un sobor de preoți și călugărițe împreună cu preotul Ene Marian au slujit așezarea unei Troițe pe locul unde a fost sfânta biserică. Troița a fost realizată de preotul Ene Marian.

Prima biserică s-a ridicat din lemn înainte de domnia lui Constantin Brâncoveanu (1688-1714). Nu se știe cine a fondat-o.

În timpul Brâncoveanului (1696) se pomenea ca fiind biserica din mahalaua Oltenilor, cum s-a numit acel loc. Este reclădită din zid în anul 1722 de Nicolae protopopul Bucureștilor și Constantin vătaful. În anul 1821, 17 Aprilie, fiind prădată și bombardată și arsă de către turci, a fost refăcută de enoriașii cei credincioși ai bisericii și de Mihail logofătul de divan.

Lucrarea a fost terminată în 1822, Iunie, când i s-a așezat o PISANIE ce arăta cum a fost lupta arnăuților lui Bimbașa Sava cu turcii în timpul "zaverei". -Și răsculându-se arnăuții, turcii au intrat în București să potolească răscoala, sub comanda lui Chehaia Bei (Pașa de Silistra). Acesta s-a instalat în casa boierului Bellu de pe Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei).

În lupta ce s-a dat Bimbașa Sava a fost omorât și o parte din arnăuții lui măcelăriți. Cei care au scăpat s-au pierdut prin oraș, iar vreo 35-40 din ei împreună cu pandurii olteni ai lui Tudor Vladimirescu, au intrat în biserica Olteni și în clopotnița veche de pe fosta stradă Zaverei, așteptându-i pe turci.

Aici s-a dat o luptă în care turcii văzând că nu-i poate birui pe răzvrătiți, au adus tunurile și au tras în biserică și clopotniță. Arnăuții și pandurii, în timpul nopții au reușit să fugă în pădurea apropiată.

"Eșind din biserica Olteni spre răsărit dădeai de o pădure" pe vremea aceea. Turcii după ce au bombardat și prădat biserica de toată zestrea ei, i-au dat foc. Asta s-a întâmplat într-o zi de Duminică. Deci, în anul 1821 sfântul lăcaș a fost ruinat. După cum am mai spus, lăcașul a fost

refăcut de enoriașii mahalagii, mai mare și mai solid. După o vreme, din cauza cutremurelor și incendiilor din oraș, biserica s-a deteriorat rău, din care motiv în anul 1863, s-a început rezidirea ei din temelie, terminându-se lucrarea în anul 1865, după cum arăta noua Pisanie.

S-au cheltuit atunci 25.000 lei. BISERICA OLTENI din fosta stradă a Zaverei și apoi strada Olteni amintea de pandurii olteni ai lui Tudor Vladimirescu. (Zaveră este un cuvânt bulgăresc care înseamnă răscoală, revoluție).

*
* *

Pictura bisericii era realizată de Tattarescu și a fost spălată în 1901 și 1927. Biserica a mai suferit reparații după cutremurul din 1940 și după bombardamentele americanilor din 1944, an în care i s-a refăcut și turla.

PISANIA bisericii ne arăta:

"Această Sfântă și Dumnezească biserică fiind făcută din temelie la leat 1722 Februarie 7 de Nicolae Protopopul Bucureștilor și de Constantin Vătaful, întru slava Adormirii Maicii Domnului nostru Iisus Christos, iar la leat 1821 August 17 închizându-se în biserică vreo câțiva arnăuți ai Savei ce se ridicaseră cu apostasie și fiind oștile turcești aici, nu numai că au ars și au stricat cu tunuri biserica, ci și pe dânșii iau omorât. Iar la leat 1822 Iunie, atât prin silința'i, osteneala și ajutorul Dumnealui Logofătul Mihai de Divan, feciorul răposatului Radu, unul din mahalagii, cât și prin ajutorul altor creștini s'a făcut biserica iar la loc, mai adăogându-se hramuri Înălțarea Domnului și Soborul Sfinților Îngeri, împodobindu-se cu zugrăveli și altele cum și cu odoare după cum se vede, fiind Domn acestei țări Grigore Dumitru Ghica Voevod și Mitropolit Ungro-Vlahiei Chirio Chir Grigorie amândoi pământeni. 1823 Noembrie 12".

*
* *

1821 demolita

Biserica Olteni ↗

Sfânta biserică a fost dărâmată de comuniști la 12 Iunie 1987.

În anul 1984 a murit preotul paroh al bisericii T.Drăgulescu.

Mai servea și preotul Vlad Eugen. În anul 1985 era paroh preotul Ciobanu care a decedat și el la 18 Mai 1985.

*
*   *

“În preziua demolării, obiectele de valoare se încărcau în camioane spre a fi duse la biserica Udriște și Mănăstirea Ghighiu, jud.Prahova; vitraliile, o parte din mobilier și catapeteasma, la o biserică nouă dintr-o comună suburbană a Ploieștilor, clopotele la Mănăstirea Căldărușiani, la biserica ortodoxă din Malmo-Suedia și un altul la biserica parohiei Fântânele, jud.Dâmbovița; alte obiecte au fost duse pe la diferite biserici din țară. Nu s-a putut recupera nimic din picturile zugrăvite de Gh.Tattaescu.

În timpul demolării au dispărut și numeroase morminte de panduri ai lui Tudor-”. (Din bisericile osândite de Ceaușescu).

*
*   *

BISERICA IENII (ENII)

Hram Sfinții Arhangheli

A fost pe str. Biserica Enii nr. 6, Prot. 3

Construire din lemn 1670 - de zid 1720-1724

Dărâmare 1977

Biserica Ienii înainte de cutremurul din 1977

BISERICA IENII (ENII)

A fost pe strada Biserica Enii nr. 6 și distrusă de comuniști în noaptea de 17 Aprilie 1977. Prima biserică ar fi fost de lemn, ridicată după anul 1600 pe proprietatea unui boier Mihail Grecu (cupețu), adică precupețu, de jupâneasa sa (soția) pe nume Iana, care ar fi ridicat biserica de lemn pe locul unde i-a fost omorât bărbatul de oamenii lui Radu Mihnea Vodă în a doua domnie a lui (1611-1616). Radu era fiul lui Mihnea Vodă Turcitul.

În anul 1670 IANA a închinat biserica mănăstirii de călugări din Târgușor, ca metoh. Către sfârșitul vieții, ctitora, a dat-o în grija călugărului Iosif ce a devenit egumenul Mănăstirii Dealului. După moartea Ianii, logofeteasa Safta, soția vel logofătului Pană Negoescu, cumnatul lui Vodă Brâncoveanu, adică fratele Doamnei Maria soția lui Brâncoveanu și nepotul lui Antoine Vodă din Popești. Safta împreună cu bărbatul ei, reclădește biserica, din zid, în 1720-1724. IANA fusese o strămoasă a lui Pană Negoescu, care la rândul lui avea ca strămoș pe Mihai cămărașul din Târgșor. El moștenește de la Mihai "terenuri întinse" ce se aflau lângă biserica de lemn a strămoșăi Iana, până unde este astăzi Academia de Arhitectură. Terenurile bisericii Ienii erau de la podul Ceamur, din dreapta caselor familiei Hagi Moscu (fostul local al primăriei), peste locurile lui Simion Romanov, unde este azi Universitatea cu strada din fața ei, și peste cele ale Bărcăneșei, care a făcut unele îmbunătățiri bisericii, locuri unde este astăzi Arhitectura, apoi triumghiul locurilor lui Mazar Pașa și ale Corneștilor (unde a fost blocul Carlăton) ce s-a prăbușit la cutremurul din 1940, locuri cuprinse azi între fosta stradă regală, fostul bulevard I.C. Brătianu și fosta stradă Biserica Enii.

Până Negoescu a murit înainte de a fi gata biserica de zid dar a lăsat cu limbă de moarte să fie îngropat în biserică atunci când va fi terminată. Safta, soția lui, i-a îndeplinit dorința și în Pisanie stă scris: "din drepte ostenele răposatului Pană Negoescu". Din secolul al XVIII-lea mahalaua a purtat numele de mahalaua bisericii Ienii. Pană și Safta neavând urmași, biserica a intrat în grija Mariei Mogoșescu, fata lui Duca cuparul, din care coborau Bărcăneștii, care erau ctitori și ei în veacul

trecut, ai bisericii Ienii, prin îmbunătățirile ce le-au făcut. (Un fcl de ctitori). Scarlat Bărcănescu a administrat averea bisericii pe care o considera "Capelă" a familiei, el locuind prin 1860 în apropiere. Biserica a avut o arhitectură simplă dar îngrijită.

Avea plan treflat, absidele laterale mici, o turlă pe naos și o turlă-clopotniță pe pronaos. Pronaosul era boltit, de asemenea și altarul. În zidul de Apus, gros, se afla o scară ce urca în clopotniță. Pe clopotul mic scria: "Acest clopot s-au făcut de robii lui Hristos, Zamfirache cămărașu și de Tudoran Ciungul, leat 1776 - Wolff". Pe peretele dinspre pridvor se păstrasera câteva fragmente din zugrăveala primă. Portalul de piatră era bogat ornamentat, ca și ușa de lemn. **Pisania** de piatră se afla deasupra ușii de intrare în biserică și era scrisă cu litere în relief. Scrisul ne arăta: "Domnul Dumnezeu nostru, căruia ceriul îți iaste scaun și pământul sub picioarele tale, întăriaște sfântul acesta lăcaș al mării tale, care întru slava ta și-ntru cinstea sfântului ierarh Nicolae den temelie s-au zidit și cu toată podoaba bisericească s-au înfrumusețat din drepte ostenelele răposatului robul tău, jupan Pană Negoescu vel logofăt, nepotul pururea pomenitului Io Antonie voivod și frate domnii fericitului și deapururea pomenitului, Io Constandin Basarab voievod, cu sânguiala cucernicii roabei, jupâniții Saftii, soția pomenitului boiaru, după pristăvirea lui. Și primește rugăciunile ce ți se vor aduce întru el, neâncetat, pentru toată pravoslaviia, pentru răposății părinții lor, ctitorilor și pentru înșiși ei, la preaslăvitul cerescu tău jărtvânic. În zilele prealuminatului domn, Io Nicolae Alexandru voievod, la anul de la zidirea lumii 7232, iar de la nașterea mântuitorului Hristos 1724 avgust 1 dne".

Pe cadrul de piatră din dreapta pisaniei scria cu litere săpate: "Mihai logofăt, ispravnicul". Popa Mihai sin Mihai, tatăl lui Nicolae Filimon, care a slujit în biserică Ienii timp de 20 de ani, a murit de ciumă la vârsta de 46 ani și a fost înmormântat lângă altar, sub zidurile ctitoriei logofetesei Safta.

Pe un Mineu tipărit la Râmnic scria: "Să se știe de când s-au săvârșit părintele Mihaiu, la 1830 Iulie 22 zile".

* *

Printre alte odoare sfinte și prețioase, biserică a avut un Potir de argint aurit cu scriere gravată: "Acest potir făcut iaste de doamna Maria a prealuminatului nostru domn Io Constantin Brâncoveanu Basarab voievod și datu la a ei biserică de aici den București, hramul Sveti Niculae, la leat 7211, 1703".

Potirul pomenit mai sus era înalt de 22 cm., baza 13 cm., gura 8,59 cm. Era de factură Transilvană. Marca G.H.Georg Herdner, sec.XVIII.

O cununiță de argint aurit cu scriere săpată, ce provenea de la biserică Dintr-o Zi. Scrierea: + Biserica Dintr-o zi, dată de dumnealui vel vistier Scarlat Grăcean, 1782".

Un Pomelnic de piatră (1724) fixat în zidul de la proscomidie, în altar, cu scriere în relief:

"+ Ctitorii: Pană, Safta, Constantin Voevod, Marica Doamna, Antonie Voevod, Neagul, Ilinca (soția lui Neagu) și mama lui Pană și al Maricăi, Antonie, Neagoe, Constandin, Bunea, Marica, Vâlcu, Ilinca, Marga, Matei-Vodă, Mariia, Catrina, Tudora, Mariia, Stanca. Cei ce au ajutat: Mihai, Sava, Partenie, Neculae, Enache, Dobre, Gheorghe, Mariia, Panait, Anița, Zamfir, Elena, cu tot neamul lor, Iusandra, Păniaca, Matei, Filip, și cu tot neamul lor".

*
* *

O icoană a sfântului Nicolae din argint poleit cu aur. Două ripide, o cruce în altar, candelă, icoane, obiecte de cult, mobilier. Încă un Pomelnic pentru neamul paharnicului Constantin Colceag și al soției sale Mariea. Pe Sfânta Masă mai era o cruce de argint pe care scria: "Dăruită bisericii Ienii, de Dnealor marele Clucer Eftimie și soția lui Elena, 1838 Dec.6".

Pe un clopot cam deteriorat, o scriere în relief care arăta cine l-a făcut și data - 1776.

Casele preoțești, pe vremuri, erau în fața bisericii.

Biserica a avut și un HAN mic zidit de parohul ei, Popa Mihai și se afla în jurul bisericii. Fusese construit între ani 1810-1830 și avea 14 prăvălii. După "Secularizare" a devenit proprietatea statului (1863). A fost

dărâmat din motive urbanistice pentru deschiderea Bulevardului N.Bălcescu.

*
*   *

Dărâmarea bisericii Ienii s-a făcut după cutremurul din 4 Martie 1977, din care biserica rămăsese nevătămată.

Și după Paști, în noaptea de 17 Aprilie, primarul comunist (care nu merită să-i pomenesc numele), din dispoziția preluminatului de la Scornicești și a "Academicianei" analfabete, și cu aprobarea Locțiitorului de Patriarh JUSTIN, care a devenit apoi Patriarh deplin, se execută DEMOLAREA sfântului lăcaș ce fusese înălțat în 1670, a casei parohiale și a tot ce a mai fost, neîntocmindu-se nici un fel de act. Mai târziu au urmat niște referate.

În ședința din 2 Iunie 1977 "Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor" aprobă scoaterea din inventar a clădirii fostei biserici Ienii, a casei parohiale, a imobilului de raport și a terenului pe care s-au aflat construcțiile respective, în vederea construirii de blocuri și spații comerciale, potrivit "prețioaselor indicații superioare de Stat".

Hotărârea a fost adusă la cunoștința Prea Fericitului, fiind iscălită de "prea Supusul fiu duhovnicesc...".

Și așa s-au dărâmat atâtea sfinte lăcașuri - 28 - și s-au mutat din străvechile lor locuri 8 (opt). Repet ceea ce am mai scris într-un capitol anterior.

*
*   *

La sfârșitul secolului XVIII banul Mihai Cantacuzino arăta că existau în București:

21 mănăstiri cu hanuri
7 mănăstiri fără hanuri
51 biserici de piatră (adică zid)
15 biserici de lemn
În total 94 de biserici.

În 1818 **Dionisie Fotino** arată că existau:

9 mănăstiri mari domnești
8 mănăstiri cu hanuri
10 mănăstiri de categoria a doua
72 de biserici de piatră (zid)
25 de biserici de lemn, la marginea orașului
4 biserici ale altor rituri
În total **128** biserici.

După o catagrafie din 1832 se găseau în oraș:

26 mănăstiri
65 biserici ortodoxe și
7 biserici ale altor confesiuni, fără acelea de la marginea orașului și din afara lui.

La 1849 francezul Vaillant arăta că în București erau:

26 mănăstiri și 130 biserici
1 biserică catolică
1 biserică armenească
3 biserici reformate
5 sinagogi
Total 166 biserici.

Până în anul 1900 au dispărut destule biserici prin ruinare, mari calamități (incendii, cutremure, inundații), din cauza oamenilor (turcii) și din cauza diverselor sistematizări, ca exemple:

Biserița Caimata, Biserica Sf.Ioan cel Mare pe locul căreia s-a ridicat C.E.C.-ul mare, Biserica Sărindar pe locul căreia s-a făcut Cercul Militar, Sfta.Ecaterina și altele.

După aceea au venit "Mutările" și "Dărâmările" bisericilor de comuniști.

Înainte

**“DOMNII MARI ÎNĂLȚAU SFINTE MONASTIRI
SĂ AMINTEASCĂ ȚĂRII ZILE DE MĂRIRI”.**

Bolintineanu

**Dracii comuniști au tot dărâmat
Până-n 89 când li s-a-nfundat.**

**Și pierind tiranii cei satanizați
Au ajuns în Iad, de mulți blestemați.**

**Iar cu voia Domnului s-au oprit MUTĂRILE,
Încălcarea Crucii, spaima, DEMOLĂRILE !**

Costin Florescu

Amănunte date mie de vechiul și bunul prieten Profesor Doctor Docent GEORGE POTRA (+) referitoare la BISERICA IENII.

Biserica a fost ridicată de jupâneasa IANA între anii 1611-1616 din lemn cu hramul Sfântul Nicolae.

Datele despre fundarea bisericii s-au găsit în arhiva sfântului lăcaș, din 1860. Jupâneasa Iana a închinat biserica în a doua jumătate a secolului XVI călugărilor de la mănăstirea Târgșor, ca Metoh, care după o vreme au părăsit-o fiindcă avea venituri prea puține. Ctitora Iana a trecut biserica în grija călugărului Iosif, care a ajuns egumenul Mănăstirii Dealului, dar nu se știe precis. Mai târziu, Pană din Negoști, cumnatul lui Vodă Brâncoveanu moștenind terenuri ce se aflau în fața bisericii de lemn a Ianei, strămoașa sa, a avut dorința de a ridica una de zid, dar murind, a lăsat cu limbă de moarte să fie îngropat în biserică ceea ce văduva lui Pană, jupâneasa Safta, a îndeplinit.

În vremea aceea biserica era servită de doi preoți, Paraschiv și Stan în vârstă de cca. 20-25 ani, pe care jupâneasa Safta îl luase pe lângă dumneaei, ca pe un fiu adoptiv (fiu sufletesc), încă de la vârsta de cinci ani, fiindcă era văduvă și nu avea copii. O catagrafie din 1810 arată ca preot slujitor pe un Mihai sin Mihai hirotonisit de Arhiereul Titopoleos Kir Teofilact, în biserica Krețulescu, cu cartea de preoție a Mitropolitului

Dositei la leat 1806, septembrie 4, pentru biserica Precupeții Vechi, de unde a fost apoi mutat după cererea mahalagiilor cu pecetluitul Mitropolitului Ignatie, la biserica unde și acum se află, adică la biserica Ienii. Notăm că preotul Mihai sin Mihai este tatăl scriitorului Nicolae Filimon (al treilea copil). Nicolae s-a născut în casele bisericii Ienii la 6 Sept. 1819, și a devenit din anul 1829 cântăreț al bisericii cu o leafă de 800 lei lunar (copil fiind).

În anul 1857, Scarlat Bărcănescu, marele logofăt, nefiind mulțumit de administratorul bisericii slugerul Ștefan Ion, îl înlocuiește cu Nicolae Filimon care a stat în chiliile din curtea bisericii până în 1863-1864. În calitate pe care a căpătat-o Filimon se ocupa de toate treburile bisericii.

Tatăl scriitorului, Mihai sin Mihai a slujit la biserica Ienii de la 1810 la 22 Iulie 1830 când a murit de holeră.

Din averea bisericii pomenim următoarele: moșia Bărcănescu din Ialomîța, o pereche de case din Mahalaua Batiștei, paisprezece prăvălii ce alcătuiau hanul dimprejurul bisericii.

* * * * *

BISERICA DOAMNA OLTEA

BISERICA DOAMNA OLTEA

BISERICA DOAMNA OLTEA¹ s-a aflat pe strada Barbu Văcărescu nr.46, sect.3, Prot.2, cartier Tunari, având hramurile: Cuvioasa Paraschiva și Cuviosul Antonie cel Mare.

S-a construit în anul 1948 după planul arhitectului Ion Paraschivescu, cu banii enoriașilor. Biserica a avut plan treflat. Turla învelită cu tablă era așezată pe naos. A avut multe icoane date de credincioși, dar nevaloroase.

Doamna Oltea a fost mama voievodului Ștefan cel Mare

Pictura modestei biserici a fost realizată de pictorul Toma Lăscoiu și elevii unei școli de pictură.

Casa parohială a bisericii a fost făcută după planul arhitectului I.Berechet. Cu puțin înainte de demolarea din 1986, construcția bisericii a fost întărită. Demolarea s-a făcut rapid.

Preoții slujitori ai bisericii din 1948 până în 1986 au fost Ioan Găgiu și Alexandru Munteanu. Protestele preoților și ale credincioșilor ce priveau la barbaria demolării nu au fost luate în seamă.

*
*   *

BISERICA ALBĂ POSTĂVARI

BISERICA ALBĂ POSTĂVARI DE PESTE DÂMBOVIȚA A SFÂNTULUI NICOLAE

sau

Biserica Sfântului Nicolae a
Jupânesei Caplea, sau a
Postelnicesei

Hramul vechi: Sfinților 40 de
Mucenici și Sfântul Gheorghe a
existat înainte de 1567

Ultimul hram: Sfântul Nicolae

Străvechea biserică, rezidită în
1855 și sfințită în 1857.

DĂRĂMATĂ în 1984

A fost pe str. Bateriilor nr.43, în
apropierea Mănăstirii Antim

BISERICA ALBĂ POSTĂVARI DE PESTE DÂMBOVIȚA

sau

BISERICA SFÂNTULUI NICOLAE A JUPÂNESEI CAPLEA.

S-a aflat pe strada Bateriilor nr.43 în apropierea Mănăstirii Antim. Biserica a avut hramul Sfântului Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei. Ctitorie a jupânesei Caplea, soția marelui postelnic Ghiorma, care nu trebuie confundat cu Ghiorma Banul, ctitorul bisericii Ghiorma Banul numită și A Grecilor.

Înainte ctitoriei jupânesei Caplea a existat o biserică și mai veche, de pe vremea lui Petru Vodă cel Tânăr (1559-1568), feciorul lui Mircea Vodă Ciobanul și al Doamnei Chiajna, care au înălțat biserica de la Curtea Veche, cunoscută ca Biserica Sf. Anton. S-a spus că ar fi fost și mai veche, din vremea lui Vlad Dracul Voevod (1435-1442) (1443-1447), feciorul lui Mircea cel Bătrân și tată al lui Vlad Țepeș. Că ar fi fost din nuiele și bârne și s-ar fi găsit, după cum arată un document din 1669, în apropierea unui ostrov al Dâmboviței "cei vechi", nu pe cursul actual al râului! I s-a spus ALBĂ-POSTĂVARU, fiindcă în gârlița din apropiere își spălau postăvarii (abagii) postavurile. Nu trebuie confundată nici cu Biserica Albă a Sfântului Ilie de pe Podul Mogoșoaia (Calea Victoriei). Vechia biserică Albă Postăvaru, fiind mereu inundată și roasă de apa râului, șubrezindu-se tare, a fost refăcută de arhimandritul Theodosie, egumenul de la Monastirea Simon Petru de la Athos, al cărui mormânt se afla în pridvorul bisericii, ce era metoh al monastirei închinată acesteia chiar de ctitorii ei. LEGENDA ne spune că în această bisericuță s-a rugat Mihai Viteazul, la icoana Sfântului Nicolae, înainte de a fi dus în fața călăului, din porunca lui Alexandru Vodă cel Rău (1592-1593), spre ai tăia capul, promițând că de va scăpa cu viață va zidi o mănăstire mare, cu hramul sfântului. Scăpând, a zidit mănăstirea ce s-a numit și se numește

Mihai Vodă, care a fost mutată din vechiul ei loc, mai la vale, în timpul ateilor comuniști. Aceasta s-a întâmplat în 1984 Oct.-1985 Martie.

Zidindu-se mănăstirea, biserița a devenit, de atunci, metoh al ei.

Murind jupâneasa Caplea (ctitora) a fost îngropată în biserica ei. Un hrisov din 1620 ne arată că Petru Vodă Cercel (1583-1585), fiul lui Pătrașcu cel Bun, deci frate cu Mihai Viteazul, "pentru pizma" ce a avut împotriva postelnicului Ghiorma, a dezgropat rămășițele pământești ale soției sale, jupâneasa Caplea și le-a strămutat la vechea mănăstire Bolintinu de lângă București. Acolo a fost îngropat și fiul ei Pătrașcu. Călugării de la Bolintinu cerând lui Gavril Moghilă Voievod (August 1616), fiul lui Simion Moghilă Vodă, să li se dea înapoi satele și moșiile și ȝiganii, tot ce dăduse jupâneasa Caplea, neprimind nimic, pierzând judecata, au spart lespede de mormânt a jupânesei, i-au scos oasele din groapă, împrăștiindu-le. (Călugării erau greci).

Piatra de mormânt fiind spartă rău nu s-a mai putut descifra scrierea de pe ea.

*
*   *

Biserica Albă Postăvari în anul 1787 avea sobă. Soba în biserici a fost introdusă de Nicolae Vodă Mavrocordat.

În secolul XVII sfântul lăcaș ajunsese sărac și părăginit, din cauza egumenilor greci, care majoritatea umblau doar să se îmbogățească. În 1795 i se spunea Biserica Albă de la schit sau Schitul Sfântului Nicolae din mahalaua Postăvarilor, în 1813, sau Biserica Albă "dă schit". Fiind ruinată de cutremurul din 1838, enoriașii mahalalei au rezidit-o în 1855 pe vechia temelie, cum arată pisania. Noii ei ctitori au fost: serdarul Costache Constantinescu, Gheorghe Franzelaru și încă alții.

Noua biserică a căpătat și hramurile Sfântul Gheorghe și Sfinții 40 de Mucenici. În anul 1889 s-a refăcut pictura de către pictorul Anton Serafim când s-au făcut și unele reparații.

Altele s-au mai efectuat în 1908, 1925 și 1944, după bombardamentul americanilor asupra Bucureștiului.

Biserica ce se afla pe str.Bateriilor, rezidită în 1855, a rezistat până în anul 1984, când a fost dărâmată de comuniști.

PISANIA bisericii dispărute ce se afla deasupra ușii de intrare, ne arată: "Această sfântă și dumnezească biserică cu hramul sfântului erarh Nicolae, nu se știe de cine a fost zidită întâi, și, cu toate cercetările și voințile ce s-au întrebuintatu într'aceasta, nu s-au găsit nici măcar însemnare cât de mică.

Însă, după tradiția unora, să zice că ar fi fost a doua biserică după a sfântului Atanasie, (Bucur) ce să zice; apoi acuma, fiindcă atât de rău fiind clătită de rău, să ruinase, încât nu să mai putea repara, s-au sfătuit și s-au unit mulți mahalagii a dărâma de tot și a o zidi din temelie. Care s-au și început la anul 1855 Fevruarie. Iar, între acești mahalagii iubitori de Dumnezeu, care au contribuit la ridicarea acestui sfânt lăcaș, au covârșit cu râvnă și cu fapta dumnealor, adică: jupan Gheorghe Ioan Franzelaru și domnu Serdar Costache Constantinescu I Nicolae Constandin Franzelaru și frații Iancu și Costache Stoianovici, au mai ajutat și alte multe persoane streine evlavioase. Și așa s-au înfrumusețat după cum să vede. Tot de o dată, cu această cauză, pă lângă hramu Sfântului erarh Nicolae s-au mai adăogat încă alte doo hramuri, a Sfântului Mucenic Gheorghe și Sfinților 40 de Mucenici. Și astfel au luat sfârșit aiașta sfântă biserică, și s-au sfințit la anul 1857, Septemvrie 28, în zilele Caimacamului Domn Alexandru Ghica al Țării-Rumânești și în arhipăstoria Domnului Nifon, Mitropolit al Ungrovlahiei, 1857, Septemvrie 13".

În biserică se mai afla o înșcripție în care se arăta cine a ajutat să se repare pictura de către pictorul Anton Serafim, 1889.

Biserica a avut o icoană îmbrăcată în argint cu chipul Sfântului Ierarh Nicolae.

-Biserica Sfântului Nicolae a jupânesei Caplea a primit la timpul ei multe danii și îngăduințe domnești, dar având o așezare neprielnică din cauza apropierii de râul Dâmbovița, ce inunda adeseori, începuse să se ruineze.

*
*   *

Redăm plângerea scrisă de Ieromonahul Evghenie, care arată că metohul Sfântului Nicolae, ctitoria jupânesei Caplea, închinat Mănăstirii Simopetru de la Muntele Athos suferă din cauza inundațiilor Dâmboviței:

“.....Monahii trimiși pentru împlinirea slujbelor nu pot locui fără supărare și cu mulțămire, din pricină că locul este mlăștinos și aducător de boli și neprielnic pentru toți, întrucât metohul se află la poalele dealului și aproape de râul ce curge acolo.

Din această pricină, fiind inundat mai totdeauna, pățește multe rele... precum noi înșine am văzut cu ochii noștri din întâmplare și am rămas uimit... Deci să se clădească un alt metoh, mult mai bun decât acesta, pe un loc înalt, pentru ca monahii care vor avea prilejul să locuiască... să petreacă timpul în el fără supărare... Și căpătând învoire deplină (chir Evghenie) a găsit pe prea cucernicul jupan Mihai Banul ... care ... necruțând nici truda și osteneala, și nici cheltuiala, a ridicat, chiar din temelii o altă biserică foarte frumoasă și cu hramul marelui Nicolae și a numit-o Metoh al cinstitei mănăstiri a Simopetriților.

A ridicat în jurul ei foarte multe chilii și pe lângă aceasta i-a închinat și sfinte odoare și felurite podoabe de argint și aur. Pe lângă acestea i-a mai dat și sate cu vecinii lor și multe alte lucruri de preț...”. Este vorba de Mihai Viteazul și ctitoria sa Mănăstirea Mihai Vodă din București cu hramul Sfântului Nicolae.

*
*   *

BISERICA SF.NICOLAE-JITNIȚĂ

**BISERICA SFÂNTUL
NICOLAE JITNIȚĂ
(JICNIȚĂ)**

s-a mai numit și

**BISERICA PROTOPOPULUI
ȘI BISERICA POPESCU-LUI**

Hram: Sfântul Nicolae
Prima din lemn pe la 1590
Din zid 1721-1722
Ultima, refăcută, 1838

DĂRĂMATĂ în 1986
A fost pe str. N.Popescu-Jitnița
nr.2, sect.3, Prot.3

BISERICA SFÂNTUL NICOLAE JITNIȚĂ (JICNIȚĂ)

I s-a mai spus și Biserica Protopopului și Biserica Popescului.
A avut hramul Sfântul Nicolae.

Un document din 1590 o amintește, probabil pe cea de lemn.

Unii istorici spun că a fost ridicată între anii 1710-1711 sau 1711-1712. Documentul din 1590 arată că biserica se afla dincolo de zidurile "Curtii domnești", adică lângă jitnița domnească (hambarele cu rezervele de grâu, meiu, și alte bucate, strânse pentru vremuri grele). Cea care a fost dărâmată în 1986 se afla pe Calea Văcărești nr.46. S-a făcut din zid în 1711-1712. Ultima biserică s-a refăcut în 1838, în plan treflat, în lungime de 25 m. și lățime de 16 m., cu două turle, una pe naos, alta pe pronaos, acoperite cu tablă. În timp a suferit diferite reparații. Prin anul 1698 biserica este pomenită sub numele de biserica Popescului, din mahalaua cu acelaș nume, la marginea de răsărit a orașului.

De zid a fost făcută, după cum am mai spus în 1711-1712.

Arhitectul N.Stoicescu a scris 1711-1718, N.Iorga - 1722, G.D. Florescu - 1721, I.Gion - 1722. A fost ridicată de către Gheorghe Căpitanul Totoescu, Căpitan de lefegii al Brâncoveanului și de soacra sa jupâneasa Chița portăreasa, soția fostului "mare portar" Iamandi, în vechea mahala a boierilor Popesci, la vale de Jitnița domnească. Chița portăreasa arăta într-un "așezământ" la anul 1718 că "mahalagii" i-au dat voie să facă biserica cu condiția ca să fie "de treabă mahalalei", să nu fie închinată la vreo mănăstire grecească. Deci, înainte de anul 1721 a început lucrarea, care s-a terminat în 1722, iar din banii enoriașilor s-au făcut: tâmpla, zugrăvelile, jilțurile și s-au cumpărat "odoarele" necesare bisericii. Biserica se afla cam în fața casei marelui ban Șerban Năsturel. O diată (testament) a jupânesei Chița arăta că după moartea ei, fii-sa Păuna, soția Căpitanului Gheorghe Totoescu, nefăcând copii, lasă ca toate zestrile să vie asupra ginere-său ca să le stăpânească "și să isprăvească biserica ce scrie mai sus (adică Biserica Sf.Nicolae Jitniță), unde sânt îngropați".

În secolul XVIII bisericii i se spunea Biserica Protopopului. În anul 1821 biserica a luat foc. I s-a refăcut catapeteasma pe care a pictat-o

Niță Stoenescu, iar biserica a fost pictată de Petre Popescu. În anul 1838 s-a ruinat din cauza cutremurului, dar a fost refăcută în 1850-1851 de enoriașii creștini: Matache Rădulescu, Ghiță Chiriac și alți ajutători.

Deasupra ușii de intrare se afla PISANIA care arăta:

"La leat de la Zidire 7220 (1711) s-au zidit din temelie întru slava veșnicului Dumnezeu acest sfânt lăcaș cu hramul Sf.ierarh Nicolae, de dumnealui Gheorghe Căpitan de lefegii, cu soacra dumnealui Chița portăreasa, cu toată cheltuiala, despre pomenirea de veci a răposatei soții sale Păuna, în zilele d.Constantin Basarab VV. și Mitropolit Antim, și la anul 1851, în zilele d.Barbu VV. și Mitropolit Antim, și la anul 1851, în zilele d.Barbu Dimitrie Știrbei VV și Mitropolit Nifon s-a prenoit prin d.Matache Rădulescu și soția sa Elena și cu ajutorul răposatului Ghiță Chiriac și răposatului Fotie Dimitrie i răposatul Costache Belu și unora: Dinu Ioan, popa Ilie, Ștefanide Pantazoi, d.Ioan Mitescu, Dimitrie Theodor, Constantin Popa, preot Nicolae Chirieachi, preot Vasile Orescu, d.Tița, d.Erița Zinca Pală, Ioa, Zoe, Eana, preot Hristache, Dimitrie, Constandin, Hagi Teodosie".

*
*   *

În biserică se mai afla o piatră sculptată, sub policandru, sculptată cu vulturul Munteniei și un vas de piatră în formă de ghiveciu de flori, mare, care servea pentru botezul copiilor.

La proscomidie, fixat pe peretele din altar era un Pomelnic de piatră, cu litere săpate. Pomelnicul era al jupânesei Dochita și avea scris: ctitori: ... Tudori, Alixandra, Sanda, Tănasia, Ilinca, Nica, Toma, Dochita, Rizea, Popa, Pană, Negoită, Maria, Aviana, Zamfira, Ilinca, Păuna, Mariia, Visa, Marica, Gheorghie, Negoită, Istratie, Iustina, Matei.

*   *

Pe o icoană din biserică scria: Această sfântă icoană s-au făcut prin osârdia lui chir Ivancea, starostea i epitropii Petre Gione, Ivan Petcu și cu ajutoru a toată obștea corporații covacilor: 1851, Ghen.6.

Pe o Psaltire veche sta scris: Din ale răposatului Bănică Rădulescu, dată sfintei biserici ot mahalaua Popescu, de Iordache Rădulescu biv vel Slugar, tatăl răposatului ... 1834.

Pe clopotul mic al bisericii scria:

"Acest clopot s-au făcut de serdarul Paisie Noia cost (!) la 1829, casa Mazurul". (?) Probabil Mavru sau Mavros.

Pe un mormânt de afară, numele "Serdarul Nicolae Caranzulea" mort în 1857.

Afară se aflau trei pietre de mormânt, toate cu scriere în relief și date:

1. 15 Aug. 7233 (1725)
2. 31 Aug. 7240 (1731-2)
3. 6 Apr. 7243 (1735)

Pe cea din 1731 scria: Drept această piatră să odihnesc oasele robilor lui Dumnezeu părinții lui jupân Ionu: tatăl, Ionu, Stana, Sava, Bălașa, Catalina, Constandin, Ancuța, Ion, Radu, Alexandra, Rada, Leno, leat 7240 (1731-2).

Pe cea din 1735, de lângă zid, scria: Aici odihnescu-se oasele răposatului robul lui Dumnezeu Dumitrache Becer, coconii dumnealui: Constandin, Ilinca, Stoică, Mihalache, Scarlat. Aprilie 7243 (1735).

După dărâmarea din 1986, pisania spartă și diferite pietre și Sfânta Masă, au fost duse în lapidarul de la Biserica Stavropoleos. Pe locul sfântului altar nu s-a așezat nici un semn.

*
*   *
*

BISERICA SF. NICOLAE - SÂRBI

HRAM SFÂNTUL NICOLAE

EXISTA DIN LEMN ÎN ANUL 1639

DIN ZID 1692

Reparații radicale 1864

DĂRÂMATĂ 1985

I s-a mai spus pe vremuri și Biserica Sf. Nicolae din mahalaua "Bulgărești", a "Sârbilor"

S-a aflat pe strada Pitagora nr. 11, sect. 2, Prot. 3

Biserica Sf. Nicolae Sârbi.

BISERICA SF.NICOLAE - SÂRBI

Prima biserică din lemn exista în 1639. Nu se știe cine a întemeiat-o. Numele de Sârbi iar fi venit de la Sârbii veniți de peste Dunăre și așezați în vechea mahala numită apoi, a Sârbilor, și prin alte locuri. S-a spus că ar fi fost chiar două sate: Sârbii de Sus și Sârbii de Jos (?). Biserica de zid a fost ridicată în anul 1692 de Vasile Potoceanul împreună cu soția sa Sanda.

N.Iorga și Preotul Marin Dumitrescu au scris data de 1699 (?).

La cutremurul din 1836 i s-a stricat tâmpla (iconostasul) care era din zid. Reparația a avut loc abia în anul 1864 când s-a așezat o inscripție ce arăta: "Ajunsă în stare de dărăpănare s-au reparat prin stăruința Dumnealor epitropi Dimitrie A. Solacol și Eane Cociu anul mântuirii 1864". (După 172 de ani de la zidire). Atunci i s-a făcut și clopotnița și a fost repictată. În vechime, prin 1790, biserica a avut și câteva chilii.

PISANIA Bisericii Sf.Nicolae-Sârbi, cea zidită la anul 1692 de soții Potoceanu, ce se afla pe o piatră așezată deasupra ușii de intrare, având scrierea săpată și pictată cu auriu pe fond alb, arăta: "Această sfântă și dumnezească beserică, căriia iaste hramul sfântului ierarh și de minuni făcător Nicolae de la Mira Licheia, iaste zidită din temeliia ei și împodobită cu toate cele trebuincioase, precum să vede, de dumnealui jupan Vasilii Potoceanu cupeț și de jupâneasa dumnealui Sanda și de fiul dumnealor jupan Ghinea, prin numele Presfințitului Mitropolit chir Ioanichie Stavropoleos și prin puținul ajutor, întru lauda și mărirea lui Dumnezeu celui în Troiță proslăvit și întru vecinica pomenire a dumnealor și a totu neamului dumnealor, isprăvindu-se la luna Sep.1, la leatu 7201, 1692".

Ioanichie a fost și ctitorul bisericii Stavropoleos.

Biserica a avut printre alte odore de preț, sfeșnice mari împărătești, o cutie relicvar, de argint aurit, cu litere săpate pe una din laturi, datată 1800, decembrie 15.

În relicvar se aflau moaște ale Sfântului Haralamb.

Scrisul de pa latura cutiei arăta: + Această cutie s-au făcut de dumnealor jupân Anastase cotar și de socia dumnealui Zahara, și s-au

dăruit numitii bisericii Sârbilor, ce prăznoește Sfântu Nicolae 1800, Dechemvrie 13.

Un pomelnic de piatră așezat în zidul de la proscomidie cu scriere în relief, datat leat 7240 (1732).

Un alt pomelnic pe o piatră așezată tot în zidul de la proscomidie, cu scriere în relief, datat leat 1765, pe care sunt înșirate 94 de nume (morți și vii) ... cu tot neamul lor, leat 1765. Ultimul nume, Constantin săpător.

O icoană la dreapta altarului avea scris: Această sfântă icoană este făcută de robii lui Dumnezeu Mihaiu, Maria, 1814.

Pe altă icoană scria: Protopop Thoma, popa Iorga, Tudor pacocnicu (poate polcovnicul) sin Dragomir, Nica sin Călin, Dumitru sin Hristea, 1815.

Pe un triod din veacul al XVIII-lea scria: Sava ot mahalaua Sârbilor, 1775. Popa Toma zugrav ot mahalaua Sârbii, 1773.

Popa Iordache sin Zamfir leat 179 (?). Gheorghe logofăt ot Sârbi, Martie 1788. Dăruit de "dumnealui domnul Gheorghe cizmar" 1837.

Pe un Mineu de Râmnic pe luna Septembrie:

"La leat 848, Iunie 11, s-au făcut revoluții în București, ducându-să tot norodul în Curtea Mării Sale Vodă Bibescu, și deodată s-au dat dimisia, însă în locu-i ocărnuind locotenentă de Domnu, Iliead și Tell, cu Nicolae Golescu - dascăl ot mahalaoa Sârbilor. Să să știe de când am venit dascăl la biserica Sârbilor, Tabaci, la leat 1815 Apr. epitropi fiind Anastasie cotar i Nica tabac."

Pe un alt Mineu de Râmnic pe luna Decembrie:

"Popa Ivan Ciocărlan. La leat 1819, Mart.1, la 6 ceasuri din zi, au intrat Mitropolit Preașfinția Sa părintele Dionisie... în politia Bucureștilor, și au scos pă părintele Mitropolitu Nectarie, în zilele Mării Sale Ion Alexandru Nicolae Suțu Voevod.

Și am scris eu, cufundatu în păcate, Gheorghie ierei."

Pe o Pravilă din 1652:

"Să se scrie că această sfântă și dumnezească pravilă iaste a lui Radului snă vladului Postăvariului ot mahalaua Tabacilor, și o am cumpăratu dreptu de la Ion legătoriau de cărți, drept tl.6, și i-am dat postav vână, coți 5, câte bani 60: fac tl.2 pl. (Cine o va fura să fie afurisit) de

Patriarhul și de toți Vlădicii și egumenii, și de marele Vasilie velicago (cel mare), și de toți sfinții: de o va da-o, să fie blagoslovitu de toți.

De la Adam până acum curgerea anilor 7238 (1729-1730), și, cumpărând-o, ne-am milostivit și am dat sfintei biserici ot mahalaua Sărbilor. Și s-au dat de robul lui Dumnezeu Vladul Postelnicul, Dobra, Radul, Florica. Și am scris eu jupănul Iordache denu mahalaua Sărbilor, în răzmeriță, cându să bătea Nemții cu Turții, și era Nemții în Țara-Românească, leat 1791, maiu 1.

Să se știe că am scris eu Tudorache copilul ot mahalaoa Sfintei Vineri. Să se știe când am dat pe Gheorghie Țiganul la bucătărie, la Sandul bucătarul din Târgoviște, și Toma... Logofătul za Visterie, și l-am dat Joi, înaintea Sămpietrului, și l-am dat într-un han ca să învețe bucătăria, și l-am dat încălțatu, îmbrăcat, și m-am iscălit haici.”

Tot acolo se vede o însemnare din anul 1819, de la unul care “mă aflam cu oerit, luaotul banilor”.

Se pomenește “dumnealui Paharnicul Scarlat Cerchezu, fiind ispravnic și tacsildar acestui județ Ialomiți... Au ploat milostivul Dumnezeu trei săptămâni în leat 817, Septemvrie, din care potop de ploaie, Ialomița să vărsase, și multe bucate s-au stricat, adecă prin gropi, fiind înecate, și prin câmpu, fiind pe harii și stoguri... S-au cutremurat pământul, tot în aceste zile de Domnu, și fost într-acest lt. la Octomvrie, Luni, la 2 ceasuri din zi... 1817, Noemvrie 13... Chiriac sin Constandin ereu ot Craiova.

Se mai păstra în biserică și un Mărgăritar¹ din 1707.

În curtea bisericii erau mai multe cruci vechi.

Pe una scria: Ion, Paraschiva, Ileana, 1840.

*
*   *
*

N.B. “Mărgăritar” - sunt culegeri de texte din Sfinții Părinți

BISERICA SF.NICOLAE CRÂNGAȘI

BISERICA SFÂNTUL NICOLAE CRÂNGAȘI CU CIMITIR

ZIDIRE înainte de 1564

DĂRÂMARE 1986

HRAM Sfântul Nicolae

A fost pe strada Căpitan Grozeanu nr.9, sect.6, Prot.1

BISERICA SFÂNTUL NICOLAE CRÂNGAȘI-CU CIMITIR

A avut hramul Sfântul Nicolae și s-a aflat pe strada Căpitan Grozeanu nr.9, sector 6, Protoieria I.

Biserica a fost înălțată înainte de anul 1564. Se pare că primul ei ctitor a fost Voevodul Mircea Ciobanul, fiul lui Radu cel Mare. Mircea a domnit de trei ori în Țara Românească între anii 1545 și 1559. Îl considerăm pe Mircea Ciobanul ctitor al bisericii deoarece pe peretele interior din dreapta intrării în biserică s-a aflat zugrăvit Mircea Vodă cu familia, iar pe peretele din stânga era zugrăvit și al doilea ctitor cu familia, care a restaurat biserica în 1700, după cum a relatat preotul Stelian Marinescu. De prima Pisanie a bisericii nu se știe, dar o inscripție ce a fost descoperită și citită târziu de către preotul paroh Constantin Băleanu (1899+1937) avea următorul conținut: "Această sfântă biserică, după tradiție, s-a zidit la anul 1564 de ctitorii Dumitru, Maria și fiii lor Dumitru și Maria, Lupan Sincaru preot, soția sa Maria, cu fiica sa Maria, Gheorghe Braidea, soția sa Ecaterina". (!?)

Legenda spune că în această bisericuță, atunci când veneau turcii, Mircea se retrăgea din calea lor, la sfântul lăcaș, care era ascuns, așezat pe un mal între bălți și păduri dese, unde se ajungea cu greutate. Am putea spune că prima biserică s-a ridicat prin 1558-1559, deci înainte de 1564 și a suferit reparații și refaceri în 1700, apoi în 1914 și 1919 când a fost repictată de pictorul Potlovschi. Când preot paroh a fost Băleanu Constantin în 1934 s-a adăugat bisericii pridvorul, în felul acesta măbind-o, i s-a făcut și o turlă centrală.

Preotul Băleanu a fost înmormântat în cimitirul bisericii, având pe mormânt o cruce frumoasă.

*
*   *   *

Deasupra ușii de intrare în biserică enoriașii, în semn de prețuire, au așezat o placă de marmură cu scriere pe ea, care arăta că preotul Băleanu a restaurat sfântul lăcaș.

A mai avut reparații după cutremurul din 1940 când i-a căzut turla și catapeteasma. Reparația s-a făcut destul de târziu. În anul 1963 este reparată total, iar între anii 1964-1968 este repictată de preotul Precup Veniamin, în frescă.

Biserica a avut unele odoare și obiecte vechi bisericești, prețioase și istorice, cum ar fi cartea "Apostolul" din 1683, Mineurile (1776-1831), Cazania din 1834 și altele.

Biserica a avut cimitir.

Dar a venit ziua de 21 Mai (Sfinții Împărați Constantin și Elena), anul 1986, când fiara comunistă a dărâmat sfânta biserică, distrugând și cimitirul, neținându-se seamă de cei îngropați acolo. Tot atunci s-a dărâmat și o parte din Cartierul Crângași. Peste ce a fost s-a făcut Lacul Ciurel-Dâmbovița.

Pe fundul lui zac ruinele și mormintele.

Pe lac, atunci, cineva a așezat un coșciug, în chip de barcă, având în el fixat un portret mare al nebunului ateu distrugător.

*
*   *   *

CAPELA IZVORUL TĂMĂDUIRII -CRÂNGAȘI

În anul 1982 se dărâmasse și capela Izvorul Tămăduirii, ce era din lemn, făcută în anul 1943 de credincioșii enoriași, cu banii și munca lor, precum și ai preotului Marin Rădulescu, pe un teren dăruit de enoriașul Radu Ilie, teren ce se afla pe strada Popa Radu nr.29. Capela a fost pictată de pictorul Precup Veniamin. Sfîntirea a avut loc în ziua de 21 Noembrie 1943.

Capela a avut obiectele de cult strict necesare.

Ușile împărătești de la cațapeteasmă erau făcute din lemn de stejar, împodobite cu sculpturi artistic realizate.

*_*_*

Biserica Ortodoxă Creștină recunoaște 2806 sfinți în afară de Ceata lui Xenofon (26 Ianuarie), 42 de martiri din Amorea (6 Martie), 40 de martiri din Sevastia (9 Martie), 20.000 de mucenici din Nicomidia, 14.000 de prunci uciși de Irod (29 Decembrie), **DIN CEI 2806 SFINȚI, 15 SUNT CU NUMELE DE NICOLAE** și anume:

1. Sf.Nicolae Pantopolit ce a mărturisit la Constantinopol în anul 1672 Sept.23
2. Sf.Nicolae nou martir, s-a săvârșit de sabie în Hio la anul 1754 Oct.31
3. Sf.Nicolae ce a mărturisit la Constantinopol în anul 1732 Noemvrie 12
4. Sf.Nicolae Arhiepiscopul Tesalonicului s-a săvârșit cu pace în 29 Noembrie
5. Sf.Nicolae Caraman a mărturisit în Smirna la anul 1657 Dec.6
6. Sf.Nicolae Patriarhul Constantinopolului s-a săvârșit cu pace în 16 Decemvrie

7. Sf.Nicolae monahul a fost pe timpul împăratului Nichifor
8. Sf.Nicolae mărturisitorul ce s-a născut în insula Creta
9. Sf.Nicolae, unul din cei 40 de Mucenici de la Sevastia - 9 Martie
- 10.Sf.Nicolae monahul, secolul IX, 24 Decemvrie
- 11.Sf.Nicolae care a mărturisit în Magnesia la anul 1564. S-a săvârșit în 24 Aprilie.
- 12.Sf.Nicolae din Vunena ce s-a săvârșit de sabie în 9 Mai
- 13.Sf.Nicolae Patriarhul Constantinopolei ce s-a săvârșit cu pace în 16 Mai
- 14.Sf.Nicolae din Moțov care a mărturisit în Tricala la anul 1671. S-a săvârșit în 9 mai
- 15.Sfântul Nicolae Arhiepiscopul Mirelor Lichiei. A murit la Mira în 342 și a fost înmormântat în catedrala sa. Îl pomenim la 6 Decembrie. Moaștele lui au fost strămutate la Bari în regatul Neapole-Italia (9 Mai 1087). Din mormântul său izvorăște și astăzi în Mira și la Bari, untdelemn frumos mirositor.

*****
*****
****
*

**BISERICILE DIN BUCUREȘTI CARE
AU HRAMUL SFÂNTUL NICOLAE**

1. Biserica Amzei	Hram Sf.Nicolae și Buna Vestire, Str.Biserica Amzei,sect.1, Prot.2	1810
2. Biserica Apărătorii Patriei I	Hram Sf.Nicolae, Str.Panselelor nr.7, sect.4, Prot.3	1934-1959
3. Biserica 23 August (Malaxa)	Hram Sf.Nicolae, Str.Tufănică nr.5, sect.3, Prot.2	1946
4. Biserica Băneasa	Hram Sf.Nicolae, Șos.București-Ploiești, sect.1, Prot.2	1792
5. Biserica Bărbătescu Vechi	Hram Sf.Nicolae, str. Bărbătescu nr.1, sect.4, Prot.3	1814
6. Biserica Crângași	Hram Sf.Nicolae - Demolată - 1986. A fost pe str.Cpt.Grozeanu nr.9, sect.6, Prot.1	1917-1918
7. Biserica Dintr-o Zi (Albăneză)	Hram Sf.Nicolae, Str.Academiei nr.22, sect.1, Prot.1	1660
8. Biserica Dichiu	Hram Sf.Nicolae și Adormirea, Str.Icoanei nr.72, sect.2, Prot.2	1773

9. Biserica Dudești Cioplea I	Hram Sf.Nicolae, Str.Ticuș, colț cu str.Ilioara, sect.3, Prot.3	1770
10. Biserica Giulești Sârbi	Hram Sf.Nicolae, Sf.Gheorghe, Sf.Dumitru, Calea Giulești nr.566, sect.6, Prot.1	1866
11. Biserica Hagiu	Hram Sf.Nicolae, Adormirea și Cuv. Paraschiva, Str.Traian, sect.2, Prot.2	1768
12. Biserica Iancu Nou (Bălăneanu)	Hram Sf.Nicolae și Sf. Haralambrie, Șos.Mihai Bravu nr.119, sect.2, Prot.2	1875
13. Biserica Ion Creangă	Hram Sf.Nicolae, Str.N.Cânea nr.10, sect.2, prot.2	1976
14. Biserica Manea Brutaru	Hram Sf.Nicolae, Sf.Gheorghe și Fecioara Maria, Str.General Budișteanu nr.6, sect.1, prot.1	1777
15. Biserica Mihai Vodă	Hram Sf.Nicolae (Deplasată 1985). A fost pe str.Arhivelor nr.2, sect.5, Prot.1	1589-1591
16. Biserica Negustori	Hram Sf.Nicolae, Str.Negustori nr.5, sect.2, Prot.3	1665

17. Biserica Oțetari	Hram Sf.Nicolae și Sfinții Voevozi, Str.Oțetari nr.4, sect.2, Prot.2	1680
18. Biserica Parcul Rahova II	Hram Sf.Nicolae și Sfânta Paraschiva, Str.Iacobeni nr.39, sect.5, Prot.1	1944
19. Biserica Popa Chițu	Hram Sf.Nicolae, Nașterea și Adormirea Maicii Domnului și Sf.Grigore, Str.Popa Chițu, sect.2, Prot.2	î.1831
20. Biserica Popa Soare	Hram Sf.Nicolae și Adormirea, Str.Popa Soare, sect.1, Prot.2	1761-1764
21. Biserica Precupeții Noi	Hram Sf.Nicolae și Adormirea, Str.Gral. Broșteanu nr.12, sect.1, Prot.2	1713
22. Biserica Sf.Anton Colentina	Hram Sf.Antonie, Sf. Nicolae, Cuv. Paraschiva, Str.Trei Scaune nr.20, sect.2, Prot.2	1946 s-a început zidirea
23. Biserica Udricani	Hram Sf.Nicolae și Adormirea, Str.Iuliu Barasch nr.11, sect.3, Prot.3	1734

Biserici numai cu hramul Sfântului Nicolae sunt 10.
Pe lângă Sfântul Nicolae având și alte hramuri sunt 13.

*****

BISERICA BREZOIANU

ZISĂ ȘI

BISERICA LUI POPA STOICA

A fost pe strada Brezoianu
Hram Sfânta Troiță
Exista în 1701. Reînnoită în 1735. Restaurată 1900
DĂRĂMATĂ 1960

Biserica Brezoianu

BISERICA BREZOIANU

I s-a spus la început și Biserica lui Popa Stoica, care se pare că a fost primul ei slujitor. Se afla pe strada Brezoianu în apropierea Cișmigiului. A luat numele de Brezoianu deoarece Petrescu Brezoianu a ajutat cu locul pentru zidirea bisericii.

Boierii Brezoieni locuiau în apropiere. Pe la mijlocul secolului XVIII vistierul Fierea Brezoianu își avea proprietățile pe acolo. Sfântul lăcaș exista la 1701 după cum ne arată Pisană. În anul 1735 a fost preînaltă (restaurată).

Purta hramul Sfânta Troiță. PISANIA era scrisă cu litere chirilice în relief, pe o piatră așezată în zidul din partea stângă a ușii de intrare în biserică și arăta:

“+Această sfântă și dumnezească biserică, ce să prăznuiască hramul Sfintei Troițe, iată zidită din temelii ei până la sfârșitu de dumnealui vel cluceru Mănăilă Mărăcineanu și de dumnealui Șarban Bujoreanu vel vistier, ajutându cu locul bisericii și dumnealui Pătrașco Brezoianul vel vornic, ca să fie de pomenirea dumnealor și a coconilor dumnealor, și s-au făcut în zilele domnului nostru Io Constantin Basarab voevod, octombrie 5, leat 7119.”

Biserica a avut printre alte sfinte odoare și o icoană mare îmbrăcată în argint.

În anul 1900, în vară i s-au făcut reparații pentru întărire (consolidare) dându-i-se și o înfățișare mai deosebită.

Cu așa zisa ocazie a “Sistematizării”, în anul 1960 biserica a fost dărâmată, făcându-se “Sala Palatului”.

*****

BISERICA STEJAR

BISERICA STEJAR (STEJARULUI)

Hramuri: Sfânta Cruce și
Adormirea Maicii Domnului
A fost pe Aleia Palatului
Regal nr.2. O aleie străjuită
de castani, și a servit drept
Capelă a Palatului.

ÎNCEPUTĂ 15 Iulie 1763
TERMINATĂ 6 Sept. 1763
DĂRĂMATĂ
1955 sau 1960 (?)
Se pare că în 1718 ar fi
existat una de lemn

BISERICA STEJAR

S-a aflat pe str.Palatului nr.2 (Aleia cu castani) și a servit drept capelă Palatului Regal. Prima biserică a fost de lemn și s-a aflat în fosta mahala a Stejarului (1717), lângă un stejar bătrân, de unde și numele. Din zid a făcut-o Tănase Căpitanul cu soția sa Stana și vătaful de brutari Stanciu, după cum arată Pisană, în timpul lui Constantin Vodă Racoviță în a doua domnie (1763-1764). A avut trei hramuri: Al Sfintei cruci, al Maicii Domnului și al Sf.Patriarh Athanasie al Alexandriei.

Unii spun de hramul Sfântului Mina. După un Pomelnic săpat așezat la Proscomidie, biserica a fost întemeiată de creștinii Gligore, Grajdana și Macarie arhiereu. (Biserica de lemn).

În Pomelnic se arată:

“Ctitorii sfântului lăcaș acestuia. Cei vechi, cei noi. Pomenescu Chepitan Tănase, Manta, Nastasiia, Athanasie monah, Despa, Costea ..., Despa presvitera, Antofie, Mariia, Rizea, Statu presviter, Dumitru, Zamfira, Sultana. POMENESCU: Ionichie ierodiiacôn, Șarban, Catrina cu tot neamul lor.

Ctitorii bisericii de lemn: Gligore, Stan, Atănase, Anca, Iova, Anghelina, Dumitru, Catrina, Mihai, Ghirca, Voica. +Ion, Cătrina, Manole, Alecsa, Vasilie, Dumitrașco, Ion Mariia, Ion erai, Rada presvitera, Chiva, Marica, Manta, Rădul, Rada, Constandin ... atu, Dumitru, Sanda.”

PISANIA bisericii era pictată cu alb pe fond negru, pe zidul dedeasupra ușii de intrare în biserică și arăta:

“Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu îndemnarea Sfântului Duh ridicatu-sau această sfântă biserică... întru... hramul sfintei și de viață făcătoarei cruci și al Adormirei Născătoarei de Dumnezeu și al patriarhului Athanasie al Alexandriei, și s-au ziditu, s-au pardositu și s-au înfrumusețatu cu zugrăvie, despre cum să vede de dumnealui Thănase Căpitanul i de soția dumnealui, i de Stanciul vătaf de brutari i de ... ca să fie dumnealor veșnică pomenire, și neamului dumnealor și tuturor, cine cu ce au ajutat, și s-au făcut în zilele pria luminatului și pria înălțatului Domnului nostru Io Constandin (Mihail) Racoviță Voevod, și era

Mitropolit a toată țara Ungrovlahia chiriu chir Grigorie. Și s-au început la luna lui Iulie 15, și s-au târnosit la Sept.8, leat 1763. 7272”.

Cutremurul din 1838 i-a crăpat bolta care a fost reparată de arhitectul Gottereau prin îngrijirea M.S.Regele Carol I (1894).

Clopotul mijlociu a fost turnat la 1830 și refăcut în 1909.

Pe clopotul mic scria: “Friderich August Engelhardt 1839”.

Pe un mormânt așezat în dreapta pridvorului, sub o cruce, era sculptată, între soare și lună, scrierea: “Sub această piatră odihnește roaba lui Dumnezeu, Maria, 1816. Februarie 15”.

*

* *

Enumerăm câteva din sfintele odoare pe care le-a avut:

Cruce din 1845, Acatist din 1828, o Anaforniță pe care scria: “Acestu s-au făcut spre pomenirea robul lui Dumnezeu Slugereasa Filip, Safta, 1811”. Un Potir pe care scria: “Acest Potir s-au făcut spre pomenirea robului lui Dumnezeu Slugereasa Filip. Safta 1800, Mart 1”, încă un Acatisteriu, o Evanghelie din 7528 (1749-1750). Evanghelie din 1760, Liturghii din 1813, câteva pagini din liturghiile lucrate de Mihail Popovici Râmnicianu (1787), o Icoană 1821, Sept.15, de Mihail, o Icoană din catapeteazmă așezată la dreapta pe care scria după o rugăciune către Sf.Haralambie, cele ce urmează: Constantin, Zoe, Grigore, Tarsița, Gheorghe, Ecaterina, Nicolae, Safta, Filipeștii și a tot neamul lor, Ioan, Ecaterina, Hristodulo și Ralu, Constantin, Ecaterina, Răducan, Păuna, Emanuil, Bălașa și copiii lor, Constantin, Teodor, Constantin, Manuil, Panaioti, Gheorghe, Anastasie, Maria, Gheorghe, Despina, Dimitrie, și a mea, nevrednicul robul tău Emanuil și Maria, cu a căror îngrijire s-a îmbrăcat cu argint această vrednică de închinare icoană; 1804, Ianuar 30”. Scrierea era în grecește.

*

* *

Biserica a fost dărâmată sub Gh.Dej. Tot sub el s-au dărâmat și bisericile Ionică Moldoveni și Brezoianu.

De asemenea și cea Calvină, care apoi s-a reconstruit în spatele Catedralei catolice, Str.Luterană nr.13.

*
*   *

BISERICA BRADU-STAICU

BISERICA BRADULUI

numită și

BISERICA STAICU

și mai apoi

BISERICA BRADU STAICU

S-a aflat pe str.Bradului nr.32, sect.3, Prot.3

Hramuri: Intrarea în Biserică a Maicii Domnului,

Toți Sfinții și Sfinții Apostoli

Petru și Pavel

A fost la început din lemn de brad (1740) (1742)

ZIDIRE 1809   DĂRÂMARE 1987

Biserica Bradu Staicu

BISERICA BRADU STAICU

sau

BISERICA BRADU

A fost pe strada Bradului nr.32, sect.2, Prot.3 și a avut hramurile: (Primul) Intrarea în biserică a Maicii Domnului, Toți Sfinții (Duminica tuturor sfinților) și Sfinții Apostoli Petru și Pavel. Prima biserică a fost făcută din lemn de brad, de Staicu logofătul, alții spun Staicu cârciumarul, negustorul, împreună cu soția sa Despa, la anul 1740, în mahalaua Radu Vodă, cu hramul Intrarea în biserică a Maicii Domnului, sărbătoarea breslei cârciumarilor și a rachierilor. Cu timpul ruinându-se a fost făcută de zid de Apostol Velicu în anul 1809 cu hramul Duminica Tutoor Sfinților, sărbătoare ce era patroana băcanilor și hramul Sfinții Apostoli Petru și Pavel, patronii brutarilor.

Prin 1831-1832 i se spunea Biserica cu Bradu.

Stricându-se cu timpul, a fost restaurată în anul 1875 după planul arhitectului Freiwald și avea două turle, iar toaca era în grădină. Avea plan treflat. A fost dărâmată în anul 1986.

PISANIA bisericii, care se afla deasupra ușii de intrare, dispărută mai de mult, arăta:

“Această sfântă biserică Staicu Bradu s-a fondat la anul 1740 în construcție de lemn de brad de jupan Staicu cârciumarul care a regulat hramul Intrarea în biserică a Maicii Domnului a se prăznui de cârciumari. La anul 1809 ruinându-se, s-a fondat în construcție de zid de jupan Apostol sin Velicu băcanul care a regulat a se prăznui Hramul Duminica Tutoor Sfinților de către băcani și Sfinții Apostoli Petru și Pavel de către brutari.

La anul 1875 fiind mai de tot ruinată s-a reînnoit cu capitalul ei după cum să vede trecut în condică. În zilele Mărilor lor Domnitorul Carol I și Elisabeta Doamna.

I.P.S.S. Calinic Mitropolit primat, Gheorghe Manu, Primar.

Prin voința lui Dumnezeu și stăruința epitropilor Alexandru Popescu fiul lui Costache Dumitru după instrucțiunea arhitectului Al.Fraiwold”.

Biserica a avut o icoană deosebită ce reprezenta pictat Duminica tuturor sfinților, pictată de Nicolae Grigorescu și avea pe ea următoarea inscripție:

“Această sfântă icoană s-a făcut cu cheltuiala corporației băcanilor și cu silința și osteneala Dlor.Zane Rolovici starostea, și a epitropilor Dl.Teodor Gheorghiu și Dl.Petre Fote, la anul 1856 Febr. 25. Nicu Grigorescu”.

Pe altă icoană a Maicii Domnului era scris -1816 Martie 20 -.

Pe altele: Corporația cofetarilor, a băcanilor, cârciumarilor, s-au făcut de corporația rachierilor, cofetarilor și cârciumari în vremea stărostiei d.Pitarul Theodoru Sfetescu, 1853, Noemvrie 22. Biserica era zugrăvită și în interior și în exterior.

Înăuntru, în biserică, la dreapta, pe o placă prinsă în perete scria:

“Drept acest loc să odihnească oasele răposatului robu lui Dumnezeu Velicu Ban, tatăl ctitorului, spre vecinică pomenire, leat 1804”.

Pe un mormânt afară scria: 1849, Martie 26. Aici odihnește robu lui Dumnezeu Sfetcu împreună cu soția sa Joița și cu fiii...

A avut două turle. Turla de pe pronaos a avut trei clopote.

Pe clopotul mijlociu scria:

“Acest clopot este lucrat de breasla brutarilor, ostenitor fiind doumnealui vătaf Manea de brutari, Leat 1808 Martie 29”.

Biserica a fost dărâmată în anul 1987, Octombrie 7. A durat două zile.

Preotul Diaconescu Constantin s-a opus refuzând să predea cheile. Cu furie bestială sau tăiat cei 15 brazi argintii, înalți de aproape 20 metri. Cele patru morminte din interiorul bisericii au fost distruse. Erau acoperite cu plăci de marmură.

Cu mare greutate osemintele ctitorilor au fost duse la Biserica Zlătari. Sfânta Masă din altar a fost aruncată la gunoi.

Turlele au fost dărâmate, iar cele trei clopote date la alte biserici sărace. Iconostasul deteriorat în parte s-a dus la biserica Sf.Gheorghe Nou. Pe o piatră de mormânt din marmură era scris:

“Mihail Hagi Dinu, aici odihnește în pace, care a trăit o viață regulată, a fost fruntea valahilor, negustor de seamă al orașului, luptător pentru cinste și dreptate, în al 72-lea an s-a dus la ceruri, București, iunie 1829”.

În pronaos, dreapta, stânga, erau pictați ctitorii Staicu și Apostol îmbrăcați în costumele breslei.

* * * * *

BISERICA SF.SPIRIDON-VECHI

Piața Operetei nr.2, sect.2. Prot.2, Buc.

Primi ctitori boierii Florești

Din lemn, înainte de 1680

Din zid și piatră 1716

Reclădă 1747-1748. Ctitor C.Mavrocordat

Dărâmată - 7 Oct.1987

Reconstruită 1994 .

BISERICA SF.SPIRIDON-VECHI

Piața Operetei nr.2, sect.2, Prot.2, Buc.

Piața Operetei fostă pe vremuri "Mahalaua Scorțarului"

A fost dărâmată de satanizații comuniști în anul 1987.

Tot atunci s-a dărâmat și Opereta și alte clădiri înconjurătoare. De asemenea și "Fântâna G.Em.Lahovary (1903), donațiune făcută de Principesa Soutzu în memoria lui George Lahovary". Fântâna se afla în apropierea Operetei. Era impunătoare și frumoasă.

Vechea biserică de lemn, ctitorie a boierilor Florești, exista încă din secolul al XVII-lea, fiind amintită în anul 1680 de un hrisov al lui Șerban Cantacuzino. În 1716 avea case de zid în care locuia Mitrofan tipograful. La început, de mult, se afla pe malul stâng al Dâmboviței, având în față "Podul Cilibiului" numit astfel după numele lui Constantin Cantacuzino (Celebi). A stat așa până în 1880 când s-a regularizat cursul Dâmboviței. După îndreptarea râului a rămas pe partea dreaptă.

Voievodul CONSTANTIN MAVROCORDAT, fiul lui Nicolae Vodă Mavrocordat, a reclădit biserică între anii 1747-1748, din zid și piatră, la îndemnul Patriarhului Silvestru care a veghiat la zidirea ei și a fost închinată, ca Metoh, cu toată averea ce o avea, Patriarhiei din Antiohia. Cu ocazia reclădirii din 1747 a fost mărit pridvorul, de asemenea și pronaosul, iar arcadele care separau pronaosul de naos au fost desființate.

Biserica era mică, aproximativ 17 metri lungime și 10-11 m. lățime, și era îndesată în pământ aproape un metru, pământ ce se adunase de la amenajarea Dâmboviței. Pentru a intra în biserică trebuia să cobori câteva trepte, până în pridvor. Pardoseala era sub nivelul trotuarului. Mică a fost dar a avut o curte mare și un "Han cu odăi" împrejur, făcut de Silvestru "ca să șează negostorii de la carii să aibă sfânta biserică ajutoriu pentru bună stare și chiverniseală".

Constantin Vodă Mavrocordat i-a făcut "danie o parte din -moșia domnească-", "după marginea orașului Bucureștii de Sus" și câteva mahalale din oraș, care se aflau pe -loc domnesc-, de unde mănăstirea trăgea venituri, de la case, prăvălii și altele.

Donăția a fost întărită și de Grigore Ghica Vodă.

Biserica (Mănăstirea) a avut și cimitir cu destui morți îngropați, îngropare ce a fost oprită în anul 1879.

Încetul cu încetul, vechile cruci de piatră și pietrele de mormânt, s-au îngropat și ele lângă oasele pe care le ocroteau.

În 1882 biserică nu avea turle. Clopotnița s-a dărâmat în 1898. Sfântul lăcaș din Piața Operetei avea un pridvor frumos, susținut de "patru coloane de piatră cu fusuri în torsadă".

Partea de jos a coloanelor era ornamentată cu motive florale.

Coloanele, cu toate distrugerile care au fost, au rezistat până la demolarea din 1987. Întreaga biserică a suferit după urma cutremurelor din 1802 și 1838, necesitând reparații, care s-au repetat în anii 1865, 1877 și 1914. Aceste reparații i-au schimbat oarecum vechia înfățișare, lărgindu-se pridvorul și pronaosul.

În pridvorul care era de 2 x 4,10 m., pe bolți se vedeau unele picturi cam șterse și pe perețele dinspre pronaos, părți din frescele originale. După anumite urme din exteriorul bisericii s-a dedus că și exteriorul ar fi avut picturi pe ziduri. "S-au observat și pe lățimea brâului"... Ușa de la intrarea în biserică era de lemn, sculptată artistic, de asemenea și -tâmpla- așezată în secolul 18. Ferestrele ce luminau în trecut, naosul, au fost astupate făcându-se altele. Biserica avea în față doi ploi mari, bătrâni, din care a rămas numai unul. În vechime era înconjurată de copaci.

Arhitectul Grigore Ionescu scria în 1938:

"... vechia biserică pomenită de un document din 1680, era de plan trilobat și avea în fața pronaosului îngust un pridvor deschis, sprijinit pe patru coloane de piatră cu fusuri în torsadă (răsucite) împodobite la bază cu o coroană de ornamente florale. Aceste patru coloane există încă la locul lor, iar deasupra arcadelor ce le unesc se văd încă cornișa de piatră și brâul care încinge biserică pe la mijloc. Acest brâu iese acum dincolo de pronaos și se continuă pe abside. Arcadele care formau separațiunea dintre pronaos și naos au fost înlăturate, iar coloanele asemănătoare cu cele ale pridvorului, au fost întrebuințate în exterior la cele două arcade laterale, pe sub care se intră acum, scoborând câteva trepte noi, în pridvor ...".

* * * * *

Fântâna G.M.Lahovary (1903) donație făcută de Principesa Soutzu în memoria lui George Lahovary. Se afla în apropierea bisericii Sf. Spiridon-Vechi. A fost dărâmată ca și biserica

Autorul cărții lângă bătrânul copac din fața bisericii Sf.Spiridon-Vechi (din stânga), în anul 1994 când a început reconstrucția bisericii. A mai fost un copac și în dreapta, dar a fost tăiat (?!). Se văd zidurile noii construcții

Printre alte odoare sfinte și de mare preț în biserică se mai aflau: o icoană de lemn îmbrăcată în argint aurit reprezentând pe Sfântul Spiridon, având scrierea săpată, cu litere majuscule, în grecește. Traducerea: "Sultana, domnița lui Nicolae Mavrocordat. 1745 iulie 28".

O icoană de lemn reprezentând pe Sfântul Spiridon încadrat cu scene din viața lui, cu scriere pictată cu roșu pe fond auriu, scriere arabă, datată 1748 aprilie.

O anaforniță de argint, dispărută mai de mult, dăruită de breasla argintarilor (cca.sec.XVIII, sau mijloc sec.XIX).

*
*   *

PISANIA bisericii era scrisă cu unele rânduri în grecește și altele în arabă, ultimile, și era așezată deasupra ușii din pridvor. În mijloc avea reprezentată stema Țări Românești și a Moldovei. Scrierea greacă arăta:

"+ 1747 Această dumnezească și preacinstită biserică, slăvită sub numele celui între sfinți, părintelui nostru Spiridon al Trinitundei, făcătorul de minuni, s-a clădit împreună cu toată împrejmuirea sa sub domnia preainălțatului și de Hristos iubitorului domn și cârmuitor a toată Țara Românească, domnul Ioan Constantin Nicolae voevod și cu cheltuiala înălțimei sale, pentru mântuirea sa sufletească și s-a închinat preasfântului scaun apostolic și patriarhicesc al mării cetăți a lui Dumnezeu, Atiohia, sub patriarhia preafericitului patriarh domnul Silvestu care a fost de față și a priveghiat și la clădirea ei. În anul de la Hristos 1747".

În centrul pisaniei, în dreptul stemelor, scrie în relief: "Io Constantin Nicolae voievod".

În partea de jos a pisaniei era scris cu litere în relief, în limba arabă următoarele:

(tradus) "Această biserică, întemeiată în cinstea Domnului celui milostiv, a fost zidită la rugăciunea lui Silvestru, patriarh apostolic, de fiul lui Nicolae voievod, de preacinstitul Constantin vodă, care a închinat-o Scaunului Antiohiei, cetatea de reședință a lui Petru, cu hramul celui întru sfinți, părintele nostru, Spiridon făcătorul de minuni. Voi care veți citi aceste stihuri, cădeți la pământ strigînd: Întărește, Dumnezeule, temelia bisericii tale în vecii vecilor".

G.M.Ionescu-Gion a scris în monumentală sa operă "Istoria Bucureștilor" din 1899:

Biserica Sfântului Spiridon Vechi e făcută probabil în secolul XVII, și era din lemn. A fost biserica boierilor Florești, ale căror case erau situate în fața bisericeii, peste Dâmbovița. La anul 1747, Constantin Vodă Mavrocordat a făcut-o de zid și a închinat-o patriarhiei Antiohiei. E biserica din București care a revoltat mai mult pe preotul Gr.Musceleanu, pentru-că, la PISANIE, egumenii greci, ca să lingușiască pe Turci, scriseseră și câte-va rânduri turcești.

Tot la Sfântul Spiridon Vechi, Constantin Vodă Mavrocordat avea de gând să facă școală, dar n'a făcut. Sfântul Spiridon-Vechi, când și cum nu scim, a fost înzestrat cu moșiele Bolintinului, din care una și azi se numește Spirodoneanca. Mai are veniturile unor scaune de carne, pe la Chirică Giuvaergiul, și al unor locuri de pe Podul Mogoșoaiei și de prin diferite mahalale. La anul 1764 o găsim printre schiturile Mitropoliei. Condicarul a voit să zică poate că, înainte când era de lemn, fusese a Mitropoliei, căci, când o făcu de zid fiul lui Nicolae Vodă Mavrocordat, ea fu închinată Antiohiei, după cum spune și un hrisov din 1752 al lui Constantin-Vodă Racoviță.

Sfântul Spiridon Vechi a avut han și case împregiuru-i, mai avea și venitul unui vinăriciu.

*
*   *

„ George D.Florescu scria în lucrarea sa din 1935 "Din vechiul București: Sfântul Spiridon-Vechi, mica biserică ridicată pe malul stâng al vechiei albiei a Dâmboviței, azi dincolo de gârla canalizată de la 1881, și rămasă în forma în care a fost clădită, pe locul altei biserici de lemn, poate fundația religioasă a familiei boierilor Florești din veacul al XVII-lea. Cred că de această biserică este vorba în actul lui Șerban Vodă Cantacuzino din 9 Martie 1680, care amintește de o mănăstire în București numită a sfântului Spiridon. Fără turlă și clopotniță, actualul lăcaș bisericesc a fost rezidit cu voia și cheltuiala lui Constantion Mavrocordat Vodă la 1747,

prin stăruința patriarhului de Antiohia, Silvestru, fiind chiar închinată acestei patriarhii cu întreaga ei avere din moșia Bolintinului din Ilfov. Pe la 1875 mai erau acei doi bătrâni cântăreți greci: Simon și Aristide, din "ultima rădăcină fanariotă".

A fost reconstruită în 1994

* * * * *

BISERICA SFÂNTUL VISARION-VECHI

Se află în spatele altarului actualei biserici, Sf. Visarion Nou

Str. Sf. Visarion nr. 14, sect. 1, Prot. 2

ZIDIRE 1797 DEMOLARE 1964

Văzută din față

Văzută dintr-o latură

Hramuri: Sf. Visarion, Sf. Haralambie, Sf. Mina

Ce a mai rămas

BISERICA SFÂNTUL VISARION-VECHI

A fost ridicată înainte de 1797, în a doua domnie a lui Alexandru Vodă Ipsilanti (1796-1797) de către Popa Petre Referendarul, protopopul Bucureștiului, împreună cu logofătul Berhiceanul Anton, Mitropolit fiind Dosoftei Filiti, pe locul alteia mai vechi. PISANIA bisericii, ce era așezată deasupra ușii de intrare, cu scriere în relief arăta: "Această **sfântă** și dumnezească biserică, ce prăznuște hramul sfântului Visaralom (Visarion) arhiepiscop Larisii și sfântu mucenic Haralambie și sfântul mucenic Mina, este zidită den temelie, după cum să vede, până în sfârșit prin osârdiia și cheltuiala părintelui chir Popa Petre referendarul za taină, ajutându la cheltuială și alți pravoslavnici creștini spre vecinica lor pomenire, în zilele preainălțatului domn Io Alexandru Io Ipsilantu voievod, întru a doua venire, păstorindu căma pravoslavii preasfințitul mitropolit al Ongrovlahii chir Dositheiu i lătu de la zidire 7305, iar de la naștere 7306 Septemvrie (?)."

La cutremurul din 1838 bisericii i s-au crăpat zidurile și bolțile. A fost reparată în acelaș an 1838 și mai apoi în 1897.

Deasupra ușii de intrare se mai afla, pe cadrul ornamentat de piatră, o scriere scurtă, în relief, datată 1797 Iunie 9 (?).

S-a spus că pe lângă acest sfânt lăcaș ar fi existat un spital de ciumați ceea ce nu s-a dovedit. În 1738 exista în București "Spitalul Sfântul Visarion" cel bun de ciumă, adică apărătorul contra acestei cumplite boli, al cărui cap fusese adus în Noembrie 1738, în timpul lui Constantin Vodă Mavrocordat, tocmai de la Dussico (Sușco) din Tesalia (Balcani) și așezat la Mănăstirea Cotroceni, pentru a îmblânzi mânia lui Dumnezeu. De la Mănăstirea Cotroceni Sfintele moaște au fost mutate la Biserica Sf. Spiridon Vechi, care a fost dărâmată și mai apoi reclădită, ctitoria lui Constantin Vodă Mavrocordat. Trei sfinți au fost buni apărători contra ciumii: Sf. Visarion, Sf. Haralambie și Sf. Atanasie. În București a fost și "Spitalul Sfântul Haralambie" de ciumați. Fratele lui Constantin

Vodă, Nicolae Vodă Mavrocordat a murit de ciumă la București la vârsta de 50 ani (14 Sept.1730).

În anul 1964 începuse dărâmarea vechii biserici Sf.Visarion-Vechi, dar ca printr-o minune s-a oprit după ce se dărâmasse jumătate din construcție, rămânând pridvorul și pronaosul. Portalul de piatră sculptată și PISANIA au fost mutate de la ușa pronaosului la intrarea în pridvorul închis. O serie de odoare printre care și un potir de argint datat 1795 au fost duse la biserica cea nouă Sf.Visarion. Biserica veche a avut plan treflat cu turn-clopotniță. În pronaosul vechii biserici Sf.Visarion există o lespede de mormânt cu chenar floral sculptat pe care scrie: "Supt această piatră odihnesc oasele răposatului rob a lui Dumnezeu, Mihăilă ce au răposat în zilele Domnului nostru Io Alexandru Moruz Voevod și era Mitropolit prea sfinția sa părintele Dositheu ...". Anul este șters.

Alexandru Moruzii 1792-1796 și 1799-1801.

Nu se știe de ce biserica nu a fost refăcută, fiind părăsită (?!). Ea a funcționat până în 1913. Între anii 1910 și 1913 s-a construit Biserica Sf.Visarion-Nou. + Ctitoră Elena Eraclide +

Această cruce de piatră ce se află în spatele jumătății de biserică, Sf.Visarion Vechi, trebuia să fie așezată pe mormântul arhitectului Joja Constantin, dar nu s-a mai așezat (?!). Și timpul a trecut.

BISERICA IZVORULUI

-Izvorul Tămăduirii-

A fost pe str.Puțul cu apă rece nr.14
Zidire 1785 - Dărâmare 1984

Hram: Izvorul Tămăduirii

BISERICA IZVOR (IZVORULUI) (IZVORUL TĂMĂDUIRII)

Prima biserică a fost de lemn, construită în Sec.XVIII.

Atestată 1725 și 1794. Deoarece era "foarte strică" a fost zidită o alta pe locul ei de către Gheorghe lumânărar, Miul abagiu, Petre croitor, Stroe dulgher și Constantin Ciolac cărămidariul. Noua biserică a fost gata în 8 Sept.1794. Avea o singură turlă învelită cu șită. Cutremurul din 1830 i-a zdruncinat rău zidurile și bolta. În urma reparațiilor făcute radical, biserica a devenit mai mare având și trei turle. A mai suferit reparații în 1860 și 1909. Între anii 1942 și 1948 a fost din nou restaurată, când i s-au refăcut turlele, dărâmate de cutremurul din 1940. A mai fost reparată și după bombardamentul americanilor din 1944 asupra Bucureștiului de avioanele numite "Liberator"!

PISANIA bisericii era scrisă pe o piatră așezată deasupra, ușii de intrare, cu scriere săpată și încadrată de motive vegetale.

PISANIA arăta: "Această sfântă și dumnezească biserică ce se prăznuiște hramul Izvorul Tămăduirilor, iaste zidită din temelie de Gheorghe lumânărar și de hagi Miul abagiul și Petco croitor și Stroe dulgher, Constantin Ciolac cărămidariul, fiind de lemnu foarte strică, au făcut-o dumnealor spre vecinică pomenire și a altora care au ajutat, întru întâia domnie a prealuminatului domn Io Alexandru Constantin Moruzi voievod, mitropolitu fiind preasfinția sa chir Dositheos, leat 1794, septemvrie 8. Grăjdan".

Biserica avea tâmpla poleită, mozaic pe jos, picturi noi, candelă și policandre, un potir de argint cu scriere și datat 19 dechemvrie 1794, o icoană de lemn îmbrăcată în argint ce reprezenta Izvorul Tămăduirii, cu scriere săpată în partea stângă a icoanei, jos, purtând data de 1 martie 1800. Jupân Petcu croitoru și jupana Ioana sunt zugrăviți în pronaos.

Biserica mai avea și un tetrapod înalt de 1,30 m. și lat de 0,42 m. din lemn sculptat și dat cu baț, ce provenea de la vechea biserică. Pe clopotul mare scria: "Izvor, Gheorghe lumânărar, Petco croitor, Nicolae băcan. An 1801 avgust".

Clopotul mic era datat 1776.

Biserica cea nouă, făcută pe locul celei de lemn, din fosta mahala Izvorul, în anii 1795 și 1813 a fost scutită de dări.

BISERICA A FOST DĂRÂMATĂ DE COMUNIȘTI ÎN 1984

* * * * *

BISERICA SPIREA - VECHE

Biserica Spirea

Prima biserică
Zidire 1765
Dărâmare 1915

BISERICA SPIREA VECHE (SPIREA DOCTORUL)

S-a aflat pe str.Uranus
nr.27
Hram: Sf.Spiridon (?)
Zidire înainte de 1765
Dărâmare 1915

A doua biserică zidită
pe locul celei vechi a
fost dărâmată în 1984

BISERICA SPIREA - VECHE (SPIREA DOCTORUL)

I s-a mai spus și Schitul Spirea.

S-a aflat pe str.Uranus nr.27 pe Dealul Spirei, în apropierea bisericii Albă Postăvari.

Zidirea ei a început înainte de anul 1765. Eu cred că înainte de 1750, ctitor ziditor fiind doctorul Spirea Cristofi, originar din insula Corfu din arhipieleagul Ionice. Doctorul își spunea Spiridon Corifieato. Zidirea a început-o pe moșia Mitropoliei ajutat fiind de o rudă a sa, Căpitanul de lefegii Hristofi.

Spirea nu a apucat să-și vadă biserica terminată deoarece a murit în anul 1750, așa cum se arată pe piatra lui de mormânt.

Scrierea de pe piatră era cu litere chirilice (un fel de pisanie) și arăta: "Sub această piatră odihnesc oasele răposatului robului lui Dumnezeu Spiridon doftorul, ctitorul bisericii, căruia sosindu-i chemarea la Dumnezeu, s'au mutat, numai aceasta rugându-să celor din urma sa, pentru neuitarea și pomenirea lui, să zică toți: Dumnezeu să-l ierte. Luna iulie, leatu 1750".

Vechea Pisanie s-a pierdut de mult.

În acelaș mormânt s-au aflat și oasele soției sale, Calița.

Dealul Spirei a luat numele de la numele doctorului.

La poalele dealului curgea pe vremuri o gârliță a Dâmboviței.

După moartea ctitorului biserica a fost terminată de popa Constantin și Gheorghe logofăt de taină, ginerii doctorului, care au și pardosit-o, au zugrăvit-o și au înzestrat-o.

În biserică, pe un perete din pronaos, în partea stângă, era așezată o piatră de mormânt cu scriere grecească, în relief, cu litere majuscule și în versuri, încadrată de motive vegetale. Data 25 Iulie 1797.

La 20 Iunie 1763 sfântul lăcaș a fost închinat Mitropoliei Bucureștene, iar în 31 Octombrie 1777 a fost închinată mănăstirii Gregoriu de la Athos și de atunci i s-a spus "Schitul Spirea". Închinarea a fost făcută de mitropolitul Grigorie prin Ioachim monahul în timpul lui Alexandru Vodă Ipsilanti (1796-1797).

În secolul al XIX-lea, între anii 1832-1883 biserica a suferit diverse modificări. I s-a deschis pridvorul, i s-a lărgit pronaosul, ferestrele, s-au desființat stâlpii dintre naos și pronaos, s-au adăugat absidele laterale, s-a făcut clopotnița și s-a zugrăvit interiorul.

Pe o icoană care era la catapeteasmă scria:

“Thoma robul Sfântului: 1808, Dechembrie 12”

La biserica Spirea Veche depuneau pe vremuri militarii jurământul. Biserica a avut în proprietate moșia Stăneasa din Dâmbovița dăruită de Costache Popescu.

În anul 1915 biserica fiind ruinată, a fost dărâmată, clădindu-se pe locul ei alta care la rândul ei a fost dărâmată în 1984 de prea pravoslavnicii comuniști.

* * * * *

BISERICA SFÂNTUL IONICĂ MOLDOVENI

sau

IOAN CEL MIC

A fost în curtea Palatului Regal, în apropierea Bisericii Krețulescu, cu hramul Sfântul Ioan Botezătorul.

Prima biserică din lemn este amintită de Tunsuli în anii 1774 și 1790. Din zid a fost făcută în anul 1795 de către marele medelnicer¹ Dimitrie Dărăscul împreună cu soția sa Sofia.

I s-a spus Sfântul Ioan-Moldoveni deoarece mahalaua în care s-a ridicat biserica era populată de mulți moldoveni, ce au devenit enoriașii sfântului lăcaș. PISANIA bisericii ne arată:

“Întru mărirea a totțiitorului Dumnezeu și spre cinstea sfântului său Înainte Mergătorului și Botezătorului Ioan, s-a ridicat din temelie această sfântă biserică de către Dimitrie Dărăscul marele Medelnicer și soția sa Sofia, la anul dela Christos 1795, care au înzestrat-o prin dreaptă munca lor”.

Biserica a avut o turlă. În anii 1875 și 1893 a suferit diferite reparații și la casele ce le avea împrejur.

Avea mobilierul necesar și printre sfintele odoare, două icoane de argint poleite cu aur ce reprezentau pe Maica Domnului și pe Sfântul Ioan Botezătorul, precum și o evanghelie valoroasă.

Pe mormântul ctitorului Dimitrie Dărăscul, ce se afla în biserică, pe placa de mormânt scria: “Nu tăgăduind... și tânguindu-te te fălești întru cum ai fost zis pământestii și pământ și sub această piatră odihnesc oasele răposatului robul lui Dumnezeu Dimitrie Dărăscul, care au fost cu milă”.

BISERICA A FOST DĂRÂMATĂ ÎN ANUL 1960

Medelnicer era boierul care turna Domnului apa pentru spălătul mâinilor înaintea mesei

BISERICA SFÂNTA TREIME - DUDEȘTI (CRUCEA DE PIATRĂ) (TROIȚA)

S-a aflat pe Calea Dudești nr.81-83.

A fost ridicată în anul 1804. Între anii 1887 și 1963 a suferit diferite reparații importante. Ctitorii bisericii au fost: jupan Păun Plugarul cu frații lui. O catagrafie din 1808 arată că au fost ctitori (probabil după un timp) și Cristea bogasierul și Manu cavafu. A avut hramurile Sfânta Troiță și Sfânta Treime. I se spunea și Biserica Crucea de piatră deoarece vizavi de biserică se afla o cruce mare de piatră. Sfântul lăcaș la început a fost mic. A avut doar naos și altar. Catapeteasma era din zid, zugrăvită. În anul 1887 a fost înlocuită cu una de lemn, tot zugrăvită. Atunci s-a făcut și balconul (cafesul) pentru cor. Biserica atunci când s-a restaurat a avut plan treflat (cruce), construită din cărămidă cu ferestre mari și două turle.

Turla clopotniță era pe pronaos, iar cealaltă pe naos.

După 1900 bisericii i s-a mai adăugat un pridvor.

Pictura interioară a fost executată de pictorul Vasile Georgescu. În anul 1950 biserica a suferit reparații capitale: la acoperiș și ziduri, iar pictura a fost spălată. A mai suferit o reparație totală între anii 1962-1963, iar în anul 1969 se reface pictura de către pictorița Virginia Vidra.

Vechea Pisanie nu mai este.

Noua Pisanie s-a așezat în anul 1887 și arăta:

“În numele Sfintei Treimi s-a zidit în anul 1804 cu cheltuiala lui Păun Plugaru, s-a restaurat în anul 1887 cu capitalul bisericii agonisit de epitropie, cu ajutorul binevoitorilor creștini și al enoriașilor. În zilele M.M.L.L. Regele Carol I și Regina Elisabeta, I.P.S.S. Mitropolitul primat al României Iosif Gheorghian. Fiind primar al Capitalei Ioan Câmpeanu și epitropii bisericei C.Zamfirescu, Z.Negreanu și Gh.Mihăilescu. Stăruitor Al.Popescu. Arhitect diriginte P.Petricu”

În curtea bisericii a fost o școală, casa parohială și încă o casă cu prăvălii, care au fost dărâmate odată cu biserica (9-10 Oct.1987). Atunci a dispărut și Crucea de Piatră.

S-a spus că a furat-o ȝiganii.

În timpul dărâmării au dispărut multe obiecte bisericești: cărți, mobilier, candel, cruci, ș.a.

Biserica Sfânta Treime-Dudești a existat timp de 183 ani.

În timpul existenței ei biserica a primit multe și diferite donații de la credincioșii creștini, mai ales salbe de aur făcute din diferite monezi, icoane, candel și un potir frumos de argint.

Majoritatea obiectele au dispărut prin furt.

* * * * *

Biserica Sfta.Treime Dudești (Crucea de Piatră)
Dărâmată

BISERICA GHERGHICEANU

S-a aflat pe strada Apahida nr.5, fostă Gherghiceanu.

A avut hramurile: Sf.Emilian, Sfânta Treime și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil.

La început, în 1939 a fost o Capelă mică făcută de creștinii din cartier într-un fost atelier de tâmplărie al lui D.Mihuțoiu și sfințită de arhiereul Veniamin Pocitan în Ianuarie 1939. În anul 1943 Capela este transformată la dorința enoriașilor, de arhitectul Bolesov, devenind astfel biserică de zid (cărămidă) în formă dreptunghiulară (navă acoperită cu bolți de lemn), fără pridvor, cu o singură turlă pe naos acoperită cu tablă. Catapeteasma era din lemn, pictată în anul 1944 de pictorul Dumitru Dogărescu. El a pictat și o serie de icoane pe tablă. Biserica a avut și balcon pentru cor (cafas).

Clopotnița era în curte, lipită de altar.

La cutremurul din 1977 a avut de suferit, dar a fost renovată. Enoriașii au înzestrat-o cu obiectele de cult și celelalte necesare funcționării, care o parte din ele au dispărut în timpul dărâmării. Cele rămase au fost duse la Mănăstirea Căldărușiani.

Din "Ordine superioare", la 18 Noembrie 1984 a fost dărâmată. Pe locul ei s-a așezat o cruce.

Primul preot a fost Ioan Fluerașu (1907-1983).

* * * * *

BISERICA BUNA VESTIRE -RAHOVA

S-a aflat pe str.Soldat Mișcă Petre nr.35, Hram: Buna Vestire.

A fost întemeiată în anul 1946 într-o sală (făcută special) a casei preotului paroh Gheorghe Petculescu. Sala a fost amenajată pentru scopul propus cu cele necesare slujbei religioase. Avea icoane itinerante, mobilier simplu și câteva cărți sfinte.

A fost dărâmată fără milă în anul 1981.

BISERICA SFINȚII CONSTANTIN ȘI ELENA

Și-a avut locul pe malul drept al râului Colentina, jos, spre apă, aproape de pod, de unde se vedea Mănăstirea Plumbuita. Era din scândură vopsită cărămiziu.

A fost distrusă atunci când s-a asfaltat șoseaua.

Nu se cunosc datele acestei sfinte bisericuțe.

După dărâmarea bisericuței s-a construit în apropiere Biserica Sfântul Anton de pe strada Trei Scaune nr.20. Zidirea a început în 1946. Este o biserică mare.

* * * * *

MĂNĂSTIREA SFÂNTUL PANTELIMON

BISERICA FOSTEI MĂNĂSTIRI SFÂNTUL PANTELIMON de pe Insulă (Com.Pantelimon)

Hram Sfântul Pantelimon; Zidire 1735-1750
Demolată Iulie 1985

Pridvorul bisericii Pantelimon.

Pridvorul

MĂNĂSTIREA SFÂNTUL PANTELIMON

(cea de pe insulă, cu spital)
Demolată în 1985

Ctitorul mănăstirii a fost Grigore al II-lea Ghica ce a domnit de patru ori în Moldova și de două ori în Țara Românească (Ț.R. Apr.1733 - 20 Nov.1735) și (Apr.1748 - 3 Sept.1752).

A început zidirea mănăstirii în prima domnie -(Țara Românească), biserica, palatul, casele, spitalul. Lucrarea s-a făcut pe una din moșiile domnitorului, dar a fost întreruptă deoarece a fost mutat de turci ca domn în Moldova. Revenind din nou la tronul Țării Românești, lucrarea a fost continuată și terminată în anul 1750. (Mănăstirea și biserica). Spitalul în 1752.

Ispravnic fiind marele clucer de arie Sandu Bucșenescu.

Ansamblul mănăstirii se compunea din: biserică, palatul domnesc, casele, spitalul și altele. Biserica aflată în mijlocul curții era înconjurată de clădirea spitalului. Palatul de vară al lui Grigore Ghica II era așezat în mijlocul unui parc, lângă un lac, unde venea, se spunea, trimisul Înaltei Porți spre a ridica tributul ce era impus țării. Mai în vale se construiseră o fântână acoperită, iar spre șosea se așezase o cruce mare cu scriere pe ea.

În curtea mănăstirii se mai construiseră un chioșc frumos și încăpător cu pridvor în trei laturi. Întreg ansamblul mănăstiresc, plus spitalul, se afla în apropierea Bucureștiului, pe o insulă mărginită în trei laturi de apa râului Colentina, într-o zonă cu mare verdeată. Biserica a fost ridicată pe locul uneia vechi de lemn. A fost începută de Grigore II-i Ghica în anul 1735, dar zidirea a fost întreruptă, după cum am mai spus și s-a continuat la a doua domnie din Țara Românească a lui Ghica (Apr.1748 - 3 Sept.1752).

Biserica era în formă de navă cu un pridvor deschis sprijinit pe patru stâlpi de granit, un portal de intrare frumos, asemenea celor de la Mrea.Mărcuța și biserica Foișor de pe strada Foișorului nr.119, dar ceva mai înalt și ornamentat cu motive florale și stemele celor două țări Românești.

Chioșcul din curtea Mării Pantelimon
În apropierea lui se afla o fântână

Pe ușa de lemn (principală) măiestrit sculptată, se afla pe un canat stema Țării Românești și pe celălalt canat stema Moldovei. Interiorul bisericii era pictat și avea un policandru mare de argint. În pronaos se vedea tabloul ctitorilor, iar în Sfântul Altar se găsea o Evanghelie cu scoarțe de argint, un Potir tot de argint, o cruce de așezat pe piept și Sfintele Moaște ale Sfântului Martir Pantelimon "Doctorul fără de arginți".

Mai erau și două "poale" de mătase cu scriere turcească pe ele, date de un pașă turc pentru Sfântul Pantelimon care (prin rugăciunea la Sfânt) a fost vindecat de boala pe care o avea.

Deasupra ușii de intrare, deasupra chenarului, era așezată PISANIA, sculptată, pe care se aflau însemnele voievodului.

Catapeteasma veche de lemn era sculptată artistic, de asemenea și "tronul domnesc" cu stema Ghiculeștilor.

PISANIA avea următoarea scriere:

"Întru slava și lauda unuia în Troiță slăvit Dumnezeu și întru cinstea sfântului mare mucenc și tămăduitorului fără de argint Pantelimon ridicatu-sau acest dumnezeesc lăcaș de prea luminatul și prea înălțatul Domnul a toată Țara Românească Io Grigore Ghica Vvd., întru a doua domnie a măriei sale unde și spital pentru bolnavi au așezat a fi cu toate împrejurimile a câte se cade, înfrumusețându-le precum să vede, cu toată cheltuiala Măriei Sale, ca să fie pentru vecinică pomenire Măriei Sale și a tot neamul Măriei Sale, ispravnic fiind Sandul Bucșenescul Vel Clucer za arie la leatul de la zidirea lumii 7258, iar de la Cristos 1750".

Grigore II-i Ghica, ctitorul, a fost înmormântat în biserica sa de la Pantelimon unde i s-a făcut la mormânt un sarcofag de marmură lucrat artistic. Pe piatra de mormânt sunt scrise versurile ce urmează:

Datoria cea obștească
De pre fire omenească
Împlinind prea fericitul
Deapururea pomenitul
Ghica Vodă, încoronat,
Domn în Țara Românească
Și în cea Moldovenească,
Care cu minte înaltă domnind
Și cu dreptate cârmuind
De pre vremea ce-aceste Țări
Cu înțelepte îndreptări

La a doaoalea Domnie
 Dată de la'mpărăție
 Din scaunul cel strămoșesc
 La lăcașul cel ceresc
 S'au mutat făr' de prihană
 Cu pace și cu pohvală.
 Iar trupul său cel de om
 Cu cinste ca de un Domn
 Aicea s'au astrucat
 Și îngropării s'au dat
 La a sa domnească zidire
 Spre vecinica'i pomenire.

August 25 d : leat 7260 (1752)

Doamna Zoia, soția voievodului, după șapte ani de văduvie a închis și ea ochii și a fost pusă în acelaș mormânt cu soțul ei.

Piatra de mormânt fiind acoperită în întregime de scrierea pentru Grigore II Ghica, atunci s-a scris în jurul pietrii (pe cele două laturi) cele ce urmează:

+1759 Mart.14, pristăvindu-să pentru fericire și Măriia sa Doamna Zoia, s'au pus oasele tot într'acest mormânt al răposatului întru fericire Domnul Grigore Ghica Voevod, iubitul soțu Mării Sale, întru al șaptelea an după răposarea Mării Sale, viind cu alaiul cu toată boierimea și cu toată rânduiala și cu sfinția sa mitropolitul țării chir Filaret și cu amândoi episcopii și cu alți zece arhierei străini aducându-să din București până aici s'au așezat într'acest mormânt cu mare cinste și multă jale dă norodu, pă cum Măriia Sa au pohtitu, pentru vecinică pomenire.

Pe crucea ce se afla în apropierea șoselei scria:

“Întru slava marelui Dumnezeu care în Troiță să preaslăvește și întru lauda Sfântului marelui mucenic Pantelimon ridicatu-sau această cinstită cruce, în zilele prea înălțatului nostru Domn Io Grigore Ghica Voevod întru a doua domnie, lângă această fântină, de dum.Sandu Bucșenescul vel clucer za arie, fiind ispravnic la toată zidirea acestei sfinte mănăstiri cu toată împrejurimea ei, precum să vede. Și au făcut și foișor

deasupra crucii, pentru adăpostirea și odihna călătorilor și pentru pomenirea dumisale, la anul de la Hristos 1751”.

Iar pe fântâna ce se afla în apropiere era scris:

“S'au făcut și foișor, cu toate cele ce trebuiesc după cum să vede, pentru odihna celor însetoșați și osteniți și veșnică pomenire Mării Sale: fiind ispravnic dum.Sandul Bucșenescul - 1751”.

La Mănăstirea Pantelimon se afla pe vremuri și ghețaria domnească.

În interiorul bisericii, pe lângă mormântul lui Grigore II Ghica, cu soția sa Doamna Zoia, se mai afla în partea stângă mormântul lui Alexandru Ghica lucrat în marmură albă de Carara, o adevărată operă de artă, decorat cu sculpturi.

Sarcofagul arată patru vulturi (tot din marmură) susținând un sicriu pe care scria Alexandru Ghica IX.

El a domnit o singură dată în Țara Românească (Apr.1834 - 7 Oct.1842). Aflând că îi va veni firmanul de mazilire se refugiază în străinătate. A mai revenit în țară în calitate de Caimacam (1856-1858), apoi pleacă din nou din țară, în Italia, la Neapoli, unde moare în anul 1862. Mai precis, a murit în localitatea Capodimonte de lângă Neapoli.

-Sicriul cu rămășițele pământești a fost adus și primit în țară cu cel mai mare alai-, din dispoziția lui Cuza Vodă, iar înmormântarea a fost ca a unui Suveran în biserica de la Pantelimon, “iar mormântul lui este cel mai frumos din toate mormintele voievozilor noștri” a spus Nicolae Iorga.

După dărâmarea bisericii de către comuniști, oasele lui Grigore II Ghica și ale soției sale, după ce a fost spart sarcofagul (profanat), pentru a fi jefuit, au fost duse la Biserica Ghica Tei.

Biserica Sfântul Pantelimon a avut un clopot mare pe care scria: “Acest clopot este al spitalului Sf.Pantelimon. Turnat cu grija și prin epitropul Dimitrie medelnicerul. 1799”.

Pe clopotul mic scria: “Acest clopot este al spitalului Sf.Pantelimon, prefăcut prin epitropul Constantin Predescu biv vel clucer - 1814, 11 mai”.

SPITALUL de la Mrea.Pantelimon a fost al doilea din București, primul fiind cel de la Colțea. În anul 1897, a fost numit medic șef, savantul neurolog Gheorghe Marinescu. El a înființat acolo prima clinică de neurologie din țară. În spitalul de la Mrea.Pantelimon a fost internat poetul Dimitrie Bolintineanu care a murit la 20 August 1873.

Trecând timpul SPITALUL s-a mărit printr-o nouă construcție în anul 1868, prin strădania Doctorului Carol Davila.

*
*   *

Grigore II Ghica ziditorul spitalului cel vechi, scria în testamentul lui: "casă de treabă și odihnă zidită pentru bărbați și mueri bolnave, ori de ce treaptă ar fi". Și... "unde slăbiciunea omenească scăpată își află mângâierea durerilor".

Iosif Genilie scria că Bucureștiul are patru spitale "mai Mari": Colțea, Orfanotrofinul (Filantropia), Mărcuța și Pantelimon".

Grigore al II-lea Ghica a clădit pentru odihna trupului său MĂNĂSTIREA și SPITALUL"... care a fost un timp și pentru "ciumați". În anul 1822 vechiul spital a fost dărâmat de grigore Ghica IV ce a construit un altul, care a fost și acesta dărâmat în 1867 când s-a început zidirea actualului spital ... În prezent nu mai este spital (?!).

BISERICA fiind dărâmată din temelie de cutremurul din 1802, după cum scrie într-un document din 6 Febr.1813, a fost refăcută împreună cu clopotnița care și ea căzuse. Între anii 1897-1898 biserica a fost restaurată, iar după cutremurul din 1940 reparată și pronaosul zugrăvit.

Pictura a fost refăcută în secolul al 19-lea.

Exteriorul bisericii a fost de asemenea refăcut și chenarele de piatră ale ferestrelor.

Arhitectul și scriitorul Gr.Ionescu scria în **1938**:

"Șoseaua care vine de la București la Mărcuța, continuându-se în linie aproape dreaptă spre Răsărit, întâlnește la 3 km, depărtare de Mărcuța, Mănăstirea și Spitalul Pantelimon, ctitorii de la 1735 ale Domnitorului Grigore Ghica...

Dintre construcțiile din 1735 a mai rămas în picioare numai biserica reparată și ea de câteva ori. Precedată de un mic pridvor sprijinit pe patru coloane de piatră, acest modest lăcaș de închinare păstrează un frumos portal împodobit cu bogate ornamente florale și, în pronaos, două prețioase monumente funerare: unul în dreapta croit în forma unei laviți, cu fața împodobită de o împletitură de vrejuri, sprijinind piatra de mormânt scrisă în versuri românești, pusă peste rămășițele pământești ale ctitorului, Domnul Grigore II Ghica, mort în anul 1752, și al soției sale, Zoe, moartă în 1759; altul în stânga, un sarcofag greu de marmură albă, cioplit în stil baroc și ridicat în spinarea a 4 vulturi peste mormântul Domnitorului Alexandru Ghica ...".

Arhitectul și scriitorul G.M.Cantacuzino scria în anul 1932 următoarele: "Înainte de a intra în mahalaua Pantelimonului, pe mâna stângă, rămășițele unui parc, silueta unei biserici, și un turn înalt atrag atenția trecătorilor.

Aici a fost în secolul al XVIII-lea una dintre reședințele Ghiculeștilor. Doi domni din această familie sunt îngropați în biserica care astăzi este prizonieră în curtea tristă a unui spital. Afumată de prea multe slujbe, refăcută, dar nu prea bine reparată, biserica este totuși încă frumoasă, cu un pridvor pe plan pătrat... Aici spitalul rece a gonit blândul farmec al vremurilor duse. Parcul, concesionat unor restaurante, este plin de sticle sparte, și un abator roșește cu sânge apa limpede ce curge spre București". (Atunci... ca și azi!)

*
*   *

În biserica mănăstirii Pantelimon, în dreapta, se afla scaunul Doamnei Elena Cuza cu inițiala E pe spătar, iar în stânga scaunul din lemn cu arcuri și plușat al lui Alexandru Ioan I Cuza.

În altar se aflau odoare bisericești din argint, comandate de Ghica Vodă la Veneția. Biserica avea o instalație de aer cald făcută din scânduri, ca niște burlane pătrate, prin care circula aerul încălzit, prin pereți. În curtea bisericii, de jurîmprejur, erau morminte, cele mai multe ale celor morți de ciumă, deoarece spitalul de acolo era și pentru ciumați. La acest spital a existat prima -salvare- cu căruță și cai și 13 ciocli care

mergeau în târgul Bucureștiului și sunau dintr-un clopot spre a strânge bolnavii de febră tifoidă (lingoare), și de ciumă.

Spitalul, la subsol (spre răsărit) avea o gaură de tunel care cu vremea s-a astupat. Primul doctor al spitalului a fost Constantin Caracaș (n.1773 + 1828), medic român, fiul doctorului Dimitrie Caracaș. Constantin își făcuse studiile la Viena.

Mormântul lui se află la Mănăstirea Pasărea.

*
*   *

Tot în curtea bisericii a existat o statuie înaltă, cca.2 m., din bronz a Sfântului Pantelimon, realizată de sculptorul Jalea. A fost dusă mai de mult la o mănăstire din Mangalia. Aceasta mi-a fost comunicată de Doctorul Tiberiu Tului Cioroianu care a funcționat la spitalul de la Mrea.Pantelimon timp de 25 de ani ca medic chirurg toracic, fiind și directorul spitalului respectiv.

Sus, pe movila din curtea bisericii se afla o piatră albă peste care curgea apa de la un izvor, ce se scurgea într-un mic bazin din fața chioșcului, în care bazin se spălau oamenii pe picioare înainte de a intra în chioșc. După dărâmarea bisericii, portalul care avea pe el sculptat "arborele vieții" s-ar fi dus la mănăstirea Plumbuita - 1986. Legenda spune că numele de Pantelimon vine de la un om de încredere al lui Grigore II Ghica, vestitul haiduc Pantelimon, care avea misiunea ca atunci când turcii veneau la mănăstire, unde avea case și voievodul, spre a lua "Haraciul" anual să-l ducă sultanului la Constantinopol, Pantelimon să-i urmărească pe turci pe drumul lor de întoarcere și să-i jefuiască, recuperând banii. Pentru misiunile sale voievodul la miluit cu o moșie în preajma mănăstirii, căreia oamenii i-au spus moșia lui Pantelimon, pe care se află comuna cu acelaș nume.

*
*   *

Țin să redau "ALAIUL MERGERII LA MĂNĂSTIREA PANTELIMON" care se făcea o dată pe an, în ajunul și în ziua sărbătorii, adică la 26 și 27 Iulie.

În ajun, la vremea vecerniei, după prânz, mergeau în carete, Mitropolitul și după el DOMNUL, la Mănăstirea Sfântului Pantelimon. afară din București. Domnul se întorcea seara la lumina masalelor, care erau un fel de grătare de fier, purtate de ȝiganii numiți masalgii, care aveau câte o traistă de gât cu bucăți de pânză, zdrențe, muiate în păcură și pe care le înfîgeau una după alta în acele grătare purtate la spinare într-o prăjină, ca să lumineze drumul cailor pe vremea nopții, atât în oraș pe podurile de lemn, cât și afară în preumblările nocturne. Toți boierii cei mari și mitropolitul aveau masalagii lor .....

La 27 Iulie, în ziua Sfântului Pantelimon, pornea alaiul domnesc de la palat, organizat întocmai ca alaiul intrării Domnului în Capitală (când venia numirea de la Constantinopol), cu deosebire că nu mai azvârleau bani.

Alaiul ieșea pe Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei de azi) pe la Curtea Veche, pe Podul Târgului d'afară (Calea Moșilor).....

Era atât de lung alaiul încât capul trecea de Curtea Veche, pe când coada nu ieșise din curtea palatului.

Astfel mergea înainte pe câmpia Pantelimonului de la streajă (barieră) până la monastire. Domnul și boierii erau călări, iar lumea pe jos și se duceau numai din dragoste către religiune și mai cu seamă către Sfântul Pantelimon, nume ce înseamnă "sfânt îndeobște milostiv". Acolo asistau la liturghie în sfânta biserică unde oficia mitropolitul cu clerul. După săvârșirea liturghiei se duceau toți pe culmea dealului, la "Chioșcul de la cișmea", unde era o frumusețe de a vedea pe Domn și pe Mitropolit plimbându-se printre poporul care umplea întinsele câmpii și păduri ale Pantelimonului, șezând fiecare cu familia sa la masă.

Pe la apusul soarelui se întorcea Vodă la palatul său din Mănăstirea Mihai Vodă. De asemenea mitropolitul și boierimea în trăsuri, carete mari și butci pe arcuri de curea, cu capra vizitiului înaltă, de care atârnavu ciucuri galbeni și roșii de mătase .....

(Din "Istoria fondării orașului București")

D.Papazoglu - 1891 -

Notă.

Referitor la "Alaiurile Domnești de peste an din Capitală", erau două alaiuri mari, numite BINIȘALAI și două obișnuite.

Primele două erau: Alaiul la Mitropolie al Sfinților Constantin și Elena și Alaiul mergerii la Moși.

Celelalte două erau: Alaiul mergerii la Mănăstirea Pantelimon și Alaiul mergerii la Sfânta Treime (Biserica Radu Vodă).

*
*   *   *

La 27 Iulie se face pomenirea Sfântului, Slăvitului, Marelui Mucenc și Tămăduitor **PANTELIMON** (+ 303).

Acesta a trăit pe vremea împărăției lui Maximian Galeriu, de neam din cetatea Nicomidiei, din tată închinător la idoli, care mai pe urmă s-a făcut creștin, prin învățăturile fiului său, și din mamă, Evula, care credea în Hristos, iar de la naștere, se numea PANDOLEON, nume care tălmăcit înseamnă: "Cel în toate puternic, ca un leu". N-a avut parte multă vreme de povățuirea creștină a mamei sale, deoarece curând, ea s-a mutat la cele veșnice.

Sub îndrumarea tatălui său, copilul a uitat repede învățătura creștină a mamei sale și a ajuns, ca și tatăl său, închinător la idoli. La vârsta cuvenită, Pandoleon a fost trimis la școlile vremii, unde a învățat multă filosofie, iar, mai apoi, s-a făcut ucenic la un doctor, cu mare slavă în cetate, Eufrosin cu numele, de la care a deprins cu temeinicie meșteșugul tămăduirii bolilor.

În vremea aceasta Pandoleon a cunoscut și pe bătrânul preot Ermolae, care a început a-i lumina mintea, învățându-l credința în Hristos, iar meșteșugul duhovnicesc al tămăduirii în Domnul l-a învățat, rugându-se împreună cu dânsul.

Deci, au înviat astfel un copil mușcat de viperă, care zăcea mort în drum. Drept aceea, Pandoleon a fost botezat de către bătrânul Ermolar,

luând numele de **PANTELIMON**, adică: "Cel cu totul milostiv", primind totodată și darul facerii de minuni, ca doctor fără de plată. Venind, deci, la el un orb, pe când și tatăl său era de față, fericitul Pantelimon, cu puterea lui Hristos, l-a făcut pe orb să vadă, aducând astfel și pe tatăl său la dreapta credință.

Iar mucenicia Sfântului Pantelimon de aci a venit, căci, întrebând, cel ce fusese orb, la judecată, cine a fost pricina tămăduirii lui, acesta a răspuns: "Pantelimon, doctorul, m-a tămăduit, în numele lui Hristos, în care a spus că și crede".

Deci, îndată Împăratul a poruncit de i-a tăiat orbului capul. Între timp, a fost adus și Pantelimon la Împărat și fiind întrebând, a răspuns, fără să se clatine din credința lui Hristos, nici la făgăduințe, nici la înfricoșări.

Drept aceea, a fost bătut cumplit și ars cu făclii.

Și îl îmbărbătau pe el Domnul Hristos, arătându-Se lui sub chipul bătrânului Ermolae, încât i se părea, că împreună cu el, a intrat în clocotul plumbului topit, în care fusese aruncat sfântul.

De asemenea, și din mare, după ce l-au aruncat, a eșit cu totul sănătos. A fost dat și la fiare și a rămas nevătămat de ele.

A fost în sfârșit legat de o roată cu colți de fier, aruncată, de la un loc înalt, în jos, la vale, ca să-l sfâșie, dar roata s-a sfărâmat în bucăți, iar Sfântul a rămas nevătămat. Deci, Împăratul rămânând uimit, de toate aceste minuni, pe care le făcea Dumnezeu, pentru Sfântul Său, a zis către el: "Cine te-a învățat să faci atâtea farmece?". Sfântul a răspuns: "Nu sânt farmece, ci dreapta credință creștinească, pe care am învățat-o de la Sfântul Ermolae, preotul". Și prinzând pe Sfântul Ermolae și pe cei doi ucenici ai lui, Ermin și Ermocrat, i-a chinuit cu multe răni și nevrând ei să se lepede de Hristos, i-a osândit la tăierea cu sabia.

De asemenea văzând Împăratul că și fericitul Pantelimon nu se pleacă, cu nici un chip, la păgânătatea lor, l-a osândit și pe el la moarte, tăindu-se capul cu sabia.

Deci, după ce sfântul s-a rugat și-a întins grumazul de bună voie și i-au tăiat capul. Și a venit un glas de sus, întărind schimbarea numelui său în **PANTELIMON**, ca o chemare vădită a Sfântului milostiv, ca să miluiască pe toți cei ce aleargă la el cu credință, în nevoile lor.

La Mănăstirea Pantelimon, care a fost dărâmată de comuniștii satanizați în 1986, se păstra "osul radius"¹ al marelui făcător de minuni, **SFÂNTUL PANTELIMON**.

În București mai este o biserică Sfântul Pantelimon pe str. Iancu Căpitanu nr.24.

* * * * *

Radius - Cel mai mic os din cele două oase lungi ale antebrațului

CAPELA SFÂNTUL MINA

CAPELA SFÂNTUL MINA

a Institutului Medico Legal

Hram Sfântul Mina, Zidire 1892, Restaurare 1915

Ctitor Prof. Mina Minovici

Demolat August 1985

A fost pe str. Căuzași - Splaiul Independenței - Malul stâng al Dâmboviței

INSTITUTUL MEDICO LEGAL CU MORGA ȘI CAPELA

Când s-a dărâmat "Institutul Medico Legal cu Morga" s-a dărâmat și frumoasa CAPELĂ a Institutului, ce avea pe locul altarului pictat un Crist pe cruce în mărime de 2,5 m. la picioarele căruia sta îngenunchiată Maica Domnului în doliu.

CAPELA avea hramul Sf.Mina, iar Institutul se numea Dr.Mina Minovici.

Institutul, Capela, Morga au fost dărâmate în august 1985

BISERICI DISPĂRUTE

BISERICA SĂRINDAR (Biserica Coconilor)

HRAM ADORMIREA MAICII DOMNULUI
ZIDIRE SEC.XVI

Refăcută de Matei Basarab 1652

Reclădită în anul 1802

Dărâmată 1896.

A fost pe Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei)

Pe locul ei s-a zidit "Cercul Militar"

BISERICA SĂRINDAR

sau

POMENIREI

i s-a spus și

CARATANUL

și

BISERICA COCONILOR

(a fiilor de Domn)

S-a dărâmat în 1896. Pe locul ei s-a construit Cercul Militar. A fost mănăstire și s-a aflat pe Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei, la "straja de la puțul cu zalele", aproape de "balta lui Dura neguțătorul" (lacul Cișmigiu de azi), adică "lacul din valea Sărindarulu".

Când Dâmbovița venea mare, se umfla și balta, ajungând până la sidurile bisericii. După tradiție ar fi fost cea mai veche biserică din București, cam de prin 1369 sau 1386, zidită de VLAD Ban de Severin și Duce al Făgărașului, în mijlocul pădurilor Bucureștiului, în urma victoriei ce a avut-o parcălabul cetății Dâmbovița, Dragomir, în contra regelui Ungariei, Ludovic.

Vlad, era Vladislav Vlaicu (1364-1377). Biserica s-ar fi ridicat chiar pe locul bătăliei. Documente însă nu există despre aceasta și unde nu există documente intervine legenda, fantezia.

Astfel și harnicul cercetător, preotul Grigore Musceleanu, a scris în Calendarul său din 1874 despre prima fondare a mănăstirii Sărindar, scriere fără suport documentar, care arată:

"Bisericuță mică edificată de Vlad Vodă I, Ban de Severin, Duce de Făgăraș, numindu-se "Biserica Coconilor". Din aceasta ar reieși că sfântul lăcaș ar fi fost zidit între 1353-1360.

Tot preotul Musceleanu a scris în Calendarul său din 1875 că el a citit vechia inscripție (pisanie) de reedificare (rezidire), de pe vechia piatră de fundație a bisericii, care piatră nu mai există (?!), și care arăta: "Făcând Domnia Mea 40 de biserici, precum mă făgăduisem la

Dumnezeu, am îndeplinit cu aceasta pe care am zidit-o din temelie în locul unei biserice vechi ce se zicea a Coconilor, zidită de Vlad, Banul Severinului și al Făgărașului, la anul 6870, și am numit-o Sărindarul, la leatul 7160, lăsând tot hramul Adormirea ca să fie pomenire părinților, noă, și fiiloru noștri. Amin”.

În hrisoavele care există, scria D.Caselli în 1935, nu se pomenesc decât două mănăstiri, în jurul locului “unde mai în urmă s-a înjghebat Bucureștiul, Mănăstirea Bolintinul și Mănăstirea Tânganul”. Despre Mănăstirea Sărindar nu se scrie nimic, deci nu a fost zidită de Vlad Voevod (1530-1532) cum arată preotul Gr.Musceleanu, concluzionează D.Caselli .....

Ceea ce este sigur, este că biserica a fost rezidită din temelie de Matei Basarab care a domnit între anii 1632-1654.

Nicolae Iorga scria în 1930: “Marea biserică a lui Matei Basarab, Sărindarul, cuvânt grecesc ce înseamnă “slujba a 40 de zile pentru morți”. Alți cărturari spun că Sărindarul vine de la grecescu Saranda (patruzeci), pentru că a fost a 40-a biserică ridicată de Matei Basarab, voevod în Țara Românească, la mijlocul secolului XVII. Se crede că peste o alta mai veche, ceea ce este fără îndoială, și scrie tot N.Iorga: “și arheologul ce este va plânge soarta bisericii, așa de mare, lucrată pe dinăuntru după modelul bisericii Sfânta Sofia din Constantinopol, cu două rânduri de loji pe sus și două rânduri de jeturi pe jos”.

Documentul cel mai vechi care amintește de biserică este din anul 1622. În anul 1654, Paul de Alep, o pomeneste și el.

Cu timpul informațiile s-au înmulțit.

Numele de Sărindar îl cunoaștem de prin 1615, iar hramul bisericii, Adormirea Maicii Domnului, i s-a hotărât atunci când a fost reclădită de Matei Basarab în 1654.

La târnosirea (sfîntirea) bisericii, Voievodul I-a adus pe Mitropolitul Macarie al Ierusalimului și a fost închinată mănăstirii “Ton Paterion” de la Locurile Sfinte.

Cine a zidit prima oară Sărindarul, este greu de știut.

Exista pe vremea lui Mihai Viteazul (1593-1601), care i-a dăruit moșia Giulești. Mănăstirea a fost refăcută pe la mijlocul secolului

XVII de Clucerul Radu din Cocăraști. Reiese deci că Matei Basarab a rezidit biserica pe locul unui vechiu lăcaș ce s-ar fi numit “Biserica Coconilor”. În timpul lui Constantin Vodă Brâncoveanu a suferit unele reparații (1710), când i s-a făcut clopotnița deasupra porții principale de intrare.

Chesarie Daponte nota: “podoaba” sau “minunea Bucureștilor”, iar Ion Ghica o considera “templul cel mai mareț al Capitalei”. Era în formă de cruce și avea cinci turle. -Una pe naos, două pe absidele altarului și două pe pronaos-.

Fiind dărâmată de cutremurul din 1802 a fost refăcută abia în 1806 de familiile boierilor Cocăraști, Filipesci, Ghiculești, Câmpeni, Greceni și este menționată printre “mănăstirile cele mari ale țării”.

“Catedrala Bucureștiului în care se aflau tronurile regelui și reginei”. În 1834 este avariata din nou de cutremur. Reparațiile s-au făcut iute. În anul 1865 bisericii i s-au făcut transformări, la intrare și la două turnuri. În 1880 era părăginită, iar în 1896 ruinată, ceea ce a dus la dărâmarea ei sub primariatul lui Nicolae Filipescu, fără să se însemneze locul Sfântului Altar așa cum o cer canoanele bisericești. S-a făcut o fântână ca să ornameze locul viran și aceasta pentru motivul vizitei la București a Împăratului Frantz Iosef I (1830-1916), al Austriei.

Vizita a avut loc în anul 1897.

Mai precis, după dărâmarea bisericii Sărindar, pe locul rămas gol s-a făcut un ansamblu monumental (o improvizație) și mai apoi fântâna despre care s-a spus că avea cea mai bună apă din oraș.

*
*   *

Tâmpla (iconostasul, catapeteasma) bisericii Sărindar era una din cele mai frumoase. În anul 1935 se afla în biserica din Rucăr (Dâmbovița).

Regele Carol I și regina Elisabeta mergeau la slujba hramului (15 August) Adormirea Maicii Domnului, sau Sfântă Maria Mare. Mai înainte, Grigore Ghica Vodă (1822-1828), obișnuia și el a se “bisericii” și în deosebi în ziua cetirii Sfântului Acatist, din postul cel mare, la Sărindar,

împreună cu toți boierii. La Sărindar, unde bătrânul voievod a și așezat oasele părintelui său Banul Dumitrache, făcând multe mili săracilor și trimițând mâncare și lumânări pușcăriașilor și iertând vinile cele ușoare. (Acatistul este un imn cântat Vineri seara în a cincia săptămână din Postul Paștilor, spre slava Născătoarei de Dumnezeu și pe care credincioșii îl ascultă în picioare. Acatist, în general, este orice rugăciune și cântare către Sfânta Fecioară.). Duminicile și sărbătorile cânta în biserică, în podul pentru cor, un ansamblu coral renumit și tenorul Costică Georgescu Lascu, muzică religioasă. Biserica era arhiplină.

*
*   *

Dar avea biserica o icoană, nu prea mare, cu Maica Domnului, făcătoare de minuni, renumită în toată țara și numită "Maica Domnului de la Sărindar", lucrată în aur și argint și încărcată cu pietre prețioase, smaragde și rubine în coroană, prețuită la 5.000 de galbeni (pe la 1850). Icoana a fost luată pe furiș de egumentul grec și trimisă (așa s-a spus) la Patriarhia din Constantinopol.

"Când se pomenea de Maica Domnului de la Sărindar", orice creștin se închina cu adâncă evlavie. Când Domnul sau vre-un boier mare era bolnav, se trimitea cea mai frumoasă trăsură ca s-o ducă în casa bolnavului. Egumenul Sărindarului în persoană se suia în trăsură cu icoana de minuni făcătoare. El o ținea aplecată pe piept și-mprejură-i, în trăsură și pe jos, călugări cu mari făclii aprinse îl însoțiau. Pe ulițele pe unde treceau ca să ajungă la casa boierului sau la palatul Domnului, lumea se închina și făcea mătânii chiar în praful podului (drumului). La cei săraci se ducea ouă copie mică a icoanei făcătoare de minuni, de către un simplu călugăr. Venia la închinare atâta lume, atâția bolnavi, încât adeseori nășteau scandaluri". (I.Gion).

*
*   *

"Bucureștenii s-au tămăduit de diferite boale rugându-se cu fierbinte rugăciune la Maica Domnului de la Sărindar, icoană străveche, care, pare-se că și plângea."

"Dar mai cădeau Bucureștenii cu rugăciuni și la Maica Domnului de la Biserica Olari, la icoana de minuni făcătoare a Sfintei Vineri-Hereasca, biserică a boierilor Năstureli din Herăști, la icoana Sfântului doctor Pantelimon, la icoanele Sfinților doctori Cosma și Damian, la icoana Sfinților Atanasie, Haralambie și Visarion, cei buni de ciumă, la icoana Sfântului Stelian care, cu un copilăș în brațe, ține într-ua mână uă fâșă de pânză pe care stă scris: mie mi s-a dat de Dumnezeu a păzii pruncii, și primesc cu blândețe rugăciunile și lacrimile mamelor desnădăjtuite". (I.Gion).

Și tot Gion ne spune (1889) că aveau Bucurescenii evlavie mare pentru sfinții lor. Se-nchină Sfântului Stelian de la (biserica) Vergul pentru sănătatea copiilor, Sfintei Barbara pentru fetele să nu le fiă de vărsat, Sfinților Cosma și Damian, doctorilor celor fără de arginți, și Sfântului Mina pentru sănătatea trupească, Prea Curatei Fecioare de la Olari și de la Cuțitul de Argint pentru focul dogoritor al iubitului, Sfântului Elefterie pentru plămădirea căsătoriilor și ușurarea la nascere, se rugau Sfântului Haralambie de ciumă, și tot de ciumă și de holeră sărutau capul Sfântului Visarion.....

Se mai rugau Bucurescenii la Sfântul Niculae pentru sărăcie și la Sfântul Spiridon de hoți, dar la nici un sfânt Bucurescenii n'au căzut mai cu evlavioasă și neclintită credință, decât la moaștele Sfântului Dumitru .....

Îl iubesc pe Sfântul și'l iubiră de la venirea lui la Mitropoliă, Bucurescenii, pentru că credeau de atunci că, cu puterea lui supranaturală, el, Sfântul Dimitrie Basarabov, va apăra capitala de toate relele". (I.Gion).

*
*   *

În ce privește dacă mănăstirea Sărindar a avut HAN, părerile sunt împărțite. Banul Mihai Cantacuzino o menționează în rândul mănăstirilor cu han. Gh.D.Florescu scria în 1935: "Pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea în hanul înconjurător al bisericii (Sărindar) se afla casa de

odihnă pentru bolnavii ce veneau la icoana făcătoare de minuni spre tămăduire și era mare îmulzeală. De fapt, casa de odihnă erau chiliile mănăstirii.”

Mănăstirea Sărindar a avut chilii, odăi pentru administrație și case egumenești. Regretatul Profesor Doctor Docent George Potra, istoric al orașului București și al hanurilor lui a scris că biserica Sărindar nu a avut han înconjurător. Poate să fi avut undeva prin oraș.

Odoare vechi și obiecte de artă care se aflau la biserica Sărindar:

Un epitaf foarte frumos care se presupunea că datează de când s-a fondat biserica, adică mai precis de la rezidirea ei de către Matei Basarab.

Trei poale minunate, cusute cu flori din fir de aur

O altă poală purtând Vulturul și Zimbrul cu steaua, luna și semiluna, și literele S.K.G.V.V. cusute cu fir de aur.

Încă două poale frumoase și bogate.

O evanghelie îmbrăcată cu argint de la fondatorii, boierii Greceni.

Icoane vechi date de Matei Basarab la 1640, îmbrăcate în argint.

Un disc de argint frumos cizelat, de la poetul Văcărescu.

O candelă mare de argint executată de renumitul argintar Sebastian Han din Brașov, dată de Constantin Brâncoveanu.

Și încă multe... Ripide, ferecături, un chivot ....

“Pomelnicul cel vechi de la fundațiune și rezidiri nu mai există, ci doar un pomelnic mai nou care pomenește pe Matei V.V., Elena Doamna, Constantion V.V., Smaranda Doamna, Alexandru V.V., Efrosina Doamna, Scarlat V.V., Grigore V.V.”.

*
*   *

În biserica Sărindar au fost înmormântați:

“Banul Dumitrache (+1808), tatăl lui grigore Ghica Vodă, Grigore ghica Vodă, domnul Munteniei (1822-1829), Iancu, fiul lui Scarlat banul Ghica (+1838), Anastasia Ghica născută Catargi, soția lui Iancu cămărașul (+1838), Mihail Ghica banul (+1850), Constantin Dimitrie Ghica fratele lui Mihail Ghica (+1850), Matei Ghica fiul lui Mihail banul (+1853), Alecu Ghica mare logofăt (+1855), Ioan Nicolae Scarlat Ghica (+1859), Dumitru Ralet vornicul, rudă a Ghiculeștilor (+1859). Ioan Cocorăscu (+1847) și Smaranda soția sa (+1863), Constantin Zefcari, rudă cu Ghiculeștii (+1863). De asemenea mai erau înmormântați membrii familiei Moruzi.

Când s-a dărâmat biserica oasele Ghiculeștilor au fost duse la Ghiculeasa de lângă Colentina, o parte și altă parte în cavoul de la cimitirul Șerban Vodă”. Oasele din cimitirul bisericii Sărindar se aflau într-o încăpere de subsol, sub fântâna arteziană din fața Cercului Militar Național.

AVERILE MĂNĂSTIRII SĂRINDAR

“Avea locuri în vale până-n lacul de lîncă locul lui Dura Neguțătorul și până spre Gorgan pe Dâmbovița.

Avea locuri în Scaune la 1664, avea prăvălii pe lângă hanul Șerban Vodă și locuri pe lângă biserica Sibilelor.

Ca metohuri avea biserica de la Fântâna Boului (Popa Tatu) și schitul numit al Măgureanului (care a dispărut de mult)”.

Biserica a avut și un fel de spital în secolul XVII.

* * * * *

BISERICUȚA CAIMATA

HRAM ADORMIREA MAICII DOMNULUI

ZIDIRE 1730-1731

Ctitor Nicolae Boziiianu cu jupâneasa sa Stanca
Dărâmată 1890

A existat pe Bdul.Carol I (Cam vizavi de Biserica Armenească)

BISERICUȚA CAIMATA

HRAM ADORMIREA MAICII DOMNULUI

ZIDIRE 1730-1731 DĂRÂMARE 1890

A fost un timp când la intrarea în imobilul cu nr.18 sau 44, de pe Bdul.Carol I, dincolo de Piața Roseti, se vedea o placă comemorativă de marmură (unii spun că de bronz), prinsă în zid, care era scrisă cu litere în relief și arăta:

“Aici e locul Sfintei Mese a bisericii Caimata cu hramul Adormirea Maicii Domnului nostru Isus Christos.

Bisericuța Caimata a fost zidită de Nicolae Boziiianu cu jupâneasa Stanca și cu ajutorul mai multor creștini la 1732 și căzând în ruină a fost dărâmată la anul 1890”.

Placa comemorativă se află la Muzeul de Artă.

Acest sfânt lăcaș era înconjurat de case și se afla cam vizavi de Biserica Armenească. La cutremurul din 1838 a fost stricată rău. I-a crăpat clopotnița și pereții și i-a rupt grinzile. În anul 1890, din motive de urbanizare, sub primariatul lui Pache Protopopescu, a fost dărâmată, trasându-se pe acolo Bdul. Carol I. Chiliile bisericii fuseseră dărâmate mai înainte. Într-una din chilii cu pământ pe jos a locuit un timp Eminescu. A fost cea mai săracă dintre biserici ... cu toate acestea la ea își sărbătoreau lăutarii pe patroana lor Sfânta Paraschiva. Mahalaua dimprejur se numea “Mahalaua Caimatei” după numele bisericii.

PISANIA (inscripția) bisericii. Pisania cea veche, ne arăta:
+ Această sfântă și dumnezeiască biserică, cu ajutorul lui Dumnezeu, iaste făcută și zidită din temeliia ei de dumnealui jupan Necula biv

ceauș za aprozi, Bozianul, cu jupâneasa dumnealui, Stanca, ajutorând și alți creștini mahalagii i neguțători cu cât s-au putut, care-i s-au pus numele lor în pomelnicul sfintei biserici, ca să fie pomeniți în veci; și înfrumusețându-se pă denlăuntru și pă denafară cu toate podoabele, precum să vede, unde să cinstește și să prăznuiască hramul Adormirea Preasfintei stăpânii noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioara Mariia, începându-se în zilele prealuminatului domnului nostru Ion Mihai voevod (Racoviță) în anul de la zidirea lumii 7240 în luna octomvrie în zile 23”.

* * * * *

BISERICA SFÂNTA VINERI (GARĂ NORD)

Biserica a fost zidită în anul 1854 și demolată după primul război mondial, din necesitate, de Regia C.F.R. care a despăgubit cu bani (monede de aur), cu care bani, plus donațiile și ajutorul enoriașilor, s-a ridicat marea biserica Sfânta Vineri-Nouă (Titulescu). Biserica demolată se afla pe Calea Griviței dincolo de Muzeul Căilor ferate.

PISANIA BISERICII

“În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, ziditu-sau din temelie această sfântă biserică în anul 1854, cu toată cheltuiala răposatului Nicolae Eftimiu și a soției sale Floarea. Reparându-se radical în anul 1888, iar în anul 1910, al 44-lea al glorioasei domnii a M.S.Carol I Rege al României și al păstoriei Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Primat al României D.D.Atanasie, s-a reparat earăși radical fiind paroh preotul Traian Vintilescu, iar epitropi domnii Radu Tudose și Costică G.Petrescu”.

Ctitorul era înmormântat în fața bisericii (n.1812 + 1862-24 II).

Placa de mormânt a ctitorului Nicolae Eftimiu a fost luată de la biserica ctitorită de el (Sf.Vineri Gară) și dusă la biserica Sfânta Vineri Nouă. Placa este de marmură sculptată cu scriere săpată: “Călătorule opreșteți pașii și privind această piatră aduți aminte că ești muritor. Aci stă iubitul vostru frate Nic.Eftimiu pe care fatala moarte la răpit. Am fost și eu ca tine trăindu în viață ani 50 la Fevr.24-1862, am lăsat lumea, amicii și toți care mă vor urma în eterna mea locuință. Acestu monument sau ridicat prin sîrguința I.Rădulescu, preotul Ștefan Labradaru și G.Pancu epitropi acestui sântu lăcașu”. La capătul plăcii de mormânt se află un mic monument.

Pe spatele micului monument sunt sculptați trei îngeri, iar pe placă se vede o scriere săpată care arată ce s-a scris mai sus.

Fosta biserică Sfânta Vineri Gară Nord, după anul 1870 a avut în epitropia sa "Hanul galben", han de periferie, de la capătul Podului Mogoșoaiei, vecin cu Spitalul Filantropia, sau cum se spunea "în suburbia Cișmeaua Mavrogheni", pe strada Filantropiei. În prezent ar fi unde se întâlnește Șos.Filantropiei (azi Bdul. 1 mai) cu strada Grozăvești (azi Bdul.Banu Manta).

Pe vremuri se afla în fața hanului o fântână cu cumpănă.

Mahalaua din jurul Hanului galben se numea "Mahalaua Dracului" din cauza pungașilor ce mișunau pe acolo. Prin anul 1935 hanul mai exista.

* * * * *

BISERICA

"DESPRE DOAMNA"

În "Curtea veche" (Curtea domnească) a existat pe lângă Biserica cea mare domnească, cu hramul Buna vestire, încă una "Despre Doamna", sau Biserica de sus, cu hramul Sfântul Ioan Botezătorul, care a fost zidită în timpul lui Grigore Vodă Ghica (1660-1664) - (1672-1674), fără turlă "numai așa boltită", care în timpul marelui foc din 23 Martie 1874 a ars odată cu clădirile palatului domnesc și celelalte. Biserica cea veche a fost refăcută, iar cea cu hramul Sfântul Ioan Botezătorul a dispărut și nu s-a mai pomenit de ea.

*
*   *

BISERICA DOAMNEI STANA

Doamna Stana fiica lui Mircea Vodă Ciobanul (1545-1553) (1558-1559). Biserica a fost zidită (se pare) pe locul fostei biserici a Doamnei Maria, soția lui Basarab cel Tânăr (1481-1482) și de aceea s-a numit "Biserica za Doamna". Această biserică a fost distrusă de foc în anul 1595 la retragerea lui Sinan Pașa din București după lupta cu Mihai Viteazul. Biserica fiind zidită "pe loc domnesc" devine -metoh- al bisericii domnești din interiorul Curții Domnești de la "Curtea Veche", cu hramul Blagoveștenia, adică Buna Vestire (25 Martie). Biserica Doamnei Maria și Stana fiind arsă de tureci, locul a rămas "numai pământ pustiu, sterp" și atunci Alexandru Vodă (1616-1618) (1627-1629), fiul lui Iliș Vodă, dă locul în 1629 Bisericii Domnești "ca să fie sfintei biserici moșie de baștină și domniei mele vecnică pomenire .."

Pe acest loc pustiu, se pare că a fost ridicată în sec. XVII (1735) biserica Sfântul Anton-Puscărie ce a ars și ea în 23 Martie 1847, când a fost marele foc, în ziua de Paști

Până la a doua domnie a lui Grigore Ghica (1659-1664), la Curtea Domnească exista o singură biserică. Ghica a mai zidit una ce s-a numit "Biserica de Sus" a Curții Domnești, fără turlă, numai boltită, căreia Constantin Brâncoveanu i-a făcut turla, tinda, tâmpla, a zugrăvit-o și împodobit-o. Deci, la Curtea Veche erau două biserici: Biserica de Sus (biserica dinspre Doamna), cu hramul Sfântului Ioan Botezătorul, care prin 1800 nu a mai fost pomenită, și Biserica de Jos, cu hramul Buna Vestire.

Primul act care pomeneste de biserica Doamnei Maria este un hrisov al lui Alexandru Vodă Iliș prin care voievodul întăreste "bisericii doamnei mele care este în orașul București, hramul Blagoveștenia Născătoarei de Dumnezeu, stăpânirea peste locul bisericii Domnii Mării, cu tot locul în prejur".

Un alt document din vremea lui Matei Basarab (1632-1654) arată: "..... în zilele lui Sinan Pașa pre această biserică a Domnii Stanii și

a Mării o au stricat până în temelie și a rămas numai pământ pustiu și tot așa au rămas și au stătut locul acesta pustiu de atunci până în zilele lui Alexandru Voevod Iliș. Întru a doua domnie a lui". "Deci, atunci Alexandru Iliș Voevod au fost socotit cu toți cinstiții boiari cum că Biserica Domnească din Curtea Domnească a orașului acestuia alt câștig și venit de nicăiera nu are, drept aceea au dat și au miluit pre sfânta Biserica Domnească cu locul acesta ce s-au mai zis mai sus că au fost al bisericii Doamnei Stanii și a Mării și au dăruit și au închinat ca să fie această biserică a Doamnei Stanii metoh bisericii domnești din curte cu tot locul de prăvălii despre în prejur ....".

În timpul lui Vodă Mavrogheni (1786-1790), Biserica de Jos (cea mare) era închisă pentru reparație.

În 1775 în București erau trei biserici domnești.

Cele două de la Curtea Veche și cea de la Mihai vodă.

În ele se făceau toate slujbele importante.

În prezent, în fosta Curte Veche, vedem doar frumoasa și vechea biserică rezidită de Mircea Ciobanul în anul 1546, cu hramul Buna Vestire și hramul Sfântului Anton, hram ce i-a fost trecut după ce a ars biserica Sfântul Anton-Puscărie, care fusese zidită în anul 1735 pe locul fostei biserici a Doamnei Mării, distrusă în 1595 și care fusese în apropiere.

Primul mare foc cunoscut în București a fost cel din anul 1692 din vremea lui Constantin Brâncoveanu

* * * * *

BISERICA SFÂNTA ECATERINA

În fotografie biserica existentă

Hram: Sfânta Ecaterina - Rezidire 1852
Str. Sfânta Ecaterina, sect. 4, Protoieria I

Biserica Sfânta Ecaterina
Așezată pe locul fostei mănăstiri a lui Pană Vistierul
devenită din 1852 Biserica Sfânta Ecaterina de azi

MĂNĂSTIREA ȘI BISERICA cea dispărută + SFÂNTA ECATERINA +

Cunoscută de prin 1560 și sub numele de Biserica lui Pană Vistierul. Se afla pe drumul numit al Giurgiului, în afara Bucureștiului, în apropierea dealului pe care s-a ridicat Mitropolia, Dealul Viilor, de Constantin Șerban Basarab Voievod, în parte și terminată de Mihai Radu (Mihnea al III-lea) 1658-1659.

Pană Vistierul a făcut-o din piatră. Între anii 1677-1683 a fost Metoh la Muntele Sinai. În anul 1611 este "arsă și jefuită" de oștile lui Gabriel Bathori, Principe al Transilvaniei (1608-1615) care "s-au tăbărit la scaunul Târgoviștei", stând în țară trei luni, în care a prădat toată țara și toate mănăstirile. Atunci s-au pierdut hrisoavele Mănăstirii Sfânta Ecaterina.

Devenind ruinată, soția lui Alexandru Vodă Ipsilanti, Doamna Ecaterina, o rezidește (1774-1782) devenind biserică de mir, nemaifiind mănăstire. De atunci biserica și-a pierdut vechiul nume de Biserica lui Pană Vistierul, numindu-se Biserica Sfânta Ecaterina, după numele Doamnei Ecaterina a lui Ipsilanti. Egumenul grec care era atunci a distrus vechea pisanie.

Biserica a mai fost refăcută în anul 1847, când s-au pierdut "pisanția și tabloul votiv".

Fiind din nou ruinată a fost dărâmată în 1850 și zidită în 1852 alta, pe locul celei dărâmate.

A suferit reparații în 1899 și 1909.

Vechea biserică a avut două clopote. Pe **clopotul mic** era scris: "S-au făcut acest clopot cu cheltuala părintelui egumen ot sfânta Ecaterina chir Ioanichie Sinaitul și Criteanu 1788 Iohan Wolff".

Pe **clopotul mare** era o inscripție în limba greacă.

Traducerea: "Cu cheltuiala arhiereului Grigore Agatonichia și egumen al mănăstirii. 18 .. august 1".

În 1849 biserica fiind ruinată, a fost dărâmată în 1850, după cum am mai spus.

G.D.Florescu scria în 1935 despre Biserica Sfânta Ecaterina (paraclisul): "Biserica din fosta incintă a fostei Curți domnești din Dealul Spirei, numită Curtea nouă, iar după incendiul din 1812 care a mistuit-o, Curtea Arsă. Aci a fost paraclisul fostului palat ridicat la 1774 de către Alexandru Ipsilanti. Această biserică nu trebuie confundată cu biserica purtând același nume și hram de la poalele dealului patriarhiei - Biserica Sfta.Ecaterina. În 1844-1852 se mai amintea de ea. Nu mai există".

*
* *

Deci, vechea mănăstire cu biserică a lui Pană vistierul, devenită Sfânta Ecaterina (veche) a dispărut din anul 1850.

*
* *

După un Pomelnic.

Așa cum scrie pomelnicul cel vechi al bisericii, a fost clădită mai întâi din lemn de Ivașcu și Albu și apoi refăcută din zid de Pană Vistierul, sec.XVII. La început biserica a fost închinată mănăstirii din Muntele Sinai. În anii 1774-1782 (unii spun 1777), Doamna Ecaterina a lui Vodă Ipsilanti a făcut bisericii îmbunătățiri și un han. Călugării greci îi luau veniturile și au lăsat-o să se degradeze.

Ctitorii bisericii celei vechi au fost șterși de pe pereți în anul 1847 de egumenul grec, care a distrus și Pisania.

În biserică s-a pictat doar pe el.

* * * * *

BISERICA STELEA (IVERI)

Biserica s-a aflat pe strada ce i-a luat numele, aproape de biserica Sf.Vineri-Hereasca, spre fața bisericii Vergului, în prezent biserica Sf.Mina, sau mai precis între străzile Decebal și fosta stradă Domniței. A fost ridicată din temelie de Stelea Spătarul, grec, fost negustor foarte bogat, care a fost boierit, aceasta în prima domnie a lui Mihnea Turcitul (1577-1583), prin 1582-1583.

Stelea închină biserica Mănăstirii Ivirului.

În anul 1595 a fost arsă de Sinan Pașa rămânând în ruină aproape 30 de ani, până în vremea lui Leon Vodă. În anul 1625 este reclădită de către Grigore egumenul de la Mănăstirea Radu Vodă, care a devenit un timp și Mitropolit al țării. A fost ajutat și de credincioșii creștini. În 1632 se reîntărește închinarea către Mănăstirea Ivirului de la Sfetagera.

Mai târziu a devenit metoh al Mănăstirii Radu Vodă.

Reparații a suferit în 1837, dar focul ce a fost în anul 1847 a ars-o total și nu a mai fost rezidită niciodată. **A dispărut.**

Nu s-a găsit nici un semn unde ar fi fost Sfânta Masă.

A avut hramul Adormirea Maicii Domnului.

La început a purtat numele de: "Mănăstirea din București ce se numește Iverul", numită astfel pentru că a fost închinată Ivirului. Stelea Spătarul a mai avut o ctitorie și în Târgoviște. Ambele lui ctitorii au fost bine înzestrate.

Tot Stelea a refăcut și biserica din satul Grinduri, care fiind din lemn s-a distrus. Stelea a făcut-o din piatră.

* * * * *

BISERICA SFÂNTUL NICOLAE DIN ȚIGĂNIE

S-a aflat sub dealul Mitropoliei. A fost zidită de către Mitropolitul Grigore al II-lea (1760 + 1787) "spre a avea loc de închinare și Țiganii Mitropoliei". Construcția era din zid, mică, dar avea două turlă. Este menționată în 1704. În 1852 exista.

La sfârșitul sec.XIX fiind ruinată, suferise și de la cutremur, este dărâmată. Pe locul "Sfântului Prestol" s-a așezat o cruce pe care scria: "Această cruce s-a ridicat pe locul unde a fost jertfelnicul bisericii Sf.Nicolae (Țigănie) ce s-a dărâmat la anul când s-a ridicat crucea aceasta."

În anul 1904 a fost zidită lângă mica biserică, una monumentală cunoscută sub numele de Sfântul Nicolae Vlădica. O parte din banii necesari construcției s-au realizat din exproprierea bisericii Sf.Nicolae Țigănie și din materialele vândute ce au rezultat din dărâmarea ei.

A avut hramul Sf.Nicolae.

* * * * *

BISERICA SFÂNTUL NICOLAE DIN PRUND

(Sf.Nicolae Prundu)

Biserica s-a aflat aproape de Calea Rahovei, în apropierea Bisericii Domnița Bălașa, pe prundul Dâmboviței. A fost zidită de Teofan schimonahul înainte de 1682, având în curte și câteva chilii.

Mai la început a fost închinată Mitropoliei, ca să scape de sărăcie. În 1774 exista. Este menționată în 1787, în 1851 și în 1871. A fost dărâmată în anul 1898 pentru a se mări suprafața locului Așezămintelor brâncovenesti. Pe la sfârșitul veacului trecut biserica a fost luată în stăpânirea de Mitropolie. Mai pe urmă a devenit filială a bisericii Sf.Ilie Rahova aflată în apropiere. Pe crucea de piatră ce s-a văzut după dărâmarea bisericii scria că a fost zidită în anul 1682 de Teofan monahul.

A avut hramul Sf.Nicolae.

* * * * *

BISERICA GHEORMA BANUL

BISERICA GRECILOR A LUI GHEORMA BANUL sau BISERICA HANUL GRECILOR

Se afla vizavi de Biserica Stavropoleos
Zidire 1560 - Dărmată după anul 1863
Hram: Nașterea Domnului Nostru Iisus Hristos

Biserica Grecilor (a lui Ghiorma Banul). Gravură de Raffet la 1836.

BISERICA LUI GHIORMA BANUL

Biserica lui Gheorma Banul sau Biserica Grecilor s-a aflat între străzile Lipscani, Smârdan și Stavropoleos.

A fost unul din cele mai vechi lăcașuri bisericești din București. A zidit-o boierul Ghiorma Banul între anii 1564-1567, în vremea lui Petru cel Tânăr (1558-1568), fiul lui Mircea Vodă Ciobanul și al Doamnei Chiajna. Boierul Ghiorma nu a putut să-și înzestreze biserica deoarece a fost ucis de Alexandru al II-lea Mircea (1568-1574) (1574-1577) fiul lui Mihnea cel Rău.

Murind Ghiorma, vornicul Dragomir a construit în jurul bisericii câteva prăvălii. Boierimea a început să o miluiască, scoțând-o din lipsuri. Primește prăvălii în București și altele.

După un timp are și un han ce o înconjoară și un cimitir.

Din testamentul lui Ioanichie ot biserica Grecilor, fost arhimandrit de Pogonianis și ctitor mai târziu al bisericii Stavropoleos, reiese că "dânsul a zidit un han din temelie în București aproape de sfânta biserică "Nașterea Domnului" și alături de han a făcut o preafrumoasă cârciumă".

Hanul bisericii s-a numit "Uspensia Bogorodița" adică "Nașterea Domnului". Biserica era învelită cu olane. Nu a avut turlă, iar clopotnița se afla în curte. Tâmpla și ușile erau din lemn poleit. În 1595 este arsă de turci care mișunau pe acolo. Este părăsită până la venirea pe tron a lui Leon Vodă (1629-1633). Acesta vrând să-l mulțumească pe Egumen și pe călugării greci, care se înmulțiseră în mănăstire, de unde sugeau ca lipitorile, a închinat mănăstirea ca Metoh arhiepiscopiei grecești de la Pogonianis. Și așa, călugării greci, vulpile și corbii, au început să se perinde la această biserică devenită Metohul Pogonianismului. În 1696 când a fost foc mare în București, a ars și biserica "da a fost dreasă de episcopul Malahia".

Brâncoveanu a scutit-o de biruri căci Egumenul și grecii lui se văicăreau că nu au nimic, cu toate că erau plini de bogății luate din averile mănăstirilor pe care numai ei le conduceau. Mănăstirile erau mereu miluite

de voievozi, boieri și negustori și Doamnele voievozilor, cu moșii, iazuri, mori, păduri, prăvălii, țigani, având și tot felul de scutiri.

*
*   *

Dacă aruncăm o privire pe tabloul mănăstirilor ale căror bunuri s-au SECULARIZAT de către Alexandru I Ioan Cuza (5 Febr. - 24 Ianuarie stil vechi 1859 - 23 Februarie 1866 + 15 Mai 1873), vedem că Patriarhia de Constantinopole posedă 6 moșii în ambele țări surori românești, cea din Antiohia 6 moșii, cea din Alexandria Egiptului 11 (unsprezece) moșii, iar Patriarhia din Ierusalem posedă 177 de moșii. Bisericele din Muntele Sinai (Arabia) posedă în Țările Române 54 de moșii, cele din Macedonia, Epir, Tesalia și Albania 120 de moșii, iar bisericile din Muntele Athos 186 moșii, afară de alte acareturi (clădiri cu dependențele lor). Erau închinat 116 Mănăstiri din Țara Românească, din care 77 din Muntena și 39 din Moldova, cu 560 de moșii posesoare a tot felul de construcții și utilaje care aduceau și ele venituri serioase. Aceste 560 de moșii constituiau a cincia parte din teritoriul Țării Românești.

Mănăstirile din țară aveau averi mari și erau conduse de Egumenii greci, care Egumeni erau mai înțoliți decât voevodul țării, iar trăsurile lor erau mai grozave decât cele princiare. Să nu mai vorbim de mesele la care se ospătau.

Sfinții lupi plângeau și se tânguiau că n-au nici de unele și că este în primejdie biserica Domnului și Mântuitorului nostru...

*
*   *

De la faptul că biserica lui Ghiorma Banul a fost închinată mănăstirii grecești de la Pogonianis, fiind și plină de călugări greci, având și Egumen grec, i s-a spus "Biserica Grecilor", aceasta după vreo 60 de ani de la zidire.

În vremea lui Brâncoveanu biserica a ars din nou. S-a reparat între anii 1713-1714, fiind ajutată de negustorime.

Zugrăveala s-a făcut cu cheltuiala arhiepiscopului de Pogonianis, Eftimie din Dipalița. S-a zugrăvit și exteriorul.

În 1810 biserica exista. În anul 1870 biserica nu a mai existat. Pe locul unde a fost Sfânta Masă s-a așezat o cruce ce a fost împrejmuită cu un grilaj de fier, dar a dispărut.

PISANIA bisericii se află în Muzeu și este scrisă pe o piatră cu litere majuscule în relief, în grecește, scriere încadrată cu motive vegetale și arată: "+ Această preacinstită și Dumnezească biserică a Nașterii după trup a Domnului nostru Iisus Hristos s-a clădit din temelie în anul 7073 cu cheltuiala preaslăvitului boier marele ban GHIORMA ... și s-a zugrăvit în anul 7...?, domnind pravoslavnicul domnul Ioan Constantin Basarab voevod, cu cheltuiala preasfințitului arhiepiscop al Pogoniane chir Eftimie din Dipalița, iar așezarea pisaniei, deasupra ușii s-a făcut în anul 1719 octombrie 1".

Această pisanie nu este aceea de când a fost zidită biserica. O altă pisanie scrisă în grecește, dispărută, arăta:

"Văzându-mă roadă nouă, frumoasă la înfățișare, de vrei să ști cine m-a ridicat de-atunci, află că sânt construită de fostul ban Ghiorma".

-Prin anul 1833 se mai menționa biserica, hanul și mahalaua.-

-Pictorul italian Preziosi ne-a lăsat o acuarelă cu Hanul Grecilor din apropierea bisericii Stavropoleos.-

De asemenea pictorul Raffet ne-a lăsat un desen cu Biserica Grecilor. (1837).

*
*   *

Hanul și cârciuma au existat până la "Secularizarea averilor mănăstirești" din Decembrie 1862 când au devenit proprietatea statului. Secularizarea a căzut ca o mană cerească peste amărâta țară. În 1882 au fost luate prin licitație de societatea Dacia-România cu 798 mii lei aur. Pe locul unde s-a aflat Biserica Grecilor (Ghiorma Banul) și Hanul s-a construit Banca Generală a Țării Românești.

În lapidarul de la Biserica Stavropoleos se află stâlpul comemorativ ce a fost așezat pe locul Sfintei Mese din altar, după distrugerea bisericii.

* * * * *

BISERICA SF.ANTON-PUȘCĂRIE

Autorul lângă "Monumentul comemorativ", de pe locul unde a fost biserica Sfântul Anton-Pușcărie

BISERICA SFÂNTUL ANTON-PUȘCĂRIE

S-a aflat în fosta "Piață de flori", în apropierea bisericii de la Curtea Veche (Curtea domnească) cu hramul Buna Vestire și căreia i se spunea biserica Sfântul Anton.

Înainte de zidirea ei, în anul 1735, s-a aflat acolo o altă biserică "a Doamnei Marii" numită și "a Doamnei Stana și a Doamnei Marii" distrusă în 1595. Un hrisov din 1629 și altul din 1634, amintesc de această biserică ce a fost distrusă de turci în timpul lui Mihai Viteazul .... "în zilele lui Sinan Pașa pre această biserică a Domnii Stanii și a Marii o au stricat până în temelie și a rămas numai pământ pustiu și tot așa au rămas și au stătut locul acesta pustiu de atuncia până în zilele lui Alexandru Vodă Iliș într-o a doua domnie a lui (1629)".

Voievodul a miluit biserica domnească cu locul acesteia ce s-a zis mai sus că a fost a bisericii Doamnei Stanii (logofeteasa) și a Marii, ce ar fi fost fiica lui Mircea Vodă Ciobanul, sau, după unii, poate prima soție a lui, când nu era voevod.

Doamna Stana ar fi fost o soră vitregă a lui Petru cel Tânăr. Pe locul bisericii distruse în 1595 s-a ridicat mai târziu, în anul 1735, o alta, cu hramul Sfântul Anton, ce la rândul ei a fost distrusă de focul cel mare din 23 Martie 1847, când din ea a scăpat neatinsă doar icoana Sfântului Anton, ce a fost dusă la biserica Sfântul Gheorghe Vechi.

Nu a mai fost reclădită. Pe locul ei a fost ridicat un "Monument comemorativ" care amintește în limba română și sârbească cine a ridicat monumentul. El a fost ridicat de un sârb pe nume Petre Ilici (fost locotenent în armata sârbă), fiul al unui Enciu din Serbia, împreună cu soția Maria și fiica Efrosina (1860).

Biserica aceasta s-a aflat în mijlocul unei curți cu ziduri înalte, lângă vechia pușcărie, de aceea s-a numit Bis.Sf.Anton-Pușcărie. Hramul ei, Sfântul Anton, a trecut la biserica alăturată, de la Curtea Veche, cea cu hramul Buna Vestire, hotărându-se ca în loc să se repare biserica arsă, chiar în ziua de Sfinți Paști, mai bine să se repare cea de la Curtea veche, istorică, ce era ruinată și în părăsire. Pe locul Sfintei Mese din Altarul

bisericii Sf.Anton-Pușcărie, zidită în 1735 și mistuită de foc în 23 Martie 1847, a fost ridicat un monument comemorativ.

Pe spatele monumentului se vede o scriere chirilică cu litere săpate, în sârbește. Pe soclu, în față și în spate, este o scriere explicativă în românește.

Scrierea sârbească arată:

În acest loc s-a aflat zidită încă din vechime, din leatul 1735 o biserică în numele Sf.Anton. Dar la anul 1847 Martie 23 întâmplându-se un groaznic foc tocmai în ziua de Sf.Paști, s-a mistuit și dânsa cu o parte din oraș, care a scăpat numai o Sf.Icoană a Sf.Antonie, care s'a mutat la Sf.Gheorghe Vechiu, cu blagoslovirea Prea Sf.Sale Părintele Mitropolit Neofit ca să se prăsnuiască ziua sfântului în toți anii. Și astăzi s'a ridicat acest monument ca să fie spre pomenire prin strădania unuia Petre Ilici, din Serbia, și cu ajutorul Sf.Gheorghe Vechiu, în zilele foștilor epitropi Petrovici Vistăgan și T.Rădulescu, în locul Sfântului Prestol pentru ca să fie de apărare de orice necurătenie și va arde o candelă în toate nopțile cu cheltuiala Sf.Gheorghe Vechiu. Și în toate lunile se va face o sfeștanie, precum preoții de la Sf.Gheorghe Vechiu vin o lună, cei de la Sf.Nicolae Șelari altă lună. Și așa va urma în veci, spre vecinica pomenire.

*
*   *
*

De mult nu se mai fac toate aceste îndatoriri de cei care ar trebui să le facă. Preoții de la Sf.Gheorghe Vechi și cei de la Sf.Nicolae Șelari. De ce ?!

Scrierea românească arată:

Aici a fost altarul bisericii Sfântul Anton, numită și Biserica pușcăriei, construită în 1735 și arsă în cursul marelui incendiu care a distrus centrul Capitalei la 23 Martie 1847. După incendiu hramul său a fost preluat de Biserica Buna Vestire de la Curtea Veche, aflată alături.

Biserica Sfântul Anton-Pușcărie a fost făcută de Grigore Ghica Vodă (Apr.1733 - Nov.1735) - (1743 - Aug.1752), atunci când a mărit

palatul domnesc (Curtea Veche). Era micuță și așezată în apropierea Palatului și a Bisericii Palatului care avea hramul Buna Vestire.

Piața de flori (Buc.) în 1912, care era rezervație istorică și care în prezent a ajuns un fel de parcare auto. Se vede "Monumentul comemorativ" ridicat pe locul unde a fost Sfânta Masă din Altarul bisericii Sf. Anton-Pușcărie, zidită în 1735 și mistuită de marele foc din 23 Martie 1847, chiar în ziua de Paști. Monumentul există și în prezent.

BISERICA "METOHUL EPISCOPIEI"

BISERICA "METOHUL EPISCOPIEI"
s-a numit la început "Livedea Văcărescului",
apoi BISERICA FILARET. S-a aflat pe locul
unde în prezent este "Ateneul Român"

Hram 40 de Mucenici
Zidire 1764-1765
Dărâmare 1876

METOHUL EPISCOPIEI
sau
LIVEDEA VĂCĂRESCULUI
sau
BISERICA FILARET

A fost pe locul unde se află în prezent "ATENEUL ROMÂN".
Zidită de boierul Mihai Cantacuzino, devenit mare ban.

Când s-a terminat războiul ruso-turc (1769-1774), fiind în contra turcilor, după pacea de la Kuciuk Kainardji (Micul Fântânar), 1774, se refugiază în Rusia unde capătă gradul de general. În 1775 întorcându-se în țară termină biserica și chiliile și face lângă ea o școală românească ce a dăinuit până în anul 1848. Terminându-se ridicarea bisericii o închină ca Metoh Episcopiei Râmnicului, ce avea în curtea bisericii câteva încăperi. Sfântul lăcaș a purtat la început numele de Livedea Văcărescului cu hramul 40 de Mucenici. Numele de mai sus la primit, deoarece biserica s-a zidit pe un teren care i-a fost dat soției ca zestre (a Văcărescului), Ilinca, fiica logofătului Constantin Văcărescu. Ilinca a murit în anul 1768.

După un timp biserica a luat numele de Biserica FILARET, după cel al Episcopului Râmnicului, Filaret al Mirelor, care a devenit Mitropolit al Ungro-Vlahiei (Oct.1792 - Sept.1793).

Ca Episcop s-a îngrijit de biserică acoperind-o cu șită și olane. În vremea aceea lăcașul a avut și unele scutiri de dări, plus monopolul lumânărilor de ceară albă în București.

Cu vremea au apărut stricăciuni, în special la acoperiș.

Cutremurul din 1838 a zdruncinat-o rău. Turla abia se mai ținea, iar zidurile și naosul erau crăpate. Odăile Episcopiei au fost avariate, fiind nevoie de a fi întărite.

După anul 1840, biserica, școala și chiliile au fost lăsate în părăsire. În 1866 din școală și chilii nu mai rămăsese decât zidurile ruinate. Au fost dărmate în 1852, iar biserica în anul 1876. Pe terenul rămas gol s-a amenajat o grădină ce a luat numele de "Grădina Episcopiei", iar pe locul bisericii s-a ridicat o coloană de piatră care după

un timp a fost mutată de primarul Pache Protopopescu (cca.1888) pe Bulevardul Carol I și așezată pe locul actualei statui a lui C.A.Rosetti.

Când s-a așezat statuia lui Rosetti, coloana a fost mutată pe Bulevardul Maria, unde, prin anul 1935 mai exista.

În Grădina Episcopiei s-a început atunci construirea unui circ cu manej pentru cai, care nu a fost terminat.

Nefiind terminat a fost dărmat și pe locul respectiv s-a construit "ATENEUL ROMÂN".

Din tot ce a fost nu a mai rămas decât o străduță în apropierea Ateneului Român ce se numește - Strada Episcopiei -.

*
* * * *

**METOHUL EPISCOPIEI - ACTUL DE ÎNCHINARE
CA METOH EPISCOPIEI RÂMNICULUI**

"Din râvnă Dumnezească, pentru pomenirea mea și a răposatei soției mele Ilinca, fiica răposatului Constantin Văcărescu vel logofăt, îndemnatu-mam de am zidit o Sf.biserică la livada Văcărescului, întru slava sfinților 40 de mucenici, cu gând, că fiind eu în viață, s-o pun la orânduială a o face spital, nu de bolnavi, ci ptohotropie pentru un număr de oameni pe cât aş putea face venit de a se putea hrăni, sau o școală ca de 12 copii, și după moartea mea iarăși cu ce aş mai putea înzestra spre paza acestei orândueli. Dar, s-au păcatele mele, sau nestatornicia acestui pământ, nu mi-au îngăduit vremea și mai ales încă ceale din prejurul bisericii, ne apucând ale face, sau deschis răsmerița la leat .... și ținând până la leat .... nimic n-am putut lucra, iar după încheerea păcii, ne dându-mi mâna a mai trăi în acest pământ, mi-am părăsit patria, și ca să nu mai rămâe de tot pe jos, această cuviincioasă socoteală, socotit-am după putință, întru care vremea mau adus iarăși să nu mai las de tot jios acest scop, ci cu cât voi putea acum să ajut această sfântă biserică, ca să pot ținea

doi preoți și a se face și școală de 12 copii la învățătură românească. Iar pe cât nu-mi va da mâna acum, or de unde mă voi afla, nicidecum de această socoteală să nu mă părăsesc nici în viața mea, nici la moartea mea, ci să fiu silitor, spre a-mi săvârși scopul după petrecerea mea și a clinoromilor mei, am afiorisit episcopului de Râmnic Chesarie și am hotărât că la această Sf.biserică, să zidesc și-o casă, ca să fie conac episcopilor Râmnicului când vin în București, cât va avea Sf.sa viață, cât și următorii Sf.sale ce-i vor urma în scaunul Episcopiei Râmnicului în veci, și ca să i se păstreze orânduiala lui și a școalei după a mea dietă (diată), silindu-să atât spre adausul atât al bisericii, cât și a școalei, atât pentru pomenirea și a neamului meu, și să nu fie, nici să intre cu șederea alt arhieru, sau a se face gazdă de boeri sau de pământeni, sau de streini, fără numai episcopii Râmnicului și acei după vremuri călugări, care vor fi trimiși pentru trebile episcopilor, însă intra acea orânduială ca să le fie șederea, iar preoții bisericii să fie mireni, pentru care poftesc și pe ginerele meu Manolache Vatatzî și pe toți câți din mine se vor trage nepoți și strănepoți până când Dumnezeu va lungi neamul meu. Data 1775 Septembrie”.

Iscălit   Mihai Cantacuzino adeverez.
Manolache Vatatzî martor.

*
*   *

Prăznuirea hramului bisericii -40 de Mucenici- se face pe ziua de 9 Martie (de Măcinici).

Cei 40 de Mucenici din cetatea Sevastia din Armenia au fost uciși în anul 320 din ordinul crudului împărat Licinius (308-324).

Toți erau din părțile Capadochiei și erau o ceată de ostași creștini condusă de un păgân pe nume Agricola. Căpetenia creștină a celor 40 de ostași se numea Chirion.

Pentru că ei credeau în Christos au fost aruncați în temniță, unde ei se rugau fierbinte. Apoi au fost dezbrăcați și aruncați într-un iaz aproape înghețat, fiind iarnă.

După o noapte întreagă erau tot vii. Văzând aceasta, temnicerul Aglaie a spus: Și eu sunt creștin și a sărit în apa înghețată, mărturisindu-l pe Christos. Apoi, unul din ei nemaiputând să reziste chinul, a spus ce au vrut păgânii. Fiind scos din apă, au rămas 39 de ostași, dar numărul de 40 s-a refăcut prin intrarea în apă a temnicerului. Văzând că moartea nu se prinde de ei, au fost scoși din iaz și li s-au sfărâmat gleznele cu ciocanul și apoi au fost arși de vii. Numele acestor sfinți mucenici este: Kirion, Candid, Damnos, Ishie, Irachie, Smaragd, Evnichis, Valent, Vivian, Claudie, Prisc, Teodul, Evtihie, Ion, Xantie, Ilian, Sisinie, Aghie, Alexandru, Ilie, Gorgonie, Teofil, Demetian, Gaie, Leontie, Atanasie, Chirie, Sacherdon, Nicolae, Valerie, Filoctimon, Severian, Hudien, Meliton și Aglae.

Sunt cunoscute numai 35 de nume.

O parte din sfintele lor moșate se găsesc la Mănăstirea Antim din București.

*
*   *

Au mai fost Mucenici: Cei 300 din Africa - 7 Decembrie, cei 10 ce au mărturisit în Grecia - 23 Decembrie, cei 20.000 ce au ars în Nicomidia - 28 Decembrie, cei 14.000 uciși de Irod (copiii) - 29 Decembrie, cei 9 din Cizic - 29 Aprilie, cei 45 care au mărturisit la Nicopole din Armenia - 10 Iulie.

* * * * *

BISERICA - A MĂGUREANULUI

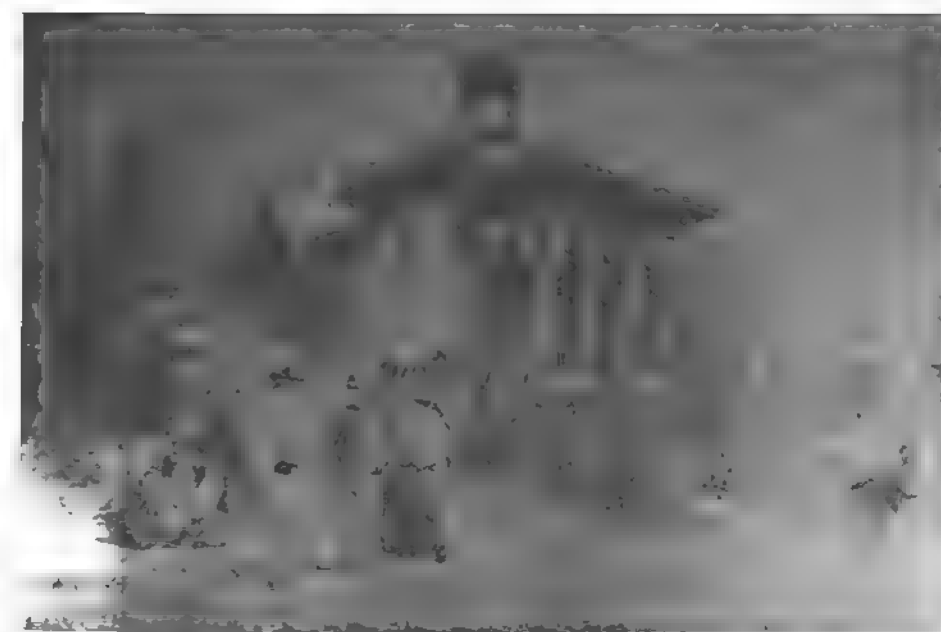
Vechea biserică a Măgureanului.

BISERICA - A MĂGUREANULUI

Hramuri: Schimbarea la față și Adormirea Maicii Domnului
ZIDIRE 1761

Era în apropiere de - Piața Operetei - Nu mai există

Dărâmată între anii 1879-1883

Vechea biserică a Măgureanului.

BISERICA MĂGUREANU (A MĂGUREANULUI)

Se afla aproape de Dâmbovița, cam în dreptul Căii Victoriei, unde se făceau slujbele și sfeștania în ziua de Bobotează. (5 Ianuarie - Botezul Domnului).

Prima biserică a fost făcută din lemn de Șerban Cantacuzino (1686), ca paraclis al palatului său, ce se afla în apropiere:

Era mică și ruinându-se a fost reconstruită din zid de marele vornic Pârvu Constantin, care avea moșie și case în Prahova, la Măgureni. Biserica a fost închinată în anul 1776 Mitropoliei, de ginerele ctitorului, pe nume Tudorache Balș. În apropiere de biserică, peste drum, se aflau "case înalte, cu beciuri și diferite odăi la poartă, cu loc îndestulător pentru elevii și dascălii "Academiei" de la Sfântul Sava, ce au fost găzduiți acolo prin 1804. Biserica și clădirile, către sfârșitul secolului al XIX-lea erau în ruină. Cu ocazia sistematizării Dâmboviței a fost dărâmată între anii 1879-1883. N.Iorga a scris în "Istoria Bucureștilor" din 1939, la pag.138: "De la cei doi frați Cantacuzini, prieteni ai rușilor, vin apoi: biserica, refăcută de Pârvu, a lui Șerban Vodă, și aceia, pe locul uneia de lemn, datorită Măgureanului Mihai, Ban muntean, apoi general rus în pribegie.

El preface bisericuța, care luă apoi numele lui Popa Tatu, căreia i se zicea Fântâna Bolului, fiind vorba probabil de boierul moldovean cu acest numem din vremea lui Radu Mihnea". (?!?) ((Informația este greșită))

Ionescu Gion, în opera sa "Istoria Bucureștilor" din 1899 a scris la pag.199: "Biserica Măgureanului a fost zidită la 1685 de Șerban-Vodă Cantacuzino și i se zicea înainte biserica lui Șerban-Vodă. La 1761, Pârvu Cantacuzino Măgureanul o face de piatră, căci era de lemn, și de atunci i s-a zis de Bucureșteni, Biserica Măgureanului. Fratele lui Pârvu, Generalul Mihai Cantacuzino, făcu într'același timp biserica de la Fântâna Boului.

Mahalaua bisericeii purta numele de Mahalaua Scorțarului sau Mahalaua Șerban-Vodă. Hramul bisericeii a fost Adormirea Maicei Domnului. În 1780 Mitropolitul Grigorie a voit să facă aci școală de

"Psaltichiă" (de muzică vocală bisericească), căci era "disholiă" să viă ucenicii până la Mitropolie. Biserica această a fost dărâmată în 1897".

PISANIA bisericeii era scrisă în versuri cu scriere în relief și era spartă în partea de jos. Se afla în lapidarul de la Biserica Stavropoleos. (Buc.)

SCRIEREA:

"Din temelie astăzi s'a înălțat
În slava celui troiță închinat
Această biserică Dumnezească
Ce în veci aici hram să se prăznuiască
A Christos Domnul la față schimbare
Și în maici sale la a căruia mutare.
Fiind de Șerban-Vodă de lemn făcută,
Și cară dintr'al lui neam este prefăcută
De Pîrvul Constantin vel Vornic.
Înfrumusețată fiind,
Scarlat Vodă Ghica stăpînitor
Și Ungrovlahiei Grigore Păstor.

August 5, 1761"

* * * * *

MĂNĂSTIREA SFÂNTUL SAVA

HRAM - BLAGOVEȘTENIA (Buna Vestire)

Prima zidire la sfârșitul secolului XVI

Rezidirea 1707

Primul ctitor Andronache pârcălabul

Rezidită de Constantin Brâncoveanu

Dărâmată 1857

Pe locul ei se află în prezent statuia lui

Mihai Viteazul din fața Universității București

+ MĂNĂSTIREA SFÂNTUL SAVA +

Se afla pe locul unde este astăzi statuia lui Mihai Viteazul. Mai precis, acolo a fost Sfântul Prestol (Pristol), adică Sfânta masă din mijlocul altarului pe care se așează crucea și evanghelia. Mănăstirea a fost ridicată (prima zidire) către sfârșitul veacului al XVI-lea de Andronache Pârcălabul, cu hramul Blagoveștenia. Ionescu-Gion a scris în 1899 că mănăstirea prin anul 1600 avea vii la Târgoviște. În anul 1656 exista, iar în 1680 era închinată Lavrei (mănăstirii) Sfântului Sava de la Ierusalim și pentru acest motiv i s-a spus a Sfântului Sava, nume care a rămas până la dispariția ei. Cu timpul biserica s-a ruinat și Brâncoveanu a încercat să o repare, dar până la urmă a dărâmat-o făcând alta "iscusită și frumoasă", adăogându-i "și alte case și tocmeli ca să fie școală de învățat carte".

Ispravnic (administrator) a fost Radul Dudescul, vel sluger. Rezidirea bisericii de către Vodă Brâncoveanu s-a început la anul 1707 (poate puțin mai înainte) și s-a terminat tot în anul 1707. Odată cu biserica s-a refăcut întreaga mănăstire. Refacerea a fost gata la 20 Iulie 1709.

Și a cheltuit Vodă ceva bani, dar s-a ajutat și cu averea unuia Sterie lumânărarul a cărui poveste este următoarea:

"Pe vremea ciumei din 1693, Sterie s-a sfârșit din cauza cumplitei boli. Nevasta îi murise ceva mai înainte. După urma lor au rămas doi copii mici și niște nepoți mari. Întinzându-se ciurma, nepoții au fugit din calea ei la țară, lăsând copiii, înadins, singuri și fără ajutor, ca să-i găsească moartea și să moștenească ei. Boala neiertătoare a omorât copii și mârșavii de nepoți l-au moștenit pe unchiul Sterie. Oamenii din Mahalaua Scaunelor, unde locuise Sterie cu familia, s-au revoltat de fapta nepoților, care faptă a ajuns și la urechile lui Brâncoveanu, ce îi desmoștenește pe netrebnici și trece toate bunurile lumânărarului ca "danie", mănăstirii Sfântul Sava "ca să fie lui Sterie lumânărarul și părinților și copiilor lui de veci pomenire". Și astfel, chiar după moarte, Sterie a devenit un fel de ctitor al mănăstirii. Această danie a fost întărită cu un hrisov din 2

Februarie 1706 prin care mănăstirea primea "casele, pivnițele și prăvăliile lui Sterie", cu toate că avea mori pe apă Dâmboviței, moșii la Ghergani, la Tâmburești, prăvălii în Târgul din Năuntru, în Mahalaua Sfântului Gheorghe Vechi și în Târgul de Sus, vii în dealul Bucureștiului și case în Mahalaua Sfintei Vineri. Șerban Cantacuzino (1678-1688) îi dăduse și el, în urma unui schimb "un codru de loc din Grozăvești". A avut mănăstirea destule, dar ce a avut mai de preț, mai important, a fost "Școala de la Sfântul Sava" înființată de Șerban Cantacuzino prin 1679-1680, Academie Domnească cu limba de predare în greaca modernă și latină. Continuator a fost Constantin Vodă Brâncoveanu. Școala a început mai temeinic în anul 1707, "preda carte adâncă", aranjându-și cu timpul și o bogată bibliotecă.

Construcțiile de la Sf.Sava au fost dărâmate în 1855, iar Școala în jurul anului 1857 spre a se zidi Universitatea din București și a se așeza cele patru statui ce reprezintă pe Spiru Haret (de Jealea), pe Gheorghe Lazăr (de Ion Georgescu), pe Mihai Viteazul (de Carrier Belleuse) și pe Heliade Rădulescu (de E.Ferrari). Arhitectul N.Stoicescu a scrisă că biserica s-a dărâmat în jurul anului 1870.

E bine să știm că în ziua de marți 27 Februarie 1739, aprinzându-se gunoiul din curtea mănăstirii Sf.Sava, focul i-a distrus o parte din clădiri (care au fost refăcute). Focul s-a întins în Mahalaua Colței și a Scaunelor și a mers până lângă biserica Olari, biserica Sfinților și a Colței.

La biserica Olari a ars acoperișul, iar la celelalte, multe lucruri dinlăuntru. Mănăstirea a mai suferit un foc în anul 1822. Prin 1846 i se fac unele reparații. Dar fiind prea veche s-a ruinat de tot nemaiputându-se repara, și după cum am mai spus a fost dărâmată. Când s-au făcut niște săpături la construcția unei clădiri pe locul dimprejurul fostei mănăstiri s-au descoperit printre altele și câteva morminte. Biserica Sf.Sava a avut și un Paraclis care a mai existat o perioadă de timp.

PISANIA bisericii Sfântul Sava, scrisă pe o piatră, cu litere chirilice, în relief, piatră încadrată cu un chenar sculptat, ce se află la Muzeul de Artă, ne arată:

"Această Sfântă biserică, locaș Domnului Savaot fiind dintâiu mai mică zidită de un Andronache Pârcălabu, închinată la lavra Sfântul Sava de lângă Ierusalim. Hramul acestei Sf.biserici fiind

Blagoveșteniile, precum în hrisov sau văzut, iar din neștiința unora și de multă trecere de vreme norodul, Sfântu Sava l'a ținut. Acest dar Dumnezeesc locaș mult învechinduse au început a se strica și a se crăpa cât și a se surpa făcând primejdie. Care Mărirea Sa blagogestivul și luminatul Domn Io Constantin Voevod, văzând stricăciunea ei au pus ca să o mai întărească pe unde sau părut că trebue ca să stea. Iar foarte slabă fiind mai vârtos temelia sau surpat.

Deci Mărirea Sa o au surpat de tot acea veche ce au fost, și den temele au zidit și au ridicat aceasta ce astăzi să vede așa iscusită și frumoasă. Adăogând pe lângă dânsa și alte case și tocmele ca să fie școală de învățat carte, întru pomenirea vecinică a numelui său și a moșilor și strămoșilor Mării Sale pomeană. Și pre lângă mai multă cheltuială, ce a dat Măria Sa, rămânând și niște bani a unui Stere Lumânărarul după moartea lui, la această lucrare sau dat ca și lui pomană să-i rămâe. Ispravnic fiind Radul Dudescul vel sluger. Egumen fiind Daniil Arapul. Și sau isprăvit la leatul 7217 Iulie 20". (1709).

Și școala de la Sfântul Sava a avut PISANIE. Se află la Muzeul de Artă.

Avem în Calendar patru Sfinți Sava:

La 5 Dec. Sava Sfințitul (+533)

La 18 Aprilie Sfântul Sava de la Buzău (+372)

La 24 Aprilie Sfântul Mucenic Sava Stratilatul (+272)

Tot la 24 Aprilie Sfântul Sava Brancovici de Alba Iulia (+1683)

* * * * *

BISERICA SFÂNTUL IOAN CEL MARE

HRAM SFÂNTUL IOAN BOTEZĂTORUL

ZIDIRE 1589-1590

Primul ctitor Andrei vistierul

Rezidită de Constantin Brâncoveanu 1703

Dărâmare 1875 sau 1895

A fost pe Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei)

Pe locul ei s-a construit C.E.C.-ul mare

FAȚADA

BISERICA SFÂNTUL IOAN CEL MARE

sau GRECESC, sau SF.IOAN CEL VECHI, zisă și SF.IOAN
PREDITICI, adică "și înainte mergătorul", iar în secolul al
XVII-lea era numită SFÂNTUL IOAN CRĂSTITEL, adică
SFÂNTUL IOAN BOTEZĂTORUL. I s-a spus și BISERICA
DIN MALUL DÂMBOVÎTEI

ZIDIREA 1589-1590

DARÂMAREA 1875,
iar unii spun 1895

Pe locul bisericii s-a construit C.E.C.-ul mare de pe Calea Victoriei. În timpul lui Constantin Brâncoveanu i se spunea BISERICA DIN MALUL DÂMBOVÎTEI. A fost zidită în a doua domnie a lui Mihnea Turcitul (1585-1591) de marele vistier Andrei, socrul banului Preda Buzescu, împreună cu fratele său Dumitru Spătaru. Biserica este pomenită în 1592, în 1603, în secolul XVII când era numită Bis.Sf.Ion Crăstitel, adică Sf.Ioan Botezătorul, în 1619, 1625, 1646 când a fost închinată mănăstirii Sfântul Ilie din Ianina. Nicolae Iorga scria în 1939: "Biserica Sf.Ioan cel Mare și ea căzu jertfă anticlericalismului din secolul trecut, fusese închinată mănăstirii (Zița) din Epir" (Rumelia). În timpul lui Matei Basarab biserica a fost "pârjolită de foc rămânând săracă".

Ea fusese construită fără turle, era mică și întunecoasă, iar timpul i-a șubrezit temelia, începând să se surpe.

Văzând aceasta, vechii boieri coborâtori din vechii ctitori, biv vel comisul Radul Golescul împreună cu fiicele sale Zoița și Ancuța, au hotărât să reclădească sfântul lăcaș așa cum ne arată următorul document pe care îl redau cu unele prescurtări: "Radul Golescul biv vel comis împreună cu copilele mele Zoița și Ancuța, dă scrisoare sfintei și dumnezeestii mănăstiri Sf.Ioan din București ... care mănăstire mai întâi din temelia ei au fost făcută și înălțată de strămoșii noștri Andrei vistierul și Dumitru spătar ...

Deci când a fost acum întâmplându-se mari stricăciuni Sf.mănăstiri, deci Măria sa fiind cu mare osârdie către sfânta biserică

pus-au făgăduință că mai bună și mai frumoasă de cum au fost să o facă, care lucru au și săvârșit. Și știind Măria Sa că noi sântem din neamul acelor de mai'nainte numiți ctitori, nu ne-au lăsat ca să ne înstrăinăm, ci din bunătate și blândețele Măriei Sale ne-au făcut și pre noi părtași la cheltuiala zidirii acestii mănăstiri cu ce am putut. Și foarte peste puțină vreme s-au întâmplat și soției mele Maricăi (vara primară a lui Brâncoveanu), de și-au dat datoria cea obștească de au odihnit cu părinții ei. Deci eu socotind că mai mult folos și răpaos să aibă sufletele noastre, am închinat și mănăstirii viile noastre de la Vispești în care sânt 20 de pogoane îngrădite ...”

-(Biserica a fost necropola neamului boierilor Florești și în veacurile următoare)- Reclădită, biserica era mare, pardosită cu lespezi de piatră, avea 11 ferestre cu chenare de piatră sculptate și ușa de intrare de asemenea.

Ruinându-se din nou, a fost dărâmată odată cu casele dimprejur pentru a se face loc unei piețe, care nu s-a făcut, dar s-a construit C.E.C.-ul mare (Calea Victoriei).

Odată cu dărâmarea a început și jaful. Antreprenorul șantierului, pietrarul și alții au luat coloanele cu capitellurile înflorate, mobilierul, candelerele, icoanele, din care unele erau făcătoare de minuni și dătătoare de sănătate. Mobilierul bisericii era de mare valoare artistică și în special jetul domnesc. De asemenea stranele, amvonul acoperit cu baldachin, analoghionul și cărțile bisericești.

PISANIA bisericii este scrisă cu litere în relief, pe o piatră care a fost spartă în două bucăți și se află în “lapidarul” bisericii Stavropoleos. Traducerea scrierii este:

“Această dumnezească biserică, căriia hramul i iaste Tăierea capului sfântului Ioan Preditecea, dețai făcută au fost de un Andrei vistiar cu fratele lui Dumitru, însă foarte întunecoasă era. Și așa multă vreme fiindu până cându domnindu luminatul și înălțatu Ioan Constantin Băsărab voevod (Constantin Brâncoveanu), carele din dumnezească răvnă și den ciudele ce întracest sfânt lăcaș să făcea, izbăvind pre mulți den grele boale, mișcându-se și îndemnându-se au vrut să-i facă turnu, neavând întâi, și să o mai

deschiză și să o lumineze; ce slab și vechiu zidul fiindu-i, s-au surpat bolta.

Așa deci măriia sa, și alalt ce mai rămăsese zid au pus de l-au surpat și den temelie o au făcut și o au înfrumusețat precum astăzi tuturor iscusită să vede. Fiind însă ctitor mai denainte și jupan Radul Goleșcul biv vel comis, au dat și dumnealui parte la cheltuială cât au putut, ca să nu i să stingă acea pomenire-i. Și s-au sfârșit la anul de la zidirea lumii 7211 meseța iunie 10 zile, la 15 ani den domnia mării sale, ispravnic fiind Gheorghe vel căpitan de dărăbanți, sinu Mareș banul”.

Biserica a avut cimitir. La dărâmarea bisericii, oasele din cimitir au fost strămutate în curtea din dreapta a bisericii Zlătari și marele mormânt este înconjurat de un gard de fier. (Bis.Zlătari se află pe Calea Victoriei vizavi de C.E.C.).

CRONICA. Așa deci, ruinându-se tare din nou, Constantin Vodă Brâncoveanu hotărî să se rezidească den temelie, mai ales pentru minunile ce se făceau în biserică unde mulți erau izbăviți de grele boale. Și o făcu mare și lungă, treflată, cu turnuri, coloane în față la pridvorul deschis, patru, și alte patru pe lături, cu ferestre chenăruite cu piatră sculptată ca și ușa de intrare, ce avea deasupra PISANIA. Prin 1813 se afla într-o stare foarte rea și ploua în biserică și i s-au făcut unele reparații în anul 1825, când i s-a înnoit acoperișul care la început era din olane. În 1829 o reface un negustor grec pe nume Ziso Karapanos. Din ce a fost a mai rămas doar vechea zugrăveală și Pisania de deasupra ușii.

Mănăstirea Sfântul Ioan cel Mare a fost în timpul trecut înzestrată cu averi și odoare de băneasa Cătălina, fiica ctitorului dintâi, Andrei vistierul, ce era nevasta lui Preda Buzescu, căpetenie vestită în oastea lui Mihai cel Viteaz.

Și Constantin Brâncoveanu, după ce a rezidit-o i-a dăruit moșia Grozăvești cu trei roți de moară pe apa Dâmboviței, patru sălașe de țigani și o sută de bolovani de sare din ocna Slănicului. Sălașurile aveau 25 de suflete.

La începutul secolului XVIII, egumenul mănăstirii Sfântul Ioan cel Mare s-a gândit să construiască un -han-, căci hanurile erau bănoase. Și cam după anul 1734 s-a făcut hanul a cărui curte era împrejmuită cu zid,

curte în care se aflau tot felul de construcții, cu destule odăi pentru locuit. Dar nimic nu a mai rămas, toate fiind dărâmate, furate, dispărute, până în 1805”.

Brâncoveanu, pe lângă moșia Grozăvești, din Ilfov, dăruită cu tot venitul ce ar fi den câmp, den pădure, den siliștea satului, a mai dat mănăstirii, după “legea pământului” averea fără stăpân a boieroaicei Stanca, decedată, ca să fie pomenire sufletului ei și al familiei ei.

Considerând că prea puțini oameni au monumentala lucrare a lui G.I. Ionescu-Gion “ISTORIA BUCURESCILOR” tipărită în anul 1899, redau ce a scris el despre biserica Sfântul Ioan cel Mare:

“Azi este dărâmată, se afla pe locul unde s’a clădit palatul Casei de Depuneri și Consemnațiuni. Fusese zidită la finea secolului XVI sau, poate, și mai înainte, de Andrei Vistierul și de fratele său, Dumitru. Andrei Vistierul era socrul lui Preda Buzescu. Acesta, împreună cu soția sa Cătălina Băneasa, pentru că locuiau tot pe aci, pe lângă biserică, în malul Dâmboviței, au înzestrat biserica cu toate.

De la zidire, probabil, a fost închinată Mănăstirii Sfântului prooroc Ilie de la Rumelia, din satul Jâta, din eparhia Ianinei. În anul 1668, are locuri prin vechii Tabaci, cari lucrau atunci pe marginea gârlei, de la “Hotel de France” și până în Sărindar. Mai are locuri pe lângă zlatari și pe lângă locurile marei Postelnicese Ilinca Cantacuzino. Aceste locuri fuseseră călcate de locuitori încă din timpul lui Matei Basarab. Totuși, Egumenii Sfântului Ioan cel Mare aveau parale și dau bani cu împrumutare. La 9 Iunie 1673, Grigore Vodă Ghica împuternicesce pe Egumenul Mănăstirii Sfântului Ioan cel Mare să iea de la jupâneasa Calea, fata Calomfirescului, uă moșia pentru datoria ce avusese, la Egumenul, Radul Postelnicul bărbatul ei. Sub Duca Vodă, Egumenul cere Domniei să i se măsoare locurile și să i se preânoiască hrisoavele, căci cele vechi i se perduseră de când cu “răutățile”.

La 1677, Mănăstirea are ceartă cu Stroe Vornicul Leordeanu, care șade alături, pentru dreptul de a lua apă din gârlă, trecând pe locurile Mănăstirii. Procesul se judecă înaintea lui Vâlcul Vornicul și lui Radu Logofătul Crețulescu, care-i împacă. La 1712 Martie în 22, Brâncoveanu o dărâamă cu totul după ce încercase să o repare și-i căzuseră zidurile de vechime. Era mică, întunecoasă, dar avea icoane de minuni făcătoare, cari tămăduiau pe mulți de grele boale. De aceia, Domnul o zidesce, luminoasă și frumoasă, îi face turlă mare și o zugrăvesce cu multe podoabe. Fiind ctitor pe atunci, probabil prin Leurdeni, și jupân Radu Golescu, biv vel

Comis, iea și el parte la cheltuială. Brâncoveanu îi dă drept la 100 de bolovani de sare din ocna de la Slănic, și înainte, la 2 Februarie 1706, îi mai închinase și uă parte din moșia Grozăvescilor, care parte fusese dată de zestre lui Șerban Logofătul Greceanu, însurat c’uă nepoată de vară a Brâncoveanului. Astă moșia, în timpul domniei lui Ștefan-Vodă Cantacuzino, o răpesc bisericii Domnița Bălașa, vara Domnului și fata lui Șerban Vodă Cantacuzino, măritată după Grigore Serdarul Vlasto. La 1734, Novembre, Grigore-Vodă Ghica dă’ndărăt Sfântului Ioan cel Mare, moșia Grozăvescilor, răpită de Bălașa Vlasto. La 1720, Mai 5, Nicolae-Vodă Mavrocordat i iartă de birul numit “cel domnesc”, pe care’l dau toate mănăstirile și pe care, spune hrisevul, Sfântul Ioan cel Mare sau Sfântul Ioan-Prediteci, nu’l plătise nici odată.

Tot aci la 1654, în timpul lui Constantin-Vodă Șerban, a oficiat într’un rând pontificalmente patriarhul Macarie al Antichiei. Biserica avea mare nume din cauza icoanelor de minuni făcătoare. Sfântul Ioan cel Mare avea Han și chilii. Aici a ucenicit ca tânăr călugăraș, Dosithie Filitis, mitropolitul Țărei, la finea secolului trecut (1795-1810).”

* * * * *

BISERICI RUINATE

BISERICA SFÂNTA ELISABETA

**BISERICA SFÂNTA ELISABETA A FOSTULUI
AZIL ELENA DOAMNA
HRAM - Sfânta Elisabeta**

ZIDIRE 1870 Șos.Viilor

Ruinarea a început după 1948. În prezent a ajuns o mare
ladă de gunoi. - Azilul nu mai există -

CTITORI: Regina Elisabeta și Regele Carol I

BISERICA SFÂNTA ELISABETA DIN CURTEA FOSTULUI AZIL "ELENA DOAMNA"

Se află pe șos.Viilor - Cotroceni și a fost zidită în anul 1870. Când ajungem la Cotroceni, unde a fost Mănăstirea lui Șerban Vodă Cantacuzino, în apropiere încă se mai află construcțiile în care a fost "Azilul Elena Doamna" cu "Ateneul Elisabeta". Decretul de înființare a Azilului s-a dat la 18 Iulie (Dumineca) 1862. Regina Elisabeta a luat inițiativa ridicării unei Capele, unei Biserici, în parcul azilului, care să slujească copiilor orfani și credincioșilor din cartier.

În ziua de 24 Aprilie 1870, când Regina își sărbătorea ziua onomastică, ziua Sfintei Cuvioase Elisabeta, s-a pus piatra de temelie a Bisericii Sfânta Elisabeta. Cu această ocazie s-a bătut și o monedă (medalie) comemorativă, în bronz, reprezentând pe Avers biserica, iar pe Revers era scris:

"Fondată de Măria Sa Doamna Elisabeta, soția Domnitorului României Carol I, la 24 Aprilie, anul 1870", dată și a edificării părții centrale a stabilimentului.

Piatra de temelie a bisericii au pus-o personal Regele și Regina, ce aveau șorțuri, mânuind mistria, cărămida și mortalul.

Sub comuniști Azilul nu a mai funcționat, o parte din clădiri s-au ruinat, parcul s-a păraginit, iar biserica, pictată de Gh.Tattarescu a ajuns o ladă de gunoi.

Exteriorul bisericii ca și interiorul sunt în cea mai jalnică stare. Zidurile sparte, o parte dărâmate, picturile zgâriate, șterse, murdărite. Ferestrele sparte, lemnăria tăiată și furată. Unde sunt oare sfintele odore, obiectele de cult, icoanele ?! Dar TÂMPLA (iconostasul) care era o bijuterie?!

Nici până în prezent, nimic nu s-a făcut, nimic nu s-a schimbat ! Parcul nu mai există. Două morminte și o statuie sunt degradate.

* * * * *

Starea bisericii în
prezent.

Interiorul devastat

Au mai fost dărâmate:

Capela Buna Vestire
 Hram Buna Vestire
 Str.Cap.Mișcă Petre
 Zidire 1946 Demolare 1981

Capela Izvorul Tămăduirii (Crângași)
 Hram Izvorul Tămăduirii
 Str.Popa Radu nr.29
 Zidire 1943 Demolare 1982

**Biserică veche părăsită, în ruinare,
 transformată în magazie**

Se află în apropierea Mănăstirii Cașin (Arcul de Triumf), în curtea Leagănelui de copii nr.1 Sfânta Ecaterina. A funcționat până în anul 1930 deservind Cartierul și Leagănelul. Apoi fiind construită Mrea.Cașin (Parcul Domeniilor), a preluat Cartierul.

*
 *   *
 *

CRUCI DE PIATRĂ ȘI TROIȚE DIN BUCUREȘTI CARE AU FOST ȘI CARE MAI SUNT

Costin Dacus Florescu
 Autorul
 În ușa bisericii Sf.Ioan Nou-Piață

**CRUCI DE PIATRĂ
ȘI
TROIȚE DE LEMN
(care au fost și care mai există)
în București**

De asemenea un scurt istoric despre crucea lui Șerban Cantacuzino, Domnul Țării Românești (1679 - + 1688) din păduricea "Gatterhölzel" de lângă Schönbrunn, la marginea orașului Viena și a crucii așezate pe vârful Caraiman din Munții Bucegi

1. Crucea postelnicului Papa Brâncoveanu
2. Crucea lui Leon Vodă Tomșa de la Biserica Slobozia
3. Crucea de pe Platoul Cotrocenilor
4. Crucea Mircioaei
5. Crucea lui Alexandru Vodă Iliș
6. Crucea lui Antonie Vodă de la Biserica Cuțitul de Argint (Bărbătescu Nou)
7. Crucea din anul 1644 (Matei Basarab)
8. Crucea Generalului rus Mihail Miloradovici
9. Crucea așezată în fața clopotului cel mare de la Mitropolie
10. Crucea Mitropolitului Neofit
11. Crucea marelui serdar Mogoș aflată în biserica Oborul Vechi, în Altar
12. Crucea de la Biserica Sfântul Ilie Gorgani
13. Crucea de la Biserica Krețulescu
14. Crucea de la Mănăstirea Pantelimon cu spital (dărâmată)
15. Crucea de piatră de pe Calea Dudești
16. Crucea de la Biserica Sfânta Treime-Dudești (dărâmată)

17. Crucea de pe Șos. Măgurele
18. Crucea din apropierea Oborului Vechi
19. Crucea din spatele Halelor Obor
20. Crucea din Bulevardul Toporași (Floreasca)
21. Crucea de pe strada Cireșului
22. Crucile care au fost în "Parcul Libertății" (Carol I)
23. Crucea Troiță de pe Șoseaua Mihai Bravul
24. Crucea de pe Șoseaua Vitan
25. Crucea din curtea școlii de pe str. Foișorului
26. Crucea de pe locul fostei Biserici Sfântul Ioan cel Mare (nu mai este)
27. Crucea ce a fost pe str. Răsuri (Vasile Lascăr) (Str. Galați)
28. Crucea lui Petru Cercel fostă pe Dealul Patriarhiei
29. Crucea de pe locul fostei biserici Sf. Anton-Pușcărie
30. Crucea din mahalaua Apostol
31. Crucea de pe șoseaua Jianu
32. Crucea de pe șos. Ștefan cel Mare
33. Crucea de pe strada Antim
34. Crucea de pe șos. 13 Septembrie
35. Crucea de pe strada Vlad Țepeș
36. Crucea din curtea bisericii Colțea (în dreapta)
37. Crucea din curtea bisericii Sf. Visarion Vechi (în spate)
38. Crucea din curtea bisericii Manea Brutaru (în stânga)
39. Crucea (jumătate) din curtea bisericii Floreasca
40. Crucea din curtea școlii maghiare de pe Bdul. Ferdinand
41. Crucea lui Barbu Știrbei fostă pe Splaiul Unirii
42. Crucea din curtea bisericii Fundeni Doamnei (1896)
43. Troița din fața bisericii Mărcuța
44. Troița de la biserica Ion Creangă
45. Troița de la biserica de pe șos. Cățelu, Sf. Calinic
46. Troița de la Mănăstirea Cernica

**INFORMAȚIE ISTORICĂ DESPRE CRUCEA LUI
ȘERBAN VODĂ CANTACUZINO
de la Gatterhölzel de lângă Schönbrunn, aproape de
VIENA**

47. Crucea de piatră din curtea din dreapta a bisericii Dichiu, pe mormîntul unui călugăr
48. Crucea de piatră care a fost pe șos. Filantropia, datată 1 Sept. 1725 (7234). În prezent la muzeu.
49. Crucea de piatră ce a fost pe str. Cazărmii, numită de la "Puțul Calicilor", datată 1741 (La muzeu)
50. În anul 1878, la întretăierea străzilor Traian cu Vlad Țepeș s-a săpat un puț adînc de 15 m. lîngă el s-a așezat o troiță. Puțul a dispărut și troița. Acum se află acolo o cruce.

* * * * *

+ CRUCI BUCUREȘTENE +

"Crucile sau Troițele sunt singurele monumente istorice care se mai păstrează din epoca feudală".

-Nicolae Stoicescu-

Orașul București a avut în timpul trecut numeroase cruci și troițe. Despre ele avem relatări de prin 1646.

"În mahalaua Olarilor, un document din anul 1752 pomeneste de șapte cruci, unele din lemn, altele din piatră."

"Un mare număr de troițe erau zugrăvite cu chipuri de sfinți, iar crucile de piatră sau lemn erau scrise "de sus pînă jos". "O serie de cruci sau troițe însemnau hotarele moșiilor sau marginile orașului. Spre exemplu la 1 Mai 1752 mitropolitul Neofit arată că a pus o cruce de piatră la hotarul moșiei Cîrstinești de pe Colentina."

"Alte cruci au fost făcute de ctitorii lor pentru a însemna diverse evenimente importante, cum ar fi: răscoale, războaie, incendii, cutremure, epidemii... Altele marcau morminte singurate, fântâni, întretăieri de drumuri sau altarele unor biserici dărmate. Unele cruci, așezate în curțile unor biserici, aveau atîtea scrieri pe suprafața lor, că păreau niște pomelnice. Alte cruci, mai rar, se aflau chiar în sfintele altare, cum ar fi crucea mare a serdarului Mogoș care se află în altarul bisericii Oborul vechi de pe str. Traian nr. 204, sect. 2, Prot. 2. Toate aceste cruci sau troițe pot fi considerate istorice sau sociale.

Multe din ele au dispărut din diferite cauze, dar și din marea nepăsare a celor care erau datori să le ocrotească. Chiar în anul 1982 a fost trîntită la pămînt, spartă și apoi dispărută, marea, istorica și frumoasa cruce a lui PAPA BRÂNCOVEANU, tatăl lui Constantin Vodă Brâncoveanu, aflată la poalele dealului Patriarhiei unde a stat pe sfântul ei loc aproape 360 de ani."

Ziditorii acestor monumente impunătoare sau mai modeste, din lemn sau din piatră, cu scriere pe ele sau fără scriere, au fost: voievozi,

slujitori ai bisericii, negustori, diverse bresle meșteșugărești sau chiar de către unii cetățeni particulari.

Să începem cu **CRUCEA POSTELNICULUI PAPA MATEI BRÂNCOVEANU**, ce s-a aflat pînă în 1982 la poalele dealului Mitropoliei.

În vremea lui Constantin Șerban Basarab (1654-1658) s-au răsculat din nou Seimenii și Dorobanții, răscoală începută sub domnia lui Matei Basarab (1632-1654).

Seimenii, mercenari străini plătiți .... “nebuni de ură în contra boierilor, ei se revoltară la București, cum în timpul lui Matei Vodă se revoltară la Tîrgoviște”.

“Aprind case, fură, jefuiesc, omoară pe boieri, pe care-i prind...”. Ajungând și la casa bătrânului vornic Preda Brâncoveanu, acesta scapă cu viață în schimbul unei sume mari de bani (pungi cu galbeni), dar lângă gardul caselor îi omoară feciorul, pe postelnicul Papa Brâncoveanu, tatăl lui Constantin Vodă Brâncoveanu. În urma acestei nenorociri, bătrânul Preda înalță o cruce de lemn pe locul unde i-a fost ucis feciorul. Cu puțin timp înainte de mazilirea lui Vodă Brâncoveanu și pornirea întregii familii spre Constantinopol unde șase au fost decapitați. fiul cel mare, Beizadeaua Constantin, face o altă cruce, de piatră, impunătoare, frumoasă, cu scriere pe ea în relief, la 20 iulie 1713 (7221). CRUCEA avea înălțimea de 2,97 m. cu postament cu tot (2,67 + 0,30), iar lungimea brațelor de 1,05 m.

Inscripția de pe cruce, cu litere în relief arăta:

“Această cruce este ridicată în slava Domnului Christos de Constantin Brâncoveanu, feciorul luminatului Domn, Io Constantin Bassarab Voevod, în locul altei cruci, ce era de lemn, care era ridicată de preda biv vel Vornic Brâncoveanu, în pomenirea fiului său Papa Postelnicul, părintele mai sus pomenitului Domn, că într’acestași loc au perit în zilele lui Constantin Vodă Șerban, ce au stătut Domn în urma lui

Matei-Vodă, cînd s’au ridicat Dorobanii asupra Domnului și a boierilor țării la leat 7163, și stricîndu-se crucea de lemn, s’a ridicat aceasta de piatră la Iuliu 20, leat 7221”.

Printre sculpturile de pe cruce se vedea în centru, într-un medalion circular, stema Țării Românești cu vultur și inițialele K.B. (Konstantin Brâncoveanu-fiul). Pe cele patru laturi ale brațelor crucii se vedeau sculptate patru medalioane cu inițialele: IS. HS. NI. KA. (Iisus Hristos Biruitorul). Sus, sub acoperământ (piramida de deasupra crucii) erau sculptate inițialele: IN. T. I. (Iisus Nazarineanul Țarul Iudeilor). Această cruce a lui Papa Brâncoveanu a fost doborâtă în anul 1982, de o basculantă (nu din întâmplare), crăpată și apoi dusă ... și dusă este și pînă în prezent, Iunie 1996. Unde este ?! De Paști și marile sărbători, elevii, studenții, populația, mergeau și aprindeau lumânări împrejurul sfintei cruci.

CRUCEA s-a aflat un timp pe vechia proprietate a Brâncovenilor, spre spital, apoi a fost așezată la poalele dealului Mitropoliei, unde pe vremuri curgea gârlița Dâmbovicioara și unde prin sec.18-19 se aflau casele Brâncovenilor. A fost un timp cînd Crucea a stat pe deal, lângă biserică. Ca printr-o minune, Vineri 7 Februarie 1997 la orele 12,30 s-a reșezat (o alta ?) pe vechiul ei loc.

A oficiat sfînta slujbă P.P.S.S. Teoctist.

* * * * *

CRUCEA DE LA BISERICA SLOBOZIA A LUI LEON VODĂ-TOMȘA

Str. Leon Vodă nr.3, sect.4, Pr.3

Biserica zidită în anul 1665

Hram: Sf. Mucenic Dimitrie

Hramul crucii: Sf. Gheorghe

Este cea mai veche dintre crucile Bucureștene

A fost ridicată de LEON VODĂ (1629-1632), în 23 Aug. 1631, chiar pe locul unde a fost lupta cu "Pribegii", spre pomenirea și amintirea acestei lupte. După un timp s-a construit lângă ea o biserică de lemn (prima bis. Slobozia).

Acest Leon Vodă a plătit tronul turcilor cu mulți galbeni ce au fost împrumutați de la cămătarii greci și evrei din Constantinopol. Spre a putea să-și plătească datoriile a pus biruri grele asupra tuturor. O parte din boierime s-a refugiat în Ardeal cerând ajutor, să-i scape de Leon Vodă.

Și s-a format o oaste condusă de Aga Matei (viitorul voevod Matei Basarab), care a intrat în Țară Românească și lângă satul Ungureni din Gorj s-a dat lupta. Leon a fost biruit și a fugit la Persicani unde a înjghebat o nouă oaste cu care vine la București, așezându-și tabăra la poalele dealului Mitropoliei, aproape de Bis. Sfânta Ecaterina.

Lupta a avut loc în August 1631 în care oastea lui Aga Matei a fost înfrântă, fiind un măcel mare. După această luptă, acolo, s-a făcut o groapă mare unde s-au aruncat trupurile celor morți. Groapa s-a acoperit făcându-i-se deasupra o mare movilă de pământ. După un timp Leon a așezat pe movilă o cruce înaltă, care a fost observată în anul 1631 de călătorul suedez Strassburg și de un alt călător polon în anul 1636 și de

alții. Crucea stricându-se cu timpul a fost făcută din piatră în 1664-1665, cu hramul Sfântului Gheorghe, de Radu Leon, fiul lui Leon Vodă, când s-a construit și biserica de lemn (1664-1665) numită Slobozia. Crucea este cea mai veche dintre crucile Bucureștene și are scris pe ea cele ce urmează:

"În numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh amin.

Adecă eu, robul lui Dumnezeu, Eo Leon Vodă feciorul lui Ștefan Vodă, ridicat-am această cinstită cruce, în numele Sf. Gheorghe, pentruca să se pomenească de resboiul ce am avut într'acest loc cu pribegii, când au venit de peste munte asupra Domniei mele în anul 7139 (1631) în luna August, Marți.

Milostivul Dumnezeu cu rugăciunea Sfântului Gheorghe supusu-i-au sub sabia Domniei mele și i-am biruit și câți au căzut în bătaie zac sub această movilă, iar crucea s'a ridicat în luna Fevruarie 20, anul 7140, iar de la Cristos 1632".

Pe o latură a crucii stă scris: "Puternicul Dumnezeu, învrednicind pe noi, Eo Radu-Voevod cu Domnia Țerei Românești, în leatul 7143, iar de la Cristos 1665, văzui această cinstită cruce făcută de părintele meu Leon Vodă și aflându-se stricată, Domnia Mea o înoi și făcu o Sfântă biserică, în numele Sfântului Mucenic, marelui Sfânt Dimitrie".

Crucea a fost refăcută din nou în anul 1743, la 8 Sept. de biv vel vornicul Năsturel și de jupâneasa lui Ancuța.

În prezent crucea se află în curtea bisericii SLOBOZIA, lângă clopotniță și e împrejmuită de un grilaj de fier.

Crucea are înălțimea de 2,76 m. În partea de sus, în față, sunt sculptate inițialele I.N.T.I. (Iisus Nazarineanul Țarul Iudeilor). În centru, între brațele crucii sunt patru cercuri cu inițialele a trei evangheliști: Ion, Matei și Marcu. Între cercuri se află stema țării, Vulturul și Crucea. Scrierea de pe cruce este în relief, în românește.

În partea de sus, crucea se termină cu un fel de coroană pe fața căreia este scris: "Io Leon Vodă".

Sub brațul drept al crucii este scris că a fost reparată la anul 1743 de Năsturel cu jupâneasa lui Ancuța.

CRUCEA CARE A FOST PE PLATOUL COTROCENILOR

A ridicat-o Șerban Cantacuzino când era Spătar, viitor Domn al Țării Românești (1678-1688), cu puțin timp înainte de domnie, spre aducerea aminte de fuga și ascunderea sa și de sfatul ce a avut loc atunci cu boierii, împotriva lui Radu Leon Vodă și a grecilor ce apăsau și sugeau țara.

Scrierea de pe cruce este și în românește și în slavonă. Cea slavonă, din jurul stemei (pajurei) Cantacuzinilor, se traduce astfel: "Binecuvântat să fie Cristos Dzeul nostru care este prea înțelept".

Cea românească arată: "Această cruce ridicatu-sa întru numele Sfintei Troițe și a Sfântului Nicolae, țara aceasta dominând'o domno grec, Radu Vodă Leon făcu atâtea răutăți și curvie". În anul 1862 crucea a fost spartă.

În prezent (1993) nu știu unde se află.

CRUCEA MIRCIOAEI

A fost ridicată de Doamna Chiajna (în sec.16), soția lui Mircea Ciobanul (1545-1552), ctitorul bisericii de la Curtea Veche, căreia oamenii îi spun greșit bis.Sf.Anton. A adăugat acest nume de la bis.Sf.Anton-Pușcărie care a ars.

Vechile hrisoave arată că s-ar fi aflat cam pe unde au fost așezămintele Brâncovenești.

CRUCEA LUI ALEXANDRU VODĂ (ILIAȘ)

(1616-1618) (1627-1629)

Se afla pe Calea Mehedinților, sub dealul Arsenalului.

În prezent nu mai este nici crucea, nici Arsenalul.

Crucea a dispărut pe la sfârșitul secolului la XVII-lea, după cum ne arată unele documente.

CRUCEA LUI ANTONIE

din curtea Bisericii Cuțitul de Argint (Bărbătescu Nou)

Biserica a fost ridicată în anul 1906 pe locul celei vechi, fondată în anul 1792 de Mitropolitul Dosoftei.

În curtea bisericii se află o cruce mare, înaltă de 3,50 m., iar lungimea brațelor de 1,30 m. Un monument lucrat artistic. Crucea a fost făcută spre pomenirea voevodului ANTONIE și a Doamnei sale Ana, în anul 1677 (7185).

După numele soției ar putea fi ANTONIE din POPEȘTI (1669-1672), Țara Românească, cel cu trei neveste (nu toate odată): Ilinca Mavrodin, Dancea și Ana. După anul înscris pe cruce ar putea fi ANTONIE VODĂ Ruset (boier moldovean de origine grec) (1675-1678) - Moldova, care a avut de nevastă pe Doamna Zoe. Oamenii i-au spus "Crucea lui Antonie din București". Crucea este sculptată pe față și pe laturi.

Monogramele evangheliștilor, sculptate, sunt așezate în formă de cruce, în partea de sus: Ion, Luca, Matei, Marcu, cu inițialele tradiționale: I.N.T.I. și Is.Hs.Ni.Ka., așezate tot în partea de sus a crucii. În colțul brațelor vedem inițialele: M.L., O.O., Z.I., R.B.

Pe fața crucii scrierea este în tranziția limbii române: "Cu voia Tatălui, cu ajutorul Fului și cu săvârșirea Sf.Duh, Amin, la înălțarea cinstitiei de viață făcătoarei cruci, Io am ridicat robul lui Dumnezeu întru pomenirea lui ANTONIE voevod gospodina ego Ana i sin ego Alexăndrel". (Alexăndrel fiul lui Antonie Ruset).

După o porțiune nescrisă, se citește un pomelnic:

"Întru pomenirea Ilina, K..., Ana, Neacșu, Maria, Marinca, Antonie, Stan, Ioana, Constantin, Duca, Neagu, Sima, Dumitra, Mihai, doamna...?, Pătru, Mihai, Dumitru, Antonie, ...ina (loc nescris), vălet 7185 (1677), Mesita Marta I".

Pe latura inferioară, în stânga stă scris: "Și s-au ridicat această cruce, Mesita Marta I, deni, o a săpatu Radul zugravul".

* * * * *

CRUCEA DIN ANUL 1644

Este scrisă în limba română, având numele lui MATEI BASARAB sculptat în relief. Scrierea este următoarea:

"Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sf.Duh și cu ridicarea cinstitiei făcătoarei cruci întru zilele Domnului nostru, creștinul Matei Basarab Voevoda.

Pomeni gospodi jupan .....na, Vasile, Dumitru, Vasilichi i Militina i să cedim ego (și copiilor lor)" și în continuare sub brațul stâng: "Maria, Zoita, Despa... i să cedim ego (și copiilor lor) leat 7152 (1644)".

Înălțimea crucii este de 2,50 m. și lungimea brațelor de 0,93 m. După un timp, crucea fiind spartă în două, a fost reparată, dar nu cum ar

fi trebuit. Crucea are pe ea sculpturi, după cum se obișnuia, pe toată suprafața. S-au scris inițialele tradiționale, monogramele evangheliștilor (patru), iar la capetele brațelor inițialele: ML, RB, PV, EAD. și UKL. Crucea care se afla în Parcul Libertății (Parcul Carol I) a fost dusă în anul 1959 pe dealul Patriarhiei, unde fusese mai demult crucea generalului rus Miloradovici, numit și "Salvatorul Bucureștiului". Crucea generalului se află în prezent la Muzeul Româno-Rus din București.

CRUCEA DE PIATRĂ A GENERALULUI MIHAIL MILORADOVICI

A fost ridicată din dorința generalului rus în anul 1809, guvernator militar al Bucureștilor între anii 1806-1810, pentru pomenirea soldaților și ofițerilor ruși căzuți în diferite lupte în anii 1806, 1807: Călărași, Glodeni, Odiovaia, Turbați și Obilești. Crucea s-a aflat pe dealul Mitropoliei, lângă biserică, în față, apoi a fost dusă la Muzeul Româno-Rus. Scrierea de pe ea se citește cu oarecare greutate. Fața crucii este scrisă pe românește, iar spatele, pe rusește. Literele sunt în relief.

Scrierea ne arată: "Generalul porucinic Mihail Miloradovici, poruncitor de un trup din al Armii Rusești, din Valahia și cavalier de multe cete, și orînduieli, și spre pomenirea ofițerilor ce au pierit în deosebitele bătălii spre cinstea vitejiilor lor, Polcovnic Isaiov, din polcul cazacilor Donti, la Giurgiu; Rotmaistru Staviteo, de Belorusia, husarschi polc, omorât la Goldeana la 1806, Decemvrii 11.

Cojarschii Căpitanu de Beloruschi, husarschi polcul, la Călărași, Decemvrii 20, 1806, Isacul Agache den polcul cazacilor

Donschi, la Odovoia 1807 febr.14, Porucic Letvinov, de polc al șaselea, strelcovi la Ceadarghiol, mar.6.

Prea Porucic Kimanov de polcul Oreischi, muschetari la Turbați, mart.5, 1807. Căpitanu Sidinschi, de Beloruschi husarschi polc și porucic Savițchi, la Obilești”.

Înălțimea crucii este de 2 m. și lungimea brațelor de 0,75 m. Crucea a fost lucrată între anii 1807-1810.

Generalul Miloradovici a părăsit Bucureștiul în 1810, mergând la Kiev, unde a fost numit Guvernator al orașului.

Crucea a fost mutată pe str.N.Iorga la Muzeul Româno-Rus.

PE DEALUL MITROPOLIEI SE MAI AFLĂ O CRUCE

Cruce veche, de piatră, așezată în fața clopotului cel mare care avea în față un CEAS SOLAR așezat pe un postament de marmură. Ceasul a fost pus de Generalul Mihail Miloradovici. Lângă acest postament (soclu) revoluționarii de la 1848 au ars “Regulamentul Organic”.

* * * * *

CRUCEA MITROPOLITULUI NEOFIT

Fostă pe str.Cazărmii, apoi la lapidarul de la
palatul Mogoșoaia și din 1993 așezată de studenți
în Piața Universității București

I se spunea pe vremuri “Crucea din Dealul Caprei”.

A fost zidită de Mitropolit pe locul numit “Puțul Calicilor” în 1741, 1 sept. ca să însemne hotarul moșiei Mitropoliei, în urma vestitului proces dintre Mitropolit și Egumenul grec de la Mrea.Mihai Vodă. Cu timpul, îngropându-se în pământ, Domnitorul Carol I, în preumblările sale prin București, spre a cunoaște orașul, a observat istorica și marea cruce ce se înfunda în pământ și a dispus (în 1867) să fie dezgropată, curățată și așezată pe un soclu de piatră. Crucea are în partea de sus ornamentații frumoase și un acoperământ tot arnamentat și începând de sub brațe este scrisă până la postament și arată următoarele: “Cu vrerea Tatălui, Fiului și Sfântului Duh, ziditusau această Sftă Cruce întru cinstirea Sftilor Marilor Împărați Constantin și Elena, în zilele prea Înălțatului Domnului nostru Io Constantin Nicolae Voevod cu cheltuiala prea sfântului Mitropolit al Ungro-Vlahiei kirio kir Neofit, pentru că, drept acest loc, a fost mai înainte Puțul Calicilor, după cum scrie hrisoavele Mitropoliei și după vreme ...”. -Ce mai urmează este șters-. Descifrându-se și ceea ce era cam șters, dau textul în continuare: “astupându-să și împresurându-se moșia sfintei Mitropolii, și cum, cu blestem și cu mărturii bune aflându-se, s’au ridicat astă cinstită cruce cu hotărârea boiarilor celor ce au fost rânduiți de Domnie în locul acelu puțu, cum arată cartea domnească, - să nu mai fie de acum înaintea împresurare acestei moșii a sfintei Mitropolii, mesita Sep.1, leat 7250 (1741)”.

Crucea este înaltă de 2,95 m. în afară de acoperământ (capitel) și se vede pe ea stema Mitropoliei Ungro-Vlahiei cu însemnele puterii arhieresti, crucea și cârja așezate cruciș, într-un medalion rotund. Deasupra este sculptată mitra arhierescă și inițialele: NF. M.V. (Neofit

Mitropolitul Ungro-Vlahiei) ... și încă alte inițiale. Scrierea este în relief... Crucea în vechime s-a îngropat în pământ, mai bine zis s-a înmălit, deoarece fiind așezată la poalele dealului Arsenalul (Str.Cazărmii), tot mărul ce se scurgea după ploaia se oprea în ea. Neofit a fost ctitorul bisericii Sf.Elefterie Vechi.

CRUCEA MARELUI SERDAR MATEI MOGOȘ (Mogoșescul)

De la numele serdarului se trage numele de "Mogoșoaia" și "Podul Mogoșoaiei" (Calea Victoriei de azi).

Crucea a fost ridicată în leat 7227 (1719) pe locul unde se țineau cele două târguri săptămânale la Oborul Vechi, ca să arate nenorocirile ce au fost în acel timp (1718) în București. **Ciuma și Foamea.** Ctitorul, serdarul Mogoș, scăpând din acestea, a ridicat o cruce drept mulțumire lui Dumnezeu, cruce mare de piatră, cea mai frumoasă dintre crucile orașului, ca sculptură și proporție. Înălțimea ei este de 4,60 m., iar brațele au lungimea de 1,40 m. (I.Gion scrie 4,25 m. și 1,08 m.). În mijlocul pătratului dintre brațele crucii se află un medalion pictat ce reprezintă chipurile celor 12 Apostoli. De asemenea: sus, jos, stânga, dreapta medalionului se văd 4 inițiale în interiorul unor cerculețe. Deasupra crucea are o ornamentație bogată.

Pe fața crucii, serdarul a pus de s-a săpat în relief și în versuri următoarea inscripție:

"Crucei Tale ne'nchinăm, Stăpîne, și prea Sfântă Învierea Ta slăvim.

Cruce păzitoare a toată lumea,

Cruce bisericeii podoabă,

Cruce a Împăraților întărire,

Cruce a credincioșilor întemeiere,

Cruce a Îngerilor slavă și diavolilor rană. -

O buni credincioși călători, care pe aicea treceți

și pre cinstita cruce în slavă vedeți
pe a credincioșilor podoabă și a dracilor stricare,
așternut picioarelor lui Isus Christos,
Ei vă închinați cu dragoste mare,
că pre Dînsa s'a înălțat dătătorul de viață.
Rugați-l pă Țară să o păzească de rele primejdii ca să nu pată,
iar pe acel ce, cu a lui cheltuială, Crucea a'nălțat,
al Țărei Marele Serdar Matei Mogoș să știți că s'a chemat,
păzit de cele rele Dumnezeu să-l miluiască
și spre Împărăția Cerească ajută-i să moștenească
Leat 7227 (1719)

Pe cruce se mai află o scriere scurtă, săpată, în partea din spate:
"Alixandri hagi Marinu ... 1766 augustu dni 28 ot Svištavu".

Pentru a fi adăpostiți călătorii și crucea de ploaie, a fost acoperită cu o boltă de zid, dar cei ce se adăposteau își atârnavu țealele și desagele de cruce, care a stat pe locul vechiului Obor până la domnia lui Alexandru Vodă Ipsilanti (1774-1782) și a mitropolitului Grigorie II (1760-1787). Într-una din zilele de Obor, după aproape 70 de ani de la zidirea crucii, trecând pe acolo mitropolitul Grigorie și văzând țealele și dăsașele atârnavate de Sfânta Cruce a hotărât să înalțe o biserică în care bolta și crucea lui Mogoș să servească de altar și așa a făcut în anul 1768.

Crucea se află și în prezent în altarul bisericii OBORUL VECHI fixată în pardoseală, "predominând absida altarului".

Biserica OBORUL VECHI se află pe str.Traian nr.204, sect.2, Pr.2, în apropierea Foișorului de Foc, spre deosebire de biserica OBORUL NOU ce se află pe str.Avrig nr.21, sect.2, Pr.2, zidită în 1853.

* * * * *

**LA BISERICA SF.ILIE GORGANI
- CRUCE DE PIATRĂ -
1761 după iunie 5 - 1763**

Cruce de piatră, spartă, fixată în zidul din pridvor, în stânga intrării, scrisă cu litere în relief.

Pe partea din față:

“Această sfântă cruce s-au ridicatu-s-au dă robul lui Dumnezeu Radul Logofătul za divan, în zilili mării sale Constandin vodă Mavrocordatul cu blagoslovenia preasfinții sale părintelui mitropolitului țării chir Grigorie, spre cinstea sfântului și marelui ierarhu Neculae, de robii lui Dumnezeu: Radu, Mira, Iamandi, Bălașa, Stroe”.

Pe latura din stânga:

“a, Petca, Dumitru, Andronache, Chiajna, Mariia, Enache, Ioniță, Ilinca, Sandu, Iana, Radu, Șarban, Tudorieierei, Radu, Ilina, Rucsandra, Dumitrașcu”.

PE UN REST DINTR-O CRUCE DE PIATRĂ AFLATĂ ÎN PRIDVORUL BISERICII CREȚULESCU, ce a fost adusă de la Crețulești-Mănăstirea, cruce ridicată de Iordache Crețulescu în curtea casei sale din satul Crețulești, inscripția de pe ea ne arată:

PE FAȚA CRUCII

“Norodul israelitesc, dac-au sfârșit a trece
Noianul Iordanului piatri douăsprezece,
Spre pomenirea vecinică au ridicat deadânsul,
Căci au trecut nehumezet ca pre uscat printr’însul
Și neprimejduiți, aflând locul făgăduinței
Neamului său, l-au pus hotar credinței,
Precum aciea dar atunci au pus acea nesemnare

Ca să pomenească în veci buna a lor scăpare.
Așa și preacucernicul Iordache Crețulescul,
Ginerele lui Constantin Vodă Băsărăbescul,
Au gătit casa lui aici, aflând bună scăpare
De moartea cea năpraznică a ciumei, cea prea mare
Cu multă umilenie, cu mare mulțumire,
Cruce ridicatu în semn .....

PE LATURA STÂNGĂ A CRUCII

“... curs de la împărăție
și toată casa cum s-au
zis la liniște curată din
moarte o au povățuit
aici nestrămutată,
a opta lună douăzeci
și cinci curgând vâleatul,
spre două sute șapte mii
i-au miluit prea înaltul
ca să se pomenească
dar în veci această milă
ca Dumnezeu au arătat
la casa lor cea plină.
Cruce prea sfântă au ridicat
la doi și două sute
și șapte mii și cu treizeci,
din laude prea multe lui
Dumnezeu, celui prea luminat
și veșnică mărire”.

* * * * *

CRUCE DE PIATRĂ CE SE AFLA ÎN GRĂDINA MRIL.PANTELIMON

1751 Crucea nu mai există. Pe ea era următoarea scriere sculptată: "Întru slava marelui Dumnezeu care în Troiță să proslăvește și întru lauda sfântului marelui mucenic Pantelimon rădicatu-s-au această cinstită cruce în zilele preaînălțatului nostru domnu, Io Grigorie Ghica voievod, întru a doua domnie, lângă această fântână, de dumnealui Sandu Bucșănescul vel clucer za arie, fiind ispravnic la toată zidirea cesti sfinte mănăstiri cu toată împrejurimea ei, precum să vede, și am făcut și foișorul de-asupra crucii, pentru adăpostirea și odihna călătorilor, și întru pomenirea dumisale, la anul de la Hristos 1751".

Iar pe fântână scria:

"S-au făcut și foișor (acoperământ), cu toate cele ce trebuiesc după cum să vede, pentru odihna celor însetoșați și veșnică pomenire Măriei Sale: fiind ispravnic dum.Sandu Bucșenescul - 1751".

* * * * *

CRUCEA DE PE CALEA DUDEȘTI

Se asemana puțin cu aceea a Mitropolitului Neofit dar de dimensiune mai mică. Avea înălțimea de 1,86 m. și avea pe ea sculptate inițialele I.N.T.I. și Is.Hs.Ni.Ka.

Pe cruce se afla următoarea scriere:

"Cu ajutorul lui Dumnezeu și cu îndemnarea Duhului Sfânt s-au arădicat această sfântă cruce de dumnealui jupân Ilincana, jupânesei dumnealui Smaranda și a coconilor dumisale, Ecaterina, Ene, Andrei ... (1851)".

Pe colțurile crucii sunt sculptate monogramele celor patru evangheliști: Mt. Mc. Lc. și Io. (Matei, Marcu, Luca și Ioan).

Crucea se afla în colțul străzii ce intra în așa zisul cartier "Crucea de Piatră" unde se aflau câteva străzi cu case cam deochiate.

* * * * *

CRUCEA DE LA FOSTA BISERICĂ SFÂNTA TREIME - DUDEȘTI

În curtea acestei biserici, care a fost ultima biserică demolată (10 Oct.1987), a existat o cruce de piatră sculptată cu scriere pe ea. Crucea a fost luată de "Monumtele istorice" și nu știu unde a fost dusă. În aceeași zi au fost deshumați și cei trei preoți (parohi) care erau îngropați în curtea bisericii. Oasele lor au fost duse în curtea bisericii din Lehliu-Ilfov. Preot în acel timp a fost Dăscălescu Constantin.

Crucea era așezată în fața pridvorului bisericii, unde se sfințea apa și se afla acolo din anul 1842, ridicată de Atanasie Căldărariu. Avea înălțimea de 1,80 m. și lungimea brațelor de 0,80 m.

CRUCEA

**(care a fost) la întretărirea Șoselei Măgurele
cu Strada Sebastian**

Avea înălțimea de 1 m. și lungimea brațelor de 0,44 m.

Deasupra avea o ornamentație dreptunghiulară. Crucea era sculptată și avea scrierea în relief, cu litere chirilice, care arăta: "Cu mila și ajutorului celui în Treime slăvit Dumnezeu s-au ridicat această S(fintă) cruce în slava Bunei Vestiri a Prea Curatei Maici și s-au făcut și acest puțu ... sa H.Dinu, la anul 1829, în vremea împăratului Neculae Pavlovici, de Rb. lui Dumnezeu J.Tănase cismarul, i J.Petre tbc., Zoe, Dumitru, Elena i J.Tănase", și încă alte nume .....

Pe spatele crucii se afla următoarea scriere:

"1852, oct., cu ajutorul lui Dumnezeu s-au ridicat al doilea, de dumnelor Dumitrache, Rada ...." și încă alte nume.....

Pe brațul din dreapta, la capăt, era scris:

"De d.logofăt Ioan Dersc, Evdochia, Toma, veșnica pomenire".

În centrul crucii se afla sculptată icoana Bunei Vestiri, având deoparte și de alta sculptați câte un înger, care poate aveau legătură cu hramul bisericii din apropiere, sau poate crucea a fost ridicată în ziua Bunei Vestiri.

În ziua ridicării crucii în țară a bântuit holera și ciuma.

* * * * *

CRUCEA DIN APROPIEREA OBORULUI VECHI

În apropierea Oborului a existat o cruce de piatră ce a fost ridicată în anul 1856, în luna Iunie, încărcată cu sculpturi frumoase (iconografice). Crucea se numea a Izvorului Tămăduirii. **Pe fața** ei era sculptată icoana Sfintei Treimi deosebit de artistic. **Pe spatele crucii** se vedea sculptat Izvorul Tămăduirii, sub forma unei fântâni arteziene "cu trei etaje de bazine" spre care se îndreptau bolnavii. Se mai vedeau și alte sculpturi. Sfinți sculptați se aflau și pe capitel, iar capetele brațelor aveau și ele sculpturi. În dreapta, Sfinții Atanasie și Chiril și în stânga, Moise și Aaron. ~~Pisania~~ ^{Pisania} crucii cu istoria ei și numele celor ce au ridicat-o sunt scrise cu litere cirilice, în românește, cu litere săpate și arată: "Cu ajutorul Sf.Troite s-au ridicat această Sf.Cruce A.D.Mogoșu și Vasile", și urmează un pomelnic cu multe nume ... Crucea a fost sculptată de Mihail Petraru după desenul lui Teodor Zugravul.

* * * * *

CRUCEA DIN SPATELE HALELOR OBOR

În piața Halelor Obor, mai într-o parte, se află o cruce înconjurată cu un grilaj de fier, având un acoperiș susținut de patru stâlpi. Lângă cruce se află o fântână. Ea a fost ridicată de negustorii Marin Ștefan Bursan și Constantin Constantinescu, la 26 Mai 1877. **Pe fața crucii** se află scrierea care ne arată: Această St. cruchia său ridicat cu cheltuiala dlor. Marin Ștefan Bursan și Constantin Constantinescu ....". În continuare este scris un pomelnic pentru cei vii destul de lung, pe două coloane. Se continuă apoi un pomelnic pentru cei morți, tot pe două coloane. Anul 1877 Mai 26".

Pe spatele crucii se mai află o scriere care arată:

"Puțul din față, împrejmuirea și podoaba acestei cruchi, s-au făcut prin bunăvoința și cheltuiala lui Marin Ștefan Bursan la anul 1877, în zilele înaltu Preaosesale arhiepiscop Mitropolitu și Primatu al României, Calinicu Miclescu, și în anul declarare independenței, a Prea iubitei noastre Patrii - G.G. Stanca, Dumitru, Gherghina, Vasile Dulgheru, Voica, Maria, Petre, Criciun, Stanca, Nicolae, Ana, Calina, Tudor, Ciru, Tinca".

Sub brațul drept al crucii este scris un elogiu oștilor rusești:

"În anul curentu 1877, venire oștire rusă în Țara, cu scopul spre a merge în Turchia, să elibereze pă creștini din Orientu, din mîna Turchiloru".

* * * * *

În apropierea podului Vitan, pe Splaiul Unirii
se afla o CRUCE care era ruptă, având partea de jos lipsă

Cu timpul crucea a fost răzuită de mai multe ori, schimbându-i-se scrierea, atât cea de pe față cât și cea din spate. Scrierile cele noi sunt datate 1886 și 1907.

Pe fața crucii se observau inițialele IS-HS-NI-KA 1886 și scrierea: "Această sfîntă cruce s-au ridicat Tudora, Maria, Marin, Andrei, Catrina, Tănase, Ana, Florea cu fii lor Maria Manolache, Maria Nicolae, Leanca ...." și încă alte nume.

Pe spatele crucii stă scris: "1907, Nicolae, Vergile, Iancu, Stoian, Anghelina, Nae, Ioana, Ioniță, Anica, Adrian, Savul, Marița".

Pe suprafața laterală a crucii se află o scriere chirilică (mai veche): Ileanca, Antim, **pe brațul din dreapta** înspre capăt, sub braț: "În zilele înaltului nostru Domn Barbu Dimitrie Știrbei ...". **Pe capătul brațului stîng** scrie: "Sfînta cruce ...", iar **sub braț**: "Tudora, Dimitrie, Nicolae, Erotei eromonahii, Ioan, Gheorghe".

Înțelegem deci că această cruce este din vremea lui Barbu Știrbei (1849-1853) sau (1854-1856).

* * * * *

**ÎN CARTIERUL FLOREASCA ÎN
APROPIEREA BULEVARDULUI TOPORAȘI,
SE AFLA O CRUCE DE PIATRĂ SCULPTATĂ,
DIN 1838**

Crucea avea înălțimea de 2,55 m. și lungimea brațelor de 0,95 m. Printre alte sculpturi de pe cruce se afla o sculptură ce reprezenta "Înălțarea Sfintei Cruci", cu Sfinții Constantin și Elena și sculptate și inițialele tradiționale IS-HS-NI-KA și I.N., In., Io.

Scrierea era în litere chirilice, în românește și arăta: "Această Sfântă și Dumnezească cruce a ridicat cu ajutorul lui Dumnezeu, Ioan Pometcovici, soția lui Catinca, fiilor Velicu, Elena, Vasile, Mândica, 1838, Iulie 28".

În partea de jos a scrierii erau sculptate diferite simboluri ale breslei meșteșugarilor constructori: cumpăna zidarului, firul de plumb, echerul și compasul. Crucea era așezată lângă o fântână.

* * * * *

**O CRUCE DATATĂ 1853 SE AFLA
PE STRADA CIREȘULUI, ÎNTR-UN PARC**

Avea înălțimea de 1,88 m. fără partea ce era îngropată în pământ, deoarece nu avea postament. Lungimea brațelor era de 0,94 m. Sub capitelul crucii era scris 1853.

Erau sculptate pe ea și cele patru medalioane cu inițialele tradiționale. Se aseamăna cu CRUCEA de pe B-dul.Dimitrov (B-dul. Ferdinand), din curtea liceului maghiar, ce există și în prezent.

Scrierea de pe crucea din 1853 era aceasta:

"Cu ajutorul lui Dumnezeu s-au ridicat această Sfântă Cruce împreună cu puțul, de robul lui Dumnezeu Constandin sin Dinu Pescaru, cu soția sa Tita, Tănase, Alexandru, Tudora, Gheorghe".

* * * * *

CRUCILE CARE AU FOST ÎN PARCUL LIBERTĂȚII (CAROL) ȘI MUTATE ÎN ANUL 1959 ÎN CURTEA MITROPOLIEI

În anul 1906 au fost aduse în "Parcul Libertății" în prezent Parcul Carol, așa cum a fost, cu ocazia expoziției agricole, trei cruci mari de piatră cu scriere sculptată pe ele. Au fost toate așezate grupat pe un postament de piatră. S-a spus că au fost aduse, atunci, din diferite regiuni ale țării, fiecare fiind din altă epocă.

1. Crucea cea mare a fost adusă de la Sălătrucul Argeșului și este datată 1584.
2. Crucea ce poartă data de 1617 și care este cruce de cimitir, nu se cunoaște de unde provine.
3. Crucea cu data de 1644, de pe vremea lui Matei Basarab, a fost restaurată în anul 1906.

Absolut toate aceste cruci sunt sculptate pe întreagă suprafața lor cu diferite ornamentații: cercuri, medalioane, scrieri, inițiale ș.a.

1. CRUCEA MARE din 1584 are înălțimea de 4,50 m. și lungimea brațelor de 1,60 m. fiind realizată dintr-o singură bucată de piatră. Inițialele sunt: I.N.T.I., Is.Hs.Ni.Ka. și P.O.V. care ar putea fi monograma lui Petru Cercel-Voievod. Scrierea de pe cruce este în relief și în slavonă.

Ea ne arată (în traducere):

"Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh, Amin. S-a ridicat această sfântă cruce cu hramul și întru ruga și în lauda celui întru Sfinți Părintelui nostru Arhierarhul și făcătorului de minuni Nicolae de la Mira lichia, în zilele bine credincioasului și de Hristos iubitorului Io Petru Voevod, fiul lui Pătrașcu Voevod, nepotul lui Radu Voevod. + Și a făcut această cruce jupînul Dumutru și jupînița lui Anca și .... Stanciul Postelnicul și badea ... și Radul, în anul 7095 (1587)".
Lucrarea crucii a început în timpul lui Petru Cercel, cel chinuit și omorât de

Turci la Constantinopol (1583-1585), Voevod al Țării Românești și terminată în timpul lui Mihnea Turcitul în a doua lui domnie (1585-1591).

2. CRUCEA din dreapta cea de la Sălătrucul Argeșului, datată cu anul 1617, are înălțimea de 1,85 m. și lungimea brațelor de 0,81 m. și este sculptată de asemenea pe toată suprafața, având și inițialele: I.N.T.I., Is.Hs.Ni.Ka. și monogramele Io. A. L., DD., BB. Scrierea este în relief, în slavonă și arată: "Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sf.Duh, s-a ridicat această cinstită cruce în hramul Sfintei Născătoare de Dumnezeu și a făcut această cruce jupan Stoica logofătul și jupîneasa lui Neacșa, în anul 7125 (1617) Ghenarie 1".

Crucea mai are o inscripție cu litere chirilice:

"Această cruce s-au adus de la biserică aci la cimitir de preotul Filip Referendarie, cu cheltuiala sa, ce are ani 64, crucea se găsește de ani 270. Anul 1887".

(1887-270-1617 anul crucii)

Se mai vede scris și: "Cimitirul s-a făcut la anul 1885, octomvrie 28".

3. CRUCEA datată cu anul 1644 este scrisă în limba română cu litere în relief, de asemenea numele voievodului Matei Basarab, și ne arată:

"Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sf.Duh și cu rădicarea cinstitei făcătoarei cruci întru zilele Domnului nostru, creștinul Matei Basarab Voevod.

Pomeni gospodi jupan ... na, Vasile, Dumitru, Vasilichi i Militina i să cedim ego (și copiii lor)" și mai departe sub brațul stâng: "Maria, Zoița, Despa ... i să cedim ego, leat 7152 (1644)".

Crucea are înălțimea de 2,50 m. și lungimea brațelor de 0,90 m. În timp, crucea fiind ruptă în două, a fost prost restaurată. Și această cruce este sculptată pe toată suprafața cu inițialele tradiționale și monogramele Evangheliștilor (patru), iar la capetele brațelor se văd inițialele: ML., RB., PV., EAD. și UKL.

În anul 1959 crucile au fost duse din parcul Libertății (CAROL), deoarece deranjau mausoleul comuniștilor, la Mitropolie, pe

locul unde a existat crucea Generalului rus Miloradovici, denumit și "Salvatorul Bucureștiului", a cărei cruce elogia pe ofițerii ruși morți în lupte pe teritoriul țării noastre (scrierea de pe ea). Crucea a fost dusă la Muzeul Româno-Rus de pe str. N. Iorga Buc.

* * * * *

+ CRUCEA TROIȚĂ +

Care a fost pe șoseaua Mihai Bravu, colț cu Șos. Dudești-Cioplea, care marca locul fântânei ce se afla acolo.

■
* *

Crucea avea în centrul ei sculptată icoana cu chipul Sfântului Ierarh Nicolae, iar scrierea de pe cruce era în românește, cu litere chirilice și arăta:

"Această sfântă cruce s-au ridicat la această fântână întru slava Sfintei și de viață făcătoare Teimi, cu râvna Dumnelui Nicolae Voinea și soția Dumnealui Maria, Mihai..."

Mai sunt și alte nume scrise pentru pomenire.

La baza crucii se vedea semnul morții (capul de mort cu două oase sub el), de pe Muntele Căpățânii.

1. **CRUCEA MARE** era încadrată de două cruci mai mici care aveau sculptate inițialele tradiționale.
2. **CRUCEA DE LA MIJLOC**, cea mare, avea înălțimea de 1,80 m și lungimea brațelor de 0,80 m. Crucile mai mici făceau corp comun cu cea mare, fiind toate pe același postament.

ÎN CURTEA BISERICII BRADU se afla o cruce din anul 1800 înaltă de 2,65 m, iar lungimea brațelor era de 0,84 m.

ÎN CURTEA SCOLII de pe str. Foișorului, la întretăierea cu str. Laborator se afla o cruce din anul 1830.

Crucile de la Bis. Sf. Treime-Dudești, biserică dărâmată în anul 1987, și cea de la școala de pe str. Foișorului, au fost cruci de pomenire.

LA CAPĂTUL ȘOSELEI VITAN (în piață) se aflau trei cruci vechi de piatră. Unde or fi toate crucile acestea, care au fost? Repet, multe au dispărut din incultura și nepăsarea unor edili, care n-au înțeles valoarea lor istorică.

* * * * *

Au dispărut ele, cruci și troițe, dar și mai grav a fost dărâmarea atâtor sfinte biserici.

Pe locul unde a fost Biserica Sfântul Ioan cel Mare, unde s-a construit CEC-ul mare, s-a așezat o cruce pe locul unde a fost jertfelnicul, în anul 1905.

Nu mai este.

Pe locul fostei biserici Caimata, care a fost dărâmată în anul 1890, s-a așezat o placă comemorativă de marmură roșcată, încadrată, pe care s-a scris atunci:

"Aici este locul Sfintei Mese a bisericii Caimata, cu hramul Adormirea Maicii Domnului nostru Isus Hristos".

Nu mai este!

Pe locul fostei Biserici Sfântul Anton-Pușcărie ce se afla în "Piața de Flori", aproape de Curtea Veche, s-a așezat acolo unde a fost Sfântul Altar, o cruce.

Încă mai există, fiind înconjurată de blocuri și de automobile.

O CRUCE MARE DE PIATRĂ se mai afla în 1935, în mahalaua Apostol, aproape de Dâmbovița.

PE ȘOSEAUA JIANU se afla pe vremuri o cruce de piatră lângă un puț.

PE ȘOSEAUA ȘTEFAN CEL MARE se afla o cruce, îngropată în pământ pe jumătate, în dreptul casei nr.206 (în trecut).

PE STRADA ANTIM, la poalele dealului, s-a aflat o cruce căreia i se spunea "Crucea de la puțul Zinchi".

PE ȘOSEAUA 13 SEPTEMBRIE, în dreptul casei nr.131, lângă un puț, se afla o cruce de lemn (pe vremuri).

PE STRADA TEPEȘ VODĂ, într-un rond mic, se mai află încă, o Cruce de piatră. Pe vremuri era acolo și o fântână.

CRUCEA din curtea bisericii Coltea (în dreapta).

Unele cruci au fost ridicate și duse la "Muzeul de Artă Brâncovenească" de la Mogoșoaia, formând un "lapidar" în jurul bisericii palatului lui Constantin Brâncoveanu.

* * * * *

MONUMENTUL COMEMORATIV cu cruce, de pe locul unde a fost BISERICA SFÂNTUL ANTON-PUȘCĂRIE (lângă Curtea Veche)

Pe spatele monumentului se vede o scriere chirilică cu literele săpate, în sârbește. Pe soclu, în față și în spate, o scriere (explicativă) în românește.

Scrierea sârbească arată:

"În acest loc s-a aflat zidită încă din vechime, din leatul 1735 o biserică în numele Sf.Anton. Dar la anul 1847 Martie 23 întâmplându-se un groaznic foc tocmai în ziua de Sf.Paști, s-a mistuit și dânsa cu o parte din oraș, care a scăpat numai o Sf.Icoană a Sf.Antonie, care s'a mutat la Sf.Gheorghe Vechiu, cu blagoslovirea Prea Sf.Sale Părintele Mitropolit Neofit ca să se prăsnuiască ziua sfântului în toți anii. Și astăzi s'a ridicat acest monument ca să fie spre pomenire prin strădania unuia Petre Ilici, din Serbia, și cu ajutorul Sf.Gheorghe Vechiu, în zilele foștilor epitropi Petrovici Vistăgan și T.Rădulescu, în locul Sfântului Prestol¹ pentru ca să fie de apărare de orice necurătenie și va arde o candelă în toate nopțile cu cheltuiala Sf.Gheorghe Vechiu. Și în toate lunile se va face o sfeștanie, precum preoții de la Sf.Gheorghe Vechiu vin o lună, cei de la Sf.Nicolae Șelari altă lună. Și așa va urma în veci, spre vecinica pomenire."

De mult nu se mai fac toate aceste îndatoriri de cei care ar trebui să le facă. Preoții de la Sf.Gheorghe Vechi și cei de la Sf.Nicolae Șelari. De ce?! Am ținut să repet cele de mai sus.

Scrierea românească arată:

Aici a fost altarul bisericii Sfântul Anton, numită și "Biserica Pușcăriei", construită în 1735 și arsă în cursul marelui incendiu care a distrus centru Capitalei la 23 Martie 1847. După incendiu hramul său a fost preluat de Biserica Buna Vestire de la Curtea Veche, aflată alături.

¹ PRESTOL - Sfânta Masă din mijlocul Altarului pe care se pune Crucea și Evanghelia.

**În curtea bisericii MĂRȚIȘOR din
str.Mărțișor nr.63,sect.4, Prot.3
cu hramul: Sf.Gheorghe și Sfinții Arhangheli
Zidită din temelie între anii 1943-1948**

se află o cruce de piatră datând din anul 1879 care a străjuit
puțul "La trei Olteni" și pe ea sunt scrise numele proprietarilor de acolo:
I.Simigiu, C.Șerban, I.Militaru

Tot în curtea bisericii a fost construită, în anul 1969 o cișmea
de granit. Cei care au făcut-o sunt scriși pe ea.

În curtea bisericii Sf.Visarion Vechi, în fața bisericii, se află o
cruce de piatră, de peste 2 m. Biserica Sf.Visarion Vechi a fost dărâmată
doar jumătate în anul 1964. Zidire 1797.

Biserica se află în spatele bisericii Sf.Visarion Nou zidită în
anul 1913. Foto-Cruce la pag.195.

*****

Crucea de pe mormântul aceleia care a fost
Henrieta (Riri) Delavrancea - Gibory, de la
Cimitirul Bellu (n.1894 + 1987)

Pe cruce scrie:

-Apărătoarea memoriei pământului românesc-

-Ziua de mâine ca ziua de azi-

A fost Arhitectă

CRUCEA SERDARULUI MOGOȘ (MOGOȘESCU)
care se află în prezent în altarul bis.Oborul Vechi
(Sfinții Ioachim și Ana)

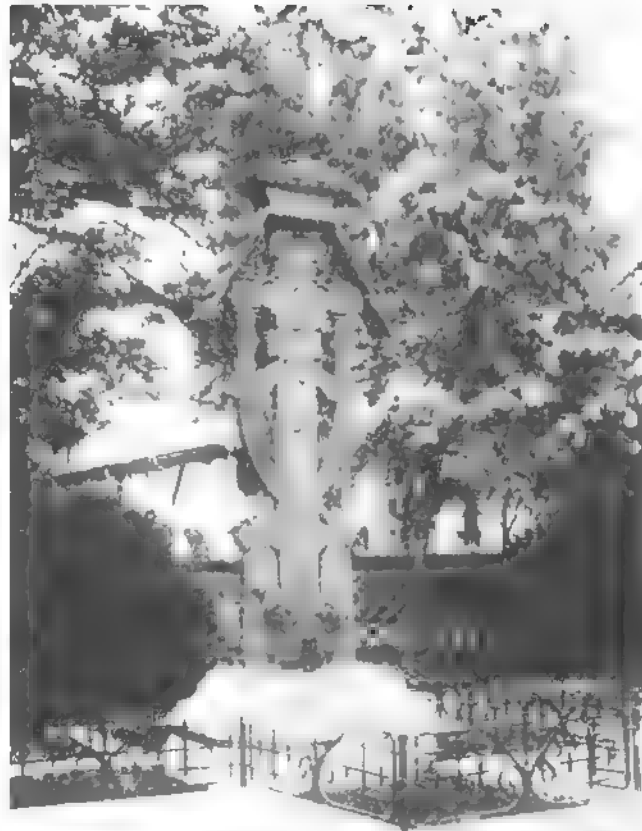

CRUCEA LUI IOAN POMETCOVICI
DIN ANUL 1838
DE PE ALEIA TOPORAȘI

CRUCEA LUI TĂNASE CIZMARUL
1852
De la intersecția Ferentari, Măgurele, Sălaj

Troița de la Bis.Sf.Calinic
de pe Șos.Cățelu

Crucea de la Puțul Calicilor
din str.Cazărmii, care a fost
mutată în Lapidarul de la
Mogoșoaia, apoi după 1989,
lângă Universitatea
București. A fost a Mitropoli-
tului Neofit

Costin Florescu între cele două cruci din curtea Bisericii Foișor

Autorul în fața Troiței de la Bis.Mărcuța, ridicată din inițiativa
fratelui său și sprijin material
Maiorul de Cavalerie
+ Romulus Florescu fost deținut politic 14 ani +

Autorul
lângă monumentul
comemorativ al fostei biserici
"Botezul Domnului" din curtea
bisericii Domnița Bălașa
(în stânga)

Lângă monumentul
comemorativ așezat
pe locul unde a fost
Biserica Sfântul Anton
Pușcărie

Autorul
lângă crucea cu cișmea
de la
Biserica Domnița Bălașa

În curtea
Bisericii Bărăția

Crucea lui Antonie Vodă

Crucea lui Antonie Vodă
de lângă Bis. Bărbătescu
Nou
(Cuțitul de Argint)

Crucea lui Leon Vodă lângă
Biserica Slobozia

Crucea lui Leon Vodă
când nu era urcată pe
movilă

TROIȚA de la biserica
Ion Creangă

Troița

Crucea generalului Miloradovici din anul 1807
Se află la Muzeul Rusesc
din București

Crucea Mitropolitului Neofit
care a fost la Puțul Calicilor,
apoi în lapidarul de la
Mogoșoaia

După anul 1989 a fost așezată în
Piața Universității din București

CRUCEA LUI PAPA BRÂNCOVEANU AȘEZATĂ LA POALELE DEALULUI PATRIARHIEI

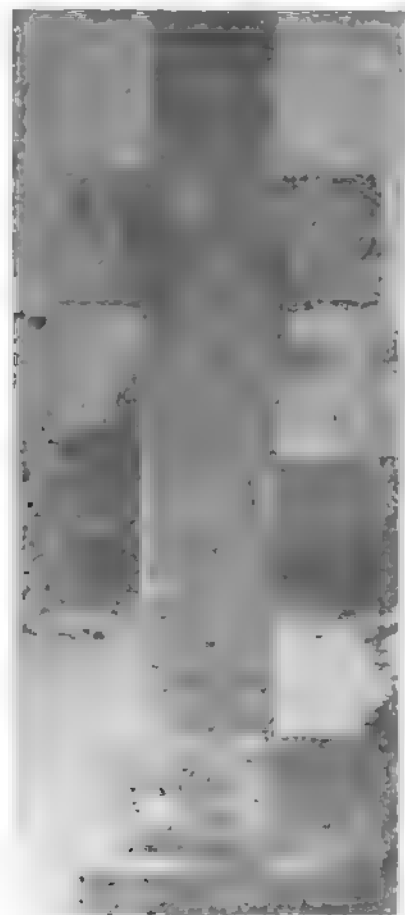
A fost doborâtă și dusă în anul 1982, spre a dispărea,
DAR

Vineri 7 Februarie 1997 la orele 12.30 s-a reșezat (o alta ?)
pe vechiul ei loc. A oficiat sfânta slujbă P.P.S.S. Teoctist
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Crucea lui Matei Basarab (?)
din curtea școlii maghiare
(Bdul.Ferdinand)

Crucea lui Matei Basarab fostă pe
Dealul Patriarhiei

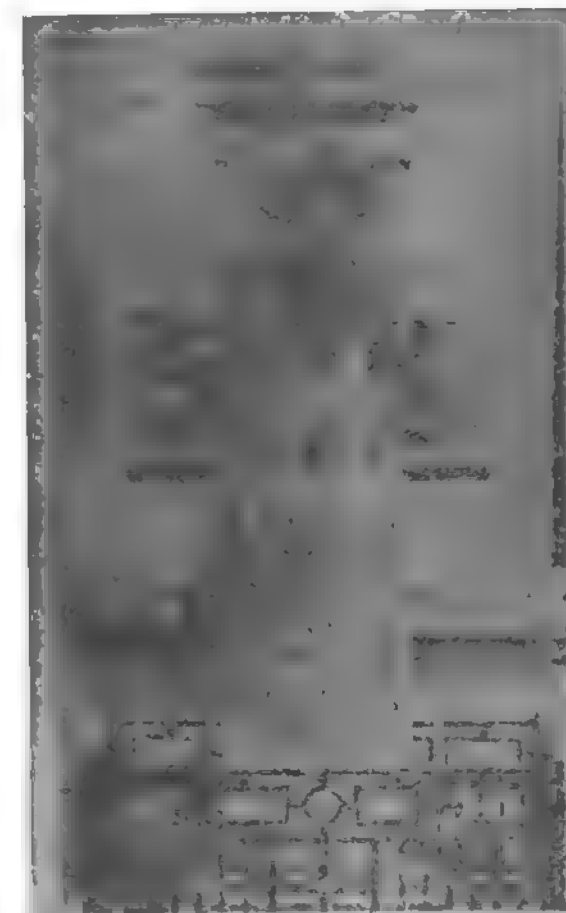

Crucea din anul 1817 Dealul Patriarhiei

Crucea de la Bis.Colțea
așezată pe locul uneia
vechi. (Curte dreapta)
Scrierea copiată după cea
veche cu litere chirilice
(1859)

Crucea de Piatră
din Dudești.
Nu mai este

Crucea din Dudești, 1861

← Crucea din curtea bisericii
Floreasca (Dorobanți)
(În dreapta bisericii)

Crucea din curtea bisericii
Manea Brutaru →
(Str.General Budișteanu)

Crucea din curtea
Bisericii Mărtișor
din fața intrării

Crucea lui
Barbu Știrbei →
fostă pe
Splaiul Unirii

Crucea lui Șerban
Vodă Cantacuzino
care a fost
pe Platoul Cotrocenilor

Crucea lui
Petru Cercel
fostă pe
Dealul Patriarhiei

Crucea lui Barbu Știrbei, Piața Unirii nr. 371

Pe Str.13
Septembrie

AU FOST

Pe Str.Acvila

Pe Șos.Jianu

AU FOST

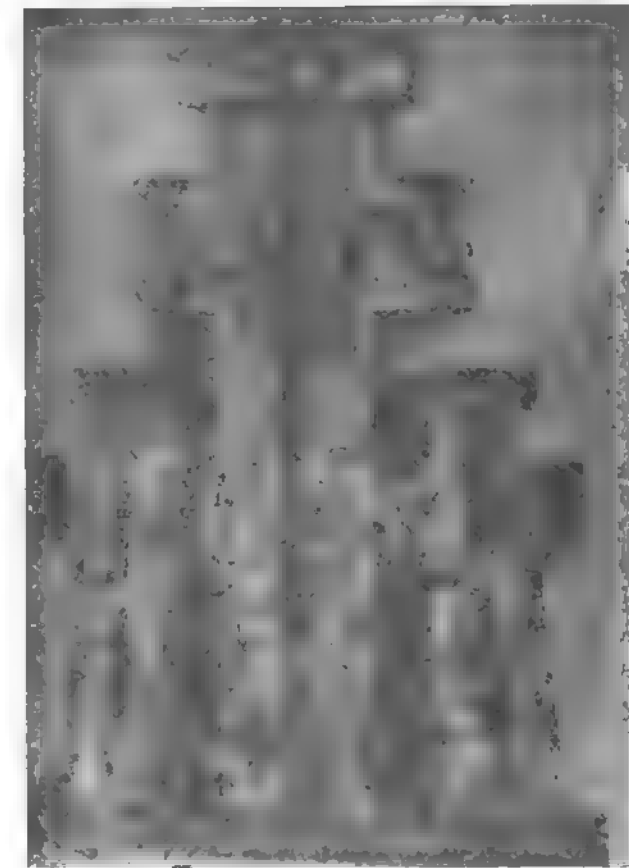
Pe Str.Vasile Lascăr

Crucile de pe Dealul Filaret - Gravură din sec.XVIII

Pe dealul Filaret

Crucea Troiță (1857) fostă pe Șos.Mihai Bravu

Troița de la Cimitirul Froilor Revoluției din 1989, lângă Cimitirul Bellu .

Cimitirul Eroilor căzuți în Revoluția din Dec.1989
-Lângă Cimitirul Bellu-

Crucăa de pământul Comandorului Aviator Gheorghe Bănculescu de la cimitirul Bellu .

CRUCEA DE PE VÂRFUL CARAIMAN - MUNȚII BUCEGI (Deasupra Buștenilor)

+ MONUMENTUL EROILOR +

A fost ridicată între anii 1926-1928 sub înaltul patronaj al REGINEI MARIA, construită de Soc.de Poduri și Căi Ferate - Prahova. Conducătorul lucrărilor a fost Dl.Vasile Bunbulescu. Înălțimea CRUCII 43 metri.

Anvergura brațelor 14 metri. A fost lucrată din fier cornier și moloane granitice. Materialul a fost transportat acolo sus, pe măgari cu samarele în spate.

Pe postament se afla următoarea scriere, în față, pe o placă de bronz: Ridicatu-sa această sfântă cruce întru slava eroilor neamului căzuți pentru reîntregire, 1916-1918, sub spada glorioasă a REGELUI FERDINAND I și gândul REGINEI MARIA. Postamentul este cât un bloc cu un etaj. Era iluminată de 500 de pere electrice de câte 500 de wați, având grup electrogen propriu.

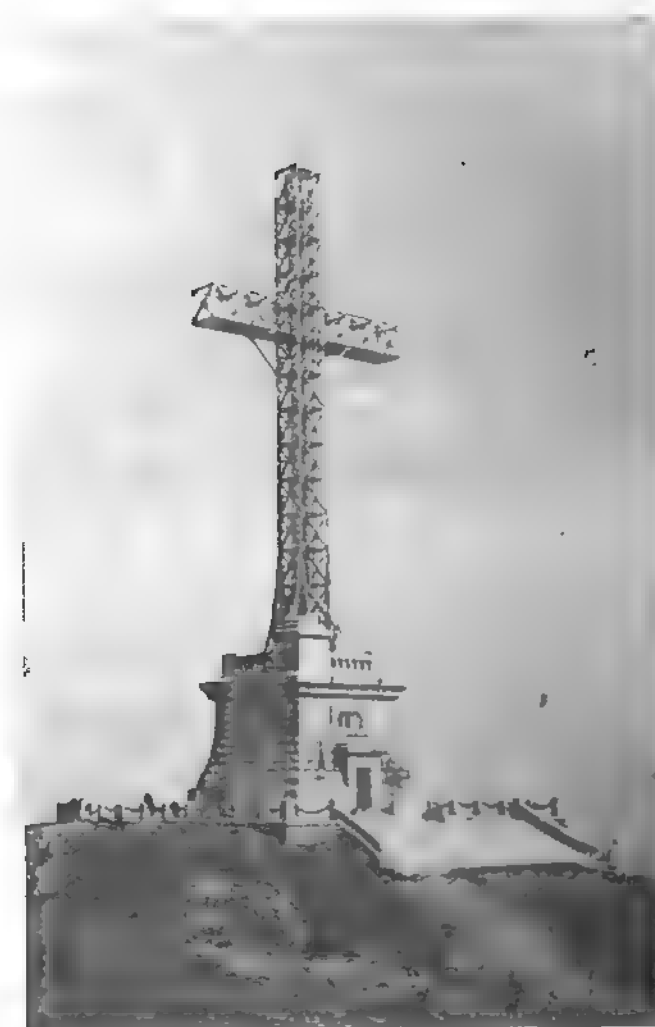
În prezent este luminată cu becuri de 100 wați.

Placa veche nu mai există.

Cea nouă, este o placă de marmură, cu scriere săpată. Inscripția arată ocazia când s-a efectuat reparația din 1978 de Consiliul Popular-Bușteni.

Lucrarea a fost condusă de Dl.Jean Băcioiu din orașul Bușteni.

*****

Crucea eroilor din primul război mondial, din munții Bucegi, vârful Caraiman, deasupra Buștenilor

(Am ținut să adaog și cele ce urmează)

CRUCEA LUI ȘERBAN VODĂ CANTACUZINO

(1678 + 1688)

din păduricea "GATTERHÖLZEL" de lângă SCHÖNBRUNN,
DE PE KAHLENBERG (Dealul chel) care era destul de
împădurit și de unde se vedea Viena în toată splendoarea ei

Șerban Cantacuzino cu toate că a fost înscăunat în domnie de către turci, ca român și creștin el a înclinat către creștinătate, către Împăratul Leopold I de la Viena, având legături ascunse cu "Liga Creștină". Când turcii au asediat Viena din ordinul sultanului Mahomed IV, la 15 iulie 1683, conduși de marele vizir Kara Mustafa, atunci cei doi voievozi români, Șerban Cantacuzino și Gheorghe Duca au fost obligați să se alăture oștirii turcești, dar în tot timpul asediului, care a durat 72 de zile, ei au adus pe ascuns mari servicii celor împresurați în cetatea Vienei și aliaților creștini, prin informații, prin susținerea moralului și în special Șerban Cantacuzino, care a mers până acolo încât tunurile oastei sale trăgeau cu ghiulele făcute din pae.

În această împrejurare de război, Șerban Vodă a ridicat lângă cortul său, în tabăra în care se afla, în păduricea "Gatterhölzel" de lângă Schönbrunn, aproape de Viena, a ridicat o CRUCE MARE DE LEMN, cu desene și inscripție în limba latină, care arăta următoarele:

**+CRUCIS EXALTATIO EST CONSERVATIO MUNDI,
CRUX DECOR ECCLESIAE,
CRUX CUSTODIA REGUM,**

**CRUX CONFIRMATIO FIDELIUM,
CRUX GLORIA ANGELORUM ET VULNUS
DEMONUM
NOS DET GRATIA SERVANUS CANTHACUZENUS,
VALACHIAE TRANSALPINAE PRINCEPS
EIVSDEMQUE PERPETUUS HAERES AC DOMINUS
EREXIMUS
CRUCEM HANC IN LOCO QUAVIS DIE DEVOTIONE
POPULI ET SACRO HONORATO IN PERPETUAM SUI
SUORUMQUE MEMORIAM TEMPORE OBSIDIONIS
MAHOMETANAE A VEZIRIO KARA MUSTAPHA
PASSA
VIENENSIS INFERIORIS AUSTRIAE MENSE SEP
DIE I ANNO 1683**

TRADUCEREA

Înălțarea Crucii este conservare a lumii.

Crucea este podoaba bisericii.

Crucea este pavăza regilor.

Crucea e confirmarea credincioșilor.

Crucea e gloria îngerilor și rana diavolilor.

"Noi Șerban Cantacuzino din grația lui Dumnezeu principe al Valahiei Transalpne, perpetuu moștenitor și Domn al aceleia, am înălțat această cruce în locul - prin evlavie zilnică a poporului - sfânt și preaslăvit, spre veșnica noastră și alor noștri pomenire, în timpul asediului mahomedan al Vienei Austriei

inferioare sub vizirul Kara Mustafa Paşa luna sept. ziua 1 anul 1683”.

În partea superioară crucea avea scrierea cu caractere latine INRI, și în mijloc icoana Maicii Domnului cu pruncul în brațe, iar stema Cantacuzinilor arăta acvila bicefală. Cu litere slavone era scris ISUS HRISTOS NI KA, precum și numele celor patru evangheliști: Matei și Marcu pe verticală, Luca și Ioan pe orizontală. În partea de jos, sub un cap de mort așezat pe două oase încrucișate, se vedea scrierea (inscripția): VIATOR MEMENTO MORI, (călătorule amintește-ți de moarte)...

De crucea lui Șerban Vodă, un timp nu s-a mai știut, dar printr-o întâmplare minunată a fost găsită de o fetiță ce căuta vreascuri în pădurea de lângă Schönbrunn, de la Gatterhölzel. Curcea, care se afla acolo trântită, fiind curățată de țărână, de apa polilor, a putut fi observată.

Fata s-a dus în oraș și a spus despre crucea din pădure. Cetățenii Vienei au adus crucea cu mare alai și procesiune religioasă solemnă, numind-o “Crucea Moldovenilor”. După un timp, cam un an, s-a aflat și de mesajul lui Șerban Cantacuzino prin care voievodul cerea să se dezgroape crucea și să se așeze într-un loc la care populația creștină să meargă să se închine. Arhiepiscopul din Viena citind mesajul, a dus crucea din oraș acolo unde a fost găsită, iar cu mare solemnitate, și a zidit deasupra ei o capelă. (Crucea era din stejar, înaltă, impresionantă).

Gravorul Johann Martin Lerch a gravat pe o replică a crucii tot ce a fost pe original făcând și mențiunea ce urmează, în limba germană. Dăm traducerea: “În această capelă se afla odinioară așa numita Cruce a Moldovenilor pe care în timpul celui de al doilea asediu al Vienei de către Turci (1683) o ridicase principele Valahilor creștini Șerban Cantacuzino care se afla cu trupele sale auxiliare în armata turcească”.

Această cruce a devenit simbolul victoriei creștine împotriva semilunei, și loc de pelerinaj pentru lumea creștină.

*
*   *
*

Realizat Costin Florescu

Cruce de lemn realizată de
Costin Florescu
Lungime 41 cm. Brațele 20 cm.
Grosime 2 cm.

Crucifix sculptat în lemn
dintr-o singură
bucată
27/15 cm.
(după Mestrovici)
Realizat de Costin Florescu

Sf. Nicolae al Mirelor
Sculptură în lemn-
pictată.
27/16 cm.
Realizată de Costin
Florescu

Icoană sculptată în
lemn mărimea
36/35 cm.
Realizată de Costin
Florescu

Placă (gen lespede de mormânt) sculptată în lemn de Costin Florescu,
spre a fi depusă la "Muzeul Aviației și Marinei" de la Mănăstirea
Dintr-un Lemn - Râmnicul Vâlcea.
Înalt 1 m. Lat 0,50 m. Gros 5 cm.

DE ACELAȘ AUTOR

Imn dacic	versuri
Cartea cu acrostihuri	versuri
Cer deschis (zborurile oamenilor)	versuri
Poezii-Poeme-Cugetări-Fabule	
Romantice	versuri
Eroul Alexandru Florescu	- proză biografică -
Și voievozii mor. Dar cum?	- proză istorică -
Marile întrebări: Timpul? Viața?	
Moartea? Omul? Materia? Universul?... -versuri-	
Rugăciuni și Poeme funebre	versuri
Album documentar istoric românesc tip mare cca.5000 foto	
Album documentar Astronomic tip mare cca.3000 foto	
5 albume de artă tip mare -câteva mii foto -	

ÎN CURS DE APARIȚIE

Bisericile bucureștene, crucile și troițele care au fost și care mai sunt.

-15 volume în manuscris cu cca.2000 foto-

Se va publica lucrarea în 5 volume de tip mare cu un număr mai redus de fotografii.

ÎN MANUSCRIS

Studii istorice referitoare la Traco-Daci ș.a.

17 ani în temnițele comuniste.

BIBLIOGRAFIE

pentru toate volumele ce vor apare

1. Biserica Foișor Documentație de la biserică
2. Brătulescu V. și Remus Ilie Mănăstiri și Biserici din Jud.Ilfov -1935 Buc.
3. Cernovodeanu Paul
Simionescu Paul Cetatea de scaun a Bucureștilor -1976 Buc.
4. Candrea I.A. și
Adamescu Gh. Dicționarul Enciclopedic ilustrat - Cartea Românească - 1926-1931 Buc.
5. Costescu George Bucureștii vechiului regat - 1944 Buc.
6. Constantiniu Florin Constantin Mavrocordat - 1985 Buc.
7. Cerbuleț Teodor Antim Ivireanu - 1927 Buc.
8. Cantacuzino G.M. Arcade, Firide și Iespezi - 1932 Buc.
9. Florescu G.D. Din vechiul București, biserici, curți boierești și hanuri între anii 1790-1791 după planurile de la sfârșitul veacului al XVIII-lea - 1935 Buc.
10. Florescu Costin Dacus Și voievozii mor. Dar cum? Apologeticum

11. Florian Georgescu,
Paul Cernovodeanu
Alexandru Cebuc Monumente din București - 1966 Buc.
12. Giurescu C.Ctin. Istoria Bucureștilor -1966 Editura pentru literatură și artă
13. Giurescu C.Ctin. Istoria Românilor 4 vol. - 1920 Buc.
14. Gane Constantin Trecute vieți de Doamne și Domnițe, 3 vol. - 1933, 35, 37 Buc.
15. Ghiuș Benedict Proloagele Vol.I și II diortosite și îmbogățite de Arhim.Dr. G.B. - 1991 Craiova
16. Ionescu Grigore Arhitect -București. Ghid istoric și artistic din 1938. Buc.
-București - Orașul și monumentele sale - 1956 Buc.
-Istoria arhitecturii în România -1963 Buc.
-Istoria arhitecturii românești -1937 Buc.
17. Iorga N. -Conducător istoric - 1935 Buc.
-Inscripții din bisericile României - 1907 Buc.
18. Ialomițeanu-Botoșăneanu-
CALIST (Arhimandrit) Bis.Delea Nouă "Calist" 1790-1906 - 1907 Buc.
19. Mironescu Athanasie fost Mitropolit Primat Istoria Mănăstirii Cernica -1930 Cernica
20. Mitru Al. București în legende și povești - 1975 Buc.

21. Pocitan Vasile. Bis.Sfinții Voievozi - 1904 Buc.
22. Păcurariu Mircea
Preot Prof.Dr. Istoria Bisericii Ortodoxe Române, Vol.I - 1992 Buc.
23. Popescu Lumină
Colonel Bucureștii din trecut și de astăzi - 1935
24. Potra George
Prof.Dr. Docent -Din Bucureștii de altădată - 1981 Buc.
-Istoricul hanurilor Bucureștene - 1985 Buc.
-Din Bucureștii de ieri,2 vol. -1990 Buc.
25. Papazoglu D.
Colonel Istoria fondării orașului București - 1891 Buc.
26. P.P.Panaiteescu
Prof.Universitar "Istoria Românilor" pentru ultima clasă de liceu - 1935 Craiova
27. Stoicescu N. Repertoriul bibliografic al monumentelor feudale din București - 1961 Buc.
28. Stănoiu Damian
Ieromonah Scriitor -Mănăstirea Samurcășești (Ciorogârla) - 1925 Buc.
-Mănăstirea Căldărușani - 1924 Buc.
29. Vătămanu N. Istorie bucureșteană - 1973 Buc.
30. Vlasie Mihai Drumuri spre mănăstiri - 1992 Buc.
31. Săveanu Simion Enigmele Bucureștilor - 1973 Buc.
32. D.CASELLI Cum au fost Bucureștenii odinioară - cu chipuri și icoane - 1935 Buc.
33. Raporturi de la comisiunile întocmite pentru cercetarea lor... Monumente Naționale - Monastiri și Biserici Ortodoxe. Partea I, București 1882 și Partea a doua

34. Un comitet de redacție Istoria orașului București, Muzeul de Istorie al orașului București Vol.I - 1965
35. Colectiv al Institutului de Istoria Artei al Academiei de Științe Sociale și Politice Istoria Artelor plastice în România - 1970 Buc.
36. BUCUREȘTI Revista Muzeului și Pinacotecei Municipiului București Nr.1 - 1935
37. Dinu C.Giurescu Distrugerea trecutului României - 1994 Buc.
38. Ion Sachelarescu Din istoria Bucureștilor - Plumbuita - 1940 Buc.
39. V.Nicolae Ctitoriile lui Matei Basarab - 1982 Buc.
40. Gh.Gr.Florescu Popasuri în împrejurimile Bucureștilor - 1983 Buc.
41. Petru Diaconu David Din istoria sfinților poporului român - 1992 Buc.
42. G.I.Ionescu-Gion Istoria Bucurescilor - 1899 Buc.
43. Simionescu Constantin București - 1995, Ed.Intact
44. **MARELE DICȚIONAR GEOGRAFIC AL ROMÂNIEI DE:**
Ioan Lahovari, general C.I.Brătianu, Grigore G.Tocilescu
Vol.1 1898 - 2.1899 - 3. 1900 - 4. 1901 - 5. 1902 și 6. 1908 București
Volumul 6 al dicționarului se referă la Bucovina realizat de Prof. Grigorovitza - Tiparul sub îngrijirea lui G.I.Lahovari

45. București - Ghid oficial - 1934, Imprimeria Fundanției Culturale Regale Buc.
46. Nifon Ploșteanu   Biserica Albă - Buc.
47. Veniamin Ploșteanu   Istoricul Bis.Sfinții Voievozi - Buc.

*
* * *
*****

CUPRINS

	pag.
MĂRTURISIRE	5
RELATĂRI ALE UNOR PERSONALITĂȚI (CĂLĂTORI PE LA NOI) DESPRE ORAȘUL BUCUREȘTI CU MĂNĂSTIRILE ȘI BISERICILE SALE	11
CATAGRAFIA BISERICILOR BUCUREȘTENE PÂNĂ LA 1810	15
BISERICI DISPĂRUTE	21
BISERICI DEPLASATE	25
BISERICI DĂRĂMATE	26
BISERICILE BUCUREȘTENE ACTUALE.....	30
PAROHII SUBURBANE CU BISERICILE ȘI CAPELELE LOR BISERICI DE ALTE RITURI - DIVERSE	53
BISERICI DEPLASATE.....	62
BISERICI BUCUREȘTENE MUTATE (DEPLASATE) DE PE VECHIUL ȘI SFÂNTUL LOR LOC	63
SCHITUL MAICILOR (HAGI DINA)	68
BISERICA SFÂNTUL IOAN CEL NOU.....	71
BISERICA SFÂNTUL ILIE-RAHOVA	77
BISERICA SFÂNTUL GHEORGHE- CAPRA.....	83
BISERICA SFÂNTUL ȘTEFAN (Cuibul cu Barză)	88
BISERICA OLARI	91

BISERICA MIHAI VODĂ	96
BISERICI DĂRĂMATE	100
MĂNĂSTIREA COTROCENI	101
MĂNĂSTIREA VĂCĂREȘTI	118
BISERICA SFTA.VINERI-HEREASCA	133
BISERICA OLTENI	137
BISERICA IENII (ENII)	142
BISERICA DOAMNA OLTEA	150
BISERICA ALBĂ POSTĂVARI	152
BISERICA SF.NICOLAE-JITNIȚĂ	157
BISERICA SF.NICOLAE - SÂRBI	161
BISERICA SFÂNTUL NICOLAE CRÂNGAȘI-CU CIMITIR.....	165
CAPELA IZVORUL TĂMĂDUIRII-CRÂNGAȘI	168
BISERICILE DIN BUCUREȘTI CARE AU HRAMUL SFÂNTUL NICOLAE	170
BISERICA BREZOIANU	173
BISERICA STEJAR	175
BISERICA BRADU-STAICU	179
BISERICA SF.SPIRIDON-VECHI	183
BISERICA SFÂNTUL VISARION-VECHI	190
BISERICA IZVOR (IZVORULUI)	193
BISERICA SPIREA - VECHE	196
BISERICA SFÂNTUL IONICĂ MOLDOVENI	199
BISERICA SFÂNTA TREIME -DUDEȘTI (CRUCEA DE PIATRĂ)	200

BISERICA GHERGHICEANU	202
BISERICA BUNA VESTIRE-RAHOVA	203
BISERICA SFINȚII CONSTANTIN ȘI ELENA	203
MĂNĂSTIREA SFÂNTUL PANTELIMON	204
CAPELA SFÂNTUL MINA	217
BISERICI DISPĂRUTE	219
BISERICA SĂRINDAR	220
BISERICUȚA CAIMATA	228
BISERICA SFÂNTA VINERI (GARĂ NORD)	231
BISERICA "DESPRE DOAMNA"	233
BISERICA DOAMNEI STANA	234
BISERICA SFÂNTA ECATERINA	236
BISERICA STELEA (IVERI)	239
BISERICA SFÂNTUL NICOLAE DIN ȚIGĂNIE	240
BISERICA SFÂNTUL NICOLAE DIN PRUND	241
BISERICA GHEORMA BANUL	242
BISERICA SF.ANTON-PUȘCĂRIE	247
BISERICA "METOHUL EPISCOPIEI"	251
BISERICA - A MĂGUREANULUI	256
MĂNĂSTIREA SFÂNTUL SAVA	260
BISERICA SFÂNTUL IOAN CEL MARE	264
BISERICI RUINATE	270
BISERICA SFÂNTA ELISABETA	271
CRUCI DE PIATRĂ ȘI TROIȚE DIN BUCUREȘTI CARE AU FOST ȘI CARE MAI SUNT	275

